

การศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค
ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์

ของ

ชัตติยา น้อยาทอง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา

พฤษภาคม 2551

การศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค
ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์

ของ

ชัตติยา น้อยาทอง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา

พฤษภาคม 2551

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค
ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
ชัตติยา น้อยาทอง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา

พฤษภาคม 2551

ชัตติยา น้อยทอง. (2551). การศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในเขตกรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท. กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : อาจารย์ ดร. สุพรรณ เชื้อเมฆ, อาจารย์ ดร. เสกสรรค์ ทองคำบรรจง.

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 724 คน เป็นนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยปิด จำนวน 343 คน และเป็นนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยเปิด จำนวน 381 คน ซึ่งได้มาจากเทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามวัดความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค การมองโลกในแง่ดี การกำกับตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง การสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.924, 0.918, 0.863, 0.864, 0.893, 0.658, 0.886 และ 0.893 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการวิเคราะห์เส้นทาง

ผลการวิจัยสรุปว่าโมเดลตามสมมติฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า $\chi^2 / df = 2.704$, GFI = 0.96, AGFI = 0.92, SRMR = 0.024, RMSEA = 0.049 และ CN= 330.66 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่สร้างขึ้นนั้น สามารถอธิบายความแปรปรวนของความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคได้ร้อยละ 63 โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงสูงสุด คือ การมองโลกในแง่ดี รองลงมาคือการกำกับตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเอง และตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมสูงสุด คือ การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม รองลงมาคือ ความเชื่อมั่นในตนเอง การสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง และการรับรู้ความสามารถของตนเอง และพบว่ารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคมีความแปรเปลี่ยนระหว่างนิสิตนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยปิดและมหาวิทยาลัยเปิด

จากการแยกศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุในแต่ละประเภทของมหาวิทยาลัย พบว่าในมหาวิทยาลัยปิด รูปแบบความสัมพันธ์ มีค่า $\chi^2 / df = 1.596$, GFI = 0.94, AGFI = 0.91, SRMR = 0.047, RMSEA = 0.042 และ CN= 277.54 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่สร้างขึ้นนั้น สามารถอธิบายความแปรปรวนของความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคได้ร้อยละ 51 โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงสูงสุด คือ การมองโลกในแง่ดี รองลงมาคือ การรับรู้ความสามารถของตนเอง การกำกับตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเอง และตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมสูงสุด คือ การสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง รองลงมาคือ การรับรู้ความสามารถของตนเอง การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และความเชื่อมั่นในตนเอง

ในมหาวิทยาลัยเปิด พบว่า รูปแบบความสัมพันธ์ มีค่า $\chi^2 / df = 1.336$, GFI = 0.95, AGFI = 0.93, SRMR = 0.049, RMSEA = 0.030 และ CN= 368.94 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่สร้างขึ้นนั้น

สามารถอธิบายความแปรปรวนของความสามารถในการฟุ้งอุปสรรค ได้ร้อยละ 59 โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงสูงสุด คือ การกำกับตนเอง การมองโลกในแง่ดี ความเชื่อมั่นในตนเอง และการรับรู้ความสามารถของตนเอง และตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมสูงสุด คือ ความเชื่อมั่นในตนเอง รองลงมาคือการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

A STUDY OF CAUSAL RELATIONSHIPS BETWEEN SOME FACTORS AFFECTING
THE ADVERSITY QUOTIENT OF UNDERGRADUATE STUDENTS IN THE FACULTY
OF EDUCATION, PUBLIC UNIVERSITIES IN BANGKOK.

AN ABSTRACT
BY
KHATTIYA NAMYATHONG

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education degree in Educational Research and Statistics
at Srinakharinwirot University

May 2008

Khattiya Namyathong. (2008). *A Study of Causal Relationships Between Some Factors Affecting the Adversity Quotient of Undergraduate Students in the Faculty of Education, Public universities in Bangkok*. Master thesis, M.Ed. (Educational Research and Statistics). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Dr.Suwaporn Semheng, Dr.Sakeson Tongkhambanchong.

This research aimed to study causal relationships of factors which effected adversity quotient. The samples of this study which were selected by multi-stage random sampling were 724 undergraduate students of Faculty of Education of public university in Bangkok; 381 from Open University (distance learning university) and 343 from general university. The research instruments were Questionnaires to determine Adversity Quotient, Optimism, Self-Regulation, Self-Confidence, Self-Efficacy, Parental Educational Encouragement, and Participatory Learning with their reliabilities of 0.924, 0.918, 0.863, 0.864, 0.893, 0.658, 0.886 and 0.893 respectively. Path Analysis was used to analyze collected data.

The results of the study found that the hypothetical structural model was well consistent with empirical data by $\chi^2 / df = 2.704$, GFI = .96, AGFI = .92, SRMR = .024 RMSEA = .049 and CN= 330.66. Causal Relations could be able to explain 63% of variance of Adversity Quotient. The highest direct effect variable was Optimism followed by Self-Regulation, Self-Efficacy, and Self-Confidence respectively. The highest indirect effect variable was Participatory Learning followed by Self-Confidence, Parental Educational Encouragement, and Self-Efficacy respectively. It indicated variation of causal relations of adversity quotient among those students of general university, and open university (distance learning university).

When causal relationships of each university were considered, it was found that in general university had $\chi^2 / df = 1.596$, GFI = 0.94, AGFI = 0.91, SRMR = 0.047, RMSEA = 0.042 and CN = 277.54. Causal relations could explain variation of Adversity quotient 51%. The highest direct effect variable was Optimism followed by Self-Efficacy, Self-Regulation, and Self-Confidence respectively. The highest indirect effect variable was Parental Educational Encouragement followed by Self-Efficacy, Participatory Learning, and Self-Confidence respectively.

In Open University had $\chi^2 / df = 1.336$, GFI = 0.95, AGFI = 0.93, SRMR = 0.049, RMSEA = 0.030 and CN= 368.94, 59% of variation of Adversity quotient could be revealed. The highest direct effect variable was Self-Regulation followed by Optimism, Self-Confidence, and Self-Efficacy subsequently. The highest indirect effect variable was Self-Confidence followed by Parental Educational Encouragement, Self-Efficacy, and Participatory Learning respectively.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

การศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค
ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรัฐบาลในเขตกรุงเทพมหานคร

ของ
ชัตติยา น้อยาทอง

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

วันที่.....เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2551

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน

(อาจารย์ ดร.สุวพร เข้มแข็ง)

.....ประธาน

(อาจารย์ ดร. ละเอียด รัชต์เผ่า)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.เสกสรรค์ ทองคำบรรจง)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.สุวพร เข้มแข็ง)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.เสกสรรค์ ทองคำบรรจง)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ชูศรี วงศ์รัตน์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก อาจารย์ ดร. สுவพร เข้มเฮง ประธานคณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.เสกสรรค์ ทองคำบรรจง กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าในการจุดประกายความคิด ให้ความรู้ ให้คำปรึกษา และคำแนะนำในกระบวนการทำปริญญานิพนธ์เล่มนี้ทุกขั้นตอน อีกทั้งเสนอแนะแนวทางแก้ไขและปรับปรุง ข้อบกพร่องต่างๆด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยมีความรู้และประสบการณ์ในการทำวิจัย ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ละอียด รัชเณร และรองศาสตราจารย์ ชูศรี วงศ์รัตน์ ที่กรุณา รับเป็นกรรมการสอบปากเปล่า และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปรับปรุงงานวิจัยให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ตลอดจนคณาจารย์ประจำภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษาทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ให้แก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตน์ รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ อาจารย์ชวลิต รวยอาจิน ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุนันท์ ศลโกสม อาจารย์ ดร.พาสนา จุลรัตน์ รองศาสตราจารย์ ดร.ชวนชัย เชื้อสาธุชน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เผ่าไทย วงศ์เหลา ที่ได้ให้ความกรุณาและอนุเคราะห์ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย และให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีความเที่ยงตรงในการวัดมากยิ่งขึ้น ขอกราบขอบพระคุณคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่อนุญาติให้ผู้วิจัยสามารถทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบคุณนิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในการทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอกราบขอบพระคุณในกำลังใจของอาจารย์สาขาวิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีทุกท่าน ขอขอบคุณ คุณปรีชาดี เบญจวรรณ และคุณอนงค์นุช คุณวงษา ที่ให้คำปรึกษาและคำแนะนำการใช้โปรแกรม LISREL ในการทำวิจัยครั้งนี้ ตลอดจนเพื่อนๆ และนิสิตปริญญาโทสาขาการวิจัยและสถิติทางการศึกษาทุกคนที่มอบมิตรภาพที่ดี และให้กำลังใจในทุกโอกาส

ท้ายสุดผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา พี่สาว และน้องชาย ที่เป็นกำลังใจสำคัญ มีความปรารถนาดีช่วยเหลือด้านต่างๆด้วยความเอาใจใส่ตลอดเวลา และส่งเสริมการศึกษาของผู้วิจัยให้บรรลุเป้าหมาย

คุณค่าแห่งการศึกษาและประโยชน์ทั้งมวลที่ได้รับจากปริญญานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้ครอบครัว น้ายาทอง บุรพคณาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งที่กล่าวถึงและมิได้กล่าวถึง

ชัตติยา น้ายาทอง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
ความสำคัญของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	5
ตัวแปรที่ศึกษา	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
สมมติฐานของการวิจัย	9
นิยามศัพท์เฉพาะ	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค	17
ความหมายของความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค	17
ความสำคัญของความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค	18
ทฤษฎีพื้นฐานของความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค	18
ลักษณะของผู้ฝ่าฟันอุปสรรค	25
การวัดความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค	29
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการมองโลกในแง่ดี	33
ความหมายของการมองโลกในแง่ดี	33
ความสำคัญของการมองโลกในแง่ดี	34
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมองโลกในแง่ดี	35
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมองโลกในแง่ดี	35
การวัดการมองโลกในแง่ดี	36
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมองโลกในแง่ดี	38

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ) เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการกำกับตนเอง.....	39
ความหมายของการกำกับตนเอง.....	39
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกำกับตนเอง.....	40
องค์ประกอบของกระบวนการในการกำกับตนเอง.....	42
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำกับตนเอง.....	44
การวัดการกำกับตนเอง.....	44
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกำกับตนเอง.....	45
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง.....	47
ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง.....	47
ความสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเอง.....	48
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง.....	48
ลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง.....	51
การวัดความเชื่อมั่นในตนเอง.....	51
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง.....	52
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง.....	54
ความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเอง.....	54
ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเอง.....	55
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้เกี่ยวกับความสามารถของตนเอง.....	57
มิติของการรับรู้ความสามารถของตนเอง.....	58
การวัดการรับรู้ความสามารถของตนเอง.....	59
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง.....	61
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง.....	63
ความหมายของการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง.....	63
ความสำคัญของการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง.....	64
การวัดการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง.....	65
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง.....	65

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ) เอกสารที่เกี่ยวข้องกับลักษณะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม.....	67
ความหมายของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม.....	67
ความสำคัญของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม.....	68
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม.....	68
การวัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม.....	70
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม.....	71
 3 วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย.....	 74
การกำหนดประชากร และการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	74
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	78
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	91
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	91
 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	 97
การตรวจสอบข้อมูลขาดหาย.....	99
การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป และค่าสถิติพื้นฐาน.....	100
การเปรียบเทียบความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ระหว่างนิสิตนักศึกษาที่ศึกษา อยู่ในมหาวิทยาลัยปิด และมหาวิทยาลัยเปิด.....	100
การตรวจสอบลักษณะการแจกแจงของข้อมูล.....	101
การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้.....	104
การตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ตามภาวะสันนิษฐาน กับข้อมูลเชิงประจักษ์.....	106
การตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัย ที่ส่งผลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค.....	113
การเสนอค่าอิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และอิทธิพลรวมของตัวแปรปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ ความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค.....	116

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	127
สรุปผลการวิจัย.....	128
อภิปรายผลการวิจัย.....	130
ข้อเสนอแนะ.....	133
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	133
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....	134
 บรรณานุกรม.....	 134
 ภาคผนวก.....	 145
 ประวัติย่อผู้วิจัย.....	 162

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 การมองโลกในแง่ดี กับ การมองโลกในแง่ร้าย การตอบสนองต่อความยากลำบาก อุปสรรค หรือความล้มเหลว.....	20
2 ประชากรที่ใช้ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิจัยของนิสิตนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร.....	75
3 จำนวนนิสิตนักศึกษาที่ได้รับการสุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่าง.....	77
4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของนิสิตนักศึกษา โดยจำแนกตามประเภทของมหาวิทยาลัย.....	100
5 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถฝ่าฟันอุปสรรค ระหว่างนิสิตนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยปิดและมหาวิทยาลัยเปิด.....	100
6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์การกระจาย ความเบ้ ความโด่ง และค่าสถิติไค-สแควร์ทดสอบการแจกแจงเป็นโค้งปกติรายตัวแปรก่อนและหลังการแปลงคะแนน (n = 724 คน).....	102
7 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุ กับความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของนิสิตนักศึกษา (n = 724 คน).....	105
8 ค่าสถิติความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์ตามสภาวะสันนิษฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในภาพรวม	107
9 การประเมินความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์การวัดในรูปแบบความสัมพันธ์สมการโครงสร้างความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค.....	108
10 อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม ของตัวแปรปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคในภาพรวม.....	111
11 ค่าสถิติความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามสภาวะสันนิษฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยปิดและมหาวิทยาลัยเปิด.....	114
12 การประเมินความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์การวัดในรูปแบบความสัมพันธ์สมการโครงสร้างความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ของนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยปิด.....	117
13 การประเมินความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์การวัดในรูปแบบความสัมพันธ์สมการโครงสร้างความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ของนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยเปิด.....	120
14 แสดงอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม ของตัวแปรปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของนิสิตนักศึกษา ที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยปิด.....	123
15 แสดงอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม ของตัวแปรปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของนิสิตนักศึกษา ที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยเปิด.....	125

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามภาวะสันนิษฐานของความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค.....	8
2 การเรียนรู้ว่าตนไร้ความสามารถ และการเสริมสร้างพลังอำนาจ.....	19
3 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปร 2 ตัว.....	39
4 การวิเคราะห์อิทธิพลซึ่งกันและกันระหว่างปัจจัยของการกำกับตนเอง ด้านบุคคลสิ่งแวดล้อม และพฤติกรรม.....	41
5 แสดงกระบวนการย่อยในกระบวนการกำกับตนเอง.....	43
6 แสดงรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปร 3 ตัว.....	47
7 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปร 4 ตัว.....	53
8 ความแตกต่างระหว่างการเรียนรู้ความสามารถของตนเองและความคาดหวังเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้น.....	55
9 ความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวัง เกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อการตัดสินใจกระทำของบุคคล.....	56
10 ทฤษฎีการเรียนรู้ความสามารถของตนเองของแบนดูรา (Self-Efficacy Theory).....	58
11 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปร 5 ตัว.....	63
12 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปร 6 ตัว.....	66
13 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปร 7 ตัว.....	73
14 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคในภาพรวม (หลังปรับรูปแบบความสัมพันธ์)	113
15 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของ นิสิตนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเปิด ในเขตกรุงเทพมหานคร (หลังปรับรูปแบบ ความสัมพันธ์).....	124
16 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของ นิสิตนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเปิด ในเขตกรุงเทพมหานคร (หลังปรับรูปแบบ ความสัมพันธ์).....	126

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สังคมในปัจจุบันนี้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีต่างๆ การที่บุคคลจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพนั้น จะต้องได้รับการฝึกฝนตนเอง ให้มีความสามารถทั้งความรู้และทักษะต่างๆ โดยเฉพาะสังคมที่มีการแข่งขันกันสูง ความรู้ความสามารถด้านสติปัญญาเพียงอย่างเดียวจึงไม่เพียงพอ ที่จะทำให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข และประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานได้ เพราะย่อมต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆ มากมาย ทำให้เกิดความรู้สึกกดดัน ดึงเครียด ส่งผลให้บุคคลมีปฏิกิริยาตอบโต้สถานการณ์ต่างๆ ในชีวิตแตกต่างกัน การที่บุคคลจะสามารถหันหน้าเผชิญกับปัญหาและใช้วิธีการในการแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมนั้น จะต้องได้รับการฝึกฝนทักษะ และเรียนรู้ที่จะอดทน อดกลั้น เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่กดดัน ดึงเครียด จึงจะทำให้บุคคลนั้นสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข บุคคลจึงจำเป็นที่จะต้องได้รับการฝึกฝนทักษะ และเรียนรู้ที่จะอดทนอดกลั้นเมื่อพบกับปัญหาต่างๆ ซึ่งก็คือความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคนั่นเอง

สตอลท์ซ ได้พัฒนาความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ให้รู้จักกันมากขึ้น โดยได้เขียนหนังสือ เกี่ยวกับ AQ (Adversity Quotient) ขึ้นมาในปี ค.ศ.1997 และได้ให้นิยามของความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคว่าเป็นรูปแบบการตอบสนองต่อปัญหาอุปสรรคในชีวิต หรือความฉลาดในการฝ่าวิกฤติ (Stoltz. 1997: 53) โดยเห็นว่า ชีวิตก็เหมือนกับการไต่ภูเขา ที่ต้องฝ่าฟันความยากลำบากต่างๆ เพื่อก้าวไปข้างหน้า หรือปีนให้สูงยิ่งขึ้นไป เพราะความสำเร็จของบุคคลได้มาด้วยความทรหดมุ่งมั่น และบุคคลเหล่านี้จะมีการตอบสนองต่อการปีนเขาที่แตกต่างกัน ผลก็คือต่างก็มีความสุขกับระดับความสำเร็จที่แตกต่างกันในชีวิตของพวกเขา และสตอลท์ซ เชื่อว่า ความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคสามารถที่จะพัฒนาเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงได้ ไม่ว่าบุคคลนั้นจะอายุเท่าไรหรือเริ่มต้นที่จุดใดก็ตาม (คันทันนี จัตรคุปต์. 2545: 103-104) เนื่องจากความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคเป็นแนวคิดใหม่ที่ทำให้บุคคลเข้าใจ เกี่ยวกับเรื่องของการประสบความสำเร็จ สามารถวัดออกมาได้ และปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ เพราะมาจากพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ ที่สามารถพิสูจน์ได้ โดยสามารถนำผลจากการวัดมาใช้เพิ่มประสิทธิภาพให้กับบุคคลทั้งในด้านส่วนตัวและหน้าที่การงานได้ (Stoltz. 1997: 7) ดังนั้น ความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคจึงมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบัน เพราะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้มนุษย์ประสบความสำเร็จในชีวิตและการงาน (วิทยา นาควัชระ. 2544: 91)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคจึงเป็นคุณลักษณะที่มีความสำคัญยิ่ง และควรที่จะส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดขึ้นกับทุกคน โดยเริ่มจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ซึ่งมีส่วนสำคัญในการเพิ่มพูนความมั่นใจให้กับเด็ก เพราะเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อเด็ก ทั้งในด้านบุคลิกภาพ ทักษะคติ ความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนความประพฤติและรวมไปถึงความสำเร็จในชีวิตของเด็ก ซึ่งพ่อแม่ที่สนับสนุนความคิดริเริ่มจะทำให้เด็กมี

ความสามารถดีขึ้น ส่งผลให้มีความมั่นใจในตนเอง ในการที่จะเลือกเข้าไปมีบทบาทในสถานการณ์ต่างๆ ที่ต้องการรู้จักควบคุมและปกครองตนเองได้ โดยผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะมีความมั่นคงในอารมณ์ มองโลกในแง่ดี และกล้าที่จะเผชิญกับความจริง (สุปาณี สนธิรัตน์ และคณะ. 2537: 45-47; อ้างอิงจาก Erikson.) นอกจากนี้ พ่อแม่ ผู้ปกครองแล้ว การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน ก็มีความสำคัญเช่นเดียวกันในการส่งเสริมให้มีคุณลักษณะของความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนนั้นจะส่งผลต่อการเรียนรู้ที่ดีของเด็ก และเป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กมีการรับรู้ความสามารถของตนเอง เมื่อเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆ และตอบสนองต่อพฤติกรรมนั้นได้อย่างเหมาะสม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภายในห้องเรียน โดยเฉพาะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ถือว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน เมื่อผู้เรียนได้รับการกระตุ้นให้มีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม เด็กจะสามารถแสดงออกได้อย่างหลากหลาย มีโอกาสได้ศึกษาทดลองสิ่งที่ตนเองอยากเรียนรู้ เด็กก็จะแสดงความสามารถหลายด้าน หรือเฉพาะด้านของตนออกมาในเชิงสร้างสรรค์ (สุเมธดา พรหมบุญ และคนอื่นๆ. 2541: 38)

การส่งเสริมให้บุคคลมีความสามารถในการกำกับ ควบคุม และจัดการชีวิตของตนเองได้ ก็มีความสำคัญยิ่งต่อการเสริมสร้างและพัฒนาความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคให้เกิดขึ้นกับบุคคล เพราะถ้าบุคคลมีความสามารถกำกับ ควบคุม และจัดการชีวิตของตนเอง บุคคลนั้นจะประเมินความสามารถของตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ส่งผลต่อการเลือกกระทำพฤติกรรม สามารถกำกับตนเองได้ดี มีโอกาสประสบความสำเร็จสูง โดยบุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูง จะสามารถฟื้นคืนจากความล้มเหลว จะมองถึงวิธีการที่จะจัดการกับปัญหามากกว่าจะกังวลอยู่กับสิ่งที่เขาได้ทำผิดพลาดไปแล้ว โดยจะให้ความสนใจและความพยายามในการกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ และจะใช้ความพยายามยิ่งขึ้น กำกับทั้งในเรื่องการคิด การแสดงพฤติกรรมของตนเองมากขึ้นเมื่อพบกับอุปสรรค (Bandura. 1986) เพราะความสำเร็จของบุคคลเกิดจากการกำกับตนเอง และจะทำให้บุคคลนั้นสามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สตอลท์ซ (Stoltz. 1997: 62) ที่ว่าการมีความสามารถในการกำกับ ควบคุมตนเอง หรือการเป็นผู้จัดการชีวิตของตนเอง เป็นสิ่งจำเป็น อันจะส่งผลให้บุคคลมีความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคเพิ่มขึ้น และการส่งเสริมให้บุคคลมีการมองโลกในแง่ดี ก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในชีวิต เพราะคนที่มองโลกในแง่ดีจะเห็นว่าทุกสิ่งทุกอย่างไม่ได้เลวร้าย มีโอกาสที่จะพลิกผันสถานการณ์ที่เลวร้ายให้กลับคืนดีได้ (Weiner. 1979: 24 - 25) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เซลิเกแมน (Stoltz. 1997: 59; citing Seligman. 1990) ที่พบว่าบุคคลที่มองโลกในแง่ดี จะตอบสนองต่ออุปสรรคหรือความยากลำบากอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งแสดงถึงการมีความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคสูง อีกทั้งยังเป็นผู้ที่มีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี และคนที่มองโลกในแง่ดีเมื่อเผชิญอุปสรรคปัญหาแล้วจะไม่รู้สึกหมดหวังในชีวิต มีพลังที่จะต่อสู้เอาชนะอุปสรรคได้จนประสบความสำเร็จในที่สุด (Seligman. 1998: 154 - 158)

ภาระหน้าที่หลักของสถาบันอุดมศึกษา คือ การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพออกไปช่วยพัฒนาประเทศชาติ ให้เจริญรุ่งเรือง ซึ่งสำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัยได้กำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ไว้ว่า บัณฑิตจะต้องเป็นผู้รอบรู้ในวิชาการทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถครองตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเต็มภาคภูมิ มีความรู้ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต

ในสังคมปัจจุบัน มีความรับผิดชอบต่อสังคม และดำรงชีวิตด้วยความเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2547: 13) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังกล่าว จึงมีความสำคัญมาก เพราะจะทำให้ได้ทรัพยากรมนุษย์ที่ดีมีคุณภาพ อันจะส่งผลให้ประเทศชาติเจริญรุ่งเรืองและสงบสุขสืบไป และมหาวิทยาลัย ต้องมีหน้าที่รับใช้สังคม การจัดรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องตามความต้องการของทุกคนจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่ง ความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการศึกษาแบบระบบเปิดและระบบปิดนั้น มีที่มาจากความเชื่อของสังคมมนุษย์ที่ถือว่าการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิมนุษยชน ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาจึงเป็นเป้าหมายสำคัญของสังคมประชาธิปไตย มนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตายต้องการปัจจัยทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและการทำงาน สังคมที่ใฝ่หาความเจริญจึงพยายามจัดการศึกษาตลอดชีวิตให้สมาชิกของสังคมได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างกว้างขวางและทั่วถึง โดยถือว่าคุณภาพของประชากรคือปัจจัยสำคัญของการพัฒนาสังคม การที่จะจัดการศึกษาให้มีความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาทุกระดับได้นั้น จำเป็นต้องมีการพัฒนารูปแบบและวิธีการจัดการศึกษาให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการณ์ของสังคมแต่ละสังคม ซึ่งในประเทศไทยโดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษานั้นมีความไม่เสมอภาคมากกว่าระดับอื่นๆ การจัดการศึกษาสนองเพียงเฉพาะบุคคลบางกลุ่มเท่านั้น ในกลุ่มของบุคคลที่ประกอบอาชีพการงานอยู่แล้วแต่ต้องการโอกาสทางการศึกษา ไม่มีเวลา หรือมีอายุเกินวัยศึกษา กลับได้รับความไม่เสมอภาคในด้านการศึกษา จึงเป็นสาเหตุทำให้เกิดมหาวิทยาลัยปิดและมหาวิทยาลัยเปิดขึ้นมา โดยเฉพาะในมหาวิทยาลัยเปิดนั้นกลุ่มนิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้ที่ประกอบอาชีพการงานอยู่แล้ว แต่ต้องการโอกาสทางการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนคุณวุฒิและพัฒนาคุณภาพของชีวิตและการทำงาน (วิจิตร คริสต์อาน. 2531: 9-20) ทำให้กลุ่มของนิสิตนักศึกษาที่เข้ามารับการศึกษาในแต่ละประเภทของมหาวิทยาลัย มีความแตกต่างกัน ซึ่งน่าจะมีผลต่อความสามารถในการปรับตัว การแก้ปัญหาเมื่อต้องเผชิญกับปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ ของนิสิตนักศึกษาระหว่างประเภทของมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตกรุงเทพมหานคร เพราะสังคมของกรุงเทพมหานครเป็นสังคมที่มีการแข่งขันกันสูง ความเครียดและความรู้สึกลึกด้นจึงเกิดขึ้นได้ง่ายมากกว่าในต่างจังหวัด

จากความสำคัญของความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคดังกล่าว ที่ว่าความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคเป็นปัจจัยที่ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จ ซึ่งควรจะพัฒนาให้เกิดขึ้นกับทุกคน โดยเฉพาะนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี เพราะในอนาคตจะต้องประกอบอาชีพครู ซึ่งเป็นอาชีพที่ต้องใช้ความอดทนสูง อีกทั้งยังต้องพบกับปัญหาต่างๆ มากมาย และจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าการมองโลกในแง่ดี การกำกับตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง การสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ส่งผลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบรบาลในเขตกรุงเทพมหานคร อีกทั้งผู้วิจัยยังคาดหวังว่าสารสนเทศที่ค้นพบจากการศึกษาในครั้งนี้ จะเป็นแนวทางในการส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ เพื่อปลูกฝังเสริมสร้าง และพัฒนาความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคให้เกิดขึ้นกับนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่จะต้องไป

เป็นทรัพยากรครูที่มีคุณภาพ มีจิตใจที่มั่นคง อดทน พร้อมทั้งจะเผชิญปัญหา และสามารถฝ่าฟันอุปสรรคได้ในทุกสถานการณ์

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรปัจจัย ได้แก่ การมองโลกในแง่ดี การกำกับตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง การสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ที่ส่งผลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีความมุ่งหมายเฉพาะของการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ของนิสิตนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยปิด และมหาวิทยาลัยเปิด
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ของนิสิตนักศึกษา ระหว่างนิสิตนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยปิด และมหาวิทยาลัยเปิด
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุ ได้แก่ การมองโลกในแง่ดี การกำกับตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง การสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม กับความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของนิสิตนักศึกษา
4. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างชุดตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุกับตัวแปรความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของนิสิตนักศึกษา ตามภาวะสันนิษฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์
5. เพื่อตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของนิสิตนักศึกษา ตามภาวะสันนิษฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ระหว่างนิสิตนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยปิดและมหาวิทยาลัยเปิด
6. เพื่อศึกษาอิทธิพลทั้งทางตรง ทางอ้อม และอิทธิพลรวม ของตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุ ได้แก่ การมองโลกในแง่ดี การกำกับตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง การสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ที่มีต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ของนิสิตนักศึกษา ในภาพรวมและจำแนกตามประเภทของมหาวิทยาลัย

ความสำคัญของการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ทำให้ได้รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อม และอิทธิพลรวมต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ที่ตรงกับสภาพจริงของนิสิตนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งสารสนเทศที่ค้นพบจากการศึกษาในครั้งนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับคณาจารย์ และสถาบันการศึกษา นำไปใช้ในการวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคให้เกิดขึ้นกับนิสิตนักศึกษา อีกทั้งยังเป็นแนวทางสำหรับ

ผู้ปกครองให้ตระหนักถึงความสำคัญของความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค และส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคให้เกิดขึ้นกับนิสิตนักศึกษาต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในเขตกรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2550 มีจำนวนทั้งสิ้น 23,471 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในเขตกรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2550 มีจำนวนทั้งสิ้น 724 คน โดยเป็นนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยปิด จำนวน 343 คน และเป็นนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยเปิด จำนวน 381 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่
 - 1.1 การมองโลกในแง่ดี
 - 1.2 การกำกับตนเอง
 - 1.3 ความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 1.4 การรับรู้ความสามารถของตนเอง
 - 1.5 การสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง
 - 1.6 การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
2. ตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค
3. ตัวแปรจำแนกกลุ่ม คือ ประเภทของมหาวิทยาลัย จำแนกเป็น มหาวิทยาลัยปิด และมหาวิทยาลัยเปิด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของนิสิตนักศึกษา ระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในเขตกรุงเทพมหานครในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีพื้นฐานของความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคตามแนวคิดของ สตอลท์ซ (Stoltz, 1997: 53) ซึ่งสรุปว่า ความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคเกิดจากองค์ความรู้ใน 3 สาขา ได้แก่ ด้านจิตวิทยาการรับรู้ ด้านศาสตร์ใหม่แห่งสุขภาพ และด้านศาสตร์แห่งสมอง ซึ่งองค์ความรู้ทั้ง 3 สาขานี้ จะส่งเสริมทำให้เกิดความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคขึ้น

จากการศึกษา เอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค พบว่า มีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ได้แก่ การมองโลกในแง่ดี การกำกับตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง การสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของนิสิตนักศึกษา ซึ่งผู้วิจัยทำการคัดสรรตัวแปรปัจจัย ที่ส่งผลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ดังนี้

1. การสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง ผู้วิจัยได้ทำการคัดสรรตัวแปรนี้มาจากแนวคิดในเรื่อง ความสำคัญของการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง เพราะครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นของชีวิตเด็ก โดยมีพ่อแม่ ผู้ปกครอง เป็นตัวจักรสำคัญที่มีอิทธิพลต่อเด็ก ทั้งในด้านบุคลิกภาพ ทักษะ ทักษะ ความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนความประพฤติและรวมไปถึงความสำเร็จในชีวิตของเด็ก และจากงานวิจัยของมัสเสน จอห์น และ เจอร์ (Mussen, John and Jer. 1969: 261) พบว่าพ่อแม่ที่ให้อะไรแก่เด็กมีโอกา และได้รับการสนับสนุนความต้องการในด้านความอยากรู้อยากเห็น จะทำให้เด็กมีความรู้สึกเป็นตัวของตัวเองพึ่งตนเองได้ มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ กล้าพูด กล้าแสดงออก และมีความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พาร์เคอร์สัน และคณะ (ครองสิน มิตะทั้ง. 2548: 111; อ้างอิงจาก Parkerson and other, 1984) ที่ศึกษาพบว่า ครอบครัวที่ส่งเสริมและให้ความสนใจด้านการเรียนของเด็กส่งผลทางตรงต่อความสามารถของเด็ก

2. การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้ทำการคัดสรรตัวแปรนี้มาจากทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ตามรูปแบบยุทธวิธี 4 ดาว (สุเมธนา พรหมบุญ และคนอื่นๆ. 2541) ซึ่งสรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภายในห้องเรียนนั้นถือว่ามีความสำคัญ โดยเฉพาะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ถือว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน เมื่อผู้เรียนได้รับการกระตุ้นให้มีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม เด็กจะสามารถแสดงออกได้อย่างหลากหลาย มีโอกาสได้ศึกษาทดลองสิ่งที่ตนเองอยากเรียนรู้ เด็กก็จะแสดงความสามารถหลายด้านหรือเฉพาะด้านของตนออกมาในเชิงสร้างสรรค์

3. การรับรู้ความสามารถของตนเอง ผู้วิจัยได้ทำการคัดสรรตัวแปรนี้มาจากทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-Efficacy Theory) ซึ่งเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ แบนดูรา (Bandura. 1986) สรุปว่าการรับรู้ความสามารถของตนเอง เป็นการตัดสินใจความสามารถของตนเอง ว่าจะสามารถทำงานได้ในระดับใด ถ้าบุคคลประเมินความสามารถของตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสม จะส่งผลต่อการเลือกกระทำพฤติกรรม สามารถกำกับตนเองได้ดี มีโอกาสประสบความสำเร็จสูง ซึ่ง สตอลท์ซ (Stoltz. 1997: 66) ยังกล่าวอีกว่า บุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูง จะสามารถฟื้นคืนจากความล้มเหลว โดยจะมองถึงวิธีการที่จะจัดการกับปัญหา มากกว่าจะกังวลอยู่กับสิ่งที่เขาได้ทำผิดพลาดไปแล้ว โดยจะให้ความสนใจและความพยายามในการกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ และจะใช้ความพยายามยิ่งขึ้นเมื่อพบกับอุปสรรค

4. ความเชื่อมั่นในตนเอง ผู้วิจัยได้ทำการคัดสรรตัวแปรนี้มาจากทฤษฎีพัฒนาการแห่งบุคลิกภาพตามช่วงวัยของ อิริคสัน (สุภาณี สนิธิรัตน และคณะ. 2537: 45-47; อ้างอิงจาก Erikson.) ซึ่งสรุปได้ว่า พัฒนาการแห่งบุคลิกภาพตามช่วงวัยนั้นเริ่มมาจากครอบครัวเป็นอันดับแรก การที่พ่อแม่สนับสนุนความคิดริเริ่ม จะทำให้เด็กมีความสามารถดีขึ้น ส่งผลให้มีความมั่นใจในตนเองในการที่จะเลือกเข้าไปมีบทบาทในสถานการณ์ต่างๆที่ต้องการ

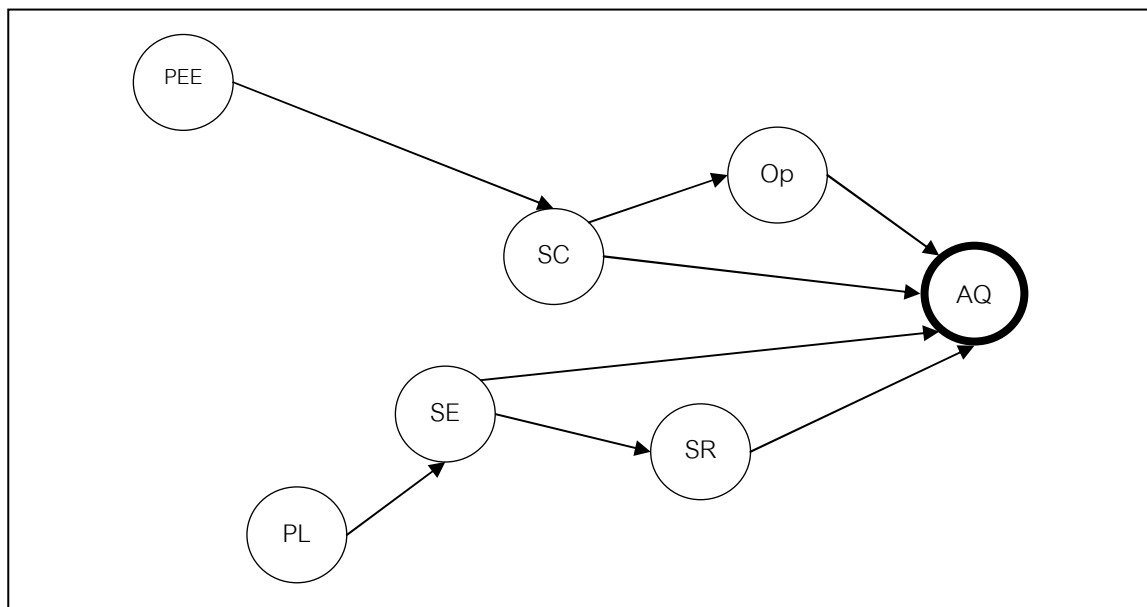
รู้จักควบคุมและปกครองตนเองได้ โดยผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะมีความมั่นคงในอารมณ์ มองโลกในแง่ดี และกล้าที่จะเผชิญกับความจริง

5. การกำกับตนเอง ผู้วิจัยได้ทำการคัดสรรตัวแปรมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ แบนดูรา (Bandura. 1986) โดย แบนดูรา กล่าวว่า กระบวนการกำกับตนเอง มีจุดเริ่มต้นที่สำคัญคือ บุคคลต้องรู้ว่าการทำอะไรอยู่ เพราะความสำเร็จของบุคคลนั้นเกิดจากการกำกับตนเอง และจะทำให้บุคคลนั้นสามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สโตลทซ์ (Stoltz. 1997: 62) ที่ว่าการมีความสามารถในการกำกับ ควบคุมตนเอง หรือการเป็นผู้จัดการชีวิตของตนเอง เป็นสิ่งจำเป็นอันสำคัญ อันจะส่งผลให้บุคคลมีความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคเพิ่มขึ้น

6. การมองโลกในแง่ดี ผู้วิจัยได้ทำการคัดสรรตัวแปรมาจากทฤษฎีการอ้างสาเหตุของ ไวเนอร์ (Weiner. 1979 : 24 - 25) ที่ได้กล่าวสรุปว่า ความสำเร็จของบุคคลมาจากแนวทางในการอ้างสาเหตุ หรือการตอบสนองต่อเหตุการณ์ที่ประสบมา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เซลิกันแมน (Stoltz. 1997: 59; citing Seligman. 1990) ที่ว่า บุคคลที่ตอบสนองต่ออุปสรรคปัญหาหรือความยากลำบาก โดยมองว่าอุปสรรคดังกล่าวเกิดจากปัจจัยภายนอก เกิดขึ้นชั่วคราว และมีผลจำกัด เกิดเฉพาะเหตุการณ์นี้เท่านั้น ก็จะมีแนวโน้มที่จะมีชีวิตเป็นสุข ซึ่งเป็นลักษณะของการมองโลกในแง่ดี และจะตอบสนองต่ออุปสรรคหรือความยากลำบากหรือความล้มเหลวนั้นอย่างสร้างสรรค์ แสดงถึงการมีความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคสูง อีกทั้งยังระบุว่าคนที่มองโลกในแง่ดีเมื่อเผชิญอุปสรรคปัญหาแล้วจะไม่รู้สึกหมดหวังในชีวิต มีพลังที่จะต่อสู้เอาชนะอุปสรรคได้จนประสบความสำเร็จในที่สุด (Seligman. 1998: 154 - 158)

7. ประเภทของสถาบันการศึกษา เป็นตัวแปรจำแนกกลุ่ม ผู้วิจัยได้ทำการคัดสรรตัวแปรนี้จากรูปแบบในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนระหว่างมหาวิทยาลัยเปิดและมหาวิทยาลัยปิด พบว่า ในมหาวิทยาลัยเปิดจะให้อิสระทางการศึกษาสูงกว่ามหาวิทยาลัยปิดตรงที่ว่า นิสิตนักศึกษาสามารถเข้ารับการศึกษในห้องเรียนตามปกติ หรือสามารถศึกษาได้ด้วยตนเองจากสื่อการเรียนการสอน ตำรา (คิม ไชยแสนสุข. 2550. 1) อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้สามารถศึกษาได้โดยผ่านทางไปรษณีย์ โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ มาร์ติน เมร์ (ซูซีฟ อ่อนโคกสูง และ อนุสรณ์ อรรถศิริ. 2549: 16; อ้างอิงจาก Martin Maehr, 1984) ที่กล่าวว่า การที่นักเรียนจะเชื่อในพลังความสามารถแห่งตนมากน้อยแค่ไหน ขึ้นอยู่กับ สถานการณ์การเรียนการสอน ประสบการณ์ในอดีต และบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งสถานการณ์การเรียนการสอน เป็นองค์ประกอบที่นักเรียนกำลังเผชิญอยู่ในห้องเรียน ขณะมีการเรียนการสอน ประกอบด้วย กิจกรรมการเรียนการสอนต่างๆ เนื้อหาวิชา ความคาดหวังของครูและเพื่อนที่มีต่อนักเรียน ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อความเชื่อในพลังความสามารถแห่งตน ซึ่งจะส่งผลให้เด็กรับรู้ว่าตนเองมีความสามารถ สามารถกำกับตนเอง ตอบสนองต่อเหตุการณ์ได้อย่างเหมาะสม และประสบความสำเร็จในที่สุด

ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวผู้วิจัยสามารถเขียนเป็นรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ โดยแสดงลักษณะของรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่กำหนดขึ้นเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย (Structural Model) โดยที่ผู้วิจัยยังไม่ได้นำเสนอในส่วนที่เป็นโมเดลการวัดตัวแปรสังเกตได้ (Measurement Model) ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามภาวะสันนิษฐานของความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค

สัญลักษณ์ภายในภาพประกอบ 1 สามารถอธิบายได้ ดังนี้

○ แทน ตัวแปรแฝง (Latent Variables)

→ แทน ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรแฝง โดยตัวแปรที่อยู่หัวลูกศรจะเป็นตัวแปรผลที่ได้รับอิทธิพลจากตัวแปรสาเหตุ

อักษรย่อภายในภาพประกอบ 1 สามารถอธิบายได้ ดังนี้

PEE แทน การสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง (Parental Educational Encouragement)

PL แทน การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning)

SC แทน ความเชื่อมั่นในตนเอง (Self-Confidence)

SE แทน การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-Efficacy)

SR แทน การกำกับตนเอง (Self-Regulation)

Op แทน การมองโลกในแง่ดี (Optimism)

AQ แทน ความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค (Adversity Quotient: AQ)

สมมติฐานของการวิจัย

การทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าน้ำหนักความสำคัญ ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค (Adversity Quotient: AQ) จากรูปแบบภาวะสันนิษฐาน (Hypothetical Model) ผู้วิจัยพิจารณาการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยตั้งสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

1. นิสิตนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยปิด และมหาวิทยาลัยเปิด มีระดับความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคแตกต่างกัน
2. ตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุ ได้แก่ การมองโลกในแง่ดี การกำกับตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง การสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของนิสิตนักศึกษา
3. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างชุดตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุ กับตัวแปรความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของนิสิตนักศึกษาตามภาวะสันนิษฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
4. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างชุดตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุ กับตัวแปรความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของนิสิตนักศึกษาตามภาวะสันนิษฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ระหว่างมหาวิทยาลัยปิดและมหาวิทยาลัยเปิดมีความไม่แปรเปลี่ยน
5. ตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุ ได้แก่ การมองโลกในแง่ดี การกำกับตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง การสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีอิทธิพลทั้งทางตรง ทางอ้อม และโดยรวม ต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ของนิสิตนักศึกษาในภาพรวมและจำแนกตามประเภทของมหาวิทยาลัย ดังนี้
 - 5.1 การมองโลกในแง่ดีมีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค
 - 5.2 การกำกับตนเองมีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค
 - 5.3 ความเชื่อมั่นในตนเองมีอิทธิพลทางตรง ต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค โดยผ่านทางมุมมองโลกในแง่ดี
 - 5.4 การรับรู้ความสามารถของตนเองมีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค โดยผ่านทางกำกับการกำกับตนเอง
 - 5.5 การสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค โดยผ่านทางความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 5.6 การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค โดยผ่านทางรับรู้ความสามารถของตนเอง
 - 5.7 การมองโลกในแง่ดี การกำกับตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง การสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีอิทธิพลโดยรวม ต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการตอบสนองต่อเหตุการณ์ต่างๆ เมื่อต้องเผชิญกับความยากลำบาก และสภาวะบีบคั้น โดยที่บุคคลนั้นสามารถควบคุมสถานการณ์ สามารถวิเคราะห์ต้นตอของอุปสรรค ยอมรับผลการกระทำของตนเอง รับรู้ผลกระทบของอุปสรรคว่าอุปสรรคที่เกิดขึ้นจะส่งผลไปสู่ด้านอื่นของชีวิตมากน้อยเพียงใด อีกทั้งยังมีความอดทนต่ออุปสรรค และมีความมุ่งมั่นที่จะประสบความสำเร็จในทุกๆด้าน

2. แบบสอบถามวัดความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค หมายถึง ชุดของข้อคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามแนวความคิดของ สตอลท์ซ (Stoltz, 1997: 106 - 125) โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการควบคุมสถานการณ์ (C : Control) หมายถึง การที่บุคคลรับรู้ว่าจะตนสามารถควบคุม และจัดการกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เป็นอุปสรรคได้มากน้อยเพียงใด มีความเข้าใจในปัญหา มีความกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหา สามารถพลิกแพลงวิธีการในการแก้ปัญหา และสามารถเผชิญกับอุปสรรคได้โดยไม่ต้องการความช่วยเหลือจากผู้อื่น

2.2 ด้านการวิเคราะห์ต้นตอของอุปสรรค และด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง (O₂ : Origin and Ownership)

2.2.1 ด้านการวิเคราะห์ต้นตอของอุปสรรค (Origin) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการวิเคราะห์หาต้นเหตุหรือจุดเริ่มต้นของอุปสรรค โดยบุคคลนั้นรู้ว่าใครควรจะเป็นคนรับผิดชอบ และรู้บทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างชัดเจนว่าเป็นอย่างไร เมื่อประสบปัญหาแบบเดิมอีกครั้งก็สามารถแก้ไขปัญหาได้เร็วยิ่งขึ้น มีประสิทธิภาพและมีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

2.2.2 ด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง (Ownership) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการรับรู้ต่อความรับผิดชอบที่เกิดจากการกระทำของตนเอง สามารถจัดการกับผลที่เกิดขึ้น ไม่ปัดความรับผิดชอบให้ผู้อื่น และใช้ความสามารถของตนเองในการแก้ไขสถานการณ์

2.3 ด้านการรับรู้ผลกระทบของอุปสรรค (R : Reach) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการรับรู้ผลกระทบของอุปสรรค ว่าอุปสรรคที่เกิดขึ้นส่งผล หรือแผ่ขยายไปสู่ด้านอื่นของชีวิตมากน้อยเพียงใด โดยมีวิธีการคิดว่าปัญหาหรืออุปสรรคนั้นมีจุดสิ้นสุด

2.4 ด้านความอดทนต่ออุปสรรค (E : Endurance) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการรับมือและอดทนต่อความยืดเยื้อของปัญหา และอุปสรรค โดยมองว่าสาเหตุของอุปสรรคนั้นจะคงอยู่เพียงชั่วคราว และจะใช้ความอดทนในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

3. การมองโลกในแง่ดี หมายถึง ความคิด หรือความเชื่อ รวมถึงการมองเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในชีวิตในทางบวก โดยมองวิกฤติและปัญหาต่างๆเป็นโอกาส ว่ามีทางแก้ไข อย่างมีเหตุผล และมีความสามารถต่อสู่ปัญหา ไม่ย่อท้อหรือเลียงหนี โดยจะเห็นว่าทุกสิ่งทุกอย่างไม่ได้เลวร้าย มีโอกาสที่จะพลิกผันสภาพการณ์ที่เลวร้ายให้กลับมามีอยู่ในสภาพการณ์ที่ดีขึ้นได้ ซึ่งสามารถวัดการมองโลกในแง่ดี จากแบบสอบถามวัดการมองโลก

ในแง่ดี ที่ผู้วิจัยพัฒนามาจาก แบบสอบถามวัดการมองโลกในแง่ดี ของ สุมาลี พัวชู (2547 : 114) ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านแหล่งกำเนิดของสาเหตุ หมายถึง การที่บุคคลรับรู้ว่าจุดเริ่มต้นของสาเหตุของปัญหาเกิดขึ้นจากความสามารถ ความพยายาม สภาพแวดล้อม ความยากง่ายของงาน หรือโชค และบุคคลสามารถวิเคราะห์ได้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้น ใครควรจะเป็นคนรับผิดชอบ รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองอย่างชัดเจนว่าเป็นอย่างไร

3.2 ด้านความคงทนของสาเหตุ หมายถึง การที่บุคคลรับรู้สาเหตุที่เกิดขึ้นมีลักษณะอย่างไร คงที่หรือไม่คงที่ สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา และสภาพการณ์ หรือไม่สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและสภาพการณ์ โดยคนที่มองโลกในแง่ดีจะคิดว่าปัญหาหรืออุปสรรคนั้นมีจุดสิ้นสุด

3.3 ด้านความสามารถในการควบคุมสาเหตุ หมายถึง การที่บุคคลรับรู้ว่าตนเองสามารถควบคุมสาเหตุ สามารถจัดการ และสามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้มากน้อยเพียงใด มีความเข้าใจในปัญหา กระตือรือร้นที่จะแก้ไขปัญห โดยที่ไม่ต้องการความช่วยเหลือจากผู้อื่น

4. การกำกับตนเอง หมายถึง ความสามารถในการเอาใจใส่ จัดจ่อ อดทน มีวินัยในการบังคับตนเอง ทั้งทางร่างกายและอารมณ์ ในการกระทำหรือแสดงพฤติกรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้หรือทักษะต่างๆ ในการบรรลุเป้าหมายที่ตนเองได้ตั้งไว้จนกว่าจะประสบความสำเร็จ ซึ่งสามารถวัดการกำกับตนเองจากแบบสอบถามวัดการกำกับตนเอง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ แบนดูรา (Bandura, 1986) ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้

4.1 ด้านการสังเกตตนเอง หมายถึง การที่บุคคลมีการสังเกตพฤติกรรมของตนเอง มีความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง และรับรู้ว่าคุณลักษณะกำลังทำอะไรอยู่ เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆ และรับรู้ว่าคุณลักษณะมีการตอบสนองต่ออุปสรรคอย่างไร

4.2 ด้านการตัดสินการกระทำของตนเอง หมายถึง การที่บุคคลตัดสินว่าพฤติกรรมของตนเองนั้นเป็นอย่างไร เมื่อเผชิญกับอุปสรรค เป็นที่พึงพอใจหรือไม่เป็นที่พึงพอใจ โดยตัดสินจากการอาศัยมาตรฐานส่วนบุคคลที่ได้มาจากการถูกสอน ซึ่งสามารถตัดสินได้จากการเปรียบเทียบกับบรรทัดฐานของสังคม จากการเปรียบเทียบทางสังคม จากการเปรียบเทียบกับตนเอง และจากการเปรียบเทียบกับกลุ่ม

4.3 ด้านปฏิกิริยาสะท้อนต่อตนเอง หมายถึง การที่บุคคลมีปฏิกิริยาต่อตนเองหลังจากที่ได้ตัดสินพฤติกรรมของตนเองแล้วว่าเป็นอย่างไรเมื่อเผชิญกับอุปสรรค โดยการมีปฏิกิริยาต่อตนเองนั้น ขึ้นอยู่กับสิ่งล่อใจ สิ่งจูงใจ บุคคลจะเห็นว่าสิ่งที่ได้รับกลับมากจะเป็นผลดีต่อตนเอง เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ตลอดจนจนถึงทำให้ตนเองรู้สึกพึงพอใจ

5. ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการที่จะทำสิ่งต่างๆให้สำเร็จ ซึ่งบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะต้องมีความมั่นใจ มีความเพียรพยายาม และกล้าหาญในการที่จะทำสิ่งใดให้ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ โดยไม่หวาดหวั่นต่อปัญหา ไม่กลัว กล้าแสดงออก พึ่งพาตนเอง เป็นตัวของตัวเอง มีความรับผิดชอบ มีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนมีความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อ

ตนเอง ซึ่งสามารถวัดความเชื่อมั่นในตนเอง จากแบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเองที่ผู้วิจัยพัฒนามาจากแบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเอง ของ ชาญญา คนอยู่ (2547: 99)

6. การรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึง การที่บุคคลตัดสินเกี่ยวกับความสามารถของตนเอง ว่าสามารถกระทำพฤติกรรมบางอย่าง ในสถานการณ์ที่เฉพาะเจาะจงได้หรือไม่ และรู้ว่าตนเองมีความสามารถอยู่ในระดับใด สามารถวางแผน และสามารถจูงใจตนเองได้ โดยเกิดจากทักษะที่เคยมีอยู่ และทักษะที่ได้รับการฝึกฝนเพิ่มเติม ซึ่งการรับรู้ความสามารถของตนเองมีผลต่อการเลือกกระทำ ความพยายาม และความอดทนต่อความยากลำบาก เพื่อให้ผลของการกระทำนั้นประสบความสำเร็จ และยังสามารถใช้ทำนายพฤติกรรมของบุคคลได้ สามารถวัดการรับรู้ความสามารถของตนเอง จากแบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถของตนเอง ที่ผู้วิจัยพัฒนามาจากแบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถของตนเอง ของ ชนิธดา เกตุอำไพ (2549: 135) ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้

6.1 ด้านการรับรู้ขนาดและระดับความยาก หมายถึง การที่บุคคลรับรู้ปริมาณของงานว่า มีปริมาณมากหรือน้อย และระดับความยากง่ายของงานนั้นเป็นอย่างไร อีกทั้งยังสามารถวิเคราะห์ได้ว่า ตนเองสามารถปฏิบัติงานเพื่อให้ประสบความสำเร็จ แม้จะต้องเจอกับปัญหาต่างๆได้หรือไม่

6.2 ด้านการรับรู้การแผ่ขยาย หมายถึง การที่บุคคลคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเองว่าความสามารถของตนเองอาจแผ่ขยายจากสถานการณ์หนึ่งไปสู่อีกสถานการณ์หนึ่งได้ แม้จะต้องเจอกับปัญหาต่างๆก็ตาม

6.3 ด้านการรับรู้ความคงทนหรือความเข้ม หมายถึง ความมั่นใจที่บุคคลคิดว่าตนเองสามารถทำงานได้ที่ระดับความยากต่าง ๆ มั่นใจว่าตนเองสามารถทำงานให้สำเร็จได้แม้จะต้องพบกับปัญหา

7. การสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง หมายถึง การที่บุคคลรับรู้ว่าเขาได้รับการติดตามดูแล และได้รับความเอาใจใส่ในเรื่องการเรียนจากผู้ปกครอง ทั้งในเรื่องการจัดหาอุปกรณ์การเรียน และหนังสือที่ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อให้ตนเองมีความรู้เพิ่มเติมในการเรียน ผู้ปกครองมีการกระตุ้นให้อยากศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม มีการส่งเสริมให้กล้าคิดกล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้อง ให้ทำกิจกรรมตามที่ตนเองสนใจ แนะนำแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม ตลอดจนถึงการได้รับกำลังใจจากผู้ปกครองเมื่อเกิดความรู้สึกท้อแท้ในการเรียน ซึ่งสามารถวัดการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครองจากแบบสอบถามวัดการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง ที่ผู้วิจัยพัฒนามาจากแบบสอบถามวัดการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครองของ มุกซ์ดา ผดุงยาม (2547: 203) ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้

7.1 ด้านการสนับสนุนช่วยเหลือทางการเงินสิ่งของ หมายถึง การที่บุคคลรับรู้ว่าเขาได้รับการช่วยเหลือ ทางด้านวัตถุ สิ่งของ เงินทอง และอุปกรณ์ทางการเรียนต่างๆจากผู้ปกครอง

7.2 ด้านการให้ข้อมูลข่าวสารทางการเรียน หมายถึง การที่บุคคลรับรู้ว่าเขาได้รับการแนะนำทางด้านข้อมูลข่าวสารที่จะสามารถนำไปใช้ในการเรียน แหล่งความรู้เพิ่มเติมต่างๆ หนังสือหรือรายการที่มีประโยชน์ต่อการเรียน งานอดิเรกที่เสริมสร้างความคิดตามความชอบ ได้รับฟังข่าวการประสบความสำเร็จของบุคคลอื่นจากผู้ปกครองเสมอ รวมถึงการได้รับคำแนะนำในเรื่องการเรียน และการทำงานต่างๆจากผู้ปกครอง

7.3 ด้านการตอบสนองทางอารมณ์ หมายถึง การที่บุคคลรับรู้ว่าคุณค่าตนเองได้รับความรัก การดูแล เอาใจใส่ ความไว้วางใจ ความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ และกำลังใจในเรื่องการเรียนจากผู้ปกครอง

8. การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลรับรู้ว่าคุณค่าตนเองได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน การสอน ตั้งแต่ขั้นตอนวางแผน ขั้นตอนดำเนินการ ขั้นตอนติดตามสนับสนุนและประเมินผลในเรื่องการเรียน ตลอดจนถึงการมีบทบาทต่อการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งทำให้ได้ฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ มีการโต้ตอบ มีการซักถาม และทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนตามความสนใจของตนเอง โดยมีผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทในการช่วย กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ มีการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ทำให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ในชีวิตจริง ซึ่งสามารถวัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม จากแบบสอบถามวัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ที่ผู้วิจัยพัฒนามา จากแบบสอบถามวัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของ กนกวรรณ ศรีลาเลิศ (2549: 144) ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

8.1 ด้านเทคนิคการสอนของอาจารย์ หมายถึง การที่บุคคลรับรู้ว่าคุณค่าตนเองได้มีส่วนร่วมใน กิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนจากเทคนิคการสอนต่างๆของอาจารย์ เช่น เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนแบบ กลุ่ม ร่วมตอบคำถามในชั้นเรียน ทำรายงานหรือทำกิจกรรมต่างๆเพื่อสร้างผลงาน ได้รับชมสื่อต่างๆที่ช่วยในการ ส่งเสริมจิตนาการและความรู้ แสดงความคิดเห็นร่วมกันกับเพื่อน เข้าร่วมทัศนศึกษานอกสถานที่และสามารถ เชื่อมโยงความรู้กับการนำไปใช้ในชีวิตจริง โดยผู้สอนหรืออาจารย์เปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถามเมื่อเกิดความสงสัย ได้ตลอดเวลา

8.2 ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ หมายถึง การที่บุคคลมีส่วนร่วมในการสร้างบรรยากาศทั้ง ในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนเพื่อให้เกิดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น ร่วมมือดูแล รักษาอุปกรณ์การเรียน ต่างๆ ร่วมกันพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น การจัดป้ายนิเทศการเรียนรู้ ตลอดจนถึงการมีสัมพันธภาพที่ดีกับ เพื่อนในชั้นเรียน ให้ความร่วมมือในการเรียนและการทำงานกับเพื่อนและอาจารย์ ร่วมกันแลกเปลี่ยนความรู้ และความคิดเห็นต่างๆซึ่งกันและกัน

8.3 ด้านการแนะแนว หมายถึง การที่บุคคลรับรู้และมีส่วนร่วมในการบริการต่างๆของ มหาวิทยาลัยหรือผู้สอน เช่น เข้ารับการแนะนำในเรื่องการเรียน และแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม ได้รับแนวทางในการ ทำงานตลอดจนถึงแหล่งงานต่างๆ ได้เข้าร่วมรับการแนะนำในเรื่องการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม เข้าร่วม กิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะต่างๆที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนถึงร่วมรับคำปรึกษาในเรื่องสุขภาพ

8.4 ด้านการรับรู้การประเมินผลการเรียนการสอนจากอาจารย์ หมายถึง การที่บุคคลรับรู้และมี ส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอน โดยร่วมเสนอแนะความคิดเห็นต่างๆเกี่ยวกับการ เก็บคะแนน และการประเมินผลการเรียน เช่น การทำรายงาน หรือการทำแบบทดสอบ การที่บุคคลรับรู้ข้อมูล ผลการเรียนจากอาจารย์ การได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการในการประเมินผลการ เรียน ร่วมแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะกิจกรรมการเรียนการสอนต่างๆร่วมกับอาจารย์ผู้สอน

9. ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ หมายถึง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุ ได้แก่ การมอง โลกในแง่ดี การกำกับตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง การสนับสนุนทางการ

เรียนจากผู้ปกครอง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ที่มีอิทธิพลโดยตรงหรือทางอ้อม หรือทั้งโดยตรงและโดยทางอ้อมต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค

10. มหาวิทยาลัยปิด หมายถึง สถาบันในระดับอุดมศึกษาที่เปิดโอกาสทางการศึกษา ให้กับทุกคนที่สนใจ อยากพัฒนาศักยภาพตนเอง มีการจำกัดจำนวนในการรับนิสิตนักศึกษา ซึ่งผู้ที่เข้ารับการศึกษจะต้องผ่านกระบวนการสอบคัดเลือกของทบวงมหาวิทยาลัย หรือผ่านทางการสอบคัดเลือกของสถาบัน และมีคะแนนผ่านเกณฑ์ของคณะหรือสถาบัน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ชัดเจน นั่นคือนิสิตนักศึกษาจะต้องเข้ารับการการศึกษาในห้องเรียน ในแต่ละภาคเรียนผู้เรียนจะต้องลงทะเบียนและผ่านหลักสูตรการศึกษาตามที่สถาบันกำหนดไว้ และจะต้องมีเวลาเข้าเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละแปดสิบของเวลาเรียนในแต่ละภาคเรียน

11. มหาวิทยาลัยเปิด หมายถึง สถาบันในระดับอุดมศึกษาที่เปิดโอกาสทางการศึกษา ให้กับทุกคนที่สนใจ อยากพัฒนาศักยภาพตนเอง ไม่จำกัดจำนวนในการรับนิสิตนักศึกษา ไม่มีการสอบคัดเลือกเว้นแต่กรณีจำเป็น ให้อิสระทางการศึกษา และผู้ที่เข้าศึกษาสามารถเลือกลงทะเบียนเรียนได้ตามความพร้อมของตนเอง ซึ่งผู้ที่เข้าศึกษาสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง จากสื่อการเรียนการสอน ตำรา คู่มือการศึกษาที่จัดพิมพ์ให้บริการ โดยไม่จำเป็นต้องเข้าชั้นเรียนตามที่มหาวิทยาลัยจัดให้ อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้สามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง โดยผ่านทางไปรษณีย์ โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ที่มุ่งศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุ ที่มีอิทธิพลทั้งทางตรง และทางอ้อมต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค และสังเคราะห์รูปแบบเพื่ออธิบายความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค และปัจจัยเชิงสาเหตุ โดยนำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค
 - 1.1 ความหมายของความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค
 - 1.2 ความสำคัญของความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค
 - 1.3 ทฤษฎีพื้นฐานของความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค
 - 1.4 ลักษณะของผู้ฝ่าฟันอุปสรรค
 - 1.5 การวัดความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค
 - 1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการมองโลกในแง่ดี
 - 2.1 ความหมายของการมองโลกในแง่ดี
 - 2.2 ความสำคัญของการมองโลกในแง่ดี
 - 2.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมองโลกในแง่ดี
 - 2.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมองโลกในแง่ดี
 - 2.5 การวัดการมองโลกในแง่ดี
 - 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมองโลกในแง่ดี
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการทำกับตนเอง
 - 3.1 ความหมายของการทำกับตนเอง
 - 3.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการทำกับตนเอง
 - 3.3 องค์ประกอบของกระบวนการในการทำกับตนเอง
 - 3.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการทำกับตนเอง
 - 3.5 การวัดการทำกับตนเอง
 - 3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำกับตนเอง

4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 4.1 ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 4.2 ความสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 4.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 4.4 ลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 4.5 การวัดความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 4.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง
5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง
 - 5.1 ความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเอง
 - 5.2 ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเอง
 - 5.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้เกี่ยวกับความสามารถของตนเอง
 - 5.4 มิติของการรับรู้ความสามารถของตนเอง
 - 5.5 การวัดการรับรู้ความสามารถของตนเอง
 - 5.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง
6. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง
 - 6.1 ความหมายของการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง
 - 6.2 ความสำคัญของการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง
 - 6.3 การวัดการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง
 - 6.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง
7. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับลักษณะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
 - 7.1 ความหมายของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
 - 7.2 ความสำคัญของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
 - 7.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
 - 7.4 การวัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
 - 7.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค

1.1 ความหมายของความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค (AQ)

ความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ตรงกับภาษาอังกฤษคำว่า Adversity Quotient หรือ AQ เป็นแนวคิดหรือทฤษฎีที่พัฒนาขึ้นโดย ดร. พอล กอร์ดอน สตอลท์ซ (Dr. Paul Gordon Stoltz) ในปี ค.ศ. 1997 โดยได้เขียนหนังสือชื่อ Adversity Quotient : Turning Obstacles into Opportunities และได้ให้นิยามของความสามารถ ในการฝ่าฟันอุปสรรคว่า เป็นความสามารถของบุคคลในการตอบสนองต่อเหตุการณ์ในยามที่ต้องเผชิญกับความทุกข์ยากหรือความยากลำบาก (Stoltz, 1997: 6 – 7) ซึ่งได้มีนักวิชาการ นักการศึกษา ตลอดจนนักจิตวิทยาต่างก็ให้ความสนใจ และได้ให้ความหมายของความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคไว้ ดังนี้

วิทยา นาควัชระ (2544: 91) ได้ให้ความหมายของความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคว่า เป็นความสามารถในการเอาชนะอุปสรรคของบุคคล มีความอดทนเมื่อมีอุปสรรคและสามารถฝ่าฟันอุปสรรคได้อย่าง คนที่มีกำลังใจ และมีความหวังอยู่เสมอ

รัชนิดา สบายวรรณ (2547: 10) ได้ให้ความหมายของความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคว่า หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการตอบสนองกับเหตุการณ์ในยามที่ต้องเผชิญกับความทุกข์ยากหรือความลำบาก มีความอดทนต่อความรอคอย สามารถควบคุมสถานการณ์ วิเคราะห์ได้ถึงต้นตอของอุปสรรค มีความรับผิดชอบ และมีความมุ่งมั่นที่จะประสบความสำเร็จ

พลสุข บุญก่อเกื้อ (2548: 8) ได้ให้ความหมายของความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคว่า หมายถึง การที่บุคคลตอบสนองต่อเหตุการณ์หรือวิธีการในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคซึ่งเป็นตัวขัดขวางไม่ทำให้สามารถก้าวไปสู่ความสำเร็จตามที่ปรารถนาไว้

วีระชน ชินศักดิ์ชัย (2548: 21) ได้ให้ความหมายของความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคว่า หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะตอบสนองต่อเหตุการณ์ต่างๆ ในยามที่ต้องเผชิญกับความทุกข์ยาก ซึ่งเป็นสิ่งที่คอย ขัดขวางความปรารถนาและความสำเร็จของตน

สุภา อภิญาภิบาล (2550 :10) ได้ให้ความหมายของความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคว่า หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลตอบสนองต่อเหตุการณ์ที่มีปัญหาหรืออุปสรรค โดยสามารถควบคุมสถานการณ์ พยายาม แก้ไขอุปสรรค รับรู้ถึงระดับของอุปสรรค มีความอดทนและมุ่งมั่นเพื่อความสำเร็จ

จากความหมายของความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค สรุปได้ว่า ความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการตอบสนองต่อเหตุการณ์ต่างๆ เมื่อต้องเผชิญกับความยากลำบาก และ สภาวะบีบคั้น โดยที่บุคคลนั้นสามารถควบคุมสถานการณ์ สามารถวิเคราะห์ต้นตอของอุปสรรค ยอมรับผลการ กระทำของตนเอง รับรู้ผลกระทบของอุปสรรคว่าอุปสรรคที่เกิดขึ้นจะส่งผลไปสู่ด้านอื่นของชีวิตมากน้อยเพียงใด อีกทั้งยังมีความอดทนต่ออุปสรรค และมีความมุ่งมั่นที่จะประสบความสำเร็จในทุกๆด้าน

1.2 ความสำคัญของความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค

ความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค เป็นแนวคิดที่ได้มีการศึกษาและพิสูจน์โดยการนำมาใช้ปฏิบัติจริง อีกทั้งประกอบกับองค์ประกอบพื้นฐาน 2 ประการ คือ เป็นทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ และเป็นศาสตร์ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในโลกความเป็นจริงได้ ความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคจึงมีความสำคัญต่อคนยุคปัจจุบัน เพราะการศึกษาเรื่องความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคช่วยทำนายว่า บุคคลใดอดทนต่อความยากลำบาก บุคคลใดที่มีศักยภาพในการทำงาน บุคคลใดจะล้มเลิกการทำงานและบุคคลใดจะพากเพียรฝ่าฟันอุปสรรคจนประสบผลสำเร็จ

สตอลท์ซ (Stoltz, 1997: 7) ได้กล่าวถึงสาระสำคัญของความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ดังนี้

ประการแรก ความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค เป็นแนวคิดใหม่ที่ทำให้บุคคลเข้าใจ และขยายขอบเขตเรื่องของการประสบความสำเร็จ

ประการที่สอง ความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคเป็นสิ่งวัดว่า บุคคลแต่ละคนตอบสนองต่ออุปสรรคความยากลำบากได้อย่างไร และสามารถวัดสิ่งนี้ออกมาได้ทำให้เกิดความเข้าใจว่าความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้

ประการที่สาม ความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค มาจากพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ ที่สามารถพิสูจน์ได้ เป็นเครื่องมือวัดว่า บุคคลแต่ละคนตอบสนองต่ออุปสรรคความยากลำบากอย่างไร โดยนำผลที่ได้จากการวัดนำมาใช้เพิ่มประสิทธิภาพให้กับบุคคล ทั้งในด้านส่วนตัวและหน้าที่การงาน

นอกจากนี้ความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค สามารถนำมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพของทีมงาน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้อีก นอกเหนือจากการนำมาใช้กับตัวบุคคล และยังสามารถนำมาใช้ในการพยากรณ์ความสำเร็จของสิ่งต่างๆ ได้ เช่น ผลการปฏิบัติงาน แรงจูงใจ ความคิดสร้างสรรค์ การเรียนรู้ การตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง เป็นต้น

จากความสำคัญของความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคดังกล่าว จะเห็นว่าความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคมีความสำคัญมาก และมีความจำเป็นที่ทุกคนควรมี โดยเฉพาะในสังคมปัจจุบันนี้ที่มีการแข่งขันกันสูง และในทุกๆ ช่วงเวลาชีวิตของทุกคนย่อมต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ตลอดเวลา นั่นคือเมื่อมีปัญหาละและอุปสรรคต่างๆ เข้ามาในชีวิต บุคคลที่มีความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคก็จะได้เปรียบ และสามารถฝ่าฟันวิกฤตที่ผ่านเข้ามาได้ ทำให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป

1.3 ทฤษฎีพื้นฐานของความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค

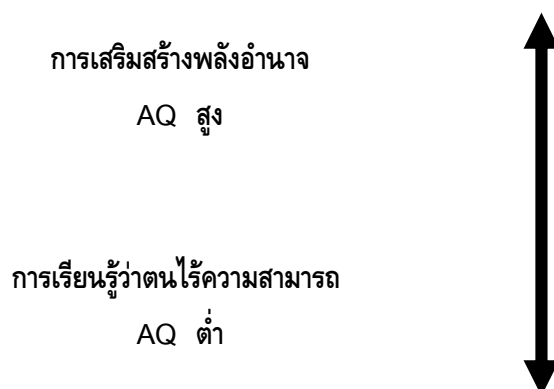
ความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค สตอลท์ซ (Stoltz, 1997: 53) พัฒนามาจากองค์ความรู้ใน 3 สาขา ได้แก่ ด้านจิตวิทยาการรับรู้ ด้านศาสตร์ใหม่แห่งสุขภาพ ด้านศาสตร์แห่งสมอง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.3.1 ด้านจิตวิทยาการรับรู้ (Cognitive Psychology)

มาจากการศึกษาวิจัย ซึ่งเกี่ยวข้องกับความต้องการการควบคุม หรือการเป็นผู้จัดการชีวิตของมนุษย์ รวมถึงแนวคิดสำคัญๆ ในการเข้าใจถึงแรงจูงใจ ประสิทธิภาพและศักยภาพในการปฏิบัติงาน (performance) ซึ่งมีแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. การเรียนรู้ว่าตนไร้ความสามารถ (Learned Helplessness)

เป็นแนวคิดที่อธิบายว่าทำไมบุคคลเมื่อต้องเผชิญกับอุปสรรค หรือปัญหาในชีวิต บุคคลนั้นจึงล้มเลิก หรือหยุดการกระทำไป ซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญ ต่อการเกิดความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ทฤษฎีนี้อธิบายถึงการรับรู้ที่ตนสูญเสียการควบคุม (perceived control) เมื่อบุคคลเผชิญกับความยากลำบาก ทฤษฎีการเรียนรู้ว่าตนไร้ความสามารถ (Learned Helplessness) อธิบายอิทธิพลของความเชื่อของบุคคลที่ว่า เขาไม่สามารถจะทำให้เกิดความแตกต่างจากเดิมได้ บุคคลที่มีความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคสูงจะรับรู้ว่าจะสามารถควบคุมสถานการณ์ได้ รู้สึกว่าตนช่วยเหลือตนเองได้ เมื่อบุคคลเผชิญอยู่กับอุปสรรคหรือความยากลำบาก การเรียนรู้ว่าตนไร้ความสามารถ จะเป็นอุปสรรคสำคัญในการเสริมพลังอำนาจ (empowerment) บุคคลที่ทุกข์ใจจากการเรียนรู้ว่าตนไร้ความสามารถ จะไม่สามารถมีการเสริมสร้างพลังอำนาจได้ และในกรณีเดียวกัน บุคคลที่รู้สึกว่าตนมีพลังมีความสามารถ จะไม่ได้รับผลของการเรียนรู้ว่าตนไร้ความสามารถ และมีความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 การเรียนรู้ว่าตนไร้ความสามารถ และการเสริมสร้างพลังอำนาจ

ที่มา :Stoltz, Paul G. (1997). *Adversity Quotient :Turning Obstacles into Opportunities*. p. 57.

ดังนั้นการเรียนรู้ว่าตนไร้ความสามารถ เป็นอุปสรรคที่ขัดขวางการเสริมสร้างพลังอำนาจ และความก้าวหน้าในชีวิตของบุคคล โดยบุคคลจะเป็นรูปแบบความคิดที่สามารถอธิบายได้ ซึ่งจะบั่นทอนตนในการก้าวไปสู่ความสำเร็จ นอกจากนี้ยังจะส่งผลต่อประสิทธิภาพ ผลงานหรือผลผลิตของบุคคล แรงจูงใจ พลังงาน การเรียนรู้ การพัฒนา การกล้าเสี่ยง ความคิดสร้างสรรค์ สุขภาพ ความมีชีวิตจิตใจ ตลอดจนความสามารถ

ในการฟื้นตัวจากความล้มเหลวหรือเจ็บปวด และความอดทน การรู้สีกว่าตนไร้ความสามารถนั้น สามารถสร้างคนให้มีความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคได้

2. ทฤษฎีการอธิบายสาเหตุ (attributional theory) รูปแบบการอธิบาย (explanatory style) การมองโลกในแง่ดี (optimism)

แนวคิดทั้งสามมีความสอดคล้องกัน และสัมพันธ์กับการเรียนรู้ว่าตนไร้ความสามารถ (Learned Helplessness) นั่นคือ ความสำเร็จของบุคคลมาจากแนวทางที่บุคคลอธิบายถึงหรือตอบสนองต่อเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของบุคคลนั้น เซลิคแมน (Stoltz. 1997: 59; citing Seligman. 1990) พบว่า บุคคลที่ตอบสนองต่ออุปสรรคปัญหาหรือความยากลำบาก โดยอธิบายว่า เป็นสิ่งที่คงที่ เกิดจากภายในตัวบุคคลและส่งผลต่อชีวิตในทุกๆ ด้าน มีแนวโน้มที่จะมีชีวิตที่เป็นทุกข์ แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าบุคคลมองว่าอุปสรรคดังกล่าว เกิดจากปัจจัยภายนอก (external) เกิดขึ้นชั่วคราว (temporary) และมีผลจำกัด (limited) เกิดเฉพาะเหตุการณ์นั้นเท่านั้น ก็จะมีแนวโน้มที่จะมีชีวิตเป็นสุข เซลิคแมน ได้อธิบายความแตกต่างนี้ว่า เป็นลักษณะการมองโลกในแง่ร้าย และการมองโลกในแง่ดี กล่าวคือบุคคลที่อธิบายอุปสรรคว่าเป็นปัจจัยที่เปลี่ยนแปลงไม่ได้ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อทุกด้านของชีวิต และเป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นจากบุคคลเอง บุคคลดังกล่าว มีรูปแบบการอธิบายสาเหตุ (explanatory style) ในลักษณะของการมองโลกในแง่ร้าย (pessimists) ส่วนบุคคลที่ตอบสนองต่ออุปสรรคว่าเป็นปัจจัยที่อยู่ชั่วคราว เกิดจากภายนอก และส่งผลจำกัด บุคคลนั้น จะมีรูปแบบการอธิบายสาเหตุในลักษณะของการมองโลกในแง่ดี (optimists) ดังตารางที่ 1

ตาราง 1 การมองโลกในแง่ดี กับ การมองโลกในแง่ร้าย การตอบสนองต่อความยากลำบาก อุปสรรค หรือความล้มเหลว

การมองโลกในแง่ร้าย (pessimists)	ส่งผลถาวร (permanent)	ส่งผลต่อหลายด้าน (pervasise)	เกิดจากปัจจัยภายใน (personal)
การมองโลกในแง่ดี (optimists)	อยู่ชั่วคราว ไม่นาน (temporary)	มีผลจำกัด (limited)	เกิดจากปัจจัยภายนอก (external)

ที่มา :Stoltz, Paul G. (1997). *Adversity Quotient :Turning Obstacles into Opportunities*. p. 60.

จากการศึกษา พบว่าบุคคลที่ตอบสนองต่ออุปสรรค หรือปัญหาในทางลบจะรู้สึก เป็นทุกข์ แสดงถึงการมีความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคต่ำ ขณะที่บุคคลที่ตอบสนองต่ออุปสรรคหรือความยากลำบาก หรือความล้มเหลวนั้นอย่างสร้างสรรค์จะมีความรู้สึกที่ดีกว่า แสดงถึงการมีความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคสูง จากแนวคิดงานวิจัยของ เซลิคแมน และคนอื่นๆ (Stoltz. 1997: 62; citing Seligman; et al. 1993) พบว่า

1. การเรียนรู้ว่าตนไร้ความสามารถ (Learned Helplessness) อธิบายว่าทำไมหลายคนถึงล้มเลิกความตั้งใจหรือการกระทำ (ต่ออุปสรรค)
2. การเรียนรู้ว่าตนไร้ความสามารถ (Learned Helplessness) เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการเสริมพลังอำนาจ
3. เมื่อเกิดการเรียนรู้ขึ้นแล้ว จะง่ายมากที่จะระบุได้ว่าการเรียนรู้ว่าตนไร้ความสามารถ เป็นความชอบธรรม
4. บุคคลสามารถมีภูมิคุ้มกันที่จะต่อต้านต่อการเรียนรู้ว่าตนไร้ความสามารถได้
5. ภูมิคุ้มกันที่ใช้ต่อต้านความรู้สึกว่าตนไร้ความสามารถนั้น จะทำให้ไม่ยอมแพ้
6. การที่ภาวะความซึมเศร้า (depression) เพิ่มขึ้น สาเหตุเนื่องมาจากการเรียนรู้ว่าตนไร้ความสามารถ มีเพิ่มขึ้น
7. บุคคลที่มองโลกในแง่ดี จะมีพฤติกรรมตอบสนองต่ออุปสรรคแตกต่างจากบุคคล ที่มองโลกในแง่ร้าย
8. บุคคลที่มองโลกในแง่ดีจะมีการปฏิบัติงานที่ดีกว่า อดทนได้นานกว่า และมีชีวิตที่ยืนนานกว่า บุคคลที่มองโลกในแง่ร้าย
9. เพศชายและเพศหญิงที่มีการเรียนรู้ที่ต่างกัน จะส่งผลให้มีการตอบสนองต่ออุปสรรคแตกต่างกัน
10. คนเราสามารถถูกสอนเพื่อให้พัฒนาตนเอง ในการที่จะตอบสนองต่ออุปสรรค ความยากลำบาก ความล้มเหลวที่เกิดขึ้น ให้ดีขึ้นได้

3. ความแกร่ง (Hardiness) และความสามารถในการทนทานต่ออุปสรรค

เป็นปัจจัยที่ทำให้บุคคลมีความสามารถในการแก้ปัญหาในขณะที่ชีวิตเผชิญกับความทุกข์แสนสาหัส โอวเลตต์ (Stoltz, 1997: 62; citing Oullette, n.d.) ได้ทำการศึกษาบุคลิกภาพกว่า 20 ปี และเรียกบุคลิกลักษณะที่ช่วยให้บุคคลมีความสามารถในการเผชิญปัญหาดังกล่าวนี้อีกว่า ความแกร่ง (Hardiness) ซึ่งจะเป็นตัวหนึ่งในการทำนายสุขภาพและคุณภาพของชีวิตโดยรวมได้ บุคคลที่มีความแกร่งและความทนทานต่ออุปสรรค จะมีแนวโน้มที่ทนทุกข์น้อยกว่าและในระยะเวลาที่สั้นกว่า ความแกร่งและความทนทานต่ออุปสรรคจึงมีความสอดคล้องกับการมองโลกในแง่ดี นั่นคือ ความแกร่งและความทนทานต่ออุปสรรคเป็นตัวทำนายสุขภาพกายและสุขภาพจิตได้ ในขณะที่บุคคลเผชิญกับสถานการณ์อันเลวร้าย กล่าวคือ บุคคลที่มีความแกร่งและความทนทานต่ออุปสรรคจะมองวิกฤติให้เป็นโอกาสด้วยใจที่มุ่งมั่น และรับรู้ว่าจะสามารถจัดการได้หรือสามารถควบคุมได้และสะท้อนให้เห็นถึง ความเป็นผู้มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี แสดงถึงความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคสูง ซึ่งสตอลท์ซ ได้กล่าวว่าเป็นการมองวิกฤติให้เป็นโอกาส แต่บุคคลบางคนยังตกอยู่ในความยากลำบาก และตอบสนองอุปสรรค ในลักษณะของการไร้ความสามารถ และอ่อนแอ แสดงถึงความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคต่ำ คนส่วนใหญ่ที่หลบเลี่ยงต่อความรับผิดชอบจะตกเป็นเหยื่อของการไร้ความสามารถ และยังผลให้บุคคลเลิกล้มสิ่ง

จะทำมากกว่าที่จะสานต่อจนสำเร็จ ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต คักยภาพในการปฏิบัติงาน ทศนคติ แรงจูงใจ และการมีชีวิตที่ยืนยาว องค์ประกอบของความเข้มแข็งอดทนด้านหนึ่งที่มีความสอดคล้องกับการเรียนรู้ว่าตนไร้ความสามารถ และทฤษฎีการอธิบายสาเหตุ คือในแง่การควบคุม (control) หรือการเป็นผู้จัดการชีวิตของตนเอง (mastery over one's life) ดังนั้นการมีความสามารถว่าตนสามารถควบคุมจัดการได้ หรือเป็นผู้สามารถจัดการได้ จึงเป็นสิ่งจำเป็นอันสำคัญอันจะส่งผลให้เกิดการฟื้นต่อสภาวะการเรียนรู้ว่าตนไร้ความสามารถ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาความเข้มแข็งอดทนและมีความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคเพิ่มขึ้น

4. ความสามารถในการฟื้นพลัง (Resilience)

เวอร์เนอร์ (Stoltz. 1997: 64; citing Werner. 1996) นักจิตวิทยาเด็กได้ทำการศึกษามากกว่า 40 ปี โดยศึกษาบุคคลวัยหนุ่มสาว ที่เคยมีประสบการณ์เลวร้ายในวัยเด็ก (traumatic childhood) โดยคาดว่าประสบการณ์ในวัยหนึ่งจะส่งผลต่อไปสู่อีกวัยหนึ่ง Werner พบว่าหนึ่งในสามของเด็กเหล่านั้นเอาชนะปมในใจและมุ่งไปสู่ความสำเร็จได้ ซึ่งอาจอธิบายได้ว่าเด็กเหล่านี้ มีความสามารถในการฟื้นพลัง เด็กที่มีลักษณะในการฟื้นพลัง จะมีลักษณะเป็นผู้วางแผน เป็นนักแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของการมองโลกในแง่ดี บุคคลที่มีความสามารถในการฟื้นพลังจะสามารถฟื้นคืนพลังจากอุปสรรคที่เผชิญอยู่ได้ ความสามารถนี้ไม่ได้มาจากตัวอุปสรรค แต่มาจากการที่บุคคลตอบสนองต่ออุปสรรคนั้นอย่างไร เวอร์เนอร์ และนักวิจัยอื่นๆ พบว่า

1. ความเข้มแข็งอดทนและความสามารถในการฟื้นพลัง เป็นตัวทำนายศักยภาพในการปฏิบัติงานและสุขภาพ
2. ความเข้มแข็งอดทนมีพื้นฐานจากการผูกมัดตนเอง (commitment) การรู้สึกท้าทาย และการควบคุมหรือจัดการได้
3. บุคคลที่แสดงให้เห็นว่ามีความเข้มแข็งอดทนและ/หรือความสามารถในการฟื้นพลังจะจัดการกับอุปสรรคได้ดีกว่าผู้ที่ไม่มี

5. การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self efficacy) และการเชื่ออำนาจภายในตน (internal Locus of control)

การรับรู้ความสามารถของตน (Self efficacy) คือความเชื่อในการเป็นผู้ควบคุมชีวิตของตนเอง และเชื่อในความสามารถของตนในการเผชิญกับความท้าทายหรืออุปสรรค แบนด์รูรา กล่าวว่า บุคคลที่รับรู้ความสามารถของตนเอง จะสามารถฟื้นคืนจากความล้มเหลว โดยจะมองถึงวิธีการ ที่จะจัดการกับปัญหามากกว่าจะกังวลอยู่กับสิ่งที่เขาได้ทำผิดพลาดไปแล้ว

การเชื่ออำนาจภายในตน (Internal Locus of control) ร็อดเตอร์ (Stoltz. 1997: 66; citing Rotter. n.d.) กล่าวว่าบุคคล ผู้ที่เชื่อว่าเขาสามารถควบคุมผลดีหรือผลร้ายของตนเองได้ แสดงถึงการเชื่ออำนาจภายในตน (Internal locus of control) จะส่งผลให้มีอาการซึมเศร้าน้อย และมีพฤติกรรมที่จะต่อสู้กับอุปสรรคหรือสถานการณ์ที่เลวร้ายได้มากกว่าบุคคลที่รับรู้ผลดีหรือผลร้ายมาจากปัจจัยภายนอกอื่นๆ ซึ่งแสดง

ถึงการเชื่อในอำนาจควบคุมภายนอก (external locus of control) ดังนั้นลักษณะของผู้ที่มีการเชื่อ ในอำนาจควบคุมภายนอก (external locus of control) มีแนวโน้มที่ยอมรับในสิ่งต่างๆว่าจะดีหรือร้าย และจะมีแนวโน้มที่จะมีอาการซึมเศร้า แต่ผู้ที่มีลักษณะการเชื่อในอำนาจควบคุมภายใน (internal locus of control) จะเป็นผู้ที่กำหนดว่าตน จะปฏิบัติอย่างไร แสดงให้เห็นความสอดคล้องกันระหว่างการควบคุมเหตุการณ์ต่างๆของชีวิตของบุคคลกับแรงจูงใจและความสำเร็จ

จากทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้น อันได้แก่การเรียนรู้ว่าตนไร้ความสามารถ ทฤษฎีการอธิบายสาเหตุรูปแบบการอธิบาย การมองโลกในแง่ดี ความเข้มแข็งอดทน ความสามารถในการฟื้นพลัง การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการเชื่อในอำนาจควบคุม พบว่า

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ได้แก่ การทำกับควบคุม หรือการจัดการได้ในชีวิตของบุคคล
2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จนั้น สามารถทำนายได้จากการที่บุคคลมีการตอบสนองและอธิบายอุปสรรค ความล้มเหลว สถานการณ์อันเลวร้าย ความยากลำบากที่เกิดขึ้นนั้นอย่างไร
3. บุคคลจะมีรูปแบบเฉพาะในการตอบสนองต่อความยากลำบากหรืออุปสรรค
4. รูปแบบเฉพาะของบุคคลนั้นถ้าไม่ได้รับการแก้ไขคงอยู่ตลอดไป
5. รูปแบบการตอบสนองดังกล่าวอยู่ในระดับจิตใต้สำนึก (subconscious) บุคคลควรใส่ใจในตนเอง
6. ถ้าบุคคลสามารถตรวจวัดและเสริมสร้างการตอบสนองต่อความยากลำบากได้ บุคคลสามารถที่จะสนุกกับผลที่เกิดขึ้น คักยภาพในการปฏิบัติ คุณภาพชีวิต ความสามารถในการฟื้นพลัง สุขภาพ การเรียนรู้ การพัฒนาตนเอง แรงจูงใจ ความสำเร็จที่เพิ่มสูงขึ้น

1.3.2 ด้านศาสตร์ใหม่แห่งสุขภาพ (The New Science of Health)

ในสมัยก่อนนักวิทยาศาสตร์หรือแพทย์ มีแนวคิดที่ว่ากายและจิตนั้นแยกกัน และแนวคิดนี้ ยังคงอยู่จนถึงปัจจุบัน แต่จากงานวิจัยในสาขา Psychoneuroimmunology พบว่า มีการเชื่อมโยงกันที่สามารถวัดได้ระหว่างความคิดและความรู้สึกกับสิ่งที่เกิดขึ้นในร่างกายของบุคคลนั้น เดเรเฮอร์ (Stoltz. 1997: 75; citing Dreher. 1995) กล่าวว่า อารมณ์ความรู้สึกนั้นมาจากสารเคมีที่เป็นสื่อจากสมอง และสารเคมีที่เกิดขึ้นดังกล่าวขณะที่มนุษย์เกิดอารมณ์ความรู้สึกจะส่งผลโดยตรงกับสุขภาพทางกายของบุคคล ดังนั้นการที่บุคคลตอบสนองต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างไรรั้น สามารถส่งผลอันลึกซึ้งต่อสุขภาพและความสามารถที่จะส่งผลต่อการบรรลุความสำเร็จได้

ในการศึกษาต่อมา เซลิกแมน (Stoltz. 1997: 75; citing Seligman. 1990) ได้ศึกษาผู้หญิง 34 คนที่ป่วยเป็นมะเร็งเต้านมที่มองโลกในแง่ดี พบว่าผู้ที่มีการตอบสนองต่อเหตุการณ์ในชีวิตอย่างสร้างสรรค์ (Constructive) ในระดับสูงจะมีอายุยาวนานที่สุด

จากการศึกษาของ ปีเตอร์สัน (Stoltz. 1997: 77; citing Peterson. 1993) ได้ศึกษาการตอบสนองต่ออุปสรรคต่อเหตุการณ์ของชีวิตของเพศชายจำนวน 122 คน ที่เป็นโรคหัวใจวายเฉียบพลัน ในครั้งแรกว่าเขาตอบสนองต่อเหตุการณ์ของชีวิตอย่างไรพบว่า 8 ปี หลังจากนั้นชาย 25 คนที่มีลักษณะการตอบสนอง

ที่ไม่สร้างสรรค์ (destructive pattern) มีการอนุมานสาเหตุว่าเกิดจากตน และเป็นไปอย่างถาวร 21 คน ที่เสียชีวิต และในส่วน 25 คน ที่มีการตอบสนองในรูปแบบสร้างสรรค์ (Constructive pattern) มองเหตุการณ์ว่ามีลักษณะชั่วคราวและเกิดมาจากปัจจัยภายนอก มีเพียง 6 คนที่ตาย ซึ่งเห็นได้ว่าการตอบสนองต่ออุปสรรคสามารถเป็นตัวทำนายการรอดชีวิตมากกว่าปัจจัยทางการแพทย์อื่น ๆ รวมทั้งการอุดตันของเส้นเลือดแดงใหญ่ อาการหัวใจเฉียบพลัน ระดับคลอเรสเตอรอล หรือความดันโลหิต ดังนั้นโดยเปรียบเทียบแล้วผู้ที่มีการตอบสนองในทางสร้างสรรค์ มักฟื้นตัวอย่างรวดเร็ว และมีโรคแทรกซ้อนน้อยกว่า ผู้ที่มีการตอบสนองต่ออุปสรรคแบบไม่สร้างสรรค์หรือแบบทำลาย

เชลิกแมน และคณะ (Stoltz. 1997: 77; citing Seligman; et al. 1993) พบว่าการเรียนรู้ว่าตนไร้ความสามารถสัมพันธ์กับความซึมเศร้า ซึ่งเกิดขึ้นได้กับทุกวัย ถ้าหากว่าบุคคลมีความเชื่อว่า ไม่สามารถทำสิ่งต่างๆ ได้ก็จะมีแนวโน้มไปสู่ความซึมเศร้าได้ หากความรู้สึกนี้ยังอยู่จะส่งผลต่อความสามารถที่จะต่อสู้กับอุปสรรค และยังส่งผลต่อความรู้สึกการเป็นเจ้าของชีวิตของบุคคลได้

จากการศึกษาของนักวิจัยหลายๆท่าน (Stoltz. 1997: 78) ชี้ให้เห็นว่าบุคคลที่ทนทุกข์จากการเรียนรู้ว่าตนไร้ความสามารถ การตอบสนองต่ออุปสรรคในเชิงทำลายหรือไม่สร้างสรรค์มีแนวโน้ม ที่จะเสียชีวิตก่อน

จากงานวิจัยต่างๆในแนว Psychoneuroimmunology สรุปได้ว่า

1. มีความสัมพันธ์กัน ระหว่างวิธีการตอบสนองต่ออุปสรรคของบุคคลกับสุขภาพจิตสุขภาพกาย
2. การรู้สึกว่าคุณทำได้ เป็นสิ่งที่สำคัญต่อสุขภาพและการมีชีวิตที่ยืนยาว
3. การตอบสนองต่ออุปสรรค ส่งผลต่อการทำงานของระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย การฟื้นตัวจากการผ่าตัด และความอ่อนแอจากการคุกคามจากโรค
4. การตอบสนองต่ออุปสรรค อย่างทำลายหรือไม่สร้างสรรค์ สามารถเป็นต้นเหตุที่ก่อให้เกิดความซึมเศร้าได้

1.3.3 ด้านศาสตร์แห่งสมอง (The Science of the Brain)

นูเวอร์ (Stoltz. 1997: 79; citing Nuwer. n.d.) หัวหน้าวิชาประสาทสรีรวิทยา (Neurophysiology) ที่ศูนย์การแพทย์ UCLA กล่าวว่า การเกิดนิสัยของบุคคลจะต้องใช้เวลาานเท่าใด โดยยกตัวอย่างว่าเมื่อเราเอามือแตะของร้อน ร่างกายจะใช้เวลาเพียงเศษเสี้ยวของวินาทีในการเรียนรู้ที่จะหลบเลี่ยงและจดจำว่าเราสัมผัสกับอะไร และมันสัมผัสไม่ได้ กระแสประสาท ซึ่งส่งงานจากสมองคืออุปกรณ์แทรกแซงรูปแบบการคิดของจิตใต้สำนึกในรากฐานของปมประสาท (basal ganglia) อันหมายถึง จิตใต้สำนึก หรือส่วนของระบบประสาทตอบรับอัตโนมัติ และจะนำไปสู่สมองที่เป็นส่วนของจิตใต้สำนึก (cerebral cortex) ในส่วนของเนื้อสมองสีเทา (gray matter of brain) นอกจากนี้ สโควร์ (Stoltz. 1997: 82; citing Squire. 1987) จากศูนย์การแพทย์มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ได้กล่าวยืนยันเช่นเดียวกันว่าเมื่อเราทำพฤติกรรมและคิดอะไรซ้ำกัน จะส่งผลให้ไปเพิ่มความแข็งแรงให้กับเซลล์ประสาทในสมองของบุคคลนั้น ซึ่งจะสร้างรูปร่างของการส่งกระแสประสาท และตัวรับกระแสประสาทให้มีมากขึ้น นั่นคือ สมองมีความสามารถที่จะกระทำการคิดหรือพฤติกรรมซ้ำ และส่งผล

ต่อไปยังจิตใต้สำนึกอันเป็นนิสัยของเรา ทำให้เราทำพฤติกรรมนั้นได้อย่างรวดเร็วขึ้น และเป็นธรรมชาติมากขึ้น และความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคจึงเหมือนกันกับนิสัยอื่นทั่วไป ถ้าบุคคลทำพฤติกรรมที่ลดระดับความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคซ้ำ บุคคลนั้นก็ยังคงมีพฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคที่ต่ำอยู่อย่างนั้น และพฤติกรรมนั้นๆจะเป็นไปอย่างรวดเร็วและอัตโนมัติในการเปลี่ยนแปลงบุคคลจึงควรตระหนักถึงพฤติกรรมโดยเริ่มต้นที่การกระทำอันรู้ตัวก่อน (conscious) ซึ่งเป็นการเริ่มต้นที่จะกำหนดการเดินทางของระบบประสาท (neuro-pathway) และจะค่อยๆลงสู่ระดับของจิตใต้สำนึก อันกลายเป็นนิสัยของเราต่อไป และจากการศึกษาทางวิจัยของนักประสาทวิทยาชั้นนำ พบว่า

1. สมองเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมหรือนิสัย
2. ลักษณะนิสัยมาจากการเชื่อมต่อสื่อสารกันภายในสมองส่วนจิตสำนึก
3. ลักษณะนิสัยที่อยู่ในส่วนลึก เช่น ความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค สามารถเปลี่ยนแปลงได้

โดยการกำหนดรูปแบบลักษณะนิสัยใหม่ที่เข้มแข็งกว่าเดิม

1.4 ลักษณะของผู้ฝ่าฟันอุปสรรค

สตอลท์ซ ได้ทำการเปรียบเทียบคนที่ประสบความสำเร็จว่าเหมือนกับการปีนภูเขา และได้เปรียบเทียบมนุษย์ว่าเป็นนักไต่เขา โดย สตอลท์ซ ได้จำแนกมนุษย์ออกเป็น 3 กลุ่ม ซึ่งในแต่ละกลุ่มนี้ ความคิด และการประสบความสำเร็จจะแตกต่างกัน (ธีระศักดิ์ กำบรรณรักษ์. 2548: 31-32; แปลจาก Stoltz, 1997) สรุปได้ดังนี้

1. Quitter คือ คนที่ไม่สู้ หรือคนที่ยอมแพ้ง่ายๆ พร้อมทั้งจะหลบเลี่ยง ถอยหนี และถอนตัว พวกเขาจะปฏิเสธโอกาสทั้งหมดที่มี เพราะอาจจะมีโอกาสที่ดีผ่านเข้ามาในชีวิต แต่พวกเขาจะไม่เป็นคนคว้าโอกาส จะเพิกเฉยหรือละทิ้งแรงขับภายในตัวเอง ทั้งๆที่แก่นแท้ของมนุษย์นั้นต้องการความก้าวหน้า รวมถึงสิ่งต่างๆมากมายที่จะเปิดโอกาสให้แกชีวิต และผลักดันให้ก้าวขึ้นไปสู่ความสำเร็จ

2. Camper คือ นักตั้งแคมป์ เป็นพวกที่เมื่อปีนขึ้นไปได้สักพักหนึ่ง ก็จะพูดว่า “นี่มันไกลเท่าที่ฉันจะไปได้แล้ว” (หรือเท่าที่ต้องการจะไป) เมื่อเหน็ดเหนื่อยจากการขึ้นที่สูงพวกเขาก็จะยุติความพยายามที่จะก้าวสูงขึ้นต่อไป และมองหาพื้นที่ราบซึ่งเรียบและสบาย เป็นที่ที่พวกเขาจะสามารถหลบพ้นจากภัยร้าย และไม่ก้าวต่อไป

Camper ไม่เหมือนกับ Quitter ตรงที่อย่างน้อยก็มีความพยายามที่จะเผชิญกับความท้าทายแห่งวิกฤตอยู่บ้าง และอย่างน้อยพวกเขาก็ยังมีความคืบหน้าบ้าง ถึงแม้ว่านักตั้งแคมป์อาจ จะประสบความสำเร็จที่ไปถึงจุดที่ตั้งแคมป์ได้ แต่พวกเขานั้นก็ไม่สามารถดำรงความสำเร็จไว้ได้ หากไม่ปีนขึ้นไป การเจริญเติบโตและพัฒนาตัวเองไปตลอดชั่วชีวิตคือคำอธิบายถึงการก้าวสูงขึ้น

3. Climber คือ นักไต่เขา นักปีนเขา หรือนักต่อสู้ เป็นคนที่ทุ่มเทตลอดทั้งชีวิตเพื่อความสำเร็จ โดยพวกเขาจะไม่คำนึงถึง พื้นฐานชีวิต ข้อได้เปรียบ ข้อเสียเปรียบ ความโชคร้าย หรือความโชคดี พวกเขา ยังคงปีนขึ้นไป โดยเห็นว่าทุกสิ่งทุกอย่างสามารถเป็นไปได้ โดยไม่เคยให้อายุ เพศ เชื้อชาติ ความไม่สมบูรณ์ของสภาวะร่างกายและจิตใจ หรืออุปสรรคอื่นใดเข้ามาขัดขวางเส้นทางสู่ความก้าวหน้า

จากลักษณะของผู้ฝ่าฟันอุปสรรคดังกล่าวจะเห็นว่า ชีวิตของมนุษย์แต่ละคนย่อมมีอุปสรรคที่แตกต่างกันไป บางคนอาจพบปัญหาแล้วไม่ท้อถอย แต่บางคนอาจเผชิญปัญหา ลักพาก็ถอยหนีเลิกรา หรือบางคนเมื่อเจอกับปัญหาและอุปสรรคก็ถอยหนีเลิกราโดยทันที ทั้งที่ยังไม่ได้เข้าไปแก้ไขในปัญหาและอุปสรรคนั้นเลย ทั้งนี้ความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคเป็นสิ่งที่สำคัญมากของบุคคลในการที่จะตอบสนองต่อเหตุการณ์ ในยามที่ต้องเผชิญกับความทุกข์ยากลำบาก ซึ่งความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคนั้นจะเป็นสิ่ง ที่อธิบายลักษณะของบุคคล

สตอลท์ซ ได้ทำการเปรียบเทียบความสำเร็จของคนเราว่า เหมือนกับต้นไม้ที่เจริญเติบโตงอกงามบนภูเขา (ธีระศักดิ์ กำบรรณารักษ์. 2548: 51-57; แปลจาก Stoltz, 1997) สรุปได้ ดังนี้

1. ใบไม้ เปรียบเสมือนผลการปฏิบัติงาน เนื่องจากใบไม้เป็นส่วนที่เห็นชัดที่สุด มันจึงถูกตีค่าและประเมินบ่อยมากที่สุด เปรียบเสมือนกับตัวเราที่คนอื่นสามารถสังเกตเห็นได้มากที่สุด ซึ่งสามารถประเมินได้จากการมีหน้าที่การงาน การแต่งงาน เป็นต้น

2. กิ่งก้าน เปรียบเสมือนเป้าหมายหรือความปรารถนา โดยเป้าหมายของคนเราเกิดจากการที่คนเรามีทักษะ ประสบการณ์ สมรรถภาพ มีความรู้ความสามารถ และมีความปรารถนา ซึ่งเป็นตัวอธิบายถึงแรงจูงใจที่จะทำให้เรามีความกระตือรือร้น มีความอยาก มีแรงขับ และมีความทะเยอทะยาน ทั้งเป้าหมายและความปรารถนา เพื่อที่จะประสบความสำเร็จ

3. ลำต้น เปรียบเสมือนความฉลาด สุขภาพ และนิสัย ซึ่งศาสตราจารย์ฮาเวิร์ด การ์เนอร์ ศาสตราจารย์คณะจิตวิทยา มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด คือหนึ่งในนักวิจัยหลายๆท่าน ผู้ซึ่งตีแผ่ความเข้าใจทั้งหมดของเราเกี่ยวกับเรื่องความฉลาด โดยแสดงให้เห็นว่าความฉลาดอยู่ในความสามารถ 7 ด้าน ได้แก่ ด้านภาษาด้านความสามารถในการเคลื่อนไหว (กลศาสตร์) ด้านมิติสัมพันธ์ ด้านตรรกะและคณิตศาสตร์ ด้านดนตรี ด้านการเข้ากับผู้อื่น และด้านการเข้าใจตนเอง

ซึ่งความฉลาดของคนเราจะแตกต่างกันไปตามลำดับ บางคนอาจจะเด่นด้านใดด้านหนึ่ง และความฉลาดที่เด่นชัดของแต่ละบุคคลจะมีผลต่ออาชีพที่เหมาะสม จะใช้เป็นตัวจำแนกอาชีพของคนได้ อารมณ์และสุขภาพจะมีผลต่อความสามารถในความสำเร็จของคนเรา กล่าวคือถ้ามีความวิตกกังวลจนล้มป่วยหรือได้รับบาดเจ็บ ก็อาจจะทำให้ไม่ประสบผลสำเร็จ นิสัยที่ดี เช่น ความยุติธรรม ความถูกต้อง ความซื่อสัตย์ ความเฉลียวฉลาด ความเมตตาปราณี ความกล้าหาญ ความกรุณา ถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและประสบผลสำเร็จ

4. ราก เปรียบเสมือนพันธุกรรม การอบรมเลี้ยงดู และศรัทธาหรือความเชื่อมั่น โดยพันธุกรรมจะเป็นตัวที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ และระดับของความวิตกกังวลที่มีผลต่อการแสดงออกพฤติกรรมของบุคคลด้วย การอบรมเลี้ยงดูก็มีอิทธิพลต่อความฉลาด นิสัยการบริโภค การพัฒนาบุคลิกลักษณะ และมีผลต่อทักษะความปรารถนาและการแสดงออก ศรัทธาหรือความเชื่อมั่น คือสิ่งที่บังคับให้เกิดความหวัง และการแสดงออกทางจริยธรรม การกระทำของบุคคลและการคิดค้นหาวิธีการในการพิสูจน์ความจริง

จากพื้นฐานแห่งความสำเร็จ ซึ่ง สตอลท์ซ ได้เปรียบเทียบความสำเร็จของคนเราว่า เหมือนกับต้นไม้ที่เจริญเติบโตงอกงามบนภูเขานั้น พบว่า การที่คนเราจะประสบความสำเร็จ จะต้องมียอดประกอบหลายๆอย่าง

รวมกัน โดยทุกส่วนจะมีความเชื่อมโยงและเกี่ยวพันกัน ถ้าส่วนใดส่วนหนึ่งไม่สมบูรณ์ การประสบความสำเร็จก็จะ เป็นไปได้ยากขึ้น ซึ่งก็เหมือนกับต้นไม้ การเจริญเติบโตก็จะเป็นไปได้ช้าไม่เจริญเติบโต หรืออาจจะตายในที่สุด

1.5 การวัดความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค

จากทฤษฎีจิตวิทยาปัญญานิยม ไปสู่ทฤษฎีการควบคุมที่ผสมผสานความรู้จากหลายศาสตร์ (Hybrid Control Theory) นิยามความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคว่าประกอบด้วย การเรียนรู้ว่าตนมีความสามารถ การเชื่อในอำนาจควบคุม ความเข้มแข็งอดทน ความสามารถในการฟื้นฟูพลัง การรับรู้ความสามารถของตนเอง ทฤษฎีการอธิบายสาเหตุ และการมองโลกในแง่ดี ดังนั้นการวัดความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค สามารถวัดได้จากองค์ประกอบของความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค (Stoltz, 1997: 90 - 142) โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการควบคุมสถานการณ์ (C : Control) ด้านการวิเคราะห์ต้นตอของอุปสรรค และด้านการยอมรับผล การกระทำของตนเอง (o_2 : Origin and Ownership) ด้านการรับรู้ผลกระทบของอุปสรรค (R : Reach) ด้าน ความอดทนต่ออุปสรรค (E: Endurance) หรือ CO_2RE โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านการควบคุมสถานการณ์ (C : Control)

ด้านการควบคุมสถานการณ์ (C : Control) หมายถึง การที่บุคคลรับรู้ว่าคุณสมบัติการจัดการกับเหตุการณ์ ที่เป็นอุปสรรคได้มากน้อยเพียงใด การควบคุมเป็นด้านที่สำคัญและมีผลโดยตรงกับการเสริมกำลังใจและการชักจูง มีอิทธิพลต่อมิติทุกมิติใน CO_2RE บุคคลที่มีด้านควบคุมจัดการสูง จะรับรู้ว่าเขาสามารถจัดการกับสิ่งที่เกิดขึ้น ได้ ไม่ตกอยู่ในภาวะทุกข์หรือเรียนรู้ว่าตนไร้ความสามารถนาน ส่วนบุคคลที่มีด้านควบคุมจัดการต่ำ จะรับรู้ว่าเขา ไม่สามารถควบคุมหรือจัดการเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นกับชีวิตของเขาได้

2. ด้านการวิเคราะห์ต้นตอของอุปสรรค และด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง (o_2 : Origin and Ownership)

ด้านการวิเคราะห์ต้นตอของอุปสรรค และด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง (o_2 : Origin and Ownership) เป็นการนำคะแนนด้านแหล่งกำเนิด และด้านการรับผิดชอบมารวมกัน บุคคลที่มีความสามารถ ด้านนี้สูง จะมีการรับรู้ความสำเร็จที่เกิดขึ้นนั้นมาจากการกระทำของตนเองและมองว่าสาเหตุ แหล่งกำเนิดของ อุปสรรคนั้นมาจากสิ่งอื่น หรือบุคคลอื่น บุคคลจะหลีกเลี่ยงหรือมีการตำหนิตนเอง (self-blame) ในระดับที่พอดี โดยจะตำหนิตนเองเฉพาะในสิ่งที่เขาเป็นผู้กระทำเท่านั้น แต่จะรับผิดชอบของอุปสรรคโดยไม่พิจารณาสาเหตุ ในส่วนของผู้ที่มีความสามารถด้านนี้ต่ำจะรับรู้สาเหตุประการแรกของอุปสรรคที่เกิดขึ้นนั้นมาจากตัวเอง และ ความสำเร็จหรือสิ่งดีที่เกิดขึ้นนั้นเป็นเพราะโชค หรือปัจจัยภายนอกอื่นๆ การที่มีการรับรู้ว่าเป็นต้นเหตุ หรือจุดกำเนิดของอุปสรรคนั้นทำให้บุคคลมีความเครียดสูง บุคคลจะปฏิเสธการรับผิดชอบและหลีกเลี่ยงที่จะลงมือกระทำการใดๆที่จะแก้ปัญหาในสถานการณ์นั้นแล้วร้ายนั้น ซึ่งถ้าเป็นอยู่นานจะทำให้เกิดความสงสัยในตนเอง (self-doubt) และหลีกเลี่ยงที่จะเผชิญกับสถานการณ์ที่ท้าทายความสามารถต่างๆ

ด้านการวิเคราะห์ต้นตอของอุปสรรค (Origin) หมายถึง ปัจจัยใด (ใคร อะไร หรือสิ่งใด) ที่เป็นต้นเหตุ หรือจุดเริ่มต้นของอุปสรรค ผู้ที่มีความสามารถด้านนี้สูงจะรับรู้สาเหตุ หรือจุดเริ่มต้นของอุปสรรคมาจากสิ่งอื่น

หรือคนอื่น และจะเรียนรู้จากสิ่งที่ผิดพลาด มีการกำหนดตนเองในระดับ ที่พอดีที่จะมีแรงผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงพฤติกรรม และมีการเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาได้เร็วขึ้น ดีขึ้น และมีประสิทธิภาพมากขึ้น เมื่อเผชิญปัญหานั้นอีกครั้ง ส่วนผู้ที่มีความสามารถด้านนี้ต่ำ จะรับรู้ว่ามันเป็นสาเหตุ หรือจุดเริ่มต้นของความยากลำบาก มักจะกำหนดตนเองอย่างแรงในเหตุการณ์เลวร้ายที่เกิดขึ้น จะกำหนดตนเองอย่างรุนแรง

ด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง (Ownership) หมายถึงการรับรู้ความรับผิดชอบในการจัดการกับผลที่เกิดขึ้น บุคคลที่มีความสามารถด้านนี้สูงจะรับผิดชอบในการแก้ไขในสิ่งที่เกิดขึ้น โดยไม่สนใจถึงสาเหตุ การที่มีความสามารถด้านนี้สูงจะส่งเสริมการควบคุมจัดการ การเสริมแรงจิตใจของบุคคลให้มีการลงมือแก้ปัญหา ส่วนบุคคลที่มีด้านนี้ต่ำจะไม่รับรู้ถึงความรับผิดชอบในผลที่เกิดขึ้นและไม่สนใจว่าสิ่งที่เกิดขึ้นจะมีสาเหตุมาจากใครหรือสิ่งใด

อย่างไรก็ตามในการวิจัยระยะหลังๆการวัดองค์ประกอบด้านนี้จะวัดเฉพาะด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง (Ownership) โดยไม่พิจารณาด้านการวิเคราะห์ต้นตอของอุปสรรค (Origin) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะวัดทั้งด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง (Ownership) และด้านการวิเคราะห์ต้นตอของอุปสรรค (Origin)

3. ด้านการรับรู้ผลกระทบของอุปสรรค (R : Reach)

ด้านการรับรู้ผลกระทบของอุปสรรค (R : Reach) หมายถึง การรับรู้ของบุคคลว่าอุปสรรคที่เกิดขึ้นส่งผลหรือแผ่ขยายไปสู่ด้านอื่นของชีวิตมากน้อยเพียงใด ผู้ที่มีด้านนี้สูงจะรับรู้ว่าอุปสรรค ที่เกิดขึ้นจะส่งผลเฉพาะและจำกัด บุคคลจะแยกเรื่องที่เลวร้ายออกไปจากส่วนอื่นของชีวิตซึ่งทำให้สามารถจัดการสิ่งต่างๆในชีวิตได้ มองว่าเรื่องราวๆก็คือเรื่องราวๆไม่ใช่ความล้มเหลวของการทำงาน ส่วนผู้ที่มีความสามารถด้านนี้ต่ำ จะรับรู้ว่าอุปสรรคจะส่งผลแผ่ขยายความยากลำบากไปครอบคลุมเรื่องต่างๆในชีวิต และมองว่าเรื่องหรือสิ่งดีๆที่เกิดขึ้นในชีวิต เป็นเรื่องที่จำกัดและมีความจำเพาะไม่แผ่ขยายไปยังด้านอื่นๆของชีวิต

4. ด้านความอดทนต่ออุปสรรค (E : Endurance)

ด้านความอดทนต่ออุปสรรค (E : Endurance) หมายถึง การรับรู้ว่าอุปสรรคและสาเหตุของอุปสรรคนั้นจะคงอยู่นานเพียงใด ผู้ที่มีด้านนี้สูงจะมองว่าความสำเร็จเป็นสิ่งที่คงอยู่นานหรือไม่ก็อยู่ตลอดไป และมองว่าอุปสรรคหรือสาเหตุของอุปสรรคนั้นเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นชั่วคราว อยู่ไม่นานและไม่เชื่อว่าจะเกิดขึ้นซ้ำอีกส่งผลให้บุคคลมีพลัง มีการมองโลกในแง่ดีขึ้น และส่งเสริมให้บุคคล มีการกระทำเพื่อแก้ปัญหาโดยไม่ย่อท้อ ส่วนผู้ที่มีด้านนี้ต่ำ จะรู้สึกว่อุปสรรคและหรือสาเหตุของมันนั้นคงอยู่เป็นเวลานานหรือไม่ก็ตลอดไป ส่วนเหตุการณ์ที่ดีนั้นมองว่าเป็นเรื่องชั่วคราว การมีด้านนี้ต่ำทำให้กระตุ้นการเรียนรู้ว่าตนไร้ความสามารถ หรือความรู้สึกหมดหวัง บุคคลจะมีแนวโน้มที่จะไม่กระทำการใดๆ เพื่อการแก้ปัญหาที่บุคคลมองว่าจะคงอยู่นาน หรือตลอดไป

การวัดความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคนั้นมีความสำคัญมาก เพราะจะทำให้เราว่าการระดับตอบสนองต่ออุปสรรคเป็นอย่างไร ซึ่งสามารถพัฒนาความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคให้สูงยิ่งขึ้นไปได้ ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามวัดความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคตามแนวความคิด ของ สตอลท์ซ (Stoltz, 1997: 90 - 142) และตามนิยามเชิงปฏิบัติการ ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการควบคุม

สถานการณ์ ด้านการวิเคราะห์ต้นทุนของอุปสรรค และด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง ด้านการรับรู้ผลกระทบของอุปสรรค และด้านความอดทนต่ออุปสรรค

1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค

กีเดียน (Gedeon. 1997) ได้ศึกษาความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค ของผู้ประกอบการ เพื่อศึกษาความเข้มแข็งที่สนับสนุนความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค ซึ่งสัมพันธ์กับการควบคุมสถานการณ์และการเข้าไปมีส่วนร่วม ในการแก้ปัญหาองค์กรเพื่อฝ่าฟันอุปสรรค ในการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงความเสมอภาคระหว่างบุคคลที่ยอมรับประโยชน์จากความสำเร็จในการเปลี่ยนแปลงความคิดให้เป็นสิ่งประดิษฐ์ที่มีตัวตน ซึ่งสัมพันธ์กับความสามารถของผู้ประดิษฐ์ที่มีความก้าวหน้าหรือถอยหลัง แม้จะมีอุปสรรคหรือสิ่งที่ท้าทายต่างๆก็ตาม ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นถึงการดูความว่า มีนัยสำคัญระหว่างเทคนิคและวิธีการของผู้ประกอบการ

มาร์กแมน (Markman. 2001: online) ได้ทำการศึกษาบทบาทของความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค พบว่า มีความแตกต่างระหว่างนักประดิษฐ์ผู้ซึ่งสร้างองค์ความรู้ใหม่กับผู้ที่ทำงานตามรูปแบบเดิมขององค์กร การศึกษานี้ยังยืนยันว่า นักประดิษฐ์ที่จดสิทธิบัตร คือบุคคลที่มีความอดทน อุตสาหะสูง

จรรยา เกษศรีสังข์ (2537: 98 – 107) ได้ศึกษาเปรียบเทียบวิธีการเผชิญปัญหาของนักเรียนนายร้อยตำรวจ ตามตัวแปรด้านระดับชั้นปี บุคลิกภาพ ทักษะคิดต่อวิชาชีพตำรวจ บรรยาการในครอบครัว และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเพื่อศึกษาหาตัวแปรที่ส่งผลต่อวิธีการเผชิญปัญหาของนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 1 – 4 โรงเรียนนายร้อยตำรวจ จำนวน 316 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นปีที่ 1 - 4 ใช้วิธีการเผชิญปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีบุคลิกภาพต่างกัน ใช้วิธีการเผชิญปัญหาต่างกัน นักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีทักษะคิดต่อวิชาชีพตำรวจต่างกัน ใช้วิธีการเผชิญปัญหาต่างกัน นักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีบรรยาการในครอบครัวต่างกัน ใช้วิธีการเผชิญปัญหาต่างกัน นักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน ใช้วิธีการเผชิญปัญหาด้านส่วนตัวแตกต่างกัน แต่วิธีการเผชิญปัญหาในด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน ตัวแปรที่ส่งผลต่อวิธีการเผชิญปัญหาด้านการเรียนภาคทฤษฎี และด้านสังคม ได้แก่บรรยาการในครอบครัว ระดับชั้นปี และบุคลิกภาพ ตัวแปรที่ส่งผลต่อวิธีการเผชิญปัญหาด้านตัวของนักเรียนนายร้อยตำรวจ ได้แก่ บรรยาการในครอบครัว ระดับชั้นปี

ปิยรัตน์ ศิริผลสมสุข (2543: 161–172) ได้ทำการศึกษาปัญหาและวิธีแก้ปัญหาของนักเรียนอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่ เพศ ระดับชั้น สาขาวิชา ลังกาดสถานศึกษา สภาพครอบครัว และบุคลิกภาพ และศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนอาชีวศึกษาชั้นปีที่ 1 – 3 (ปวช.) จำนวน 1,288 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนอาชีวศึกษาประสบปัญหาทางด้านการเรียน ความสัมพันธ์กับบุคคลทั่วไป การทะเลาะวิวาทในระดับปานกลาง และประสบปัญหาทางด้านการครอบครัว สุขภาพและพัฒนาการทางร่างกาย ความสัมพันธ์กับเพื่อนและปัญหาสารเสพติดในระดับน้อย ส่วนในด้านวิธีการแก้ปัญหานั้น นักเรียนอาชีวศึกษาส่วนใหญ่จะใช้วิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเองมากที่สุด รองลงมาคือ

ใช้วิธีแก้ปัญหาแบบพึ่งพาผู้อื่น และใช้วิธีแก้ปัญหาแบบหลีกเลี่ยงปัญหาน้อยที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับด้านเพศ พบว่านักเรียนชาย และนักเรียนหญิงประสบปัญหาสุขภาพและพัฒนาร่างกาย ปัญหาความสัมพันธ์กับบุคคลทั่วไป ปัญหาสารเสพติด และปัญหาการทะเลาะวิวาท แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัญหาครอบครัว การเรียน ความสัมพันธ์กับเพื่อนไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบด้านระดับชั้น พบว่าประสบปัญหาครอบครัว การเรียน ความสัมพันธ์กับเพื่อน ความสัมพันธ์กับเพื่อน ครอบครัว การเรียน ความสัมพันธ์กับบุคคลทั่วไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนปัญหาในด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน ส่วนความแตกต่างด้านสาขาที่เรียน พบว่า นักเรียนสาขาอุตสาหกรรม และนักเรียนสาขาพาณิชยกรรม ประสบปัญหาการเรียน สุขภาพและพัฒนาร่างกาย ความสัมพันธ์กับบุคคลทั่วไป สารเสพติด และการทะเลาะวิวาท แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนปัญหาด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน ความแตกต่างด้านสังกัดสถานศึกษา พบว่านักเรียนสังกัดกรมอาชีวศึกษาและนักเรียนสังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชนประสบปัญหาสารเสพติด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนปัญหาด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน ส่วนความแตกต่างด้านสภาพครอบครัว พบว่านักเรียนที่มีสภาพครอบครัวแบบแตกแยก และครอบครัวปกติ ประสบปัญหาครอบครัว สุขภาพและพัฒนาร่างกาย ความสัมพันธ์กับเพื่อน ความสัมพันธ์กับบุคคลทั่วไปและสารเสพติดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนปัญหาด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านบุคลิกภาพแบบเอ และแบบบีประสบปัญหาทั้ง 7 ด้านไม่แตกต่างกัน ในการศึกษาวิธีการแก้ปัญหานั้น พบว่า ระดับชั้น สาขาที่เรียน สังกัดสถานศึกษาใช้วิธีแก้ปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านเพศ สภาพครอบครัว และบุคลิกภาพ ใช้วิธีแก้ปัญหามาไม่แตกต่างกัน

ชวนจิตร ฐระทอง (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องเชาว์ปัญญา เชาว์อารมณ์ และความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของหัวหน้าแผนกขาย ในธุรกิจสรรพสินค้าในเขตกรุงเทพฯ (ห้างเซ็นทรัล) จำนวน 11 สาขา พบผลการวิจัยที่เกี่ยวกับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลางในทุกองค์ประกอบ คือ ด้านการควบคุม ด้านต้นเหตุ และความรับผิดชอบ ด้านผลกระทบที่จะมาถึง และด้านความอดทน และองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านของระดับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคไม่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการปฏิบัติงานของหัวหน้าแผนกขาย

นันทนุช ตั้งเสถียร (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องบุคลิกภาพแบบ MBTI ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค และความเครียดในการทำงาน : กรณีศึกษาบริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง ได้ผลการวิจัย ดังนี้

1. วิศวกรมีบุคลิกภาพโดดเด่นตามแนว MBTI ในแบบ ISTJ และ ESTJ
2. ไม่พบความแตกต่างของระดับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค หรือในด้านความเครียดในการทำงานระหว่างกลุ่มวิศวกรที่มีบุคลิกภาพแตกต่างกัน
3. ระดับความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคไม่มีความสัมพันธ์กับความเครียดในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
4. สถานภาพสมรสและหน่วยงานที่ทำงาน มีผลต่อความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค

และความเครียดในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่ลักษณะส่วนบุคคล ด้านเพศ จะมีผลต่อความเครียดในการทำงานเท่านั้น

วินัส ภักดีนรา (2546: 138 - 139) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะทางบุคลิกภาพกับเซวาร์ อารมณ์และความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะทางบุคลิกภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วันเพ็ญ สมภพรุ่งโรจน์ (2547: 144 - 150) ได้ศึกษาและพัฒนาความสามารถของพนักงานในการเผชิญอุปสรรคในการปฏิบัติงานโดยใช้การฝึกอบรมแบบเพื่อนช่วยเพื่อนกับพนักงานบริษัทโตโยต้าเค.มอเออร์ส ผู้จำหน่ายโตโยต้าจำกัด แบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นพนักงานบริษัทจำนวน 888 คน ที่ใช้ในการศึกษาองค์ประกอบของความสามารถในการเผชิญอุปสรรคในการปฏิบัติงาน กลุ่มที่สองเป็นพนักงานระดับหัวหน้าจำนวน 5 คน ที่มีคะแนนความสามารถในการเผชิญอุปสรรคในการปฏิบัติงานสูงสุด เพื่อเข้าร่วมโครงการกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนโดยผู้วิจัยเป็นผู้ฝึก กลุ่มที่ 3 เป็นพนักงานส่วนหน้า จำนวน 8 คน ที่มีคะแนนความสามารถในการเผชิญอุปสรรคในการปฏิบัติงานต่ำสุด เพื่อเข้าร่วมโครงการฝึกอบรมพนักงานส่วนหน้าโดยกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นผู้ฝึก ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. องค์ประกอบของความสามารถในการเผชิญอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การเข้าใจและยอมรับปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น การวางแผนและควบคุมดำเนินการแก้ไขปัญหาอุปสรรค การรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น การเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และการคิดริเริ่มสร้างสรรค์อดทน และเพียรพยายาม

2. แบบทดสอบความสามารถในการเผชิญอุปสรรคในการปฏิบัติงานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย ข้อคำถาม 74 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตรวัดประเมินค่า 6 ระดับ ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบที่คำนวณด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาโดยรวมมีค่า .9488 ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ที่คำนวณด้วยสูตรเฟลด์-ราซมีค่า .9527 และความเชื่อมั่นของแบบทดสอบที่คำนวณด้วยโปรแกรม LISREL 8.30 มีค่าอยู่ระหว่าง .7311 - .8485 การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างที่ใช้วิเคราะห์ความสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ มีค่าอยู่ระหว่าง .8211 - .8905 การวิเคราะห์หลายลักษณะหลายวิธี มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของด้านเดียวกันสูงกว่าเมื่อเทียบกับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับด้านอื่นๆ ส่วนการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า โครงสร้างของความสามารถในการเผชิญอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ซึ่งมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และมีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ในเกณฑ์สูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. หลังจากได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับ ความสามารถในการฝึกอบรมความสามารถในการเผชิญอุปสรรคในการปฏิบัติงานจากผู้วิจัย พนักงานที่เป็นกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนทั้ง 5 คน มีความสามารถในการฝึกอบรมและความสามารถในการเผชิญอุปสรรคในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. หลังจากได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับความสามารถในการเผชิญอุปสรรคในการปฏิบัติงานจากกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน พนักงานส่วนหน้าทั้ง 8 คน มีความสามารถในการเผชิญอุปสรรคในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. เมื่อพิจารณาถึงคะแนนผลต่างของความสามารถในการเผชิญอุปสรรคในการปฏิบัติงานแล้ว พบว่า พนักงานส่วนหน้าที่ได้รับการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคในการปฏิบัติงาน จากกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน มีคะแนนเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนที่ได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการฝึกอบรมจากผู้วิจัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อรรถพล ระวังโรจน์ (2547: 53) ได้ศึกษาความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของนิสิต นักศึกษาคณะสัตวแพทยศาสตร์ชั้นปีที่ 6 ในประเทศไทย ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีส่วนสัมพันธ์กับความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค ผลการศึกษาวินิจฉัยสรุปได้ว่า ค่าระดับความคาดหวังในวิชาชีพสัตวแพทย์อยู่ในเกณฑ์สูง ทั้งด้านความคาดหวังต่อตนเอง และความคาดหวังต่อระดับคุณภาพชีวิตในการทำงาน ค่าระดับความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคมีคะแนนรวมอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงคู่ พบว่า ภูมิลาเนาที่เติบโต และความคาดหวังในวิชาชีพสัตวแพทย์ มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค

พลสุข บุญก่อเกื้อ (2548: 59 - 64) ได้ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กลุ่มที่ได้รับโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวมีคะแนนความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคสูงกว่ากลุ่มควบคุม ในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวมีความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล สูงกว่าระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่กลุ่มที่ได้รับโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวมีความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคในระยะหลังการทดลองกับระยะติดตามผลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญ และตระหนักถึงคุณประโยชน์ของการมีความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค โดยคัดสรรตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุมาจากทฤษฎีพื้นฐานของความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของ สดอลท์ซ และจากหลายๆทฤษฎี ได้แก่ การมองโลกในแง่ดี การกำกับตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง การสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ดังจะได้นำเสนอเป็นลำดับต่อไป

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการมองโลกในแง่ดี

2.1 ความหมายของการมองโลกในแง่ดี

การมองโลกในแง่ดี ได้มีนักวิชาการตลอดจนนักจิตวิทยาได้ให้ความหมายของการมองโลกในแง่ดีไว้ดังนี้ โกลแมน (สุมาลี พัวชู, 2547: 26; อ้างอิงจาก Goleman. 1995) ได้กำหนดให้การมองโลกในแง่ดีเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการจงใจตนเอง ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของปรีชาเชิงอารมณ์ (Emotional Intelligent) โดยที่คนมองโลกในแง่ดีจะเห็นว่าทุกสิ่งทุกอย่างไม่ได้เลวร้าย มีพลังโอกาสที่จะพลิกผันสถานการณ์ที่เลวร้ายให้กลับคืนดีได้

เซลิกแมน (Seligman. 1998) ได้ให้ความหมายของการมองโลกในแง่ดีว่า หมายถึง ความคิด ความเชื่อในเหตุผลทางบวกต่อเหตุการณ์ ที่ไม่พึงปรารถนาที่ผ่านเข้ามาในชีวิต โดยใช้รูปแบบการอธิบายให้เหตุผลตนเองแบ่งออกเป็น 3 มิติ คือ

1. ความคงทนถาวรของเหตุการณ์ว่าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นแบบชั่วคราวหรือถาวร
2. ความครอบคลุมของเหตุการณ์ว่า เหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นเฉพาะบุคคลหรือเกิดกับบุคคลทั่วไป
3. ความเป็นตนเอง ซึ่งเป็นรูปแบบการอธิบายตนเอง ที่บุคคลเชื่อว่าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นเพราะตนเองหรือบุคคลอื่น

ประเวศ วะสี (2541: 12-15) ได้ให้ความหมายของการมองโลกในแง่ดีว่า หมายถึง การมองโลกแบบทวิลักษณ์ คือการคิดการมอง 2 ด้าน นั่นคือการมองลักษณะของสิ่งต่างๆทั้งด้านที่เป็นคุณและด้านที่เป็นโทษ การมองโลกในแง่ดีนั้นเป็นการมองสิ่งต่างๆในด้านที่เป็นคุณ

ปิยวดี ลิ้มพะบำรุง (2547: 11) ได้ให้ความหมายของการมองโลกในแง่ดีว่า หมายถึง ความคิด หรือความเชื่อในทางบวกต่อเหตุการณ์ต่างๆ อย่างมีเหตุผล โดยที่คนมองโลกในแง่ดี จะมีการอธิบายเหตุการณ์ต่างๆ เป็น 3 รูปแบบ คือ เหตุการณ์ทางบวกเป็นเหตุการณ์ที่คงทน สามารถเกิดขึ้นได้ประจำ เกิดกับเหตุการณ์อื่นๆได้ และตนเองสามารถทำให้เกิดสิ่งดีได้

สุมาลี พัวชู (2547: 27) ได้ให้ความหมายของการมองโลกในแง่ดีว่า หมายถึง การมองเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในทางบวก มองวิกฤติและปัญหาต่างๆว่ามีทางแก้ไข มีความเป็นมิตรกับทุกคน (Friendly) และมีความสุข (Happiness) มีความสามารถต่อสู้อุปสรรคโดยไม่ย่อท้อหรือเลี้ยวหนี โดยมองว่าอุปสรรคเหมือนโอกาสหรือบทเรียนที่เสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชีวิตเป็นการมองหาข้อดีของความล้มเหลวเพื่อจะได้ยืนหยัดขึ้นมาอีก บางที่เรียกว่าเป็นความคิดในการต่อสู้อุปสรรค (Positive Thinking)

จากความหมายของการมองโลกในแง่ดี สรุปได้ว่า การมองโลกในแง่ดี หมายถึง ความคิด หรือความเชื่อ รวมถึงการมองเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในชีวิตในทางบวก โดยมองวิกฤติและปัญหาต่างๆเป็นโอกาส ว่ามีทางแก้ไข อย่างมีเหตุผล และมีความสามารถต่อสู้ปัญหา ไม่ย่อท้อหรือเลี้ยวหนี โดยจะเห็นว่าทุกสิ่งทุกอย่างไม่ได้เลวร้าย มีโอกาสที่จะพลิกผันสถานการณ์ที่เลวร้ายให้กลับมาอยู่ในสภาพการณ์ที่ดีขึ้นได้

2.2 ความสำคัญของการมองโลกในแง่ดี

เซลิเกแมน (ปิยวดี ลิ้มพะบุรุง. 2547: 12-14; อ้างอิงจาก Seligman. 1998: 93 – 167) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการมองโลกในแง่ดีว่า

1. ทำให้มีสุขภาพจิตดี ลดภาวะซึมเศร้าและโรคประสาท ดังที่ อรพินทร์ ชูชม (2544: 46)กล่าวไว้ว่า คนที่มองโลกในแง่ดีจะอธิบายเหตุการณ์ที่เลวร้ายในลักษณะที่ตรงกันข้าม ทำให้บุคคลเหล่านี้ไม่รู้สึกรำคาญ หือแค้นหรือหดหู่ เช่นเดียวกับการศึกษาของ บาล์ดวิน (Baldwin. 2003: online) ได้ทำการศึกษาการมองโลก ในแง่ดีและความเครียด จากมุมมองของนักศึกษาวิชาจิตวิทยาที่อาศัยอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่านักศึกษาที่มองโลกในแง่ดีและนักศึกษาที่มองโลกในแง่ร้ายมีความเครียดที่สังเกตได้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยนักศึกษาที่มองโลกในแง่ดีมีแนวโน้มที่จะมีความเครียดที่สังเกตเห็นได้ต่ำกว่านักศึกษาที่มองโลกในแง่ร้าย ดังนั้น ผู้ที่มีลักษณะการมองโลกในแง่ดีจะมีสุขภาพจิตดีกว่าผู้ที่มีลักษณะการมองโลกในแง่ร้าย

2. ทำให้มีสุขภาพกายแข็งแรง ในคนปกติดีการดูแลสุขภาพที่ดี ส่วนคนที่อยู่ในภาวะเจ็บป่วยนั้น อาการเจ็บป่วยจะทุเลาได้เร็วกว่าคนที่มองโลกในแง่ร้าย จากการศึกษาของ ไชย์เออร์ และคาร์เวอร์ (Segerstrom; et al. 1998: 1646 -1655; citing Scheier & Caver. 1985) พบว่าในช่วงปลายเทอมนักเรียนที่มองโลกในแง่ดีมีรายงานภาวะผิดปกติทางร่างกายที่น้อยกว่ากลุ่มนักเรียนที่มองโลกในแง่ร้าย และในงานวิจัยกลุ่มตัวอย่างคนไข้ที่ได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนหลอดเลือดหัวใจของ คาร์เวอร์ ไชย์เออร์ และไวน์ทรอบ (Caver, Scheier & Weintraub. 1989: 267 - 283) พบว่า ผู้ที่มองโลกในแง่ดีจะฟื้นตัวได้เร็วกว่าในช่วงที่พวกเขาได้รับการรักษาอยู่ในโรงพยาบาล และภายหลังจากการออกจากโรงพยาบาลสามารถที่จะกลับมาทำกิจกรรมได้ตามปกติเร็วกว่าผู้ที่มองโลกในแง่ร้าย

3. ทำให้มีความสำเร็จในการทำงาน การเรียน และกีฬา มากกว่าคนที่มองโลกในแง่ร้าย ซึ่งจากการศึกษาโครงสร้างของการประสบความสำเร็จกับการป้องกันการมองโลกในแง่ร้าย (มองโลกในแง่ดี) ของมาร์ติน และคณะ (Martin; et al. 2001: 583 - 610) พบว่าการมองโลกในแง่ดีทำให้เกิดความสำเร็จในการปรับตัวสูงและมีความสัมพันธ์กับเกรดเฉลี่ยด้วย ส่วนงานวิจัยในประเทศ ก็มีหลายท่านที่ทำการศึกษาค้นคว้าการมองโลกในแง่ดี กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาทิเช่นจากการศึกษาของ สุภาวดี จันทร์เพ็ญ (2541: 42 - 44) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอธิบายกับผลการเรียนของนิสิต ชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่ารูปแบบของการอธิบายในลักษณะมองโลกในแง่ร้าย มีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางลบกับเกรดเฉลี่ย นั่นคือ ผู้ที่มองโลกในแง่ร้ายจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า ผู้ที่มองโลกในแง่ดี

4. ทำให้มีสัมพันธภาพกับคนอื่นได้ดีกว่าคนที่มองโลกในแง่ร้าย เนื่องจากคนที่มองโลกในแง่ดีให้อภัยในความผิดของผู้อื่นและพร้อมสร้างสัมพันธ์กับคนอื่นยืนยาว

2.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมองโลกในแง่ดี

ทฤษฎีการอ้างสาเหตุของ ไวนเนอร์ มีข้อสมมุติที่สำคัญคือการพยายามค้นหาเพื่อให้เกิดความเข้าใจในสิ่งที่เป็นสาเหตุของการกระทำ หัวใจสำคัญของทฤษฎีประกอบด้วย การอ้างมิติของสาเหตุและความสัมพันธ์ของสาเหตุภายใต้มิติที่อ้างต่อพฤติกรรม และผลทางจิตวิทยาที่เกิดขึ้นตามมาภายหลัง ไวนเนอร์ (Weiner. 1979: 24 - 25) ได้แบ่งการอ้างสาเหตุพฤติกรรมเป็น 4 ประเภท คือ ความสามารถ ความพยายาม ความยากของงาน และโชค และได้แบ่งมิติของสาเหตุเป็น 3 มิติ ดังนี้

1. มิติแห่งแหล่งกำเนิดของสาเหตุ (Locus of Causality) ประกอบด้วยสาเหตุที่เกิดจากปัจจัยภายในหรือลักษณะส่วนตัว (Internal or Personal factor) ได้แก่ ความสามารถ (Ability) และความพยายาม (Effort) และสาเหตุที่เกิดจากปัจจัยภายนอกหรือสภาพแวดล้อม (External or Environment factor) ได้แก่ ความยากง่ายของงาน (Task Difficulty) และโชค (Luck)

2. มิติแห่งความคงทนของสาเหตุ (Stability of Causality) ประกอบด้วยสาเหตุที่มีลักษณะคงที่ (Stable) ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและสภาพการณ์ ได้แก่ ความสามารถ ความพยายามถาวร ความยากง่ายของงาน และเจตคติต่อครูส่วนสาเหตุที่มีลักษณะไม่คงที่ เปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลาและสภาพการณ์ ได้แก่ โชค อารมณ์ ความพยายามชั่วขณะ และความช่วยเหลือของคนอื่น

3. มิติแห่งความสามารถในการควบคุมสาเหตุ (Controllability of Causality) ประกอบด้วย การรับรู้ของบุคคลว่าตนเองสามารถควบคุมสาเหตุได้ (Controllability) ได้แก่ ความพยายาม เจตคติต่อครู และความช่วยเหลือของคนอื่น การรับรู้ของบุคคลว่าตนเองไม่สามารถควบคุมสาเหตุได้ (Uncontrollability) ได้แก่ ความสามารถ อารมณ์ โชค และความยากง่ายของงาน

ไวนเนอร์ อธิบายว่าความสำเร็จของบุคคลนั้นมาจากแนวทางในการอ้างสาเหตุ หรือตอบสนองต่อเหตุการณ์ที่ประสบมา โดยปกติคนส่วนใหญ่จะอ้างสาเหตุที่เขาประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในหลาย ๆ ประการด้วยกัน เช่น สาเหตุด้านความสามารถ (Ability) สาเหตุด้านความพยายาม (Effort) สาเหตุด้านความยากของงาน (Task Difficulty) และสาเหตุจากโชค (Luck) เป็นต้น ซึ่งสาเหตุแต่ละอย่างนี้จะมีคุณสมบัติอยู่ในมิติต่าง ๆ หลายมิติด้วยกัน

2.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมองโลกในแง่ดี

จากการศึกษาวิจัยของ ปีเตอร์สันและเซลิกแมน (สุมาลี พัวชู. 2547: 26; อ้างอิงจาก Peterson and Seligman, 1984) พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบการอธิบายตนเองเพื่อการมองโลกในแง่ดี มีดังนี้

1. การถ่ายทอดจากผู้ปกครอง (Intergenerational transmission) เนื่องจากตั้งแต่วัยเด็กนั้น เด็กมีเวลาอยู่กับผู้ปกครองเป็นส่วนใหญ่ และได้รับรู้รูปแบบและแนวคิดในการอธิบายตนเองต่อเหตุการณ์ทั้งที่ดีและเลวร้าย และเด็กจะซึมซับเอารูปแบบการอธิบายตนเองนั้นไว้ ซึ่งจะยืนยันโดยงานวิจัยของ เซลิกแมน และคณะ (สุมาลี พัวชู. 2547: 26; อ้างอิงจาก Seligman, et al. 1988) ที่ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอธิบายตนเอง และความซึมเศร้าของเด็กและผู้ปกครอง พบว่ารูปแบบการอธิบายเหตุการณ์ที่เลวร้ายของมารดา

และเด็กมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่พบความสัมพันธ์ของรูปแบบการอธิบายตนเองระหว่างเด็กกับบิดา

2. การให้ข้อมูลป้อนกลับของผู้ใหญ่ ในสังคมมนุษย์จะพบเหตุผลมากมายที่ผู้หญิงได้รับประสบการณ์ที่ทำให้ผู้หญิงช่วยเหลือตนเองได้น้อยจากที่ที่เธออาศัย โดยเด็กผู้ชายจะถูกผู้ใหญ่หรือผู้ปกครองจับตามองทุกพฤติกรรมไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมที่ถูกหรือผิด ในขณะที่เด็กผู้หญิงมักจะถูกเพิกเฉย เด็กผู้ชายจะถูกฝึกฝนให้พึ่งพาตนเองในขณะที่เด็กผู้หญิงจะถูกสั่งสอนให้พึ่งพาผู้อื่น และเมื่อเขาเหล่านั้นเติบโตขึ้น ผู้หญิงจะค้นพบตนเองว่า ในสังคมวัฒนธรรมทำให้เธอถูกทำให้ด้อยค่าในกฎการเป็นภรรยาและการเป็นมารดา เมื่อผู้หญิงออกสู่โลกการทำงาน เธอพบว่าประสิทธิภาพความน่าเชื่อถือในการทำงานของเธอต่ำกว่าผู้ชาย เมื่อเธอแสดงความคิดเห็นจะได้รับการยอมรับน้อยกว่าผู้ชาย แม้ว่าเธอจะบริหารงานได้ดีกว่าผู้ชายก็ตาม ซึ่งภาวะนี้ทำให้ผู้หญิงเกิดความเครียดมากกว่าผู้ชาย

3. การได้รับความบอบช้ำทางจิตใจครั้งแรก (First major trauma) เวลาและสภาพความเป็นจริงของบุคคลที่ได้รับความบอบช้ำทางจิตใจและเกิดการสูญเสีย ซึ่ง บราวน์ และแฮร์ริส (สุมาลี พัวชู. 2547: 26; อ้างอิงจาก Brown & Harris. 1978) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความซึมเศร้าในหญิงที่ใช้แรงงานและหญิงที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่อยู่ในระดับกลาง ในกรุงลอนดอนพบว่าความซึมเศร้าในปัจจุบันของหญิงเหล่านี้ มีความสัมพันธ์กับการสูญเสียมารดาในอดีตก่อนอายุ 11 ปี ที่เป็นเช่นนั้นเพราะการสูญเสียมารดาเป็นเหตุการณ์เลวร้าย ที่สำคัญเกิดขึ้นจริงและไม่สามารถแก้ไขได้

4. ความล้มเหลวในการแก้ปัญหา (When solutions do not work) หมายถึง การทำงานที่เด็กต้องใช้ความคิดและความเข้าใจแต่เด็กกลับล้มเหลวในการแก้ปัญหานั้น ซึ่งจากการศึกษาของนอลเลน (สุมาลี พัวชู. 2547: 26; อ้างอิงจาก Seligman, et al. 1988; citing Nolen - hoeksema. 1986) พบว่าในเด็กส่วนใหญ่ที่มีอายุ 4 – 5 ปี จะมีการตอบคำถามโดยไม่มีการอธิบาย แต่จะพูดถึงการแก้ปัญหา ขณะที่เด็กอายุ 6 ปี ส่วนใหญ่จะตอบคำถามในลักษณะการอธิบายสาเหตุ จากการศึกษาสรุปได้ว่าการแก้ปัญหามักจะเกิดขึ้นก่อนการอธิบายสาเหตุ ดังนั้น เมื่อเด็กล้มเหลวในการแก้ปัญหา เด็กจะต้องพัฒนาทฤษฎีนามธรรมขั้นสูง เพื่อนำไปสู่คำตอบใหม่

2.5 การวัดการมองโลกในแง่ดี

การวัดการมองโลกในแง่ดี สามารถวัดได้จากรูปแบบการอธิบายสาเหตุ ซึ่งมีวิธีการวัด 2 วิธี (Seligman. 1990) คือ

1. ใช้แบบสอบถามการอธิบายสาเหตุ (The Attributional Style Questionnaire : ASQ)

1.1 แบบสอบถามการอธิบายสาเหตุ เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อใช้วัดรูปแบบการอธิบาย ในสถานการณ์ที่หลากหลาย มากกว่าที่จะใช้วัดรูปแบบการอธิบายสาเหตุในสถานการณ์เฉพาะ ประกอบด้วยเหตุการณ์สมมุติ 12 สถานการณ์ แบ่งเป็นสถานการณ์ทางบวกและสถานการณ์ทางลบอย่างละ 6 สถานการณ์ แต่ละสถานการณ์ประกอบด้วย 3 มาตรการย่อย ซึ่งใช้วัด 3 มิติ คือมิติแห่งแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติแห่งความคงทนถาวรของสาเหตุ และมิติแห่งความสามารถในการควบคุมสาเหตุ ในแต่ละสถานการณ์จะมีคำถามให้

ตอบ 4 ข้อย่อย ข้อแรกถามถึงสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดสถานการณ์นั้น ซึ่งไม่ได้นำมาคิดคะแนน ส่วนอีก 3 ข้อหลังถามเกี่ยวกับสาเหตุของเหตุการณ์นั้นใน 3 มิติ

การคิดคะแนน จะแยกกันระหว่างสถานการณ์ทางบวกและสถานการณ์ทางลบ โดยแบ่งออกเป็นคะแนนเฉลี่ยในแต่ละมิติ คะแนนรวมทางบวก คะแนนรวมทางลบ และคะแนนรวม

1.2 มาตรการวัดการมองโลกในแง่ดี ใช้สำหรับวัดคุณลักษณะนิสัยการมองโลกจากรูปแบบการอธิบายสถานการณ์ทางบวกและทางลบ ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับสถานการณ์ประจำวันจำนวน 48 ข้อ แบ่งเป็นสถานการณ์ทางบวกและสถานการณ์ทางลบอย่างละ 24 ข้อ โดยแบ่งเป็นข้อที่วัดในมิติแห่งแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติแห่งความคงทนถาวรของสาเหตุ และมิติแห่งความสามารถในการควบคุมสาเหตุ อย่างละ 16 ข้อ ลักษณะการตอบคำถามเป็นลักษณะบังคับให้เลือกตอบ แต่ละสถานการณ์ประกอบด้วย 2 ตัวเลือกให้ผู้ตอบทำเครื่องหมายกากบาทลงในข้อที่ตรงกับความรู้สึกของตนมากที่สุด การให้คะแนนจะให้คะแนนรายข้อ แต่ละข้อจะมีคะแนนเป็น 0 – 1 คะแนน ขึ้นอยู่กับว่าผู้ตอบจะเลือกตอบข้อใด คะแนนจะถูกรวมเป็นรายมิติ

2. ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาคำพูด (The Content Analysis of Verbatim Explanation : CAVE) เป็นวิธีการศึกษาย้อนเวลา เหมาะสำหรับผู้ที่ไม่ต้องการตอบ หรือไม่สามารถตอบแบบสอบถามได้ การใช้การวิเคราะห์เนื้อหาของคำพูดในการศึกษารูปแบบการอธิบายของบุคคล

กรกวรรณ สุพรรณวรราช (2544: 123) ได้ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์การมองโลกในแง่ดีและกลวิธีการเผชิญปัญหาของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย โดยได้สร้างแบบสอบถามวัดการมองโลกในแง่ดี มีลักษณะเป็นสถานการณ์ ประกอบด้วย 3 มาตรการย่อย ซึ่งใช้วัด 3 มิติ คือมิติแห่งแหล่งกำเนิดของสาเหตุ มิติแห่งความคงทนถาวรของสาเหตุ และมิติแห่งความสามารถในการควบคุมสาเหตุ และมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

สุมาลี พัวชู (2547: 114) ได้ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาพัฒนาการความสามารถในการคิดสังเคราะห์และการมองโลกในแง่ดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 โดยได้สร้างแบบสอบถามวัดการมองโลกในแง่ดี ซึ่งเป็นแบบชนิดข้อความ ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านแหล่งกำเนิดของสาเหตุ ด้านความคงทนถาวรของสาเหตุ และด้านความสามารถในการควบคุมสาเหตุ และมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตั้งแต่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ไปจนถึงเห็นด้วยอย่างยิ่ง

ดังนั้น ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามวัดการมองโลกในแง่ดีของ สุมาลี พัวชู (2547: 114) ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการมองโลกในแง่ดี ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านแหล่งกำเนิดของสาเหตุ ด้านความคงทนของสาเหตุ และด้านความสามารถในการควบคุมสาเหตุ มาใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยพัฒนาข้อคำถามให้มีความครอบคลุมตามทฤษฎีและนิยามเชิงปฏิบัติการ สร้างข้อคำถามขึ้นเองในบางข้อ ปรับข้อความและจำนวนข้อคำถามให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมองโลกในแง่ดี

เท็นเน็น และคณะ (Tennen, et al. 1987) พบว่าบุคคลที่มองโลกในแง่ดี มีแนวโน้มที่จะมองเห็นประโยชน์จากสถานการณ์ที่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นได้ดีกว่าคนที่มองโลกในแง่ร้าย เนื่องจากคนที่มองโลกในแง่ดีจะมองอนาคตอย่างมีความหวัง

คีโคลท์ – เกลเซอร์ และเกลเซอร์ (Segerstrom, et al. 1998; citing Kiecolt – Glaser & Glaser, 1988) พบว่าผู้ที่มองโลกในแง่ดีจะเผชิญปัญหาในเชิงสร้างสรรค์ มุ่งแก้ไขปัญหทั้งในทางพฤติกรรมและความคิด การหาแหล่งช่วยเหลือจากรอบด้าน เลี่ยงการเผชิญปัญหาแบบหลีกเลี่ยง เช่นการดื่มสุรา ผู้ที่มองโลกในแง่ดีมักจะไม่ค่อยวิตกกังวลหรือซึมเศร้า สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยทางการแพทย์ที่บ่งบอกถึงระดับภูมิคุ้มกันโรคในระดับสูง และมีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่สมบูรณ์ของผู้ที่มองโลกในแง่ดี

เซลิกแมน (Seligman. 1998: 154 - 158) ระบุว่าคนที่มองโลกในแง่ดีเมื่อเผชิญอุปสรรคปัญหาแล้วจะไม่รู้สึกหมดหวังในชีวิต มีพลังที่จะต่อสู้เอาชนะอุปสรรคได้จนประสบความสำเร็จในที่สุด และคนที่มองโลกในแง่ดีมีความสำเร็จในการปฏิบัติงาน การเรียน มากกว่าคนมองโลกในแง่ร้าย จากการศึกษาของเซลิกแมน พบว่าพนักงานขายที่มองโลกในแง่ดี สามารถประสบความสำเร็จในอาชีพมากกว่าผู้ที่มองโลกในแง่ร้าย ส่วน ในเรื่องการเรียน เซลิกแมนและคณะ (Seligman. 1997: 13 - 17) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอธิบายตนเองเพื่อวัดการมองโลกในแง่ดี และเกรดเฉลี่ยในระดับวิทยาลัยพบว่ารูปแบบการมองโลกในแง่ดีสามารถทำนายเกรดเฉลี่ยได้

กรกวรรณ สุพรรณวรรณ (2544: 60 - 68) ได้ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์การมองโลกในแง่ดีและกลวิธีการเผชิญปัญหาของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า นิสิตนักศึกษา ใช้กลวิธีการเผชิญปัญหาแบบมุ่งจัดการกับปัญหา และแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมมาก และใช้กลวิธีการเผชิญปัญหาแบบหลีกเลี่ยง น้อย และนิสิตที่มองโลกในแง่ดีใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งจัดการกับปัญหามากกว่า และใช้การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมและแบบหลีกเลี่ยงน้อยกว่านิสิตนักศึกษาที่มองโลกในแง่ร้าย

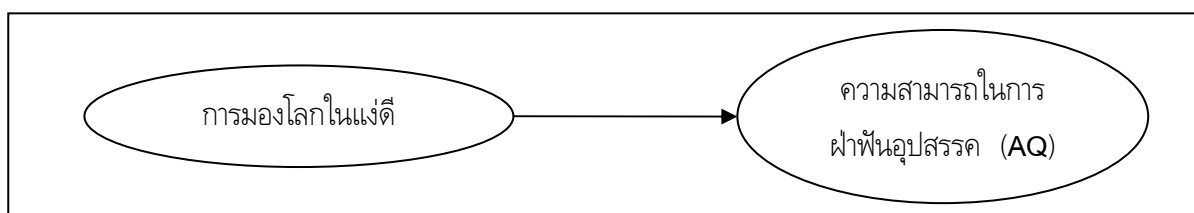
อรพินท์ ชูชม และคณะ (2546: 1) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาตน เพื่อเพิ่มพลังใจในการทำงาน กรณีครูประถมศึกษา พบว่า การมองโลกในแง่ดีเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลในทางบวกต่อพลังใจในการทำงาน โดยที่ข้าราชการครูระดับประถมศึกษาที่มีทัศนคติในการมองชีวิต ไม่ว่าสถานการณ์ปกติหรือสถานการณ์ที่มีอุปสรรคปัญหาไปในทางที่ดีหรือในทางบวกย่อมเกิดพลังใจในการทำงาน ในขณะที่ข้าราชการครูระดับประถมศึกษาที่มีการมองโลกในแง่ดีต่ำหรือในทางลบ จะมีพลังใจในการทำงานน้อยลง

สุกะ อภิญาภิบาล (2550: 83) พบว่าการมองโลกในแง่ดีมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับความสามารถในการเผชิญอุปสรรค ซึ่งสอดคล้องกับศศิธร แสงใส (2550: 96) ที่พบว่าการมองโลกในแง่ดีมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับความสามารถในการเผชิญอุปสรรค อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากความหมาย แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมองโลกในแง่ดี สรุปได้ว่าบุคคลจะมีการตอบสนองต่ออุปสรรคหลายๆแบบ ซึ่ง เซลิกแมน (Seligman, 1998) เห็นว่าคนที่มองโลกในแง่ดีมีความยืดหยุ่น (Resilience) สามารถฟื้นตัวจากเหตุการณ์ที่เลวร้ายได้ และเริ่มต้นชีวิตได้อีก ทำให้บุคคลที่มองโลก ในแง่ดี

ประสบความสำเร็จในชีวิตในการทำงาน ซึ่งเป็นเหตุผลยืนยันว่าการมองโลกในแง่ดีเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค โดยบุคคลที่มีการมองโลกในแง่ดี พร้อมทั้งจะฝ่าฟันกับปัญหาต่างๆและปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม สามารถเผชิญเหตุการณ์ต่างๆและแก้ปัญหาได้ด้วยความรู้สึที่มั่นคง

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงคัดสรรตัวแปรการมองโลกในแง่ดีมาศึกษาเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพล และสามารถอธิบายความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของนิสิตนักศึกษา ผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานเพื่อทดสอบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ คือ การมองโลกในแง่ดีมีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปร 2 ตัว

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการกำกับตนเอง

3.1 ความหมายของการกำกับตนเอง

การกำกับตนเอง ได้มีนักวิชาการตลอดจนนักจิตวิทยา ได้ให้ความหมายของการกำกับตนเองไว้ดังนี้

ซังค์ และซิมเมอร์แมน (Schunk & Zimmerman. 1994: 75) กล่าวว่า การกำกับตัวเองคือ กระบวนการที่จะปฏิบัติกิจกรรมและสนับสนุนความคิด พฤติกรรม และความรู้สึก เพื่อให้ได้มา ซึ่งเป้าหมายของการเรียนรู้ทักษะต่างๆโดยมีแรงจูงใจและการกระทำของตนเอง

บอมเมสเตอร์ และคณะ (Baumeister. Heatherton & Tice. 1994: 6) ได้ให้ความหมายของการกำกับตนเองไว้ว่า การกำกับตนเองเป็นความพยายามของบุคคลที่จะเปลี่ยนแปลงการตอบสนองของตนเอง ซึ่งการตอบสนองที่ได้มานี้อาจจะประกอบด้วย การกระทำ ความคิด ความรู้สึก ความต้องการและการปฏิบัติ บุคคลจะตอบสนองต่อสิ่งเร้าด้วยวิธีการที่แน่นอน แต่การกำกับตนเองเป็นการขัดแย้งกับวิธีการตอบสนองตามปกติ เป็นการตอบสนองเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2539) ได้กล่าวว่า การกำกับตนเอง คือ การที่บุคคลเป็นผู้จัดการเงื่อนไขและจัดการผลการกระทำด้วยตนเอง

ชนิธดา เกตุอำไพ (2549: 9) ได้ให้ความหมายของการกำกับตนเองว่า หมายถึงกระบวนการในการควบคุมจัดการกับตนเอง เพื่อให้ตนเองประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

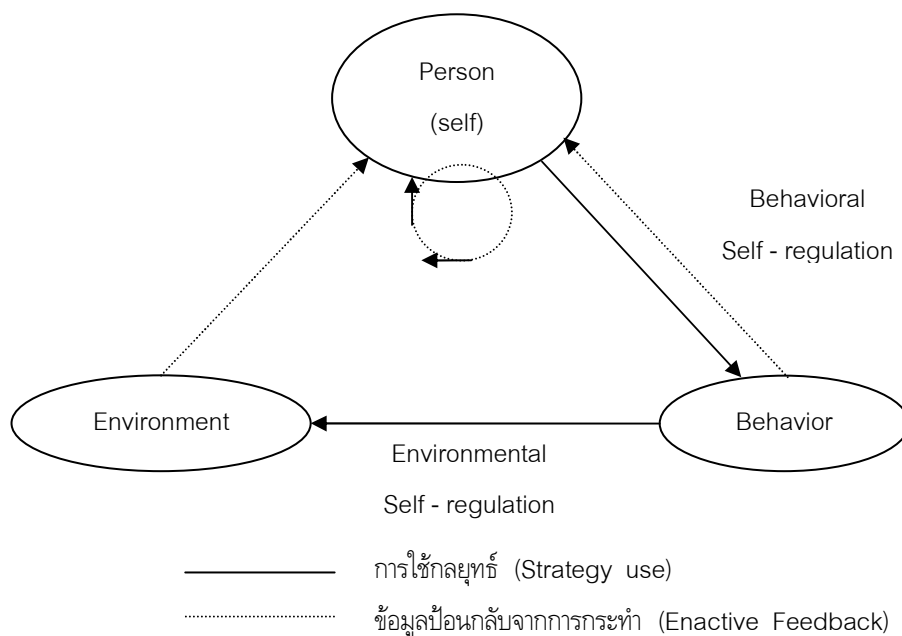
จากความหมายของการกำกับตนเอง สรุปว่า การกำกับตนเอง หมายถึง ความสามารถในการเอาใจใส่ จดจ่อ อดทน มีวินัยในการบังคับตนเองทั้งทางร่างกายและอารมณ์ ในการกระทำหรือแสดงพฤติกรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้หรือทักษะต่างๆ ในการบรรลุเป้าหมายที่ตนเองได้ตั้งไว้จนกว่าจะประสบความสำเร็จ

3.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกำกับตนเอง

การกำกับตนเองมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ปัญญาสังคม(Social Cognitive Theory) ซึ่งเชื่อว่าการกำกับตนเองเป็นผลเนื่องมาจากเหตุและผลที่เื้อื่อต่อกัน ระหว่าง 3 องค์ประกอบ ตามคำอธิบายของแบนดูรา (ไอฟน ตนสลี. 2549: 7; อ้างอิงจาก Bandura. 1986) ที่ว่าความแตกต่าง เกิดจากการกำหนดทางปัจจัยส่วนบุคคล สภาพแวดล้อม และพฤติกรรม ของการกำกับตนเอง นักทฤษฎีการเรียนรู้ปัญญาสังคมเชื่อว่าการกำกับตนเองไม่ได้กำหนดเพียงองค์ประกอบส่วนบุคคลเท่านั้น แต่มีอิทธิพลมาจากสภาพแวดล้อมและพฤติกรรมในลักษณะเป็นเหตุผลซึ่งกันและกัน เช่น นักเรียนแก้ปัญหาเรื่องการลบ เช่น $8 - 4 = ?$ ซึ่งสันนิษฐานไม่ได้ว่ากำหนดเฉพาะองค์ประกอบส่วนบุคคลในด้านการรับรู้ความสามารถของตนเองเท่านั้น แต่ยังมีสิ่งเร้าทางสภาพแวดล้อม เช่น การสนับสนุนจากครู และจากผลที่ได้รับจากการกระทำ (เช่น ได้รับคำตอบถูกต้องจากปัญหาครั้งก่อนๆ)

แบนดูรา (ไอฟน ตนสลี 2549: 8; อ้างอิงจาก Bandura. 1986) ให้ข้อควรระวังว่า ทั้ง 3 องค์ประกอบทำหน้าที่กำหนดซึ่งกันและกัน ก็ได้ไม่ได้หมายความว่า องค์ประกอบทั้ง 3 นั้น จะมีอิทธิพลในการกำหนดซึ่งกันและกันอย่างเท่าเทียมกัน อิทธิพลทางสภาพแวดล้อมจะมีอิทธิพลมากกว่าองค์ประกอบทางพฤติกรรม หรือองค์ประกอบส่วนบุคคลในทางบริบท เช่น ในโรงเรียนที่มีโครงสร้างทางหลักสูตรมากหรือมีข้อจำกัดในการปฏิบัติในห้องเรียนรูปแบบต่างๆของการกำกับตนเองในการเรียนเช่น การวางแผนหรือการให้รางวัลแก่ตนเองของนักเรียน อาจจะไม่คล่องตัวในการกำกับตนเอง ในทางตรงกันข้ามในโรงเรียนที่มีกฎเกณฑ์บังคับน้อย องค์ประกอบทางด้านส่วนบุคคล หรือพฤติกรรมอาจจะมีอิทธิพลต่อการกำกับตนเองมากกว่าการกำกับตนเองในการเรียนจะเกิดขึ้น เมื่อนักเรียนสามารถใช้กระบวนการส่วนบุคคลในการที่จะกำกับพฤติกรรมและสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้

ซิมเมอร์แมน (Zimmerman. 1989: 330) กล่าวถึงทฤษฎีปัญญาทางสังคมว่า การกำกับตนเอง มีปัจจัยที่เป็นสาเหตุอยู่ 3 ประการ คือ บุคคล สิ่งแวดล้อม และพฤติกรรมการเรียนรู้ โดยการกำกับตนเองมิได้เกิดจากกระบวนการในตัวบุคคลเพียงอย่างเดียว แต่ได้รับอิทธิพลจากเหตุการณ์ในสิ่งแวดล้อม และเหตุการณ์ในด้านพฤติกรรมด้วย และขณะเดียวกันปัจจัยด้านบุคคล สิ่งแวดล้อม และพฤติกรรมต่างก็มีอิทธิพลซึ่งกันและกัน (Reciprocal) ดังภาพประกอบ 4 ของ ซิมเมอร์แมน ต่อไปนี้

ภาพประกอบ 4 การวิเคราะห์อิทธิพลซึ่งกันและกันระหว่างปัจจัยของการกำกับตนเองด้านบุคคล สิ่งแวดล้อม และพฤติกรรม (Zimmerman. 1989: 330)

แบนดูรา (Bandura. 1986) ให้ข้อสันนิษฐานว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่นและรูปแบบความเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกันระหว่างองค์ประกอบส่วนบุคคล สภาพแวดล้อม และพฤติกรรม จะมีอิทธิพลเปลี่ยนแปลงสิ่งต่อไปนี้ คือความพยายามที่จะกำกับตนเองส่วนบุคคล ผลการกระทำและสภาพแวดล้อม ยกตัวอย่าง เช่น นักเรียนพยายามที่จะจำชื่อกระดูกส่วนต่างๆ ในสรีระวิทยามนุษย์ การระลึกได้ของนักเรียนจะพัฒนาได้ถ้าเขาตัดสินใจที่จะบันทึกชื่อกระดูกส่วนต่างๆ ที่เขาสนใจด้วยตัวเอง (อิทธิพลของความพยายามที่จะกำกับตนเองส่วนบุคคลและผลการกระทำ) หรือถ้ามีนักเรียนอีกคนเข้ามาช่วยในการจดจำชื่อกระดูกส่วนต่างๆ (อิทธิพลจากการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม) ความสามารถส่วนบุคคลของนักเรียนที่จะกำกับตนเองขึ้นอยู่กับการเรียนรู้ และพัฒนาการของนักเรียนที่มีประสบการณ์มากกว่าจะสามารถกำกับตนเองในระหว่างการเรียนรู้ได้ดีกว่า

การมีอิทธิพลซึ่งกันและกันของปัจจัยบุคคล สิ่งแวดล้อม และพฤติกรรมต่อการใช้กลยุทธ์นั้นตามทฤษฎีของ แบนดูรา (ดวงเพ็ญ เรือนมันใจ. 2542: 75; อ้างอิงจาก Bandura.1986) ได้อธิบายไว้ว่า ปัจจัยต่างๆ สามารถเปลี่ยนแปลงระดับความเข้มข้นของการใช้กลยุทธ์ หรือเปลี่ยนแปลงกลยุทธ์ได้ โดยขึ้นอยู่กับเวลาและสถานการณ์ในขณะนั้นว่า ปัจจัยใดจะมีอิทธิพลมากกว่ากัน ซึ่ง แบนดูราเสนอว่าการเปลี่ยนแปลงอิทธิพลที่มีต่อซึ่งกันและกันในแต่ละปัจจัยอาจเกิดการเปลี่ยนแปลงของ

1) ปัจจัยด้านบุคคล เกิดขึ้นเมื่อนักเรียนมีการพัฒนาการใช้กลยุทธ์ต่างๆ ในการกำกับตนเองไปสู่การเป็นตนเองมากขึ้น (Self-Influence) ปัจจัยด้านอื่นก็จะมีอิทธิพลลดลง ซึ่งตรงกันข้ามกับนักเรียนอาศัยความช่วยเหลือจากเพื่อนในการทำการบ้านตลอดเวลา ก็จะมีการพัฒนาตนเองภายใต้อิทธิพลจากภายนอกตลอดเวลาเช่นกัน

2) ปัจจัยด้านพฤติกรรม เกิดขึ้นเมื่อนักเรียนต้องอยู่ภายใต้ระเบียบหรือคำสั่งที่ต้องปฏิบัติ เช่น ระเบียบของสถาบันการศึกษา ระเบียบของครู เป็นต้น ตัวอย่างเช่น เมื่อครูกำหนดหัวข้อรายงาน ให้นักเรียนทำรายงานเรื่อง “การปฐมพยาบาลในผู้ป่วยลมชัก” ก็จะเป็นการกำหนดพฤติกรรมของนักเรียนมากกว่า การกำหนดหัวข้อเรื่อง “การปฐมพยาบาลในผู้ป่วย” ซึ่งนักเรียน จะมีโอกาสเลือก หรือมีส่วนในการกำหนดพฤติกรรมของตนเองมากกว่า

3) ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม เกิดขึ้นเมื่อนักเรียนจำเป็นต้องได้รับคำแนะนำ หรือคำปรึกษา หรือขอความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น เช่น ครู เพื่อน เป็นต้น ซึ่งข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจะมีอิทธิพลต่อนักเรียนโดยเฉพาะ ถ้าเป็นเรื่องที่นักเรียนไม่เคยเรียนรู้มาก่อน แต่นักเรียนสามารถลดอิทธิพลจากปัจจัยดังกล่าวได้โดยเพิ่มการเรียนรู้ให้มากขึ้น เพื่อการสร้างและพัฒนามาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นให้เกิดขึ้นเป็นของตนเองต่อไป

3.3 องค์ประกอบของกระบวนการในการกำกับตนเอง

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม เสนอว่ากระบวนการกำกับตนเองประกอบด้วยระบบย่อยอยู่ 3 ระบบ ได้แก่กระบวนการสังเกตตนเอง (Self - Observation) กระบวนการตัดสินใจ (Judgment Process) และการแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง (Self - Reaction) ซึ่งสามารถอธิบายได้ ดังนี้ (Bandura.1986)

1. กระบวนการสังเกตตนเอง (Self - Observation) บุคคลจะไม่มีอิทธิพลใดๆต่อการกระทำของตนเอง ถ้าเขาไม่สนใจว่าเขากำลังทำไ้อยู่ ดังนั้นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการกำกับตนเองคือ บุคคลต้องรู้ว่ากำลังทำอะไรอยู่ เพราะความสำเร็จของการกำกับตนเองนั้นส่วนหนึ่งมาจากความชัดเจน ความสม่ำเสมอ ความถี่และความถูกต้อง

2. กระบวนการตัดสินใจการกระทำของตนเอง (Judgment Process) ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตตนเองนั้น จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองไม่มากนัก ถ้าปราศจากการตัดสินใจว่าข้อมูลดังกล่าว เป็นที่พึงพอใจหรือไม่เป็นที่พึงพอใจโดยอาศัยมาตรฐานส่วนบุคคลที่ได้มาจากการถูกสอนโดยตรง การประเมินปฏิกิริยาตอบสนองของสังคมต่อพฤติกรรมนั้นๆ และจากการสังเกตตัวเอง ซึ่ง แบนดูรา ให้ความสำคัญอย่างมากต่อการถ่ายทอดมาตรฐานจากกระบวนการของตัวแบบ นอกจากการตัดสินใจที่ต้องอาศัยมาตรฐานส่วนบุคคลแล้ว ปัจจัยอีกปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจ คือ การเปรียบเทียบกับกลุ่มอ้างอิงทางสังคมที่ประกอบด้วย การเปรียบเทียบบรรทัดฐานของสังคม การเปรียบเทียบทางสังคม การเปรียบเทียบกับตนเองและการเปรียบเทียบกับกลุ่ม

3. การแสดงปฏิกิริยาสะท้อนต่อตนเอง (Self - Reaction) การพัฒนามาตรฐานในการประเมิน และทักษะในการตัดสินใจที่กล่าวมาในข้อ 2 นั้น จะนำไปสู่ปฏิกิริยาต่อตนเองทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งล่อใจ ในการที่จะนำไปสู่แนวทางบวก ทั้งในแง่ผลที่ได้เป็นสิ่งของที่จับต้องได้ หรือในแง่ของความพอใจ ในตนเอง ส่วนมาตรฐานภายใน บุคคลก็จะทำหน้าที่เป็นตัวเกณฑ์ที่จะทำให้คงระดับการแสดงออก อีกทั้งเป็นตัวจูงใจให้บุคคลกระทำพฤติกรรมไปสู่มาตรฐานด้วย

ภาพประกอบ 5 กระบวนการย่อยในกระบวนการกำกับตนเอง
(สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2539: 55; อ้างอิงจาก Bandura. 1986: 37)

จากกระบวนการในการกำกับตนเองที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การกำกับตนเองประกอบด้วย 3 กระบวนการ คือ การสังเกตตนเอง การตัดสินการกระทำของตนเอง และปฏิกิริยาสะท้อนของตนเอง ซึ่งทั้ง 3 กระบวนการทำให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นเป้าหมาย และบรรลุตามแผนที่วางไว้ และเป็นการปรับปรุงตนเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้

3.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำกับตนเอง

แบนดูรา กล่าวว่า มีปัจจัยต่างๆที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการกำกับตนเอง (จิตพัฒนา สังคยา. 2533: 16 – 17; อ้างอิงจาก Bandura. 1997b; 1978a; 1982b; 1986) ดังนี้

1. ประโยชน์ส่วนตัว (Personal Benefits) เมื่อบุคคลมีพฤติกรรมกำกับตนเองแล้ว บุคคลก็จะได้รับผลประโยชน์โดยตรงต่อตัวเอง เขาก็จะยึดมั่นต่อการกำกับตนเอง จะทำให้กระบวนการกำกับตนเองคงอยู่ได้ เช่น บุคคลที่มีพฤติกรรมการติดบุหรี่แล้วใช้กระบวนการกำกับตนเองจนสามารถเลิกสูบบุหรี่ได้ เมื่อเลิกสูบบุหรี่ได้แล้ว บุคคลก็รู้สึกว่าร่างกายของตนเองแข็งแรงขึ้น และยังสามารถประหยัดเงินได้อีกด้วย บุคคลก็จะยึดมั่น ต่อการไม่กลับไปสูบบุหรี่อีก ซึ่งในกรณีนี้จัดเป็นประโยชน์ส่วนตัวได้

2. รางวัลทางสังคม (Social Reward) การที่บุคคลมีพฤติกรรมการกำกับตนเองแล้ว บุคคลในสังคมให้การยกย่องชมเชย สรรเสริญ ให้เกียรติ ให้การยอมรับ หรือให้รางวัล ซึ่งการให้รางวัลทางสังคมเหล่านี้ ก็จะมีส่วนช่วยให้กระบวนการกำกับตนเองของบุคคลคงอยู่ได้

3. การสนับสนุนจากตัวแบบ (Modeling Supports) บุคคลที่มีมาตรฐานในการกำกับตนเอง เช่น การพูดไพเราะ หากได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่คนอื่นๆรอบด้านล้วนแต่มีการพูดจาไพเราะด้วยกัน คนที่พูดจาไพเราะทั้งหลายเหล่านี้ล้วนแต่มีส่วนช่วยเป็นต้นแบบที่จะสนับสนุนซึ่งกันและกัน

4. ปฏิกริยาทางลบจากผู้อื่น (Negative Sanctions) บุคคลที่พัฒนามาตรฐานในการกำกับตนเองขึ้นมาแล้ว หากภายหลังให้รางวัลตนเองกับพฤติกรรมที่ต่ำกว่ามาตรฐาน ก็จะทำให้บุคคลในสังคมแสดงปฏิกริยาทางลบต่อตัวเอง ปฏิกริยาเหล่านี้จะทำให้บุคคลย้อนกลับไปใช้มาตรฐานเดิมของเขาก

5. การสนับสนุนจากสภาพแวดล้อม (Contextual Supports) บุคคลที่อยู่ในสภาพแวดล้อม ซึ่งในอดีตเคยส่งเสริมให้ตนกำกับตนเองด้วยมาตรฐานระดับหนึ่ง ย่อมมีโอกาสกำกับตนเองด้วยมาตรฐานนั้นอีก บุคคลเช่นนี้มีแนวโน้มจะหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่จะมีอิทธิพลให้ตนต้องลดมาตรฐานลงไป

6. การลงโทษตนเอง (Self - Inflicted Punishment) การจะเป็นหนทางให้บุคคลลดความไม่สบายใจจากการทำผิดมาตรฐานของตนได้ ในหลายๆกรณีเป็นการลดปฏิบัติทางลบจากผู้อื่นได้ แทนที่จะถูกคนอื่นเหล่านั้นลงโทษเอาโดยตรง คนส่วนมากจะมีความรู้สึกว่าการลงโทษตนเองมีความไม่พอใจน้อยกว่าถูกผู้อื่นลงโทษ และในบางกรณีการลงโทษตนเองก็เป็นการกระทำที่ได้รับการชมเชยจากผู้อื่น

3.5 การวัดการกำกับตนเอง

การวัดการกำกับตนเองนั้น ได้มีผู้สร้างเครื่องมือวัดการกำกับตนเองตนเองไว้หลายคนและมีมากมายหลายรูปแบบด้วยกัน ซึ่งจะเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวัดการกำกับตนเองสำหรับผู้วิจัย ดังนี้

ปณิศา นิรมล (2546: 147 - 149) ได้ศึกษาเรื่องพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการกำกับตนเองในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยได้สร้างแบบสอบถามวัดการกำกับตนเองในการเรียน จากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ แบนดูรา (Bandura. 1986) ซึ่งเป็นแบบชนิดข้อความ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ชนิธดา เกตุอำไพ (2549: 135) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับการกำกับตนเองในการปรับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ในกรุงเทพมหานคร โดยได้สร้างแบบสอบถามวัดการกำกับตนเองในการปรับพฤติกรรมก้าวร้าว จากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ แบนดูรา (Bandura. 1986) ซึ่งเป็นแบบชนิดข้อความ ที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ

ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบวัดการกำกับตนเองขึ้นมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ แบนดูรา (Bandura. 1986) และนิยามเชิงปฏิบัติการ ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการกำกับตนเอง และประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านการสังเกตตนเอง ด้านการตัดสินใจกระทำของตนเอง และด้านปฏิกิริยาสะท้อนต่อตนเอง มาใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้

3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกำกับตนเอง

กูเวอร์แมน, โอสนเนส และสโตค (Guevment, Osnes and Stokes. 1985: 99 - 104) ได้ทำการศึกษาผลของการกำกับตนเองต่อการพัฒนาเกี่ยวกับการกำกับพฤติกรรมการแสดงออกทางวาจา ของเด็กชาย 2 คน คือ Sean และ Ed เด็กหญิง 1 คน คือ Jackie ซึ่งมีอายุระหว่าง 4 ปี 2 เดือน ถึง 4 ปี 5 เดือน โดยผู้วิจัยได้แบ่งการทดลองออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูล ระยะที่ 2 ใช้การเสริมแรงทางวาจา ระยะที่ 3 ใช้วิธีการกำกับตนเอง ผลการทดลองพบว่า การใช้วิธีการพฤติกรรมกำกับตนเองสามารถพัฒนาการกำกับพฤติกรรมการแสดงออกทางวาจาของเด็กได้ และพบว่า ช่วงระยะเวลาการพูดของเด็ก จะมีความสอดคล้องกับพฤติกรรมเป้าหมายเพิ่มขึ้นอย่างเป็นระบบ

ริสเชมเบอร์ก และ ซิมเมอร์แมน (ชินะพัฒน์ ชื่นเดชุม. 2542: 40; อ้างอิงจาก Risemberg and Zimmerman. 1992) ศึกษาการเรียนแบบกำกับตนเองในเด็กอัจฉริยะ ผลการวิจัยพบว่า เด็กอัจฉริยะใช้กลวิธีของการเรียนแบบกำกับตนเองมากกว่าเด็กปกติ เมื่อฝึกให้รู้จักกลวิธีการเรียนรู้ เด็กอัจฉริยะจะสามารถถ่ายโอนกลวิธีเหล่านั้นไปยังสิ่งใหม่ๆได้ การวัดการเรียนแบบกำกับตนเองสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเด็กอัจฉริยะ และการฝึกการเรียนแบบกำกับตนเองสามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้

สตอดท์ (Staudt. 1995: Abstract) ทำการวิจัย เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรายงานการใช้กลวิธีกำกับตนเองในการเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ลักษณะรายวิชา ลักษณะของนักเรียนและการรับรู้ความสามารถของตนเอง กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนเกรดที่ 11 จำนวน 248 คน ที่ศึกษาในระดับชั้นสูงและชั้นทั่วไป โดยนักเรียนตอบแบบสอบถามกลวิธีในการเรียนวิชาเคมี ภาษาอังกฤษ และวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนในชั้นสูง และกลุ่มนักเรียนที่เรียน ในชั้นทั่วไป พบว่า การใช้กลวิธีกำกับตนเองในการเรียน 9 ชนิด มีสหสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาภาษาอังกฤษและเคมีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และนักเรียนหญิงใช้กลวิธีกำกับตนเองมากกว่านักเรียนชายและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

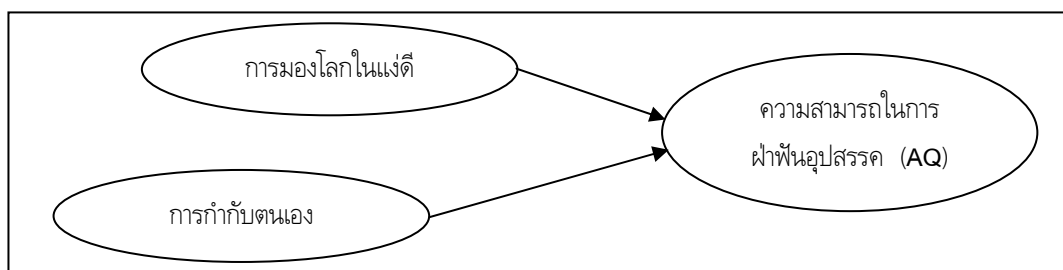
ลินดา (Linda. 2000: 26) ได้พัฒนาทักษะการอ่านของนักศึกษามหาวิทยาลัย โดยครูเป็นผู้สอน ขั้นตอนให้เด็กบังคับตนเอง และเรียนรู้ด้วยตนเอง เมื่อนักศึกษาได้กำกับตนเอง ได้คิดด้วยตนเอง เขาจะมีการพัฒนาความสามารถ เรียนรู้การทำการกิจกรรม และมีทัศนคติที่ดีต่อความสำเร็จ

อรอุมา จิรณิตกุล (2544: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องผลของการฝึกการกำกับตนเอง ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่มีบุคลิกภาพแตกต่างกัน ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 48 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. กลุ่มนักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัวและแบบแสดงตัวที่ได้รับการฝึกกำกับตนเอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. กลุ่มนักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว ที่ได้รับการฝึกกำกับตนเองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีบุคลิกภาพเก็บตัวที่ไม่ได้รับการฝึกกำกับตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. กลุ่มนักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว ที่ได้รับการฝึกกำกับตนเองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีบุคลิกภาพแสดงตัวที่ไม่ได้รับการฝึกกำกับตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. หลังการทดลอง กลุ่มนักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว ที่ได้รับการฝึกกำกับตนเอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
5. หลังการทดลอง กลุ่มนักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว ที่ได้รับการฝึกกำกับตนเองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากความหมาย แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกำกับตนเอง ซึ่ง แบนดูรา (Bandura. 1986) กล่าวว่า กระบวนการกำกับตนเอง มีจุดเริ่มต้นที่สำคัญคือ บุคคลต้องรู้ว่าการกำลังทำอะไรอยู่ เพราะความสำเร็จของบุคคลนั้นเกิดจากการกำกับตนเอง และจะทำให้บุคคลนั้นสามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สตอลท์ซ (Stoltz. 1997: 62) ที่ว่าการมีความสามารถในการกำกับ ควบคุมตนเอง หรือการเป็นผู้จัดการชีวิตของตนเอง เป็นสิ่งจำเป็นอันสำคัญ อันจะส่งผลให้บุคคลมีความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคเพิ่มขึ้น เป็นเหตุผลยืนยันว่าการกำกับตนเอง เป็นปัจจัยที่เอื้อต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค โดยบุคคลที่มีการกำกับตนเองที่ดี จะสามารถบังคับตนเองได้ ทั้งร่างกายและอารมณ์ พร้อมทั้งจะเผชิญกับปัญหาต่างๆและปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม สามารถเผชิญเหตุการณ์ต่างๆและแก้ปัญหาได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงจัดสรรตัวแปรการกำกับตนเองมาศึกษาเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุ ที่มีอิทธิพล และสามารถอธิบายความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของนิสิตนักศึกษาได้ ผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานเพื่อทดสอบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ คือ การกำกับตนเองมีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ดังภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปร 3 ตัว

4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง

4.1 ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง

ความเชื่อมั่นในตนเอง ได้มีนักวิชาการตลอดจนนักจิตวิทยา ได้ให้ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองไว้ดังนี้

สมิท (ธนัญญา คนอยู่. 2547: 9; อ้างอิงจาก Smith, 1961) ได้ให้ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองว่าหมายถึง การพึงพอใจในตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเอง หรือการยอมรับตนเอง บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองมากน้อยเพียงใดนั้น สามารถพิจารณาได้จากความขัดแย้งระหว่างตนตามความเป็นจริง (Real Self) กับตนตามอุดมคติ (Ideal Self) ถ้าความขัดแย้งเกิดขึ้นมากจะเป็นเหตุทำให้ตนมีความรู้สึกไม่มีคุณค่า ไม่พึงพอใจซึ่งหมายถึงขาดความเชื่อมั่นในตนเอง

แบลร์ (ธนัญญา คนอยู่. 2547: 9; อ้างอิงจาก Blair, 1968) ได้ให้ความหมาย ของความเชื่อมั่นในตนเองว่า หมายถึง การที่บุคคลมีความมั่นใจ มีความเพียรพยายาม และกล้าหาญในการที่กระทำการใดให้ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ โดยไม่หวาดหวั่นต่ออุปสรรค กล้าที่จะเผชิญสถานการณ์ใดๆ โดยความไม่กลัว

สมิต อาชนิจกุล (2533: 94) ได้ให้ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองว่า ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นความสามารถของบุคคลในการที่จะทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จในด้านการกล้าแสดงออก การพึ่งตนเอง การรู้จักนับถือตนเอง มีความคิดอ่านเป็นของตนเอง ไม่ตกเป็นทาสความคิดของผู้อื่น มีความกล้าหาญไม่ท้อถอยเมื่อทำอะไรไม่สำเร็จ

กรมวิชาการ (2537: 1) ได้ให้ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองว่า ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นคุณลักษณะที่สำคัญยิ่งที่จะช่วยให้คนเราสามารถทำสิ่งต่างๆประสบความสำเร็จ ช่วยให้คนเราเป็นตัวของตัวเอง กล้าคิดกล้าแสดงออก ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม ทำสิ่งต่างๆด้วยความมั่นใจ ยอมรับผลที่เกิดขึ้นด้วยความพอใจและภาคภูมิใจ สามารถเผชิญเหตุการณ์ต่างๆ และแก้ปัญหาด้วยความรู้สึกที่มั่นคง อันเป็นคุณลักษณะของผู้ที่มีสุขภาพจิตดี มีความสุขในการดำรงชีวิต

ธนัญญา คนอยู่ (2547: 10) ได้ให้ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองว่า หมายถึง การแสดงออกของบุคคลที่มีความมั่นใจในการกระทำการใดๆให้สำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ พร้อมทั้งจะเผชิญกับปัญหาต่างๆและปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง จะต้องเป็นคนที่มีจิตใจมั่นคง

มีความเป็นตัวของตัวเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าตัดสินใจที่จะกระทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง ยอมรับในความสามารถของตนเอง ตลอดจนมีความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อตนเอง

จากความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง สรุปว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการที่จะทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จ ซึ่งบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะต้องมีความมั่นใจ มีความเพียรพยายาม และกล้าหาญในการที่จะทำสิ่งใดให้ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ โดยไม่หวาดหวั่นต่อปัญหา ไม่กลัว กล้าแสดงออก พึ่งพาตนเอง เป็นตัวของตัวเอง มีความรับผิดชอบ มีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนมีความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อตนเอง

4.2 ความสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเอง

มูสเสน จอห์น และ เจอร์ (Mussen, John and Jer. 1969: 261) พบว่า พ่อแม่ที่ปล่อยให้เด็กเป็นอิสระในการช่วยเหลือตนเอง และสนองความต้องการในความอยากรู้อยากเห็น จะทำให้เด็กมีความเป็นตัวของตัวเอง พึ่งตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าคิด กล้าพูด กล้าตัดสินใจ กล้าแสดงออก สามารถเผชิญสถานการณ์ใหม่โดยไม่วิตกกังวล และมีความเชื่อมั่นในตนเอง

แจ่มจันทร์ เกียรติกุล (2531: 26) กล่าวว่าความเชื่อมั่นในตนเองมีความสำคัญต่อเด็กมาก เพราะเป็นพื้นฐานของการเป็นผู้นำ เป็นพื้นฐานสำคัญส่วนหนึ่งซึ่งช่วยให้เด็กสามารถปรับตัว อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

สมิต อาชนิจกุล (2533: 94) กล่าวว่า คนที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง โดยมากมักเกิดจากการฝึกอบรมในวัยเด็กของผู้ปกครองหรือบิดามารดา เด็กคนใดที่ผู้ปกครองพยายามปล่อยให้ช่วยเหลือตนเองแต่เด็กโตขึ้นก็มักจะมี ความเชื่อมั่นในตนเอง แต่เด็กคนใดที่ผู้ปกครองมักประคับประคองช่วยเหลือตลอดเวลา โตขึ้นมักจะอ่อนแอและมักจะคอยหวังพึ่งความช่วยเหลือผู้อื่นต่อไป

กรองแก้ว ฉายสภาวะธรรม (2541: 92 – 93) กล่าวว่า เด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง จะมีเป้าหมายที่แน่นอน ซึ่งจะส่งผลต่อรูปแบบความสำเร็จของเด็กๆ และช่วยให้เด็กพัฒนาความรับผิดชอบส่วนบุคคล และความรับผิดชอบต่อการทำงานเป็นกลุ่มได้

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเองมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในสังคม เนื่องจากคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและสังคมได้ เป็นคนที่กล้าแสดงออก กล้าคิด กล้าพูด และกล้าตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถทำให้บุคคลมีความเชื่อมั่นในตนเองเมื่อเผชิญกับปัญหาหรืออุปสรรคต่างๆ สามารถช่วยเหลือตนเอง และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

4.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง

ทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพของ อีริคสัน เป็นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง อีริคสัน มีความเห็นว่า พัฒนาการทางบุคลิกภาพเกิดขึ้นได้ เนื่องจากการที่คนมีการติดต่อสัมพันธ์กับสังคม และในแต่ละขั้น จะมีช่วงวิกฤติสำหรับที่จะพัฒนาการเรื่องนั้นๆ โดยเฉพาะในชีวิตถ้าช่วงชีวิตใดพัฒนาการเป็นไปด้วยดี มีลักษณะทางบวกมากกว่าทางลบ พัฒนาการทางบุคลิกภาพก็จะเป็นไปในทางที่ดี ผู้ที่มีสุขภาพจิตดีย่อมสามารถเผชิญปัญหาหรือแก้ปัญหา และสามารถตัดสินใจได้ ในทางตรงข้ามถ้าช่วงชีวิตใดพัฒนาการเป็นไปในทางลบมากกว่า

ทางบวกผู้หนึ่งจะมีพัฒนาการทางบุคลิกภาพไม่สมบูรณ์ ซึ่งจะนำไปสู่การเป็นผู้ที่มีปัญหาในการปรับตัว และอิริคสันชี้ให้เห็นถึงอิทธิพลที่แต่ละขั้นตอนมีต่อกัน โดยที่พัฒนาการในขั้นหลังจะได้รับอิทธิพลจากขั้นก่อนนั้น และพัฒนาการของบุคคลมี 8 ขั้น ดังนี้ (สุปาณี สนธิรัตน์ และคณะ. 2537: 45-47; อ้างอิงจาก Erikson.)

ขั้นที่ 1 วัยแห่งความไว้วางใจ และความไม่ไว้วางใจผู้อื่น (Trust versus mistrust)

อยู่ในระหว่างปีแรกของชีวิต หรือ 0 – 2 ปี ทารกขึ้นอยู่กับ การดูแลของผู้อื่น แม่ของเด็กจะเลี้ยงดู อุ้มชู แต่งตัว และแสดงการกระตุ้นใหม่ๆ ให้แก่ทารกอยู่เสมอ ทั้งพ่อและแม่จะกอดกกทารกไว้ พูดและเล่นกับลูก การปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ทางสังคมนี้เป็นเครื่องกำหนดทัศนคติของเขา ในเวลาต่อมา ถ้าเด็กทารกได้รับการอบรมเลี้ยงดูด้วยความรัก จะได้รับการตอบสนองความต้องการทางร่างกายอย่างเพียงพอ เด็กก็จะเรียนรู้ถึงความไว้วางใจในสิ่งแวดล้อมของเขา ถ้าเขาไม่ได้รับการเลี้ยงดูอย่างเหมาะสม หรือถ้าพ่อแม่ไม่มีความคงเส้นคงวา หรือไม่มีความมั่นคงในการเลี้ยงดูลูก ทารกก็จะกลายเป็นคนขลาดกลัว ขี้ตกใจและขาดความเชื่อมั่นและไม่ไว้วางใจในตนเอง เช่นเดียวกับที่ไม่ไว้วางใจในตัวผู้อื่น

ขั้นที่ 2 วัยแห่งความเป็นอิสระ และความสงสัยไม่แน่ใจ (Autonomy versus doubt)

อยู่ในระหว่างอายุ 2-3 ปี เด็กจะเรียนรู้เพื่อที่จะเดิน พูด และแสดงออกอย่างอิสระ เขาสามารถจะเรียนรู้ได้ในอัตราที่รวดเร็ว และทำการสำรวจโลกด้วยตนเอง ถ้าพ่อแม่ของเด็กไม่คงเส้นคงวาในวิธีการส่งเสริมระเบียบวินัย มีแนวโน้มในการปกป้องเด็กมากเกินไป (over protection) หรือแสดงความไม่เห็นด้วยเมื่อเด็กแสดงออกถึงความคิดริเริ่มของเขา เด็กจะมีพฤติกรรมที่ไม่มั่นคง เกิดความสงสัยไม่แน่ใจ ขาดความเชื่อมั่น มีความละอายแก่ใจตนเอง ในทางตรงกันข้ามถ้าพ่อแม่สนับสนุนความคิดริเริ่ม มีการแสดงออกที่คงเส้นคงวา มีความมั่นคง และปล่อยให้เด็กมีอิสระอย่างเพียงพอ เด็กจะมีความสามารถดีขึ้น ในการที่จะเลือกเข้าไปมีบทบาทในสถานการณ์ต่างๆ ที่ต้องการรู้จักควบคุมและปกครองตนเองได้

ขั้นที่ 3 วัยแห่งความคิดริเริ่ม และความรู้สึกผิด (Initiative versus guilt)

อยู่ระหว่างอายุ 4-5 ปี เริ่มพัฒนาทักษะในการเคลื่อนไหว เด็กจะเข้าสู่ความเจริญงอกงาม เพิ่มพูนประสบการณ์ต่างๆ รวมทั้งความสัมพันธ์กับเพื่อนๆ ที่โรงเรียนเพื่อนบ้านและญาติพี่น้อง ถ้าบิดามารดาให้การส่งเสริมในกิจกรรมต่างๆ คำถามต่างๆ และการเล่นในทางสร้างสรรค์โดยทั่วไป เด็กก็จะพบทางออกด้วยตัวเองได้ง่ายขึ้น ประสบการณ์ต่างๆ ที่เพิ่มพูนขึ้นนั้นเป็นสิ่งที่เด็กยอมรับ และยิ่งพยายามเพิ่มพูนประสบการณ์ด้วยตนเอง แต่ถ้ากิจกรรมของเด็กและความอยากเห็นถูกพ่อแม่จำกัด หวงห้ามอยู่เสมอแล้ว เมื่อไรก็ตามที่เด็กจะพยายามเปลี่ยนแปลงไปด้วยตัวของเขาเอง เขาก็จะเกิดความรู้สึกผิด และเป็นการพัฒนาความรู้สึกผิดที่เกิดขึ้นในตัวเขา

ขั้นที่ 4 วัยแห่งความขยันหมั่นเพียร และความรู้สึกมีปมด้อย (Industry versus inferiority)

อยู่ในระหว่างอายุ 6-11 ปี เด็กมีคุณสมบัติเพียงพอที่จะทำงานเกี่ยวกับที่เป็นการสร้างสรรค์กิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง บทบาทของเด็กชายจะสอนให้ใช้ความสามารถที่พบใหม่ในการทำงาน หรือการสร้างสิ่งต่างๆ และบทบาทของเด็กหญิงก็คือการทำอาหารและเย็บผ้า เด็กในวัยนี้ทั้ง 2 เพศ มีอิสระเสรีในการศึกษาเท่าๆ กัน โดยอ่านและการเรียนรู้สิ่งอื่นๆ ที่เขาสนใจ ถ้าได้รับการสนับสนุนจากพ่อแม่และครู เด็กจะพัฒนาความรู้สึกขยันหมั่นเพียร มีความอยากรู้อยากเห็น และพยายามแสวงหาการกระตุ้นทางสติปัญญา ถ้าพ่อแม่รบกวนหรือ

ขัดขวางความซึ้นหมั่นเพียรในความพยายามค้นคว้าหาในครั้งแรกของเด็กแล้ว เด็กจะพัฒนาความรู้สึกมีปมด้อย และจะไม่เต็มใจทำงานให้สำเร็จได้ในอนาคต

ขั้นที่ 5 วัยแห่งการรู้จักตนเองและความสับสนไม่เข้าใจตนเอง (Identity versus role confusion)

อยู่ในวัยรุ่นอายุระหว่าง 12-18 ปี ในระยะนี้มีลักษณะทางเพศปรากฏชัด พวกเขาจะให้ความสนใจ และเกี่ยวข้องกับเพื่อนต่างเพศมากขึ้น เด็กจะต้องทำการรวบรวมประสบการณ์ที่เคยได้รับมาก่อนทั้งหมดนั้น มารวมกัน เพื่อพัฒนาความรู้สึกเข้าใจสภาพความเป็นจริงของตนเอง ซึ่งจะทำให้เขามีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับความเป็นจริง และพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ นอกจากนี้เขายังมีการกำหนดถึงสิ่งที่ชีวิตเขาต้องการ เขาว่าเขาเชื่ออะไรและใครที่เชื่อเขา ถ้าเขาไม่สามารถทำการรวบรวมประสบการณ์ต่างๆ ที่เคยได้รับมาในตอนต้น เขาก็จะไม่สามารถพัฒนาการรู้จักตนเอง และเกิดความสับสนในบทบาท ที่เขาควรจะเป็นมากขึ้น

ขั้นที่ 6 วัยแห่งความใกล้ชิดสนิทสนม และความรู้สึกอ้างว้างเปล่าเปลี่ยว (Intimacy versus isolation)

เป็นวัยที่มีการนัดพบ การแต่งงาน และการเริ่มมีครอบครัว มีบุตรและเลี้ยงบุตรด้วยความรัก ความเอาใจใส่เรื่องต่างๆ ทั้งหมดนี้รวมอยู่ในวัยฉกรรจ์ หรือวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ถ้าบุคคลมีความสำเร็จในความใกล้ชิดสนิทสนมแล้ว เขาก็สามารถสร้างความสัมพันธ์อันใกล้ชิดได้ เขาก็มีส่วนที่จะเป็นเจ้าของตัวเองและมีส่วนที่จะเป็นเจ้าของคนอื่นด้วย ถ้าบุคคลไม่สามารถที่จะให้ความสัมพันธ์อันคุ้นเคยใกล้ชิดแก่ผู้อื่น หรือไม่ได้รับความสำเร็จอย่างสมบูรณ์ในการรู้จักตนเอง เขาก็จะพัฒนาความรู้สึกแยกตนเองออกจากผู้อื่น และรู้สึกโดดเดี่ยวเดียวดายในโลก

ขั้นที่ 7 วัยแห่งความสนใจบำรุงคนอื่น และการใฝ่ใจหมกมุ่นแต่เรื่องของตนเอง (Generativity versus self-absorption)

อยู่ในวัยกลางคนเป็นเวลาแต่ละคนจะทำให้ความขัดแย้ง ระหว่างตนเองกับโลกภายนอกหมดสิ้นไป มีความตั้งใจที่จะสนับสนุนผู้อื่นให้เลื่อนฐานะดีขึ้น อิริคลัน ให้ความหมายของความสนใจบำรุงคนอื่นว่าคือความสามารถของแต่ละบุคคลที่มองสิ่งภายนอกตัว และสามารถเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น ถ้าบุคคลไม่สามารถมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น อาจเพราะเขาไม่สามารถตัดสินใจในความขัดแย้งต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตัวเขามาก่อนได้ เขาก็มีแนวโน้มที่จะทำตนเป็นศูนย์กลาง คือสนใจแต่เรื่องตนเองและใฝ่หาความสุขเฉพาะตนมากกว่าที่จะทำประโยชน์ต่อผู้อื่น

ขั้นที่ 8 วัยแห่งความมั่นคงสมบูรณ์ และความสิ้นหวังทอดอาลัย (Integrity versus despair)

อยู่ในระยะของบุคคลที่เข้าสู่วัยชรา เป็นระยะที่สะท้อนให้เห็นความเป็นมาในอดีต ถ้าเขาประสบความสำเร็จในการงานที่ผ่านมา และคิดถึงชีวิตของตนด้วยความชื่นชมยินดี เขาก็จะมีชีวิตบั้นปลายที่เป็นสุข สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น แต่ถ้าบุคคลรู้สึกชีวิตของเขามีแต่ความผิดพลาด และความล้มเหลวเขาก็จะเข้าสู่วัยชราด้วยความไม่มั่นใจ และพัฒนาความรู้สึกสิ้นหวังทอดอาลัยในชีวิตของตน

จากความหมาย แนวคิดทฤษฎีของความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นเหตุผลยืนยันว่าความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นปัจจัยที่เอื้อต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค โดยครอบคลุมเป็นจุดเริ่มต้นในการปลูกฝังลักษณะของการ

มีความเชื่อมั่นในตนเองให้เกิดขึ้น ซึ่งบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองพร้อมที่จะเผชิญกับปัญหาต่างๆและปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม สามารถเผชิญเหตุการณ์ต่างๆและแก้ปัญหาด้วยความรู้สึกที่มั่นคง

4.4 ลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง

ไซต์มอนด์ส (มันจนา จงกล. 2547: 17; อ้างอิงจาก Symonds. 1964: 85–86) มีความเห็นว่าคุณลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง จะไม่ยอมจำนนต่อสิ่งใดโดยสิ้นเชิงทีเดียว และความเชื่อมั่นในตนเองจะเกิดขึ้นด้วยองค์ประกอบ 3 อย่าง คือ

1. รู้ในสิ่งที่ต้องการ
2. คิดในสิ่งที่เห็นว่าสามารถกระทำสำเร็จ
3. สามารถกระทำสิ่งต่างๆกับสิ่งที่ได้ตัดสินใจแล้ว

เลขา ปิยะอัจฉริยะ (2524: 260) ได้สรุปลักษณะของเด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองไว้ดังนี้ คือ มีลักษณะการพึ่งพาตนเอง รู้จักนำตนเอง เมื่อเข้ากลุ่มก็สามารถเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีได้ สามารถตัดสินใจในสิ่งต่างๆด้วยตนเอง มีความกล้า มีความภาคภูมิใจในความสำเร็จ

ศิริพันธ์ วรรัตนกิจ (2545: 48 – 49) ได้กล่าวถึงบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองว่า มีลักษณะดังนี้

1. มีความกล้าในการทำสิ่งต่างๆ เช่น กล้าพูด กล้าตัดสินใจ กล้าคิด
2. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
3. มีความพอใจในตัวของตัวเอง
4. ตั้งจุดมุ่งหมายไว้สูง และคิดว่าทำได้สำเร็จ
5. ใจค่อมั่นคง ไม่เชื่อคนง่าย
6. มีความเกรงใจ และเห็นใจผู้อื่น
7. พึ่งตนเอง

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะมีความกล้าคิด กล้าพูด กล้ากระทำในสิ่งต่างๆ มีความเป็นผู้นำ เป็นตัวของตัวเอง กล้าตัดสินใจ ตั้งจุดมุ่งหมายไว้สูง และคิดว่าทำได้สำเร็จ ชอบพึ่งพาตนเอง สามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง

4.5 การวัดความเชื่อมั่นในตนเอง

การวัดความเชื่อมั่นในตนเองนั้น ได้มีผู้สร้างเครื่องมือวัดความเชื่อมั่นในตนเองไว้หลายคนและมากมายหลายรูปแบบด้วยกัน ซึ่งจะเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวัดความเชื่อมั่นในตนเองสำหรับผู้วิจัย ดังนี้

ริธนพี เจริญทรัพย์ยานนท์ (2545: 70) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความเชื่อมั่นในตนเองและความเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีวิเคราะห์แบบสหสัมพันธ์คาโนนิคอล

โดยได้สร้างแบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งเป็นแบบชนิดข้อความ ที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4

อารยา สุวะมาตย์ (2540: 121) ได้ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพด้านความเชื่อมั่นในตนเอง โดยได้สร้างแบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งเป็นแบบชนิดข้อความ ที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ

ธนัญญา คนอยู่ (2547: 99) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 โดยได้สร้างแบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งเป็นแบบชนิดข้อความ ที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ดังนั้นในการศึกษครั้งนี้ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบวัดความเชื่อมั่นในตนเอง ของธนัญญา คนอยู่ (2547 : 99) ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตนเอง มาใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยพัฒนาข้อคำถามให้มีความครอบคลุมตามทฤษฎีและนิยามเชิงปฏิบัติการ สร้างข้อคำถามขึ้นเองในบางข้อ ปรับข้อความและจำนวนข้อคำถามให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

4.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง

มาสโลว์ (Maslow. 1954: 411) กล่าวว่า คนทุกคนในสังคมมีความปรารถนาที่จะได้รับความสำเร็จ ความภาคภูมิใจในตนเอง และต้องการให้คนอื่นยอมรับนับถือในความสำเร็จของตนด้วย ถ้าความต้องการนั้นได้รับการตอบสนองจนพอใจ จะทำให้บุคคลนั้นมีความเชื่อมั่น ความภาคภูมิใจในตนเอง รู้สึกว่าตนมีค่า มีความสามารถและมีประโยชน์ต่อสังคม แต่ถ้าความต้องการนั้นถูกขัดขวาง จะทำให้เกิดความรู้สึกว่ามีปมด้อย เสียความภาคภูมิใจในตนเองได้ ซึ่งความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ และส่งผลต่อความสำเร็จในด้านการงาน และตำแหน่งหน้าที่

โบว์แมน และแมทธิว (ประดินันท์ อุปรมย์. 2530: 39; อ้างอิงจาก Bowman and Mathews. 1960) ได้สรุปผลว่า นักเรียนที่ประสบความสำเร็จในการเรียนคือ การที่เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง

เพนเทอร์ (ริณรพี เจริญทรัพย์านนท์. 2545: 58; อ้างอิงจาก Painter. 1968: 760B) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อมั่นในตนเอง ความสามารถในการตั้งใจ และพฤติกรรมที่สัมพันธ์ของนักเรียนชาย ระดับวิทยาลัย จำนวน 109 คน พบว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสัมพันธ์เป็นเส้นตรงกับความสามารถในการตั้งใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ฉันทนา ภาคกงษ (2539: 1) กล่าวว่า ลักษณะของผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง โดยทั่วไปจะมีความกล้าในการแสดงออก กล้าตัดสินใจ และมีความมั่นใจที่จะทำสิ่งต่างๆให้สำเร็จได้ตามที่ต้องการ มองโลกในแง่ดี และปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ และมีความรับผิดชอบสูง

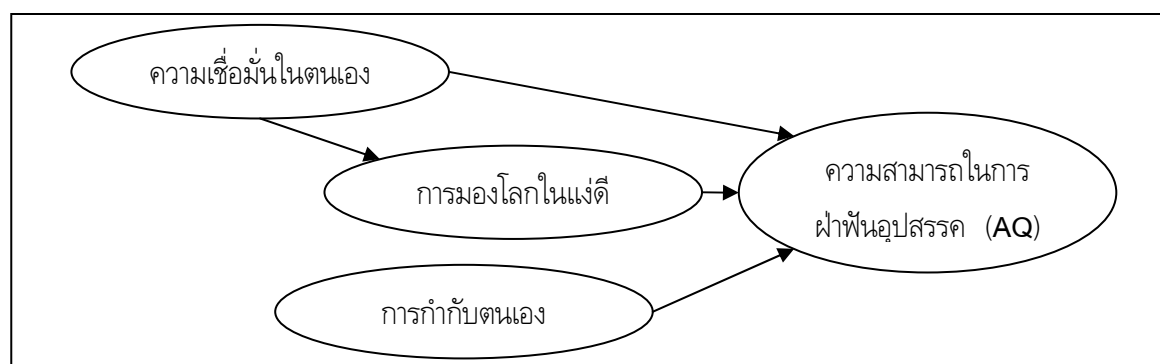
อารยา สุวะมาตย์ (2540: 26 – 27) ได้สรุปว่าความสำคัญของผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ดังนี้ 1)ทำให้มองโลกในแง่ดี มีความมั่นคงทางอารมณ์ 2)สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ 3)กล้าคิดและกล้า

แสดงออก ไม่เฉยเมยต่อสภาวะการต่างๆในสังคม 4)สามารถเข้าสังคมและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5)มีความสามารถในการควบคุมตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

เมธยา คุณไทยสงค์ (2546: 63 - 65) ได้ศึกษาความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคโดยรวมและรายด้าน 4 ด้าน คือ ความสามารถในการควบคุมอุปสรรค ความสามารถในการนำตนเองเข้าไปแก้ไขอุปสรรค ความสามารถในการรับรู้ถึงระดับของอุปสรรค และความสามารถในการอดทนทนทานต่ออุปสรรคกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 368 คน สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวกกับความรับผิดชอบ การมุ่งอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความต้องการมีอำนาจเหนือผู้อื่น ความรู้สึกเป็นอิสระในตนเอง ความทะเยอทะยาน ความกระตือรือร้น ความภูมิใจในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความภาคภูมิใจในตนเองมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการรับรู้ถึงระดับของอุปสรรคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นความกระตือรือร้น ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับความสามารถในการรับรู้ถึงระดับของอุปสรรคและความสามารถในการอดทน ทนทานต่ออุปสรรค

จากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเอง จากทฤษฎีพัฒนาการแห่งบุคลิกภาพตามช่วงวัยของ อีริคสัน (สฺปาณี สนธิรัตน์ และคณะ. 2537: 45-47; อ้างอิงจาก Erikson.) ซึ่งสรุปได้ว่า พัฒนาการแห่งบุคลิกภาพตามช่วงวัยนั้นเริ่มมาจากครอบครัวเป็นอันดับแรก การที่พ่อแม่สนับสนุนความคิดริเริ่ม จะทำให้เด็กมีความสามารถดีขึ้น ส่งผลให้มีความมั่นใจในตนเองในการที่จะเลือกเข้าไปมีบทบาทในสถานการณ์ต่างๆที่ต้องการรู้จักควบคุมและปกครองตนเองได้ โดยผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะมีความมั่นคงในอารมณ์ มองโลกในแง่ดี และกล้าที่จะเผชิญกับความจริง เป็นเหตุผลยืนยันว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นปัจจัยที่เอื้อต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค โดยบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความมั่นใจในตนเอง จะมีความมั่นคงในอารมณ์ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ กล้าลงมือ กล้าแสดงออก กล้าที่จะเผชิญความจริง สามารถเข้าสังคมและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ อีกทั้งยังมองโลกในแง่ดี เมื่อมีอุปสรรคและปัญหาเข้ามา ก็กล้าที่จะตัดสินใจในการแก้ปัญหา

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงคัดสรรตัวแปรความเชื่อมั่นในตนเองมาศึกษาเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุ ที่มีอิทธิพล และสามารถอธิบายความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของนิสิตนักศึกษาได้ โดยผ่านการมองโลกในแง่ดี ผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานเพื่อทดสอบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ คือ ความเชื่อมั่นในตนเองมีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค โดยผ่านการมองโลกในแง่ดี ดังภาพประกอบ 7

ภาพประกอบ 7 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปร 4 ตัว

5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง

5.1 ความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเอง

การรับรู้ความสามารถของตนเอง ได้มีนักวิชาการตลอดจนนักจิตวิทยา ได้ให้ความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเองไว้ดังนี้

แบนดูรา (จิตติพัฒน์ สงบกาย. 2533: 11; อ้างอิงจาก Bandura. 1986) ได้ให้นิยามการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self – efficacy) ว่าเป็นการที่บุคคลตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของตนเอง ว่าสามารถกระทำพฤติกรรมบางอย่างในสภาพการณ์ที่เฉพาะเจาะจงได้หรือไม่ ซึ่งในสภาพการณ์นั้นบางครั้งอาจมีความคลุมเครือ ไม่ชัดเจน มีความแปลกใหม่ ไม่สามารถทำนายสิ่งที่จะเกิดขึ้นได้ และสถานการณ์เหล่านั้นมักจะทำให้บุคคลเกิดความเครียดได้ ซึ่งการรับรู้ความสามารถของตนเองไม่ได้ขึ้นอยู่กับทักษะที่บุคคลมีอยู่ในขณะนั้น หากแต่ว่าขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของบุคคลว่าเขาสามารถทำได้ด้วยทักษะที่มีอยู่

ซังค์ (จิตติพัฒน์ สงบกาย. 2533: 11; อ้างอิงจาก Schunk. 2000) ได้ให้ความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเองไว้ว่า หมายถึง ความเชื่อมั่นของบุคคลเกี่ยวกับความสามารถที่จะเรียนรู้ หรือกระทำพฤติกรรมตามความสามารถที่มีอยู่ ซึ่งไม่เหมือนกับการที่เราจะรู้ว่าทำอะไร เป็นการประเมินทักษะและความสามารถของบุคคลออกมาเป็นการกระทำตามระดับความสามารถที่มีอยู่

จิตติพัฒน์ สงบกาย (2533: 17) ได้สรุปความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเองว่า หมายถึง การที่บุคคลตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของตนเอง ว่าสามารถกระทำพฤติกรรมบางอย่าง ในสถานการณ์ที่เฉพาะเจาะจงได้หรือไม่ ซึ่งไม่ได้ขึ้นอยู่กับทักษะที่บุคคลมีอยู่ในขณะนั้นแต่ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของบุคคลว่าตนเองสามารถทำอะไรได้ด้วยทักษะที่มีอยู่

จิตติมา จุ่มทอง (2537: 12) ได้สรุปความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเองว่า หมายถึง การที่บุคคลตัดสินใจความสามารถของตนเอง เกี่ยวกับการกระทำหรือพฤติกรรมบางอย่าง ว่าตนเองมีความสามารถ ที่จะนำทักษะต่าง ๆ ที่มีอยู่มาใช้ได้หรือไม่ ในระดับใด ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับทักษะที่เคยมีอยู่ และทักษะที่ได้รับการฝึกฝนเพิ่มเติม เพื่อใช้ในการตัดสินใจว่าตนเองสามารถทำอะไรได้ด้วยทักษะที่มีอยู่

วรรณกร หมอยาดี (2544: 45) ได้สรุปความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเองว่า หมายถึง คุณลักษณะส่วนตัวที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเองต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับพฤติกรรม ที่แสดงออกโดยสามารถประเมินได้ว่าตนเองจะประสบผลสำเร็จเพียงใดในแต่และสถานการณ์ การรับรู้ความสามารถของตนเองมีผลต่อการเลือกกระทำ ความพยายาม และความอดทนต่อความยากลำบาก เพื่อให้การกระทำนั้นประสบผลสำเร็จ และยังสามารถใช้ทำนายพฤติกรรมของบุคคลได้

จากความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเอง สรุปได้ว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึง การที่บุคคลตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของตนเอง ว่าสามารถกระทำพฤติกรรมบางอย่างในสถานการณ์ที่เฉพาะเจาะจงได้หรือไม่ และรู้ว่าตนเองมีความสามารถอยู่ในระดับใด สามารถวางแผน และสามารถจูงใจตนเองได้ โดยเกิดจากทักษะที่เคยมีอยู่ และทักษะที่ได้รับการฝึกฝนเพิ่มเติม ซึ่งการรับรู้

ความสามารถของตนเองมีผลต่อการเลือกกระทำ ความพยายาม และความอดทนต่อความยากลำบาก เพื่อให้ผลของการกระทำนั้นประสบความสำเร็จ และยังสามารถใช้ทำนายพฤติกรรมของบุคคลได้

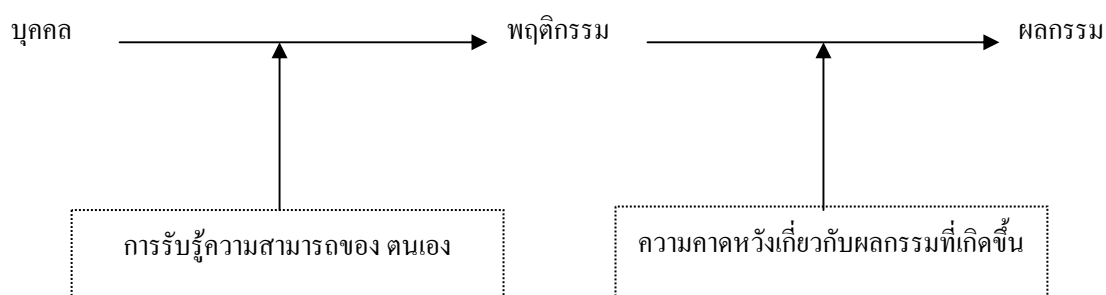
5.2 ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเอง

ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-Efficacy Theory) เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ปัญญาสังคมของแบนดูรา (Bandura's Social Cognitive Theory) ซึ่งอธิบายว่าการเรียนรู้จะเกี่ยวข้องกับปัจจัยหลัก 3 ประการคือ

1. ความคิดหรือการคาดหวัง หรือความเชื่อและองค์ประกอบส่วนบุคคล (P)
2. พฤติกรรม (B)
3. สิ่งแวดล้อม (E)

ซึ่งปัจจัยทั้ง 3 นี้ มีความสัมพันธ์กันแบบ 2 ทาง คือ ต่างก็มีอิทธิพลซึ่งกันและกัน เรียกความสัมพันธ์ลักษณะนี้ว่า ปัจจัยกำหนดซึ่งกันและกัน (Reciprocal Determinism) ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล พฤติกรรม และสิ่งแวดล้อม ต่างเป็นตัวกำหนดที่มีอิทธิพลซึ่งกันและกัน ซึ่งหมายความว่า ถ้าองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งเปลี่ยนแปลงไป ก็จะส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบที่เหลือให้เปลี่ยนแปลงไปด้วย

บุคคลจะตัดสินใจว่าจะกระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งหรือไม่นั้น ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับ การรับรู้ความสามารถของตนเอง และอีกส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับความคาดหวังเกี่ยวกับผลกรรม ซึ่งการรับรู้ความสามารถของตนเอง เป็นการตัดสินใจความสามารถของตนเองว่าจะสามารถทำงานได้ในระดับใด ในขณะที่ความคาดหวังเกี่ยวกับผลกรรม เป็นการตัดสินใจว่าผลกรรมใดจะเกิดขึ้นจากการกระทำดังกล่าว ดังภาพประกอบ 8

ภาพประกอบ 8 ความแตกต่างระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองและความคาดหวังเกี่ยวกับผลกรรมที่เกิดขึ้น (ลูติฟัฒน์ สงบกาย. 2533: 15; อ้างอิงจาก Bandura. 1986)

การรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวังเกี่ยวกับผลกรรมที่เกิดขึ้นมีความสัมพันธ์กันอย่างมาก ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองนี้มีผลต่อการตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรมของบุคคล ถ้าบุคคลมีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงและมีความคาดหวังเกี่ยวกับผลกรรมที่เกิดขึ้นสูง บุคคลนั้นจะมีแนวโน้มที่จะตัดสินใจกระทำพฤติกรรมอย่างแน่นอน แต่ถ้าบุคคลมีการรับรู้ความสามารถของตนเอง ต่ำและมีความคาดหวังเกี่ยวกับผล

กรรมที่เกิดขึ้นต่ำด้วย หรือการรับรู้ความสามารถของตนเองและความคาดหวังเกี่ยวกับผลกรรมที่เกิดขึ้นเป็นไปในทางตรงกันข้าม บุคคลก็จะมีแนวโน้มที่จะตัดสินใจ ไม่กระทำพฤติกรรมนั้น ดังภาพประกอบ 9

ความคาดหวังเกี่ยวกับผลกรรมที่เกิดขึ้น		
การรับรู้ความสามารถ ของตนเอง	สูง	ต่ำ
	สูง มีแนวโน้มที่จะกระทำแน่นอน	ต่ำ มีแนวโน้มที่ไม่กระทำ
	ต่ำ มีแนวโน้มที่จะไม่กระทำ	สูง มีแนวโน้มที่จะไม่กระทำแน่นอน

ภาพประกอบ 9 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวังเกี่ยวกับผลกรรมที่เกิดขึ้นต่อการตัดสินใจกระทำของบุคคล (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2539: 59; อ้างอิงจาก Bandura. 1978)

การรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นกลไกทางจิตอันหนึ่งของมนุษย์ การรับรู้ความสามารถของตนไม่ได้เกิดขึ้นจากการคาดคะเนแต่เกิดขึ้นจากการประมวลปัจจัยต่าง ๆ เช่น รูปแบบการคิด หรือ ปฏิกริยาทางอารมณ์ ซึ่งการรับรู้ความสามารถของตนเองจะเป็นตัวกำหนดในเรื่องต่อไปนี้

1. การเลือกกระทำพฤติกรรม (Choice Behavior) การที่บุคคลตัดสินใจเลือกกระทำพฤติกรรมใด นานแค่ไหน และจะกระทำพฤติกรรมใดก่อน ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการรับรู้ความสามารถของตนเอง บุคคลมีแนวโน้มที่จะหลีกเลี่ยงการกระทำกิจกรรมที่เชื่อว่ายากเกินความสามารถของตนเอง จะกระทำกิจกรรมที่แน่ใจว่า มีความสามารถที่จะกระทำได้ อย่างไรก็ตาม บุคคลที่ประเมินความสามารถของตนเอง สูงเกินความเป็นจริงและไม่สามารถกระทำพฤติกรรมที่ตนเองเลือกได้ มักจะเกิดความเครียด ผิดหวัง ประสบความล้มเหลวในการทำงาน และรู้สึกถึงความล้มเหลวนี้ไม่สามารถจะแก้ไขได้ ส่วนบุคคลที่รับรู้ความสามารถของตนเองต่ำกว่าความสามารถที่เป็นจริง มักขาดความพยายามและมุมานะในการทำงาน และ มีความสงสัยเกี่ยวกับความสามารถของตนเอง บุคคลเหล่านี้สร้างอุปสรรคภายในใจขึ้นมาเอง อันจะทำให้เกิดความสงสัยในตนเอง และเกิดความประหม่าก็อาจทำให้พลาดโอกาสที่จะประสบความสำเร็จได้เช่นกัน ดังนั้น ถ้าบุคคลประเมินความสามารถของตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสม จะส่งผลต่อการเลือกกระทำพฤติกรรม ที่มีโอกาสประสบความสำเร็จสูง และมีแรงจูงใจที่จะพัฒนาความสามารถของตนเองให้ก้าวหน้าต่อไปด้วย

2. การใช้ความพยายามและความยืนหยัด (Effort Expenditure and Persistence) การตัดสินใจความสามารถของตนเอง จะเป็นตัวกำหนดว่าบุคคลจะใช้ความพยายามในการทำงานมากเท่าใด และจะยืนหยัดอยู่ได้นานแค่ไหน เมื่อพบอุปสรรคหรือประสบการณ์ที่ไม่น่าพอใจ บุคคลที่รับรู้ตนเองว่ามีความสามารถสูงก็มีแนวโน้มที่จะใช้ความพยายามมากขึ้น เพื่อเอาชนะงานที่ท้าทายนั้น ในทางตรงกันข้าม ถ้าบุคคลรับรู้ว่าคุณมีความสามารถน้อย เมื่อพบอุปสรรคก็จะเลิกล้มความพยายามโดยง่าย อย่างไรก็ตาม การรับรู้ความสามารถของตนเองมีอิทธิพลต่อการกำหนดพฤติกรรมของบุคคล มากกว่าความพยายาม เพราะความพยายามเป็นเพียงองค์ประกอบตัวหนึ่งในหลายๆ ตัวที่มาเพิ่มขนาดและคุณภาพของการกระทำ แต่บุคคลจะตัดสินใจความสามารถของตนเมื่อเผชิญกับงาน

ยาก ที่ท้าทาย ในลักษณะของการประเมินความรู้ ทักษะ และวิธีการที่ตนจะนำมาใช้ ว่าเพียงพอสำหรับงาน ที่ท้าทายหรือไม่ มากกว่าจะตัดสินเพียงว่าตนได้ใช้ความพยายามมากน้อยแค่ไหน

3. รูปแบบการคิดและปฏิกิริยาทางอารมณ์ (Thought Patterns and Emotional Reactions) การรับรู้ความสามารถของตนเองจะมีอิทธิพลต่อแบบแผนการคิดและการตอบสนองทางอารมณ์ของบุคคล ในระหว่างที่ กระทำพฤติกรรม และมีผลเกี่ยวกับการคาดคะเนถึงเหตุการณ์ภายนอกของตน บุคคลที่รับรู้ว่ามีความสามารถ สูง จะให้ความสนใจและความพยายามในการกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ และจะใช้ความพยายามยิ่งขึ้นเมื่อพบกับ อุปสรรค ส่วนบุคคลที่รับรู้ว่ามีความสามารถต่ำจะมีปฏิกิริยาทางอารมณ์ต่อตนเองในทางลบ เช่น ไม่มีความสุข หวาดหวั่นมีความเครียดสูง และจะกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ อย่างไม่เต็มความสามารถ อันจะส่งผลให้บุคคลประสบ กับความล้มเหลวในการกระทำมากยิ่งขึ้น

4. การยอมรับในผลของการกระทำมากกว่าโทษโชคชะตา (Humans Producers Simply Foretellers of Behavior) บุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูง จะเลือกงานที่มีลักษณะท้าทาย และ ใช้ความพยายามเป็นอย่างมากที่จะให้งานนั้นประสบความสำเร็จ ซึ่งเขาจะยอมรับผลต่างๆที่เกิดขึ้น จากการกระทำของตนเอง แม้ว่าในบางครั้งงานนั้นอาจจะล้มเหลว เขาก็จะไม่ท้อถอยไม่โทษโชคชะตา แต่จะใช้ความ ล้มเหลวที่เกิดขึ้นมาช่วยสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จต่อไป ตรงกันข้ามกับบุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของ ตนเองต่ำมักจะอ้างว่าความสำเร็จหรือความล้มเหลว ในการกระทำเป็นไปตามความเชื่อหรือคำทำนายคอยหลีกเลี่ยง งานยาก ขาดความพยายาม มีความกระตือรือร้นต่ำ และมีความเครียดสูง

5.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้เกี่ยวกับความสามารถของตนเอง

แบนดูรา (สมโกชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2539: 59; อ้างอิงจาก Bandura. 1978) กล่าวว่า การรับรู้ ความสามารถของตนเองจะมีพื้นฐานหรือพัฒนามาจากปัจจัยหลัก 4 ปัจจัย ดังต่อไปนี้

1. การกระทำที่ประสบความสำเร็จ (Enactive Attainment) เป็นแหล่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ ความสามารถของตนเองมากที่สุด เพราะเป็นประสบการณ์ความสำเร็จที่แท้จริงของบุคคล ความสำเร็จทำให้ บุคคลประเมินความสามารถของตนเองสูงขึ้น ในขณะที่ความล้มเหลวจะทำให้บุคคลประเมินความสามารถ ของตนเองต่ำลง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าความล้มเหลวนั้นไม่มีข้อบ่งชี้ที่เด่นชัดว่าเกิดขึ้นเนื่องจากการขาดความ พยายาม บุคคลก็จะยิ่งเพิ่มความมั่นคงของการรับรู้ความสามารถ ของตนเองในระดับต่ำนี้ไว้ และมีแนวโน้ม ที่จะแผ่ขยายไปยังสภาพการณ์อื่นที่คล้ายคลึงกัน โดยเฉพาะสถานการณ์ที่ตนแน่ใจว่าไม่เคยกระทำได้สำเร็จเลย

2. การได้เห็นแบบอย่างจากผู้อื่น (Vicarious Experience) การรับรู้ความสามารถของตนเองจะได้รับ อิทธิพลส่วนหนึ่งมาจากการได้เห็นประสบการณ์ ที่ผู้อื่นประสบความสำเร็จ เมื่อบุคคลได้เห็นบุคคลอื่น กระทำ พฤติกรรมที่คล้ายคลึงกันแล้วประสบผลสำเร็จ และพฤติกรรมนั้นตนก็สามารถกระทำได้เช่นกันก็จะสามารถเพิ่ม ความรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถและทำให้บุคคลนั้นมีการรับรู้ความสามารถของตนเองเพิ่มมากขึ้น

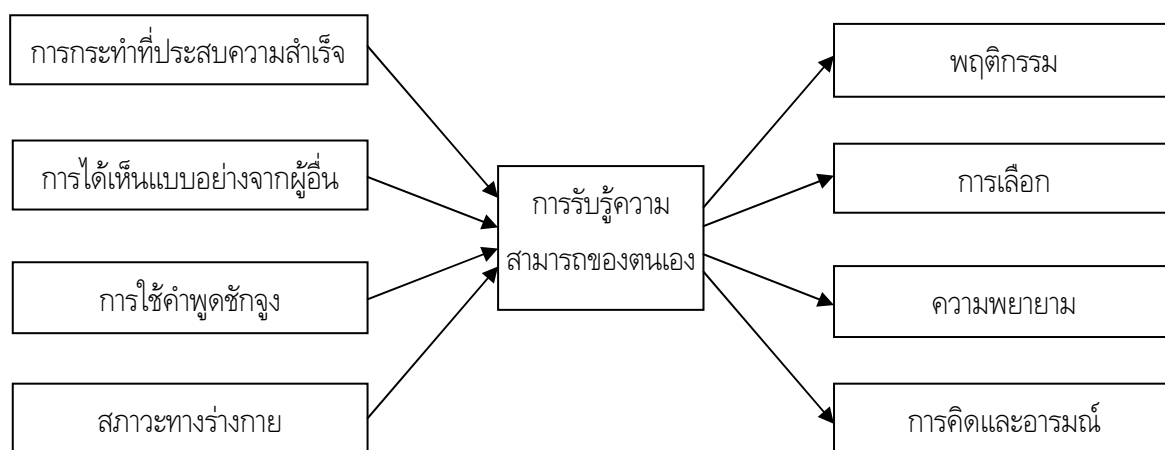
3. การใช้คำพูดชักจูง (Verbal Persuasion) การพูดชักจูงเป็นการใช้คำพูดเพื่อพยายามทำให้บุคคล มีความมั่นใจ มีกำลังใจที่จะกระทำพฤติกรรมเพื่อให้เป็นผลสำเร็จ ซึ่งจะส่งผลให้มีการรับรู้ความสามารถของ

ตนเองเพิ่มขึ้น แต่ทั้งนี้จะต้องขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของผู้ชักจูงด้วย นั่นคือ ผู้ชักจูงต้องมีความน่าเชื่อถือ น่าไว้วางใจและจะต้องเป็นผู้ที่มีความสำคัญ และมีอิทธิพลต่อผู้ถูกชักจูงด้วย อย่างไรก็ตาม ผู้ชักจูงต้องพูดในสิ่งที่เป็นไปได้ หากคำพูดที่ใช้ชักจูงไม่ตรงกับความเป็นจริงอาจก่อให้เกิดความล้มเหลว ซึ่งจะทำให้ผู้ชักจูงไม่ได้รับความเชื่อถือ และขาดความไว้วางใจจากผู้ถูกชักจูง

4. สภาวะทางร่างกาย (Physiological State) บุคคลมักจะใช้ข้อมูลด้านสภาวะทางร่างกายในการตัดสินใจตัดสินใจของตนเอง เช่น การตื่นเต้นมากเกินไป จะทำให้ไม่สามารถทำกิจกรรมให้ดีได้ บุคคลคาดว่าตนเองจะทำได้สำเร็จเมื่อสภาวะทางกายไม่ปั่นป่วนหรือเครียด การฝึกให้บุคคลลดสภาวะกระตุ้น ทางอารมณ์ลงจะช่วยเพิ่มการรับรู้ความสามารถของตน และช่วยเพิ่มผลการปฏิบัติงาน สภาวะทางกาย ดังกล่าว รวมถึง ความอ่อนล้า ความเหนื่อยหอบ และความเจ็บปวดด้วย

การรับรู้ความสามารถของตนเองนั้น สามารถเกิดขึ้นได้จากปัจจัยหลายอย่างที่กล่าวมา ซึ่งอาจเกิดจาก ปัจจัยใดปัจจัยหนึ่ง หรืออาจเกิดจากการผสมผสานกันก็ได้ และจากทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-Efficacy Theory) ของ แบนดูรา ที่กล่าวมาสามารถแสดงได้โดยภาพประกอบ 10 (วิลาศลักษณ์ ชวัลลี. 2538: 100; อ้างอิงจาก Bezt. 1992)

ที่มาของการรับรู้ความสามารถของตนเอง

ภาพประกอบ 10 ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเองของแบนดูรา (Self-Efficacy Theory)

5.4 มิติของการรับรู้ความสามารถของตนเอง

แบนดูรา (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2539: 59; อ้างอิงจาก Bandura. 1977) ได้เสนอเกี่ยวกับลักษณะของการรับรู้ความสามารถของตนเองออกเป็น 3 มิติ ดังนี้

1. มิติด้านขนาด (Magnitude) หมายถึง ปริมาณความยากง่ายของงานที่บุคคลเชื่อว่าตนเองสามารถปฏิบัติได้ ซึ่งจะแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคลในการกระทำพฤติกรรมหนึ่ง ๆ หรือแตกต่างกันในบุคคลเดียวกันเมื่อต้องทำพฤติกรรมที่มีความยากง่ายแตกต่างกัน

2. มิติด้านการแผ่ขยาย (Generality) หมายถึง ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเองอาจแผ่ขยายจากสถานการณ์หนึ่งไปสู่อีกสถานการณ์หนึ่งได้ แต่ประสบการณ์บางอย่างก็อาจจะจำกัดความคาดหวังของบุคคล ในขณะที่ประสบการณ์บางอย่างสามารถแผ่ขยายไปสู่พฤติกรรมในสถานการณ์ที่ต่างกันได้

3. มิติด้านความคงทนหรือความเข้ม (Strength) หมายถึง ความมั่นใจที่บุคคลคิดว่าตนเองสามารถทำงานได้ที่ระดับความยากต่าง ๆ ซึ่งถ้าความคาดหวังมีความเข้มน้อย เมื่อพบประสบการณ์ ที่ไม่เป็นดังที่คาดไว้ อาจท้อใจได้ แต่ถ้าความคาดหวังมีความเข้มมาก บุคคลจะพยายามต่อสู้กับอุปสรรค แม้จะเจอกับเหตุการณ์ที่ไม่เป็นไปดังหวังบ้างก็ตาม

5.5 การวัดการรับรู้ความสามารถของตนเอง

ลี และบอบโก (อมรรัตน์ บุปผาโชติ. 2546: 28; อ้างอิงจาก Lee and Bobko. 1994) ได้รวบรวมงานวิจัยเกี่ยวกับการวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองตามแนวทฤษฎีของแบนดูรา พบว่า มีวิธีการวัดการรับรู้ความสามารถของตนเอง 4 วิธีด้วยกัน ดังสรุปได้ต่อไปนี้

1. การวัดความเข้ม หรือความมั่นใจ (self-efficacy strength) เป็นวิธีการวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองในมิติที่ 3 และเป็นวิธีที่นำมาใช้วัดการรับรู้ความสามารถของตนเองมากที่สุด การวัดทำโดยการถามผู้ตอบว่าเขาสามารถปฏิบัติงานที่มีความยากของงานเพิ่มขึ้นได้เพียงใด ข้อคำถามมักมีลักษณะให้ประเมินความมั่นใจจากไม่มีความมั่นใจ จนถึง มีความมั่นใจเต็มที่

2. การวัดระดับความยาก (self-efficacy magnitude) เป็นวิธีการรับรู้ความสามารถของตนเองในมิติที่ 1 และเป็นวิธีที่นิยมนำมาใช้วัดการรับรู้ความสามารถของตนเองรองลงมา วิธีการวัด จะทำโดยการถามผู้ตอบว่าเขาสามารถปฏิบัติงานที่กำหนดให้ ที่มีความยากขึ้นได้หรือไม่ คำตอบมักจะมีลักษณะเป็นมาตราส่วนชนิด ใช่ / ไม่ใช่ ถ้าตอบใช่ได้คะแนน 1 คะแนน ถ้าตอบไม่ใช่ได้คะแนน 0 คะแนน ดังนั้น หากได้คะแนนสูงก็แสดงว่ามีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูง

3. การวัดแบบผสม คือ การวัดที่ใช้ทั้งความเข้ม และขนาดของความยาก โดยการวัดแบบผสมนี้จะใช้ข้อคำถามเดียวแต่มีคำตอบแยกเป็น 2 ช่อง ช่องหนึ่งเป็นแบบ ใช่ / ไม่ใช่ อีกช่องหนึ่งจะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่าหรือใช้เป็นร้อยละ

4. การวัดความเข้มและขนาดของความยากเหมือนวิธีที่ 3 แต่มีข้อแตกต่างกัน คือ แปลงคะแนนดิบให้เป็นคะแนนมาตรฐาน (Z-score)

วูด และลอค (จิราภรณ์ ฤทธิสิทธิ์. 2541: 54; อ้างอิงจาก Wood and Lock. 1987) ได้สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถของตนเอง เพื่อวัดระดับความสามารถของบุคคลในสถานการณ์เฉพาะ ดัดแปลงไปใช้กับวิชาต่าง ๆ ที่สร้างตามแนวคิดของ แบนดูรา ที่วัดด้านการคาดหวังในความสามารถกระทำพฤติกรรมตามระดับงานที่กำหนดให้ได้หรือไม่ระดับใด โดยคำถามที่สร้างขึ้นจะครอบคลุมเนื้อหา 6 ด้าน คือ

1. ด้านความจำ (Memorization) สัดส่วนของเนื้อหาและแนวคิดที่นักเรียนสามารถจำได้

2. ด้านความตั้งใจและเอาใจใส่ (Class concentration) สัดส่วนของชั่วโมงเรียนที่นักเรียนมีความตั้งใจและเอาใจใส่ในสิ่งที่ครูสอนอย่างเต็มที่

3. ด้านความตั้งใจในการสอบ (Exam concentration) สัดส่วนของเวลาที่นักเรียนจะทำความเข้าใจและตอบคำถามในขณะที่สอบ

4. ด้านความเข้าใจ (Understanding) สัดส่วนของเนื้อหาและแนวคิดที่นักเรียนสามารถเข้าใจได้

5. ด้านการอธิบายเนื้อหา (Explaining concepts) สัดส่วนของเนื้อหาและแนวคิดที่นักเรียนสามารถอธิบายได้ชัดเจน

6. ด้านการจดบันทึก (Note - taking) สัดส่วนของเวลาที่นักเรียนสามารถเข้าใจในสิ่งที่นักเรียนจดบันทึกได้

นอกจากนี้ โมเน (Mone. 1994: 519) ได้เพิ่มองค์ประกอบด้าน Outcome Expectancy หรือ Outcome self-efficacy จำนวน 3 ข้อ และองค์ประกอบด้าน Process self-efficacy จำนวน 17 ข้อ ซึ่งเขาเรียกว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองประกอบด้วย 2 ลักษณะตามแนวคิดของ Bandura คือ การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านกระบวนการ (Process self-efficacy) การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านผลลัพธ์ (Outcome self-efficacy)

รังรอง งามศิริ (2540: 186 – 189) ได้ทำการสร้างแบบวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการเรียน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่าตามแบบของ ลิเคิร์ท (Likert type scale) โดยให้ประเมินระดับความมั่นใจจากน้อยไปหามาก 10 ระดับ เริ่มตั้งแต่ 0 ถึง 9 โดยที่ 0 หมายถึง ไม่มั่นใจ 9 หมายถึงมั่นใจมากที่สุด ที่วัดการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการเรียนของนักเรียน โดยคำถามที่สร้างขึ้นจะครอบคลุมเนื้อหา 7 ด้าน คือ

1. ความสามารถเกี่ยวกับการอ่าน หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการทำความเข้าใจกับเนื้อหาสาระจากการอ่าน

2. ความสามารถเกี่ยวกับการฟัง หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการรับรู้คำบรรยาย ทำความเข้าใจข้อมูลข่าวสารจากการบรรยายของครู และการจดบันทึกคำบรรยาย

3. ความสามารถเกี่ยวกับการเขียน หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการเรียบเรียงความรู้ ความคิดจินตนาการ และประสบการณ์ต่าง ๆ ออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร

4. ความสามารถเกี่ยวกับการคำนวณ หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการคิดคำนวณแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่เหมาะสมกับระดับการศึกษาของนักเรียน

5. ความสามารถเกี่ยวกับการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ เกี่ยวกับการจำ การทำความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผล

6. ความสามารถเกี่ยวกับการคิด หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการคิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา คิดวิจารณ์ญาณ คิดตัดสินใจ และคิดประเมินผล

7. ความสามารถเกี่ยวกับการสอบ หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการนำเอาความรู้และประสบการณ์จากการเรียนรู้มาตอบข้อสอบ

ชนิตา เกตุอำไพ (2549: 135) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับการกำกับตนเองในการปรับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ในกรุงเทพมหานคร โดยได้สร้างแบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถของตนเอง ซึ่งเป็นแบบชนิดข้อความ ที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ

จากวิธีการวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองข้างต้น พบว่า การวัดความเข้มหรือความมั่นใจเป็นวิธีที่นิยมนำมาใช้ในการวิจัยเพื่อวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองของกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาแบบวัดการรับรู้ความสามารถของตนเอง ของ ชนิตา เกตุอำไพ (2549: 135) ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านการรับรู้ขนาดและระดับความยาก ด้านการรับรู้การแผ่ขยาย ด้านการรับรู้ความคงทนหรือความเข้ม ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง มาใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยพัฒนาข้อคำถามให้มีความครอบคลุมตามทฤษฎีและนิยามเชิงปฏิบัติการ สร้างข้อคำถามขึ้นเองในบางข้อ ปรับข้อความและจำนวนข้อคำถามให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

5.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง

พินทริช และ ดี กรูท (Pintrich & De Groot. 1990) ได้ศึกษาองค์ประกอบด้านแรงจูงใจและการกำกับตนเองในการเรียน โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง แรงจูงใจภายใน และความวิตกกังวล การกำกับตนเองในการเรียนซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบด้านการเรียนรู้แบบกำกับตนเองและการใช้กลวิธีในการเรียน ซึ่งผลการวิจัย ได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์กันทางลบกับความวิตกกังวล กับการรับรู้ความสามารถของตนเอง และพบความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองกับการกำกับตนเองในการเรียนทั้งสองด้าน

เอ็ดวาร์ดสัน (Edwardson. 1997: 104) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของการรับรู้ความสามารถของตนเองและความคาดหวังในผลลัพธ์ต่อของเป้าหมาย และบทบาทของการประสบความสำเร็จของผู้หญิงในงานวิศวกรรมและงานการศึกษา เพื่อศึกษาเปรียบเทียบอิทธิพลของผลคุณความคาดหวังในบทบาทการรับรู้ความสามารถของตนเอง ต่อผลคุณความคาดหวังในบทบาทผลลัพธ์ ผลคุณบทบาทเป้าหมายและผลคุณบทบาทของการประสบความสำเร็จของผู้หญิงที่ทำงานในสายวิศวกรรมกับการศึกษา พบว่า ทั้งสองกลุ่มทุกตัวแปรไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่มีความแตกต่างกันในตัวแปรที่มีการเปลี่ยนแปลง เช่น อายุ รายได้ และจำนวนบุตร นอกจากนี้ยังพบว่า ความคาดหวังในการรับรู้ความสามารถของตนเองนั้นมีผลต่อการพัฒนาการตามช่วงอายุหรือมีผลต่อการพัฒนาการของแต่ละคน

เดียนเพ็ญ ทองน่วม (2546: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการรับรู้ความสามารถแห่งตน เป้าหมายในการศึกษา และการเรียนรู้โดยการกำกับตนเอง งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาว่าความเชื่อเกี่ยวกับแรงจูงใจของนักศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการรับรู้ความสามารถแห่งตน (Self – efficacy) และเป้าหมายในการศึกษา

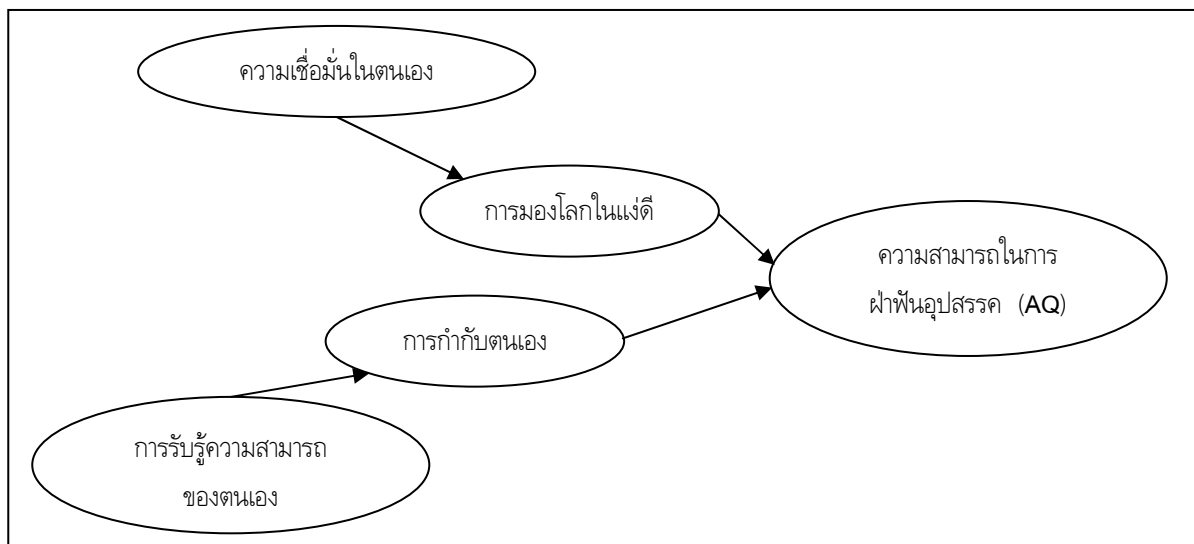
ปณิธา นิรมล (2546: 119 - 120) ได้ศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการกำกับตนเองในการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ภาคตะวันออก จำนวน 440 คน ผลการวิจัย พบว่า มีตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการกำกับตนเองในการเรียน ได้แก่ การตั้งเป้าหมายทางการเรียน ความวิตกกังวล การรับรู้ความสามารถของตนเองทางการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเดิม

มะลิวรรณ เชียงทอง (2548: 45) ได้ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการรับรู้ความสามารถของตนเองที่มี ต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและฝ่าฟันอุปสรรค ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า มี ปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่ ได้รับโปรแกรมการรับรู้ความสามารถของตนเองมีคะแนนความสามารถในการเผชิญปัญหาและฝ่าฟันอุปสรรคใน ระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียน ที่ได้รับโปรแกรมการรับรู้ความสามารถของตนเองมีคะแนนความสามารถในการเผชิญปัญหาและฝ่าฟันอุปสรรคใน ระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่าในระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชนิธดา เกตุอำไพ (2549: 103 - 104) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับการ กำกับตนเองในการปรับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดชุมพร ผลการวิจัยพบว่า การ รับรู้ความสามารถตนเอง ความเชื่ออำนาจภายใน – ภายนอกตน ความวิตกกังวล การรู้จักคิด และการยึดตัวแบบ มีความสัมพันธ์กับการกำกับตนเองในการปรับพฤติกรรมก้าวร้าวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากความหมาย แนวคิดทฤษฎีของการรับรู้ความสามารถของตนเองแบนดูรา (Bandura. 1986) สรุปว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง เป็นการตัดสินความสามารถของตนเองว่าจะสามารถทำงานได้ในระดับใด ถ้าบุคคลประเมินความสามารถของตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสม จะส่งผลต่อการเลือกกระทำพฤติกรรม สามารถ กำกับตนเองได้ดี มีโอกาสประสบความสำเร็จสูง ซึ่ง สโตลท์ซ (Stoltz. 1997: 66) ยังกล่าวอีกว่า บุคคลที่มีการรับรู้ ความสามารถของตนเองสูง จะสามารถฟื้นคืนจากความล้มเหลว โดยจะมองถึงวิธีการที่จะจัดการกับปัญหา มากกว่าจะกังวลอยู่กับสิ่งที่เขาได้ทำผิดพลาดไปแล้ว โดยจะให้ความสนใจและความพยายามในการกระทำ พฤติกรรมต่าง ๆ และจะใช้ความพยายามยิ่งขึ้นเมื่อพบกับอุปสรรค เป็นเหตุผลยืนยันว่าการรับรู้ความสามารถ ของตนเอง เป็นปัจจัยที่เอื้อต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค โดยบุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของ ตนเองสูง จะมีความสามารถในการกำกับตนเอง ควบคุมและบังคับตนเองได้ พร้อมทั้งจะเผชิญกับปัญหาต่างๆและ ปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม สามารถเผชิญเหตุการณ์ต่างๆและแก้ปัญหาได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงคัดสรรตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเองมาศึกษาเป็นปัจจัยเชิง สาเหตุที่มีอิทธิพล และสามารถอธิบายความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของนิสิตนักศึกษาได้ โดยผ่านการกำกับ ตนเอง ผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานเพื่อทดสอบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ คือ การรับรู้ความสามารถของตนเองมีอิทธิพล ทางตรงต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค โดยผ่าน ทางการกำกับตนเอง ดังภาพประกอบ 11

ภาพประกอบ 11 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปร 5 ตัว

6. การสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง

6.1 ความหมายของการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง

การสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง ได้มีนักวิชาการตลอดจนนักการศึกษา ได้ให้ความหมายของการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง ไว้ดังนี้

ประกิตศรี เผ่าเมือง (2546: 5) ได้ให้ความหมายของการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครองว่า หมายถึง การที่ผู้ปกครองติดตามดูแล และเอาใจใส่ต่อการเรียนของนักเรียน จัดหาหนังสือ อุปกรณ์ หรือของเล่นที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ให้ความรู้เพิ่มเติมในการเรียน ช่วยแก้ปัญหาในการเรียน สอนให้นักเรียนรู้จักแบ่งเวลาในการทำงานเพื่อใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ กระตุ้นให้นักเรียนสนใจค้นคว้าหาความรู้ และส่งเสริมให้นักเรียนทำกิจกรรมตามที่ตนเองสนใจ

กรภัทร วรเชษฐ์ (2548: 8) กล่าวว่า การกระตุ้นทางการศึกษาของครอบครัว หมายถึง การที่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองสนับสนุนในเรื่องการเรียนในปัจจุบัน และการเรียนในอนาคต รวมทั้งการส่งเสริมความสามารถพิเศษหรือความถนัดของนักเรียนในด้านต่างๆ สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเรียนรู้เพิ่มพูนทักษะ ตลอดจนผลักดันให้นักเรียนมองอนาคตที่ดี

ครองสิน มิตะทั้ง (2548 : 11) ได้ให้ความหมายของการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครองว่า หมายถึง การประพฤติปฏิบัติของพ่อแม่ ผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียนในการสนับสนุนทางการเรียน จัดหาหนังสือ อุปกรณ์ หรือของเล่นที่สนับสนุนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ สนับสนุนให้นักเรียนทำกิจกรรมต่างๆ ที่ช่วยเพิ่มพูนพัฒนาการด้านความรู้ของนักเรียน ให้ความรู้เพิ่มเติมในการเรียน ให้ความช่วยเหลือเมื่อนักเรียนมีปัญหา สนับสนุนให้นักเรียนทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจ และจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการเรียนภายในบ้าน เพื่อเสริมให้นักเรียนได้รับความรู้กว้างขวางขึ้น การอุทิศเวลาหรือให้ความสนใจในการเรียนของนักเรียน การให้รางวัลและการลงโทษ การกระทำสิ่งอื่นๆ ของพ่อแม่ผู้ปกครองที่มีต่อการเรียนของนักเรียน

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง หมายถึง การที่บุคคลรับรู้ว่าการตนเองได้รับการติดตาม ดูแล และได้รับความเอาใจใส่ในเรื่องการเรียนจากผู้ปกครอง ทั้งในเรื่องการจัดหาอุปกรณ์การเรียน และหนังสือที่ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อให้ตนเองมีความรู้เพิ่มเติมในการเรียน ผู้ปกครองมีการกระตุ้นให้อยากศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม มีการส่งเสริมให้กล้าคิดกล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้อง ให้ทำกิจกรรมตามที่ตนเองสนใจ แนะนำแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม ตลอดจนจนถึงการได้รับกำลังใจจากผู้ปกครองเมื่อเกิดความรู้สึกท้อแท้ในการเรียน

6.2 ความสำคัญของการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง

ครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นของชีวิตเด็ก โดยมีพ่อแม่ ผู้ปกครอง เป็นตัวจักรสำคัญที่มีอิทธิพลต่อเด็กเป็นอย่างยิ่ง ทั้งในด้านบุคลิกภาพ ทักษะคิด ความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนความประพฤติและรวมไปถึงความสำเร็จในชีวิตของเด็กก็ว่าได้ ถ้าจะพิจารณาถึงความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียนของเด็กแล้ว พ่อแม่ ผู้ปกครองก็มีส่วนอยู่ไม่น้อย โดยเฉพาะพ่อแม่ ผู้ปกครองที่มีความมุ่งหวังต่อการประสบความสำเร็จของบุตรหลานของตน ย่อมต้องการให้เด็กได้รับการศึกษาในระดับสูงสุดเท่าที่จะทำได้และประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี พ่อแม่ผู้ปกครองที่เข้าใจจะให้ความสนใจในการศึกษาของเด็ก มีเวลาในการเอาใจใส่ดูแลการเรียนของเด็ก ให้คำแนะนำในการเรียนแก่เด็กเป็นอย่างดี สิ่งเหล่านี้จะเป็นแรงกระตุ้นให้เด็กสามารถทำการการศึกษาเล่าเรียนจนประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี จะเห็นว่าการสนับสนุนของคนในครอบครัวนั้นมีผลต่อประสิทธิภาพในการเผชิญปัญหา เพราะว่าจะเป็นตัวช่วยลดความเครียดต่อสิ่งที่เข้ามาคุกคามชีวิตของบุคคล อีกทั้งยังช่วยให้บุคคลประเมินสิ่งที่เข้ามาคุกคามนั้นว่ามีความรุนแรงน้อยลง ซึ่งจะช่วยให้บุคคลมีการเตรียมการเผชิญปัญหาได้ดีขึ้น (มุกข์ดา ผดุงยาม. 2547: 74; อ้างอิงจาก Mc.Nett. 1987: 99) ซึ่งสอดคล้องกับที่ วลัยกาน ฉลากบาง (พิทักษ์ วงแหวน. 2546: 32; อ้างอิงจาก วลัยกานฉลากบาง. 2535: 33-34) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของพ่อแม่ในการส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาของลูกไว้ดังนี้

1. ส่งเสริมพัฒนาการทางกาย เพราะการพัฒนาทางกายเป็นพื้นฐานของพัฒนาการในทุกด้าน
2. ตอบสนองความต้องการทางจิตใจของลูก เพราะเมื่อใจเป็นสุขจะทำให้เกิดสมาธิ สามารถเรียนรู้และจดจำสิ่งต่างๆ ได้ดีขึ้น
3. จัดหาหนังสือ อุปกรณ์ที่จะเพิ่มพูนความสามารถในการสื่อความหมาย และการใช้ภาษาให้แก่ลูก
4. จูงใจและเป็นตัวอย่างที่ดีของลูกในเรื่องการเขียนและการอ่านจัดหาหนังสือที่ลูกชอบและสนใจให้
5. พยายามศึกษาและทำความเข้าใจความสามารถของลูก ไม่ตั้งความหวังเรื่องการเรียนของลูกสูงเกินไป สอดแทรกความรู้ ทักษะทางภาษา และการคำนวณขณะทำกิจกรรมกับลูก
6. เลือกและส่งเสริมให้ลูกได้ฟังและได้ดูรายการวิทยุ โทรทัศน์ หรือภาพยนตร์ที่เหมาะสมกับวัย และมีประโยชน์ต่อการพัฒนาความคิด และการใช้เหตุผล
7. มีทัศนคติที่ดีต่อครูและโรงเรียน เพื่อทำให้ลูกมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน

จากที่กล่าวมาข้างต้นเห็นได้ว่า การสนับสนุนทางวิชาการจากผู้ปกครองมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการสนับสนุน ส่งเสริมให้นักเรียนได้ประสบความสำเร็จในการเรียน และจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในมาตรา 11 ซึ่งกำหนดไว้ว่า “บิดา มารดา หรือผู้ปกครองมีหน้าที่จัดให้บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความ

ดูแลได้รับการศึกษาภาคบังคับและตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องตลอดจนได้รับการศึกษานอกเหนือจากการศึกษาภาคบังคับตามความพร้อมของครอบครัว” จะเห็นได้ว่าพ่อแม่ ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ของลูก

6.3 การวัดการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง

การวัดการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง มีผู้สร้างเครื่องมือวัดไว้หลายรูปแบบด้วยกัน ซึ่งจะ เป็นแนวทางในการพัฒนาเครื่องมือในการวัดการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครองสำหรับผู้วิจัย ดังนี้

ประภิตศรี เฝ้าเมือง (2546: 126) ได้ศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดนนทบุรี โดยการวิเคราะห์พหุระดับ และได้ สร้างแบบสอบถามวัดการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ

พิทักษ์ วงษ์แหวน (2546: 126-127) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยพหุระดับที่ส่งผลต่อพฤติกรรมใฝ่เรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดศรีสะเกษ และได้สร้างแบบสอบถามวัดการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ครองสิน มิตะทั้ง (2548: 143-144) ได้ศึกษาตัวแปรสภาพแวดล้อมในครอบครัว ลักษณะของครู และลักษณะของนักเรียนที่ส่งผลต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดนครพนม และได้สร้างแบบสอบถามวัดการสนับสนุนทางวิชาการจากผู้ปกครอง มีลักษณะเป็น แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ดังนั้น ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือมาจากแบบสอบถามวัดการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง ของ มุกซ์ดา ผดุงยาม (2547: 203) ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านสนับสนุนช่วยเหลือทางการเงิน สิ่งของ ด้านการให้ข้อมูลข่าวสารทางการเรียน และด้านการตอบสนองทางอารมณ์มาใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บ รวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยพัฒนาข้อคำถามให้มีความครอบคลุมตามทฤษฎีและนิยามเชิงปฏิบัติการ สร้างข้อคำถาม ขึ้นเองในบางข้อ ปรับข้อความและจำนวนข้อคำถามให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

6.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง

พาร์เคอร์สัน และคณะ (ครองสิน มิตะทั้ง. 2548: 111; อ้างอิงจาก Parkerson and others 1984) ศึกษาพบว่า ครอบครัวที่ส่งเสริมและให้ความสนใจด้านการเรียนของเด็กส่งผลทางตรงต่อความสามารถของนักเรียน

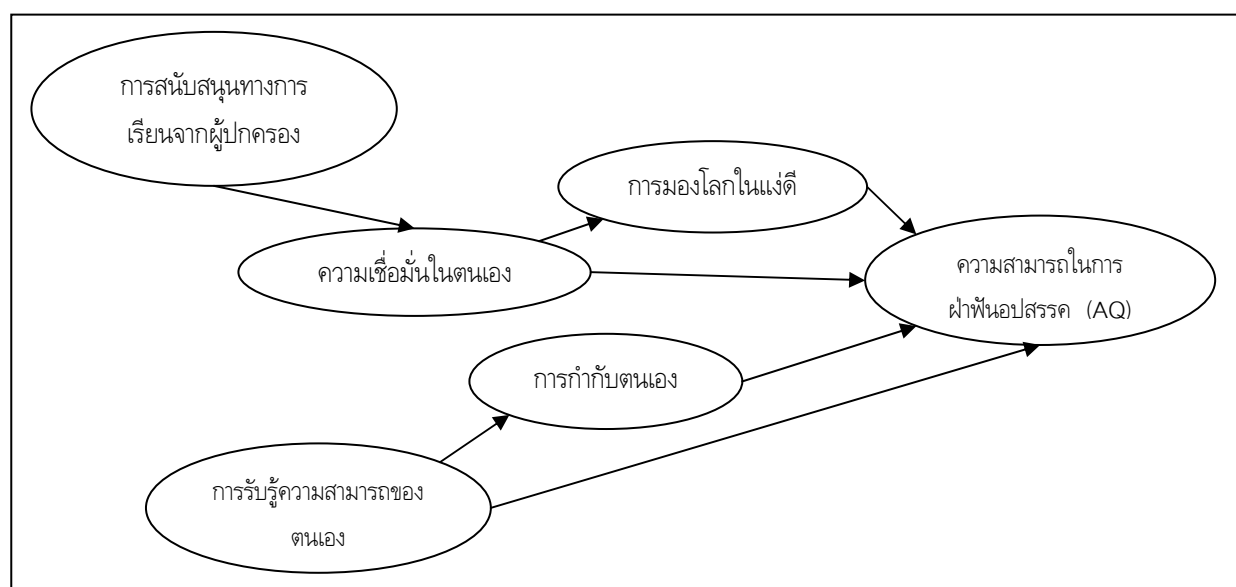
ซงก์ และ แฮททิล (ครองสิน มิตะทั้ง. 2548: 111; อ้างอิงจาก Song and Hattile. 1984) ศึกษาพบว่า การส่งเสริมและการคาดหวัง มีกิจกรรมการเรียนรู้ภายในบ้าน ให้ความสนใจเกี่ยวกับการเรียน การ ประเมินของพ่อแม่เกี่ยวกับวิทยาการของเด็ก การให้รางวัลและการลงโทษของพ่อแม่ที่มีต่อเด็กส่งผลต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ลินด์เกรน (ครองสิน มิตะทั้ง. 2548: 111; อ้างอิงจาก Lindgren. 1980) ศึกษาพบว่า การส่งเสริมปัญญาภายในครอบครัว มีกิจกรรมการเรียนรู้ภายในบ้าน เช่น การช่วยเสริมภาษาแก่เด็ก การให้คุณค่าและช่วยเหลือด้านการเรียนจากพ่อแม่ มีความสัมพันธ์สูงกับสติปัญญาและผลการเรียนของเด็ก

สิทธิพงษ์ สุพรม (2549 : 109 - 110) ศึกษาพบว่า ลักษณะมุ่งอนาคต ลักษณะความเป็นผู้นำ ความมีมนุษยสัมพันธ์ ลักษณะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการจัดการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากความหมาย และความสำคัญและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง นั้น จากแนวคิดในเรื่องความสำคัญของการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง เพราะครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นของชีวิตเด็ก โดยมีพ่อแม่ ผู้ปกครอง เป็นตัวจักรสำคัญที่มีอิทธิพลต่อเด็ก ทั้งในด้านบุคลิกภาพ ทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนความประพฤติและรวมไปถึงความสำเร็จในชีวิตของเด็ก เป็นเหตุผลยืนยันว่า การสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง เป็นปัจจัยที่เอื้อต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค โดยบุคคลที่มีการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครองที่ดี จะมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง พร้อมทั้งจะเผชิญกับปัญหาต่างๆ และปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม สามารถเผชิญเหตุการณ์ต่างๆและแก้ปัญหาได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงคัดสรรตัวแปรการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครองมาศึกษาเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพล และสามารถอธิบายความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของนิสิตนักศึกษาได้ โดยผ่านความเชื่อมั่นในตนเอง ผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานเพื่อทดสอบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ คือ การสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครองมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค โดยผ่านความเชื่อมั่นในตนเอง ดังภาพประกอบ 12

ภาพประกอบ 12 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปร 6 ตัว

7. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

7.1 ความหมายของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ได้มีนักวิชาการตลอดจนนักจิตวิทยา ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

สุมนทนา พรหมบุญ (2540: 4) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม คือ การที่เด็กแต่ละคนมีส่วนร่วม และการมีส่วนร่วมก็คือ การที่เด็กเอาใจจึใจร่วม ทำให้ตัวเขาเองเกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่ครูอยากจะให้รู้ ไม่โดยทางตรงก็ทางอ้อม

ประทุม ศรีรักษา (2543: 55 – 56) กล่าวถึงการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมว่า เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างครูกับนักเรียน ระหว่างนักเรียนกับนักเรียนด้วยกัน และในห้องเรียนแบบมีส่วนร่วมนั้น มีการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกกิจกรรม และงานตามความสนใจ และความมุ่งหวังของนักเรียน เน้นให้นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ในชีวิตจริง และสามารถนำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์อื่นๆที่ได้จากการเรียนรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตได้

วราลักษณ์ ไชยทัฬ (2544: 34) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมว่า ผู้เรียนมีบทบาทในการมีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นตอนวางแผน ขั้นตอนดำเนินการ ขั้นตอนติดตามสนับสนุนและประเมินผล เพราะหัวใจสำคัญของการเรียนรู้ที่ดี คือ การได้ลงมือทำเอง ได้สัมผัสในสิ่งที่เป็ความสนใจใคร่รู้ จะทำให้ผู้เรียนเปิดหัวใจเปิดสมองในการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่

พรดี ลิ้มปรัตนากร (2547: 8) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมว่า หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่อาศัยประสบการณ์ของผู้เรียน ที่ประกอบด้วยประสบการณ์การสะท้อนความคิด และอภิปราย ความคิดรวบยอด ประยุกต์แนวคิด และการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มที่ประกอบด้วย การออกแบบกลุ่ม การออกแบบงาน เพื่อให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์และพัฒนาไปสู่การเรียนรู้สิ่งใหม่ๆสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน และระหว่างผู้สอนกับผู้สอน โดยเน้นเฉพาะการสอนทักษะแบบมีส่วนร่วม ซึ่งประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ ขั้นรู้ชัดเห็นจริง และลงมือกระทำ

สิทธิพงษ์ สุพรม (2549: 60) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมว่า หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน มีบทบาทต่อการเรียนรู้ของตนเอง ผู้เรียนได้ฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ และทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนนักเรียน โดยที่ครูมีบทบาทในการช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

จากที่มีผู้ให้ความหมายของลักษณะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมไว้นั้น สามารถสรุปได้ว่า ลักษณะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลรับรู้ว่ตนเองได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ตั้งแต่ขั้นตอนวางแผน ขั้นตอนดำเนินการ ขั้นตอนติดตามสนับสนุนและประเมินผลในเรื่องการเรียน ตลอดจนถึงการมีบทบาทต่อการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งทำให้ได้ฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ มีการโต้ตอบ มีการซักถาม และทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนตามความสนใจของตนเอง โดยมีผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทในการช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ มีการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ทำให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ในชีวิตจริง

7.2 ความสำคัญของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

สุเมธนา พรหมบุญ และคนอื่นๆ (2541: 38-39) กล่าวว่า ในปัจจุบันการเรียนรู้จากครูซึ่งเน้นเนื้อหาเป็นหลักในการสอน ยังเป็นสิ่งที่ไม่เพียงพอสำหรับการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ ทั้งนี้เพราะความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในสังคมเป็นไปอย่างรวดเร็ว สิ่งที่เราเรียนรู้ในโรงเรียนอาจล้าสมัยได้ในเวลาไม่นานนัก และหนทางที่จะนำผู้เรียนไปสู่การศึกษา 100% การศึกษาตลอดชีพและสังคม แห่งการเรียนรู้นั้นก็ด้วยการสอนให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่หลากหลาย และมีความยืดหยุ่น อีกทั้งยังได้เรียนรู้จากครู ผู้ปกครอง ชุมชน และสิ่งต่างๆ รอบตัว และความสำคัญของการนำวิธีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมาใช้ในโรงเรียนนั้นสรุปได้ ดังนี้

1. ความรู้และความจริงเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ในโลกถูกค้นพบใหม่เสมอ ความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ในสังคมเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ผู้เรียนจึงต้องเรียนรู้วิธีที่จะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
2. การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ช่วยเตรียมผู้เรียนให้พร้อมที่จะเผชิญกับชีวิตจริง เพราะลักษณะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองและที่สำคัญเป็นการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้เรียนมากที่สุด
3. การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมช่วยลดปัญหาทางวินัยในชั้นเรียน เพราะนักเรียนทุกคนจะได้ฝึกฝนจนกระทั่งเกิดวินัยในตนเอง นักเรียนจะได้รับการยอมรับจากครู จากเพื่อน โดยมีส่วนร่วม ในกิจกรรมต่างๆ ทำให้เกิดการยอมรับในตนเอง เกิดความสุขในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ปัญหาทางวินัยจึงลดน้อยลงและหมดไปในที่สุด
4. การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉลี่ยของผู้เรียนทั้งชั้นสูงขึ้น การช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกลุ่มเพื่อน ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในสิ่งที่เรียนได้ดียิ่งขึ้น

พรประไพ อุทะนุต (2542: 22) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของผู้เรียน (Participation Learning) จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจเลือกบทเรียนที่ต้องการเรียนรู้ในลักษณะกลุ่ม หรือการศึกษาด้วยตนเอง ร่วมกันจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกขั้นตอนฝึกปฏิบัติการวางแผนการพบกลุ่ม การทำกิจกรรมกลุ่ม การเรียนรู้ร่วมกันและการทำรายงานร่วมกัน ซึ่งความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมนั้น เป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ของร่างกายให้มากที่สุด

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงสรุปได้ว่า ลักษณะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง ได้รับการฝึกฝน เกิดการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รวมถึงทักษะการบันทึกความรู้ การคิด การจัดการความรู้ การแสดงออก ดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

7.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมตามรูปแบบยุทธวิธี 4 ดาว ซึ่งสุเมธนา พรหมบุญ และคนอื่นๆ (2541: 33) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ว่า ในการฝึกให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ผู้ฝึกต้องเข้าใจกลไกของการเรียนรู้เป็นพื้นฐาน และรู้จักกำหนดเงื่อนไขของสิ่งที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ให้เกิดความเหมาะสมกับพื้นฐานของ

ผู้เรียนแต่ละคน ทั้งในด้านประเภท ปริมาณ และความถี่ของเงื่อนไขๆ เพื่อที่จะเข้าใจถึงจิตใจของผู้เรียนให้ได้ การเรียนรู้มิได้เกิดขึ้นเฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น แต่การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาที่ประสาทรับรู้ทำงาน ประสานกับจิตใจ การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจึงเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ที่มีผู้เรียนเป็นสำคัญ มิใช่ผู้สอน การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมคือ การที่เด็กแต่ละคนมีส่วนร่วม และการมีส่วนร่วมคือ การที่เด็กเอาจิตใจร่วมทำให้ตัวเขาเองเกิดการเรียนรู้ ทฤษฎีนี้นำเสนอในรูปแบบสัญลักษณ์ ยุทธวิธี 4 ดาว โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ยุทธวิธีที่ 1 : วิธีการสอนแบบดาว 5 แฉก ได้แก่ เทคนิคการสอนของครูในชั้นเรียน โดยกระบวนการ 5 อย่าง ดังนี้

1. การเรียนเป็นกลุ่ม
2. การใช้คำถามเป็นสื่อให้คิด
3. การให้เด็กทำกิจกรรมสร้างผลงาน
4. การช่วยให้เด็กเกิดจินตนาการโดยการเสริมด้วยสื่อสายตาต่างๆ
5. การเชื่อมโยงกับชีวิตจริง

ยุทธวิธีที่ 2 : การสร้างสิ่งแวดล้อม เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยกระบวนการ 5 อย่าง ดังนี้

1. การปรับสภาพในห้องเรียน เพื่อให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเองมากที่สุด และสามารถใช้เวลาที่เหลืออยู่ทำกิจกรรมของตนเองในห้องเรียน
2. การจัดบริเวณในโรงเรียนให้เป็นแหล่งความรู้ และแหล่งสนับสนุนความรู้ เช่น ความรู้เกี่ยวกับพรรณไม้ในโรงเรียน ประโยชน์ของอาหารในโรงอาหาร สวนสมุนไพร ร้านหนังสือ
3. การจัดบริเวณศูนย์วิทยากรให้เป็นแหล่งความรู้ที่หลากหลาย นอกเหนือไปจากการเรียนในหลักสูตรปกติ และห้องสมุดยังทำให้เด็กเรียนด้วยตนเอง นักเรียนสามารถเรียนและค้นคว้าได้ด้วยตนเองตามความสนใจ โดยมีครูประจำศูนย์วิทยากร ให้ความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดเมื่อเด็กต้องการและมีการปรับเปลี่ยนสื่อและกิจกรรมการเรียนรู้ทุก 2 - 4 สัปดาห์
4. การให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเพื่อช่วยสร้างเสริมสิ่งแวดล้อมที่บ้าน
5. การร่วมมือกับผู้ปกครองดูแลสิ่งแวดล้อมที่อยู่นอกบ้านและนอกโรงเรียน

ยุทธวิธีที่ 3 : การแนะแนวและจิตวิทยา โดยประสานกัลยาณมิตร 5 กลุ่ม ได้แก่ ครู ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครอง ครูแนะแนว และนักจิตวิทยาหรือจิตแพทย์ ด้วยกระบวนการ 5 อย่าง ดังนี้

1. การปรับโครงสร้างในการแนะแนวและจิตวิทยาโดยการทำงานแบบเป็นทีม ที่มีการแบ่งแยกความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา มีการประสานงานกันอย่างเป็นระบบ (Multidisciplinary Team) ซึ่งจะมีทั้งนักจิตวิทยาหรือจิตแพทย์ นักแนะแนว ครู และผู้ปกครองทุกคน รวมทั้งผู้บริหารด้วย
2. การปรับระบบข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กทุกด้านเพื่อให้ครูและผู้ปกครองได้นำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาเด็กแต่ละคน

3. การให้ความรู้ การปรับทัศนคติ และเทคนิคพื้นฐานของการแนะแนว และจิตวิทยาแก่ครูทุกคน เพื่อให้รู้วิธีสังเกตศักยภาพด้านต่างๆของเด็กตลอดจนปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไข ซึ่งครูจะเป็นบุคคลสำคัญในการให้ข้อมูลร่วมกับผู้ปกครอง

4. การให้ความช่วยเหลือทางจิตวิทยาในกรณีมีปัญหาเกินกว่าที่ครูจะช่วยเหลือได้

5. การให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับจิตวิทยาเด็ก และการส่งเสริมศักยภาพของเด็กด้วยวิธีที่ถูกต้องและเหมาะสม

ยุทธวิธีที่ 4 : การประเมินผลโดยกระบวนการ 5 อย่าง ดังนี้

1. การประเมินผลโดยการทดสอบความรู้พื้นฐานหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังเช่นที่เคยปฏิบัติมา โดยที่ครูมีความรู้และความเข้าใจเรื่องเทคนิคการออกข้อสอบ และการตัดสินผล

2. การประเมินจากแฟ้มสะสมงานหรือแฟ้มสะสมผลงาน (Port-Folio) ทุกด้านของเด็ก

3. การประเมินจากการติดตามกระบวนการทำงานของเด็ก

4. การประเมินการพัฒนาการลักษณะนิสัยของเด็ก

5. การประเมินจากข้อสอบมาตรฐานเพื่อวัดความสามารถพิเศษของเด็กด้านต่างๆ

เมื่อเด็กๆได้รับการกระตุ้นให้เรียนรู้แบบมีส่วนร่วมตามยุทธวิธีเหล่านี้ เด็กจะสามารถแสดงออกได้อย่างหลากหลาย มีโอกาสได้ศึกษาทดลองสิ่งๆที่ตนเองอยากเรียนรู้ ที่มีการจัดเตรียมให้อย่างเป็นระบบทั้งในและนอกห้องเรียน เด็กก็จะแสดงความสามารถหลายด้านหรือเฉพาะด้านของตนออกมาในเชิงสร้างสรรค์ และเป็นการฝึกลักษณะนิสัยที่ดี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคมในโอกาสต่อไป

จะเห็นว่าเมื่อประมวลแนวคิด และหลักการตามทฤษฎีการมีส่วนร่วม ดังที่นำเสนอข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เน้นให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน มีส่วนร่วมในการสร้างความรู้อย่างมีกระบวนการได้ผลงานที่ดี และสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้

7.4 การวัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

นวลจิตต์ ชาวกีรติพงศ์ และคนอื่นๆ (2545: 40 - 41) กล่าวว่า การวัดและประเมินผลลักษณะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สามารถวัดได้จากการประเมินตามสภาพจริง ซึ่งเป็นการประเมินการแสดงออกของผู้เรียนรอบด้านตลอดเวลา ใช้ข้อมูลและวิธีการที่หลากหลาย ดังนี้

1. ศึกษาวัตถุประสงค์ของการประเมิน เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนรอบด้าน ดังนั้นจึงใช้วิธีการที่หลากหลายขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจผลงาน การทดสอบ การรายงานตนเอง การใช้แฟ้มสะสมผลงาน เป็นต้น

2. กำหนดเครื่องมือในการประเมิน เมื่อกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินให้เป็นการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนรอบด้านตามสภาพจริงแล้ว การกำหนดเครื่องมือจึงเป็นเครื่องมือที่หลากหลาย เป็นต้นว่า

2.1 การบันทึกข้อมูล ได้แก่ การบันทึกหลักฐานร่องรอยหรือผลงานจากการร่วมกิจกรรม บันทึกของผู้ที่เกี่ยวข้อง

2.2 แบบสังเกต เป็นการสังเกตพฤติกรรมในการร่วมกิจกรรมในสถานการณ์ต่างๆ

2.3 แบบสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์ความรู้สึก ความคิดเห็นทั้งผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง

2.4 แฟ้มสะสมงาน เป็นสื่อที่รวบรวมผลงานหรือตัวอย่างหรือหลักฐานแสดงถึงผลสัมฤทธิ์ ความสามารถ ความพยายาม หรือประเด็นสำคัญที่ต้องเก็บอย่างเป็นระบบ

2.5 แบบทดสอบ เป็นเครื่องมือวัดความรู้ ความเข้าใจที่ยังคงมีความสำคัญต่อการประเมินเสมอ ซึ่งประกอบด้วย ผู้เรียนประเมินตนเอง ครู เพื่อน กลุ่มเพื่อน ผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียน

สิทธิพงษ์ สุพรม (2549: 89) ได้ศึกษา เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะบางประการกับความสามารถในการจัดการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยได้สร้างแบบสอบถามวัดลักษณะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นแบบชนิดข้อความ ที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

กนกวรรณ ศรีลาเลิศ (2549: 144) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยคุณลักษณะผู้เรียนกับความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยได้สร้างแบบสอบถามวัดลักษณะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นแบบชนิดข้อความ ที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือจากแบบสอบถามวัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ของกนกวรรณ ศรีลาเลิศ (2549: 144) ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน คือด้านเทคนิคการสอนของอาจารย์ ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ ด้านการแนะแนวและด้านการรับรู้การประเมินผลการเรียนการสอนจากอาจารย์ มาใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยพัฒนาข้อคำถามให้มีความครอบคลุมตามทฤษฎีและนิยมเชิงปฏิบัติการ สร้างข้อคำถามขึ้นเองในบางข้อ ปรับข้อความและจำนวนข้อคำถามให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

7.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

มาร์ติน เมร์ (ซูชิฟ อ่อนโคกสูง และ อนุสรณ์ อรรถศิริ. 2549: 16; อ้างอิงจาก Martin Maehr, 1984) ได้กล่าวว่า การที่นักเรียนจะเชื่อในพลังความสามารถแห่งตนมากน้อยแค่ไหน ขึ้นอยู่กับ สถานการณ์การเรียนการสอน ประสบการณ์ในอดีต และบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งสถานการณ์การเรียนการสอน เป็นองค์ประกอบที่นักเรียนกำลังเผชิญอยู่ในห้องเรียน ขณะมีการเรียนการสอน ประกอบด้วย กิจกรรมการเรียนการสอนต่างๆ เนื้อหาวิชา ความคาดหวังของครูและเพื่อนที่มีต่อนักเรียน ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อความเชื่อในพลังความสามารถแห่งตน ซึ่งจะส่งผลให้เด็กเกิดความเชื่อมั่น และประสบความสำเร็จในที่สุด

อาร์รอน (Aaron. 1994: 98) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองกับแรงจูงใจภายใน ในการเข้าร่วมกิจกรรมออกกำลังกายของผู้ใหญ่วัยกลางคน (อายุ 45 - 64 ปี) ที่ไม่ได้ออกกำลังกายมาก่อนหน้าการวิจัย เป็นระยะเวลา 6 เดือน แต่มีสุขภาพดี ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบลำดับขั้น

(hierarchical regression analysis) พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนก่อให้เกิดความแปรปรวนของแรงจูงใจภายในได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วลีรัตน์ แตรตุลาการ (2541: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการประยุกต์ทฤษฎีความสามารถตนเองร่วมกับกระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมในการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ ของนักเรียนพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ศรีธัญญา จังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 จำนวน 80 คน เป็นกลุ่มทดลอง 40 คน และกลุ่มเปรียบเทียบจำนวน 40 คน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกาย การรับรู้ความสามารถตนเอง ความคาดหวังในผลลัพธ์ พฤติกรรมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ ชีพจรขณะพัก ความดันโลหิตที่ดีขึ้นกว่าก่อนการทดลอง และดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังพบว่า การรับรู้ความสามารถตนเอง ในการออกกำลังกาย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออกกำลังกายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

สุนทรา เลี้ยงเชวงวงศ์ (2541: 68) ได้ศึกษาผลของการให้ความรู้ด้านสุขภาพและการส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเอง ต่อแบบแผนการดำเนินชีวิตของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดหัวใจ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยโรคหลอดเลือดหัวใจทั้งเพศชายและเพศหญิงจำนวน 20 ราย แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 7 – 8 คน ให้แต่ละกลุ่มได้รับความรู้ด้านสุขภาพและการส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองโดยการสังเกตตัวแบบจากวีดิทัศน์ ร่วมกับการใช้คำพูดชักจูง จำนวน 3 ครั้ง ห่างกันทุกเดือน ผลการทดลองพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีแบบแผนการดำเนินชีวิตภายหลังการทดลองสูงขึ้น และแตกต่างกับก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

บุญร่วม แก้วบุญเรือง (2548: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการประยุกต์ทฤษฎีความสามารถของตนเองร่วมกับกระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมในการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพของนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยกลุ่มทดลอง 50 คน กลุ่มเปรียบเทียบ 50 คน กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพที่ประยุกต์ทฤษฎีความสามารถตนเองร่วมกับกระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลอง

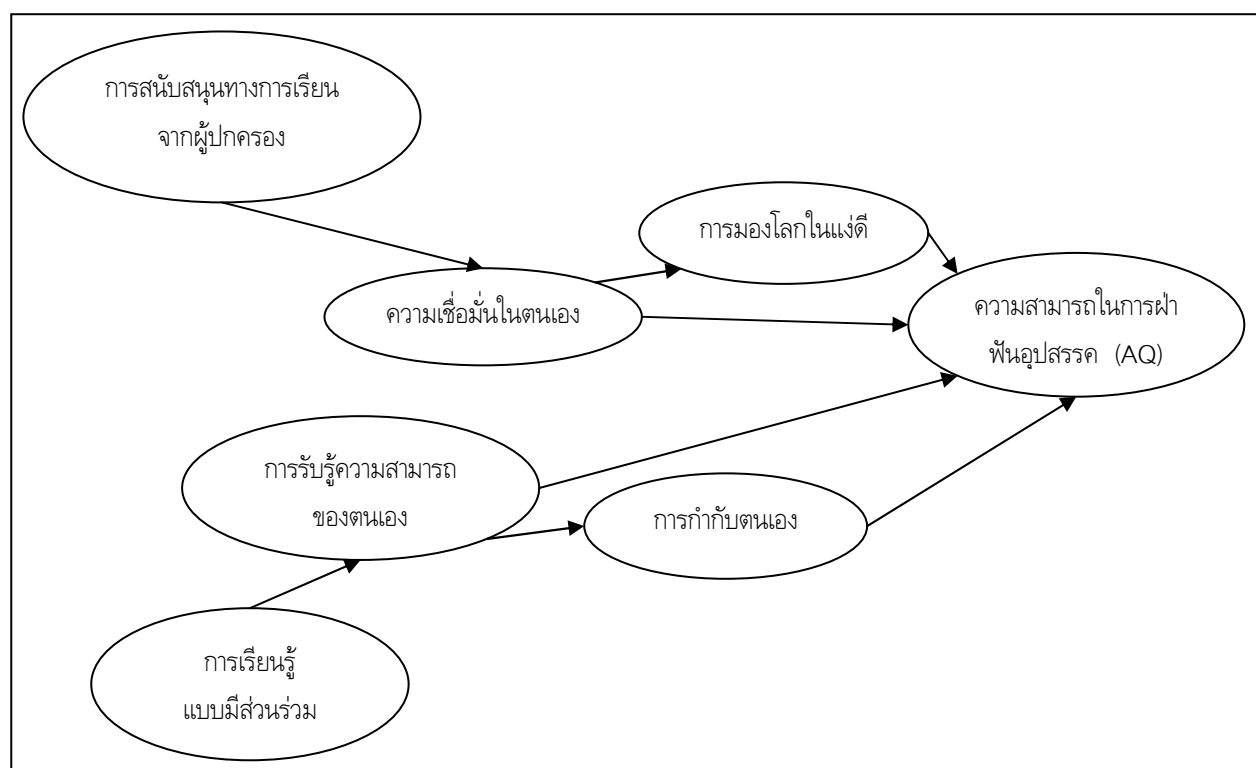
- 1) กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถตนเอง ในการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ
- 2) กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความคาดหวังในผลลัพธ์ของการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ
- 3) กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ และ
- 4) กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยชีพจรขณะพัก ดีขึ้นกว่าก่อนการทดลองและดีขึ้นกว่ากลุ่ม เปรียบเทียบ

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากความหมาย แนวคิดทฤษฎีของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภายในห้องเรียนนั้นถือว่ามีความสำคัญ โดยเฉพาะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ถือว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน เมื่อผู้เรียนได้รับการกระตุ้นให้มีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม เด็กจะแสดงความสามารถหลายด้านหรือเฉพาะด้านของตนออกมาในเชิงสร้างสรรค์ เพราะสถานการณ์การเรียนการสอน เป็นองค์ประกอบที่นักเรียนกำลังเผชิญอยู่ในห้องเรียน ขณะมีการเรียนการสอน

ประกอบด้วย กิจกรรมการเรียนการสอนต่างๆ เนื้อหาวิชา ความคาดหวังของครูและเพื่อนที่มีต่อนักเรียน ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อความเชื่อในพลังความสามารถแห่งตน ซึ่งจะส่งผลให้เด็กรับรู้ความสามารถของตนเอง ตอบสนองต่อเหตุการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม และประสบความสำเร็จในที่สุด เป็นเหตุผลยืนยันว่าการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เป็นการจัดกิจกรรมที่ทำให้เด็กมีการเรียนรู้และส่งเสริมให้นักเรียนมีการรับรู้ความสามารถของตนเอง พร้อมทั้งเผชิญกับปัญหาต่างๆ และปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม สามารถเผชิญเหตุการณ์ต่างๆ และสามารถแก้ปัญหาได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงคัดสรรตัวแปรการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมาศึกษาเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพล และสามารถอธิบายความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของนิสิตนักศึกษาได้ โดยผ่านการรับรู้ความสามารถของตนเอง ผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานเพื่อทดสอบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ คือ การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค โดยผ่านทาง การรับรู้ความสามารถของตนเอง ดังภาพประกอบ 13

ภาพประกอบ 13 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปร 7 ตัว

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ที่มุ่งศึกษาอิทธิพลทั้งทางตรงทางอ้อม และอิทธิพลรวมของปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค และสังเคราะห์รูปแบบอธิบายความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในเขตกรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2550 มีจำนวนทั้งสิ้น 23,471 คน ดังตาราง 2

ตาราง 2 ประชากรที่ใช้ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิจัยของนิสิตนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
รัฐบาลในเขตกรุงเทพมหานคร

ประเภท	มหาวิทยาลัย	จำนวนนิสิตนักศึกษา	รวมทั้งหมด
มหาวิทยาลัยปิด	1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	1,179	6,786
	2. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	902	
	3. มหาวิทยาลัยศิลปากร	539	
	4. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	629	
	5. มหาวิทยาลัย รม.สวนดุสิต	701	
	6. มหาวิทยาลัย รม.สวนสุนันทา	171	
	7. มหาวิทยาลัย รม.จันทรเกษม	678	
	8. มหาวิทยาลัย รม.พระนคร	163	
	9. มหาวิทยาลัย รม.ธนบุรี	186	
	10.มหาวิทยาลัย รม.บ้านสมเด็จเจ้าพระยา	1,638	
มหาวิทยาลัยเปิด	1. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	5,517	16,685
	2. มหาวิทยาลัยรามคำแหง	11,168	
รวม	12	23,471	

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (มิถุนายน 2550)

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยวางแผนกำหนดลักษณะและขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิต นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบรบาลในเขตกรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2550 มีจำนวนทั้งสิ้น 724 คน โดยเป็นนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยปิด จำนวน 343 คน และเป็นนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยเปิด จำนวน 381 คน ซึ่งได้มาจากเทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

จากการสำรวจข้อมูลหน่วยสมาชิกของประชากรจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ คือ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา แล้วทำการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง และผู้วิจัยใช้หลักของการสุ่ม โดยกำหนดขนาดของความคลาดเคลื่อน (limit of error) และระดับความเชื่อมั่น (level of confidence: $1-\alpha$) ที่ .95 ในการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากร โดยอาศัยข้อมูลในการประมาณค่าขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ขนาดของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า ($e=Z_{.05/2} S_{\bar{x}}$) เท่ากับ 0.5 คะแนน จากคะแนนเต็มของแบบวัดความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ซึ่งผู้วิจัยถือว่าเป็นขนาดที่พอเพียงสำหรับการทำวิจัย ในครั้งนี้

2. ค่าประมาณความแปรปรวนของกลุ่มประชากร (σ^2) ในแต่ละประเภทของมหาวิทยาลัย ได้จากการนำแบบวัดความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคไปทดลองใช้ (Try out) กับนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบรบาลในเขตกรุงเทพมหานคร ที่สุ่มมาจากประชากรเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง ได้ค่าประมาณความแปรปรวน ดังนี้ มหาวิทยาลัยปิดมีค่าความแปรปรวน 425.59 และมหาวิทยาลัยเปิดมีค่าความแปรปรวน 417.65 ตามลำดับ จากนั้นผู้วิจัยจึงนำค่าความแปรปรวนที่ได้ไปประมาณค่าขนาดของกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี

ผู้วิจัยนำไปคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของแต่ละมหาวิทยาลัย โดยใช้สูตรการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) (มยุรี ศรีชัย, 2538: 105) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวนอย่างน้อยทั้งหมดในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 673 คน

ผู้วิจัยได้จัดทำกรอบการสุ่ม (Sampling Frame) แล้วออกแบบการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ดังกระบวนการการสุ่ม โดยมีรายละเอียดในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง และขั้นตอนในการสุ่มตัวอย่าง ตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการแบ่งประชากรออกเป็น ประชากรย่อย (Subpopulation) โดยใช้ตัวแปรด้านประเภทของสถาบันการศึกษาเป็นตัวแปรจำแนก (Classified variable) ในการแบ่งชั้นภูมิ เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนระหว่างมหาวิทยาลัยปิดและมหาวิทยาลัยเปิด มีความแตกต่างกัน โดยในมหาวิทยาลัยเปิดจะให้อิสระทางการศึกษาสูงกว่ามหาวิทยาลัยปิด ด้วยเหตุผลนี้ผู้วิจัยจึงเลือกใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และกำหนดให้ประเภทของมหาวิทยาลัยเป็นหน่วยของการสุ่ม (Sampling Unit) ทำให้ได้ชั้นของมหาวิทยาลัยปิดและมหาวิทยาลัยเปิด โดยมหาวิทยาลัยปิดเป็นชั้นที่ 1 และมหาวิทยาลัยเปิดเป็นชั้นที่ 2

ขั้นที่ 2 ในการดำเนินการโดยการแบ่งชั้นภูมิของประชากรออกเป็น 2 ชั้น โดยใช้ประเภทของสถานการศึกษาเป็นตัวแปรจำแนก ทำให้ได้ชั้นของมหาวิทยาลัยปิดและมหาวิทยาลัยเปิด โดยที่ความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคภายในประเภทของมหาวิทยาลัยเดียวกันจะมีความคล้ายคลึงกันมากที่สุด (Homogeneity within Strata) และระหว่างประเภทของมหาวิทยาลัยจะมีความแตกต่างกันมากที่สุด (Heterogeneity between Strata) จึงช่วยลดความลำเอียงอันเนื่องมาจากการสุ่มได้ และส่งผลให้มีความน่าจะเป็นที่จะได้กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะของความเป็นตัวแทนที่แท้จริง (Truly Representativeness) ของประชากรมากที่สุด

ผลจากการแบ่งในขั้นที่ 1 ทำให้ได้ประชากรย่อย 2 ชั้น โดยที่ในชั้นของมหาวิทยาลัยปิด และมหาวิทยาลัยเปิด จะประกอบด้วยมหาวิทยาลัยจำนวนหลายแห่ง เนื่องจากหลักสูตรและสาขาวิชาที่เปิดสอนในคณะศึกษาศาสตร์ในแต่ละมหาวิทยาลัยนั้นมีความคล้ายคลึงกัน ผู้วิจัยจึงแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามเทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) กำหนดให้มหาวิทยาลัยหนึ่งแห่งภายในชั้นนั้นเป็น 1 กลุ่ม (Cluster) และกำหนดให้มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งที่ได้จากการสุ่มในขั้นที่ 1 เป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling unit) หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อเป็นตัวแทนของมหาวิทยาลัยปิดและมหาวิทยาลัยเปิด เนื่องจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยรามคำแหง มีความคล้ายคลึงกันทั้งในหลักสูตรและสาขาวิชาที่เปิดสอน ในขั้นตอนนี้จึงทำให้ได้ตัวแทนของมหาวิทยาลัย คือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยรามคำแหง ตามลำดับ

ขั้นที่ 3 ผลจากการแบ่งในขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 ทำให้ได้ประชากรย่อย 2 กลุ่ม คือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเป็นประชากรย่อยในกลุ่มของมหาวิทยาลัยปิด และมหาวิทยาลัยรามคำแหงเป็นประชากรย่อยในกลุ่มของมหาวิทยาลัยเปิด หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงทำการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) (มยุรี ศรีชัย, 2538: 105) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวนอย่างน้อยทั้งหมดในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 673 คน

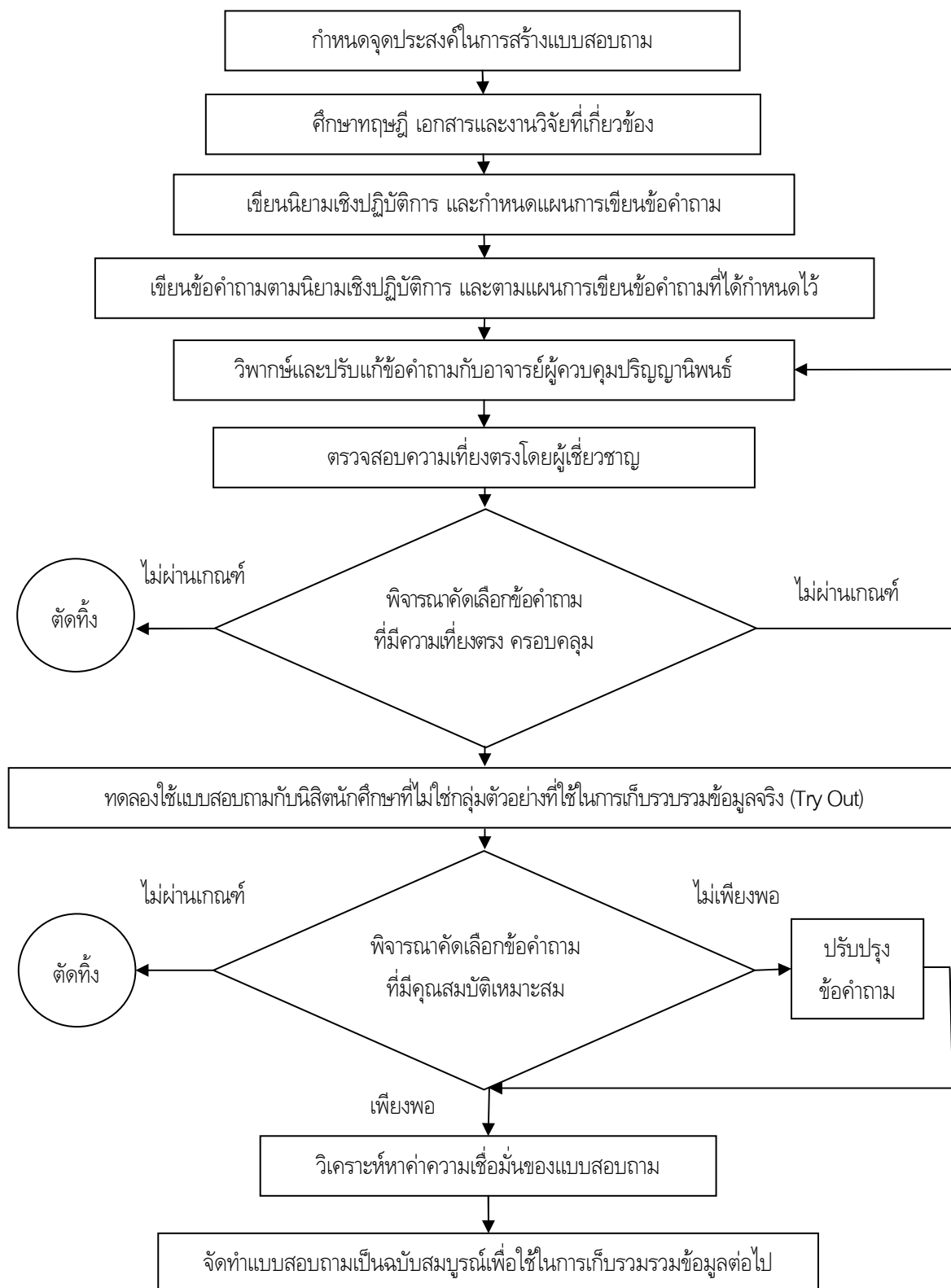
ขั้นที่ 4 เนื่องจากขนาดของประชากรภายในแต่ละชั้นมีความแตกต่างกันมาก ผู้วิจัยจึงเลือกใช้เทคนิคการสุ่มแบบไม่เป็นสัดส่วนกับจำนวนประชากร (Disproportionate Stratified Random Sampling) ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรัฐบาลในเขตกรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2550 มีจำนวนทั้งสิ้น 724 คน โดยเป็นนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยปิด จำนวน 343 คน และเป็นนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยเปิด จำนวน 381 คน ซึ่งได้มาจากเทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ดังตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนนิสิตนักศึกษาที่ได้รับการสุ่มให้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ประเภท	มหาวิทยาลัย	จำนวนนิสิตนักศึกษา
มหาวิทยาลัยปิด	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	343
มหาวิทยาลัยเปิด	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	381
	รวม	724

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยจะดำเนินการสร้างเครื่องมือโดยมีขั้นตอน ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วยเครื่องมือจำนวน 7 ฉบับ คือ

1. แบบสอบถามวัดความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค	จำนวน 40 ข้อ
2. แบบสอบถามวัดการมองโลกในแง่ดี	จำนวน 15 ข้อ
3. แบบสอบถามวัดการกำกับตนเอง	จำนวน 15 ข้อ
4. แบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเอง	จำนวน 15 ข้อ
5. แบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถของตนเอง	จำนวน 15 ข้อ
6. แบบสอบถามวัดการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง	จำนวน 15 ข้อ
7. แบบสอบถามวัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม	จำนวน 19 ข้อ

โดยมีรายละเอียดในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ดังนี้

2.1 รายละเอียดการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองมีจำนวน 2 ฉบับ คือ แบบสอบถามวัดความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค และแบบสอบถามวัดการกำกับตนเอง ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. กำหนดเป้าหมายในการสร้างแบบสอบถาม คือ แบบสอบถามวัดความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค และแบบสอบถามวัดการกำกับตนเอง เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีคุณภาพไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษากับนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบราลีในเขตกรุงเทพมหานคร

2. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค และการกำกับตนเอง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้เลือกสร้างแบบสอบถามจากความหมาย แนวคิดและทฤษฎี ที่ได้ศึกษาจากเอกสารในบทที่ 2

3. เขียนนิยามเชิงปฏิบัติการจากการศึกษาในข้อ 2 เพื่อเป็นกรอบในการสร้างเครื่องมือ

4. สร้างแบบสอบถาม โดยเขียนข้อคำถามตามนิยามเชิงปฏิบัติการ ให้มีความครอบคลุม ดังนี้

4.1 แบบสอบถามวัดความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค	จำนวน 60 ข้อ
- ด้านการควบคุมสถานการณ์	จำนวน 15 ข้อ
- ด้านการวิเคราะห์ต้นตอของอุปสรรค และด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเอง	จำนวน 15 ข้อ
- ด้านการรับรู้ผลกระทบของอุปสรรค	จำนวน 15 ข้อ
- ด้านความอดทนต่ออุปสรรค	จำนวน 15 ข้อ
4.2 แบบสอบถามวัดการกำกับตนเอง	จำนวน 25 ข้อ
- ด้านการสังเกตตนเอง	จำนวน 9 ข้อ

- ด้านการตัดสินใจการกระทำของตนเอง	จำนวน	8	ข้อ
- ด้านปฏิกิริยาสะท้อนต่อตนเอง	จำนวน	8	ข้อ

5. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาวิพากษ์กับอาจารย์ที่ควบคุมปริญาพนธ์ และปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำ

6. นำแบบสอบถามที่ได้คัดกรองจาก ข้อ 5 มาตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหา ความสอดคล้องและครอบคลุมตามนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปร และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 – 1.00 ซึ่งผลการพิจารณาพบว่า ข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์คัดเลือก ได้แก่ แบบสอบถามวัดความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค จำนวน 52 ข้อ และแบบสอบถามวัดการกำกับตนเอง จำนวน 21 ข้อ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.6 – 1.00 และปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามที่ไม่เหมาะสมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

7. นำแบบสอบถามที่ได้คัดกรองจาก ข้อ 6 ไปทดลองใช้ (Try out) กับนิสิตนักศึกษาที่สุ่มมาจากประชากรเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง โดยสุ่มจากมหาวิทยาลัยรัฐบาลในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 150 คน เมื่อนำแบบสอบถามมาพิจารณาความถูกต้องและสมบูรณ์ ปรากฏว่าได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์จำนวน 144 ฉบับ จากนั้น นำผลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาคุณภาพรายข้อเพื่อหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้ Item – total Correlation ซึ่งพบว่า แบบสอบถามวัดความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .118 - .645 แล้วนำผลที่ได้มาพิจารณาคัดเลือกข้อที่ผ่านเกณฑ์ โดยพิจารณาข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป โดยมีข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือก จำนวน 40 ข้อ รวมทุกข้อของแต่ละด้านแล้วมีความครอบคลุมตามโครงสร้างของนิยามเชิงปฏิบัติการ แล้วหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .924 โดยมีค่าความเชื่อมั่นรายด้านดังนี้ ด้านการควบคุมสถานการณ์มีค่าความเชื่อมั่นรายด้านเท่ากับ .787 ด้านการวิเคราะห์ต้นตอของอุปสรรค และด้านการยอมรับผลการกระทำของตนเองมีค่าความเชื่อมั่นรายด้านเท่ากับ .876 ด้านการรับรู้ผลกระทบของอุปสรรคมีค่าความเชื่อมั่นรายด้านเท่ากับ .786 และด้านความอดทนต่ออุปสรรคมีค่าความเชื่อมั่นรายด้านเท่ากับ .747

และแบบสอบถามวัดการกำกับตนเอง มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง -.217 - .626 แล้วนำผลที่ได้มาพิจารณาคัดเลือกข้อที่ผ่านเกณฑ์ โดยพิจารณาข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ซึ่งมีข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือก จำนวน 15 ข้อ รวมทุกข้อของแต่ละด้านแล้วมีความครอบคลุมตามโครงสร้างของนิยามเชิงปฏิบัติการ แล้วหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .863 โดยมีค่าความเชื่อมั่นรายด้านดังนี้ ด้านการสังเกตตนเองมีค่าความเชื่อมั่นรายด้านเท่ากับ .724 ด้านการตัดสินใจการกระทำของ

ตนเองมีค่าความเชื่อมั่นรายด้านเท่ากับ .757 และด้านปฏิภณียาสะท้อนต่อตนเองมีค่าความเชื่อมั่นรายด้านเท่ากับ .710

8. จัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อไป

ตัวอย่างเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาเพื่อใช้ในการวิจัย และการตรวจให้คะแนน

1. ตัวอย่างแบบสอบถามวัดความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค

คำชี้แจง จงเลือกคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุดจากคำถามต่อไปนี้

0. ในวันสอบวิชาที่สำคัญ เกิดฝนตก รถติด และทำให้ท่านไปสอบไม่ทันเวลา
0. เหตุที่ทำให้ท่านไปสอบไม่ทันเวลา เป็นเรื่องที่ (C)	ไม่สามารถจัดการได้	<table border="1"> <tr> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> <td>5</td> </tr> </table>	1	2	3	4	5	สามารถจัดการได้
1	2	3	4	5				
0. ท่านคิดว่าสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาในครั้งนี้เกิดจากใคร (O_r)	ปัจจัยอื่นๆ	<table border="1"> <tr> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> <td>5</td> </tr> </table>	1	2	3	4	5	ตัวท่านเอง
1	2	3	4	5				
0. ท่านคิดว่าท่านสามารถยอมรับปัญหาที่เกิดขึ้นในครั้งนี้ได้หรือไม่ (O_w)	ไม่ยอมรับ	<table border="1"> <tr> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> <td>5</td> </tr> </table>	1	2	3	4	5	ยอมรับ
1	2	3	4	5				
0. ท่านคิดว่าผลจากปัญหาที่เกิดขึ้นในครั้งนี้ จะมีผลกระทบต่อเรื่องอื่นๆของท่านหรือไม่ (R)	มีผลกระทบ	<table border="1"> <tr> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> <td>5</td> </tr> </table>	1	2	3	4	5	ไม่มีผลกระทบ
1	2	3	4	5				
0. ท่านคิดว่าท่านสามารถปรับความรู้สึกของตนเองที่จะยอมรับผลจากปัญหานี้ ได้หรือไม่ (E)	ไม่ได้แน่ๆ	<table border="1"> <tr> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> <td>5</td> </tr> </table>	1	2	3	4	5	ได้แน่นอน
1	2	3	4	5				

เกณฑ์การให้คะแนน

ให้คะแนนตามตัวเลขที่ผู้ตอบได้ทำการเลือก

ข้อ	5	ให้คะแนน	5	คะแนน
ข้อ	4	ให้คะแนน	4	คะแนน
ข้อ	3	ให้คะแนน	3	คะแนน
ข้อ	2	ให้คะแนน	2	คะแนน
ข้อ	1	ให้คะแนน	1	คะแนน

การแปลความหมายคะแนน

ระดับคะแนน	4.51 – 5.00	แสดงว่า	มีความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคอยู่ในระดับสูง
ระดับคะแนน	3.51 – 4.50	แสดงว่า	มีความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคอยู่ในระดับค่อนข้างสูง
ระดับคะแนน	2.51 – 3.50	แสดงว่า	มีความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับคะแนน 1.51 – 2.50 แสดงว่า มีความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ

ระดับคะแนน 1.00 – 1.50 แสดงว่า มีความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคอยู่ในระดับต่ำ

2. ตัวอย่างแบบสอบถามวัดการกำกับตนเอง

แบบสอบถามวัดการกำกับตนเอง

คำชี้แจง ให้อ่านและพิจารณาว่าข้อความต่อไปนี้ตรงกับความรู้สึกของท่านในระดับใด แล้วโปรดทำ

เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ใกล้เคียงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด

ช่อง 5 หมายถึง ท่านรู้สึกว่าเป็นจริงมากที่สุด

ช่อง 4 หมายถึง ท่านรู้สึกว่าเป็นจริงจริง

ช่อง 3 หมายถึง ท่านรู้สึกว่าเป็นจริงปานกลาง

ช่อง 2 หมายถึง ท่านรู้สึกว่าจะไม่ค่อยจริง

ช่อง 1 หมายถึง ท่านรู้สึกว่าจะไม่จริง

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		5	4	3	2	1
0	<u>ด้านการสังเกตตนเอง</u> แม้ว่าท่านจะเหน็ดเหนื่อยจากกิจกรรมต่างๆในแต่ละวันแค่ไหนก็ตาม ท่านจะไม่พักผ่อนหากงานที่ได้รับมอบหมายยังไม่เสร็จเรียบร้อย					
0	<u>ด้านการตัดสินใจกระทำของตนเอง</u> ท่านตื่นนอนแต่เช้าแม้ว่าจะต้องนอนดึก แสดงว่าท่านบังคับตนเองได้					
0	<u>ด้านปฏิกิริยาสะท้อนต่อตนเอง</u> ถ้าท่านถูกตำหนิเพราะทำงานไม่เรียบร้อย ท่านจะตรวจสอบดูว่าไม่เรียบร้อยตรงไหน แล้วทำการแก้ไขให้เรียบร้อยทันที					

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามวัดการกำกับตนเอง

ข้อความทางบวก

ช่อง 5 ให้คะแนน 5 คะแนน

ช่อง 4 ให้คะแนน 4 คะแนน

ช่อง 3 ให้คะแนน 3 คะแนน

ช่อง 2 ให้คะแนน 2 คะแนน

ช่อง 1 ให้คะแนน 1 คะแนน

การแปลความหมายคะแนน

ระดับคะแนน	4.51 – 5.00	แสดงว่า มีการกำกับตนเองอยู่ในระดับสูง
ระดับคะแนน	3.51 – 4.50	แสดงว่า มีการกำกับตนเองอยู่ในระดับค่อนข้างสูง
ระดับคะแนน	2.51 – 3.50	แสดงว่า มีการกำกับตนเองอยู่ในระดับปานกลาง
ระดับคะแนน	1.51 – 2.50	แสดงว่า มีการกำกับตนเองอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ
ระดับคะแนน	1.00 – 1.50	แสดงว่า มีการกำกับตนเองอยู่ในระดับต่ำ

2.2 รายละเอียดการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยพัฒนาเครื่องมือจำนวน 5 ฉบับ คือ แบบสอบถามวัดการมองโลกในแง่ดี แบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเอง แบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถของตนเอง แบบสอบถามวัดการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง แบบสอบถามวัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และมีขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือ สร้างข้อคำถามขึ้นเองในบางข้อ ปรับข้อความและจำนวนข้อคำถามให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แล้วนำแบบสอบถามที่พิจารณาแล้วมาวิพากษ์กับอาจารย์ที่ควบคุมปริญญาโท ปรับปรุงและพัฒนาข้อคำถามตามคำแนะนำ โดยผู้วิจัยพัฒนาข้อคำถามให้มีความครอบคลุมตามทฤษฎีและนิยามเชิงปฏิบัติการ สร้างข้อคำถามขึ้นเองในบางข้อ ปรับข้อความและจำนวนข้อคำถามให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แล้วนำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงไปทดลองใช้ (Try out) กับนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ กรุงเทพมหานคร จำนวน 150 คน เมื่อนำแบบสอบถามมาพิจารณาความถูกต้องและสมบูรณ์ ปรากฏว่าได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์จำนวน 144 ฉบับ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบสอบถามวัดการมองโลกในแง่ดีที่ผู้วิจัยพัฒนาจากแบบสอบถามวัดการมองโลกในแง่ดีของ สุมาลี พัวชู (2547: 114) ซึ่งใช้กับนิสิตนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย จากนั้น นำผลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาคุณภาพรายข้อเพื่อหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้ Item – total Correlation ซึ่งพบว่า แบบสอบถามวัดการมองโลกในแง่ดี มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .021 -.796 แล้วนำผลที่ได้มาพิจารณาคัดเลือกข้อที่ผ่านเกณฑ์ โดยพิจารณาข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ซึ่งมีข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือก จำนวน 15 ข้อ รวมทุกข้อของแต่ละด้านแล้วมีความครอบคลุมตามโครงสร้างของนิยามเชิงปฏิบัติการ แล้วหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) พบว่า แบบสอบถามวัดการมองโลกในแง่ดีมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .918 โดยมีค่าความเชื่อมั่นรายด้านดังนี้ ด้านแหล่งกำเนิดของสาเหตุมีความเชื่อมั่นรายด้านเท่ากับ .830 ด้านความคงทนของสาเหตุมีความเชื่อมั่นรายด้านเท่ากับ .814 และด้านความสามารถในการควบคุมสาเหตุมีความเชื่อมั่นรายด้านเท่ากับ .815

2. แบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเองที่ผู้วิจัยพัฒนาจากแบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเองของ ธัญญา คนอยู่ (2547 : 99) ซึ่งใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากนั้น นำผลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาคุณภาพรายข้อเพื่อหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้ Item – total Correlation ซึ่งพบว่า แบบสอบถาม

วัดความเชื่อมั่นในตนเอง มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง $-.236 - .670$ แล้วนำผลที่ได้มาพิจารณาตัดเลือกข้อที่ผ่านเกณฑ์ โดยพิจารณาข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ $.20$ ขึ้นไป ซึ่งมีข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกจำนวน 15 ข้อ พบว่ามีความครอบคลุมตามโครงสร้างของนิยามเชิงปฏิบัติการ แล้วหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) พบว่า แบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเองมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ $.864$

3. แบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถของตนเอง ที่ผู้วิจัยพัฒนาจากแบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองของ ชนิธดา เกตุอำไพ (2549: 135) ซึ่งใช้กับนักเรียนในช่วงชั้นที่ 3 จากนั้น นำผลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาคุณภาพรายข้อเพื่อหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้ Item – total Correlation ซึ่งพบว่าแบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถของตนเอง มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง $-.043 - .758$ แล้วนำผลที่ได้มาพิจารณาตัดเลือกข้อที่ผ่านเกณฑ์ โดยพิจารณาข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ $.20$ ขึ้นไป ซึ่งมีข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือก จำนวน 15 ข้อ รวมทุกข้อของแต่ละด้านแล้วมีความครอบคลุมตามโครงสร้างของนิยามเชิงปฏิบัติการ แล้วหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) พบว่า แบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ $.893$ โดยมีค่าความเชื่อมั่นรายด้านดังนี้ ด้านการรับรู้ขนาดและระดับความยากมีความเชื่อมั่นรายด้านเท่ากับ $.794$ ด้านการรับรู้การแผ่ขยายมีความเชื่อมั่นรายด้านเท่ากับ $.731$ และด้านการรับรู้ความคงทนหรือความเข้มมีความเชื่อมั่นรายด้านเท่ากับ $.658$

4. แบบสอบถามวัดการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครองที่ผู้วิจัยพัฒนาจากแบบสอบถามวัดการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครองของ มุกข์ดา ผดุงยาม (2547: 203) ซึ่งใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากนั้น นำผลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาคุณภาพรายข้อเพื่อหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้ Item – total Correlation ซึ่งพบว่า แบบสอบถามวัดการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครองมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง $-.447 - .758$ แล้วนำผลที่ได้มาพิจารณาตัดเลือกข้อที่ผ่านเกณฑ์ โดยพิจารณาข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ $.20$ ขึ้นไป ซึ่งมีข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือก จำนวน 15 ข้อ รวมทุกข้อของแต่ละด้านแล้วมีความครอบคลุมตามโครงสร้างของนิยามเชิงปฏิบัติการ แล้วหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) พบว่า แบบสอบถามวัดการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครองมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ $.886$ โดยมีค่าความเชื่อมั่นรายด้านดังนี้ ด้านการสนับสนุนช่วยเหลือทางการเงินสิ่งของมีความเชื่อมั่นรายด้านเท่ากับ $.810$ ด้านการให้ข้อมูลข่าวสารทางการเรียนมีความเชื่อมั่นรายด้านเท่ากับ $.815$ และด้านการตอบสนองทางอารมณ์มีความเชื่อมั่นรายด้านเท่ากับ $.848$

5. แบบสอบถามวัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ที่ผู้วิจัยพัฒนาจากแบบสอบถามวัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของ กนกวรรณ ศรีลาเลิศ (2549: 144) ซึ่งใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากนั้น นำผลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาคุณภาพรายข้อเพื่อหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้ Item – total Correlation ซึ่งพบว่า

แบบสอบถามวัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง -.241 - .703 แล้วนำผลที่ได้มาพิจารณาคัดเลือกข้อที่ผ่านเกณฑ์ โดยพิจารณาข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ซึ่งมีข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือก จำนวน 19 ข้อ รวมทุกข้อของแต่ละด้านแล้วมีความครอบคลุมตามโครงสร้างของนิยามเชิงปฏิบัติการแล้วหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) พบว่า แบบสอบถามวัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .893 โดยมีค่าความเชื่อมั่นรายด้านดังนี้ ด้านเทคนิคการสอนของอาจารย์มีค่าความเชื่อมั่นรายด้านเท่ากับ .781 ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้มีค่าความเชื่อมั่นรายด้านเท่ากับ .673 ด้านการแนะแนวมีค่าความเชื่อมั่นรายด้านเท่ากับ .876 และด้านการประเมินผลการเรียนการสอนของอาจารย์มีค่าความเชื่อมั่นรายด้านเท่ากับ .915

6. จัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อไป

ตัวอย่างเครื่องมือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมาเพื่อใช้ในการวิจัย และการตรวจให้คะแนน

1. ตัวอย่างแบบสอบถามวัดการมองโลกในแง่ดี

แบบสอบถามวัดการมองโลกในแง่ดี

คำชี้แจง ให้อ่านและพิจารณาว่าข้อความต่อไปนี้ตรงกับความรู้สึกของท่านในระดับใด แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ใกล้เคียงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด

ข้อ 5	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่าเป็นจริงมากที่สุด
ข้อ 4	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่าเป็นจริงบ้าง
ข้อ 3	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่าเป็นจริงปานกลาง
ข้อ 2	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่ามีจริงบ้าง
ข้อ 1	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่ามีจริง

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		5	4	3	2	1
0	ด้านแหล่งกำเนิดของสาเหตุ ท่านคิดว่าบางครั้ง ความผิดพลาดที่เกิดขึ้น ไม่ใช่ความผิดของใคร และไม่จำเป็นต้องหาผู้กระทำผิดทุกครั้ง					
0	ด้านความคงทนของสาเหตุ ถึงแม้ทางบ้านของท่านจะประสบปัญหาทางการเงิน และทำให้ท่านจ่ายค่าเทอมไม่ทันตามกำหนด แต่ท่านก็ไม่รู้สึกท้อแท้ และคิดว่าปัญหานี้แก้ไขได้					
0	ด้านความสามารถในการควบคุมสาเหตุ แม้ว่าท่านจะขัดแย้งกันกับเพื่อน ท่านคิดว่าสามารถควบคุมปัญหานี้ได้แน่นอน					

วิธีการตรวจให้คะแนนแบบสอบถามวัดการมองโลกในแง่ดี

ข้อความทางบวก

ช่อง	5	ให้คะแนน	5	คะแนน
ช่อง	4	ให้คะแนน	4	คะแนน
ช่อง	3	ให้คะแนน	3	คะแนน
ช่อง	2	ให้คะแนน	2	คะแนน
ช่อง	1	ให้คะแนน	1	คะแนน

การแปลความหมายคะแนน

ระดับคะแนน	4.51 – 5.00	แสดงว่า	มีการมองโลกในแง่ดีอยู่ในระดับสูง
ระดับคะแนน	3.51 – 4.50	แสดงว่า	มีการมองโลกในแง่ดีอยู่ในระดับค่อนข้างสูง
ระดับคะแนน	2.51 – 3.50	แสดงว่า	มีการมองโลกในแง่ดีอยู่ในระดับปานกลาง
ระดับคะแนน	1.51 – 2.50	แสดงว่า	มีการมองโลกในแง่ดีอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ
ระดับคะแนน	1.00 – 1.50	แสดงว่า	มีการมองโลกในแง่ดีอยู่ในระดับต่ำ

2. ตัวอย่างแบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเอง

แบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเอง

คำชี้แจง ให้อ่านและพิจารณาว่าข้อความต่อไปนี้ตรงกับความรู้สึกของท่านในระดับใด แล้วโปรดทำ

เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ใกล้เคียงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด

ช่อง	5	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่าเป็นจริงมากที่สุด
ช่อง	4	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่าเป็นจริงจริง
ช่อง	3	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่าเป็นจริงปานกลาง
ช่อง	2	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่ามีน้อยจริง
ช่อง	1	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่ามีไม่จริง

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		5	4	3	2	1
0	ท่านมักจะอาสาทำงานในสิ่งที่คิดว่าตนเองทำได้					
0	ท่านรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองทุกครั้ง เมื่อกลุ่มยอมรับข้อเสนอแนะของท่าน					
0	เมื่อมีคนมาขอความช่วยเหลือจากท่าน แม้ว่าท่านไม่มีความรู้ในเรื่องนั้น ท่านก็ไม่รู้สึกอาย และให้การช่วยเหลืออย่างเต็มที่					

วิธีการตรวจให้คะแนนแบบวัดความเชื่อมั่นในตนเอง

ข้อความทางบวก					ข้อความทางลบ				
ช่อง	5	ให้คะแนน	5	คะแนน	ให้คะแนน	1	คะแนน		
ช่อง	4	ให้คะแนน	4	คะแนน	ให้คะแนน	2	คะแนน		
ช่อง	3	ให้คะแนน	3	คะแนน	ให้คะแนน	3	คะแนน		
ช่อง	2	ให้คะแนน	2	คะแนน	ให้คะแนน	4	คะแนน		
ช่อง	1	ให้คะแนน	1	คะแนน	ให้คะแนน	5	คะแนน		

การแปลความหมายคะแนน

ระดับคะแนน	4.51 – 5.00	แสดงว่า	มีความเชื่อมั่นในตนเองอยู่ในระดับสูง
ระดับคะแนน	3.51 – 4.50	แสดงว่า	มีความเชื่อมั่นในตนเองอยู่ในระดับค่อนข้างสูง
ระดับคะแนน	2.51 – 3.50	แสดงว่า	มีความเชื่อมั่นในตนเองอยู่ในระดับปานกลาง
ระดับคะแนน	1.51 – 2.50	แสดงว่า	มีความเชื่อมั่นในตนเองอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ
ระดับคะแนน	1.00 – 1.50	แสดงว่า	มีความเชื่อมั่นในตนเองอยู่ในระดับต่ำ

3. ตัวอย่างแบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถของตนเอง

แบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถของตนเอง

คำชี้แจง		ให้อ่านและพิจารณาว่าข้อความต่อไปนี้ตรงกับความรู้สึกของท่านในระดับใด แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ใกล้เคียงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด		
ช่อง	5	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่าเป็นจริงมากที่สุด	
ช่อง	4	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่าเป็นจริงจริง	
ช่อง	3	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่าเป็นจริงปานกลาง	
ช่อง	2	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่ามีน้อยจริง	
ช่อง	1	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่ามีไม่จริง	

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		5	4	3	2	1
0	<u>ด้านการรับรู้ขนาดและระดับความยาก</u> งานที่ได้รับมอบหมายแม้จะมีปริมาณมาก ท่านก็สามารถทำให้เสร็จตามกำหนด ได้					
0	<u>ด้านการรับรู้การแผ่ขยาย</u> ถ้าท่านไม่เข้าใจในบทเรียน ท่านจะซักถามเพื่อนจนเกิดความเข้าใจ เพื่อที่ท่าน จะได้เข้าใจมากขึ้น					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		5	4	3	2	1
0	ด้านการรับรู้ความคงทนหรือความเข้ม ไม่ว่างานจะยากแค่ไหนก็ตาม ท่านก็จะพยายามอย่างเต็มที่เพื่อให้งานออกมาดีที่สุดในที่สุด					

วิธีการตรวจให้คะแนนแบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถของตนเอง

ข้อความทางบวก

ข้อ	5	ให้คะแนน	5	คะแนน
ข้อ	4	ให้คะแนน	4	คะแนน
ข้อ	3	ให้คะแนน	3	คะแนน
ข้อ	2	ให้คะแนน	2	คะแนน
ข้อ	1	ให้คะแนน	1	คะแนน

การแปลความหมายคะแนน

ระดับคะแนน	4.51 – 5.00	แสดงว่า	มีการรับรู้ความสามารถของตนเองอยู่ในระดับสูง
ระดับคะแนน	3.51 – 4.50	แสดงว่า	มีการรับรู้ความสามารถของตนเองอยู่ในระดับค่อนข้างสูง
ระดับคะแนน	2.51 – 3.50	แสดงว่า	มีการรับรู้ความสามารถของตนเองอยู่ในระดับปานกลาง
ระดับคะแนน	1.51 – 2.50	แสดงว่า	มีการรับรู้ความสามารถของตนเองอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ
ระดับคะแนน	1.00 – 1.50	แสดงว่า	มีการรับรู้ความสามารถของตนเองอยู่ในระดับต่ำ

4. ตัวอย่างแบบสอบถามวัดการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง

แบบสอบถามวัดการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง

คำชี้แจง	ให้อ่านและพิจารณาว่าข้อความต่อไปนี้ตรงกับความรู้สึกของท่านในระดับใด แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ใกล้เคียงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด				
ข้อ	5	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่าเป็นจริงมากที่สุด		
ข้อ	4	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่าเป็นจริงจริง		
ข้อ	3	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่าเป็นจริงปานกลาง		
ข้อ	2	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่ามีจริง		
ข้อ	1	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่ามีจริง		

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		5	4	3	2	1
0	ด้านการสนับสนุนช่วยเหลือทางการเงินสิ่งของ ผู้ปกครองให้เงินอย่างเพียงพอเมื่อท่านต้องเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของทางมหาวิทยาลัย					
0	ด้านการให้ข้อมูลข่าวสารทางการเรียน ผู้ปกครองให้คำแนะนำเมื่อเห็นว่าท่านทำงานผิดพลาด					
0	ด้านการตอบสนองทางอารมณ์ ทุกครั้งที่ท่านมีปัญหาในการเรียน ผู้ปกครองจะแสดงความเห็นใจและให้กำลังใจท่านเสมอ					

วิธีการตรวจให้คะแนนแบบสอบถามวัดการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง

ข้อความทางบวก

ข้อ	5	ให้คะแนน	5	คะแนน
ข้อ	4	ให้คะแนน	4	คะแนน
ข้อ	3	ให้คะแนน	3	คะแนน
ข้อ	2	ให้คะแนน	2	คะแนน
ข้อ	1	ให้คะแนน	1	คะแนน

การแปลความหมายคะแนน

ระดับคะแนน	5.51 – 5.00	แสดงว่า	ได้รับการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครองอยู่ในระดับสูง
ระดับคะแนน	3.51 – 4.50	แสดงว่า	ได้รับการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครองอยู่ในระดับค่อนข้างสูง
ระดับคะแนน	2.51 – 3.50	แสดงว่า	ได้รับการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลาง
ระดับคะแนน	1.51 – 2.50	แสดงว่า	ได้รับการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครองอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ
ระดับคะแนน	1.00 – 1.50	แสดงว่า	ได้รับการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครองอยู่ในระดับต่ำ

5. ตัวอย่างแบบสอบถามวัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

แบบสอบถามวัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

คำชี้แจง	ให้อ่านและพิจารณาว่าข้อความต่อไปนี้ตรงกับความรู้สึกของท่านในระดับใด แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ใกล้เคียงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด		
ข้อ	5	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่าเป็นจริงมากที่สุด
ข้อ	4	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่าย่อมจริง

- ข้อ 3 หมายถึง ท่านรู้สึกว่าเป็นจริงปานกลาง
 ข้อ 2 หมายถึง ท่านรู้สึกว่ามีค่าจริง
 ข้อ 1 หมายถึง ท่านรู้สึกว่ามีค่าจริง

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		5	4	3	2	1
0	<u>ด้านเทคนิคการสอนของอาจารย์</u> เมื่ออาจารย์ใช้สื่อการสอนต่างๆ เช่น แผ่นใส เครื่องฉายภาพ ฯลฯ ในชั้นเรียน ท่านให้ความร่วมมือต่างๆ หรือตั้งใจเรียนอย่างเต็มที่					
0	<u>ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้</u> ก่อนสอบท่านจะทบทวนบทเรียนร่วมกันกับเพื่อนเสมอ					
0	<u>ด้านการแนะแนว</u> ท่านเข้าร่วมโครงการพัฒนาทักษะสำหรับประกอบอาชีพที่ทางมหาวิทยาลัยจัดให้เสมอ					
0	<u>ด้านการประเมินผลการเรียนการสอนของอาจารย์</u> อาจารย์ยอมรับฟังความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับวิธีการเก็บคะแนนในกิจกรรมต่างๆ เช่น ให้ทำรายงาน หรือทดสอบ และปรับตามความเหมาะสม					

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามวัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

ข้อความทางบวก

- ข้อ 5 ให้คะแนน 5 คะแนน
 ข้อ 4 ให้คะแนน 4 คะแนน
 ข้อ 3 ให้คะแนน 3 คะแนน
 ข้อ 2 ให้คะแนน 2 คะแนน
 ข้อ 1 ให้คะแนน 1 คะแนน

การแปลความหมายคะแนน

- ระดับคะแนน 4.51 – 5.00 แสดงว่า ได้รับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับสูง
 ระดับคะแนน 3.51 – 4.50 แสดงว่า ได้รับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง
 ระดับคะแนน 2.51 – 3.50 แสดงว่า ได้รับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง
 ระดับคะแนน 1.51 – 2.50 แสดงว่า ได้รับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ
 ระดับคะแนน 1.00 – 1.50 แสดงว่า ได้รับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับต่ำ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ติดต่อคณะศึกษาศาสตร์ในมหาวิทยาลัยที่เป็นหน่วยตัวอย่าง โดยทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความอนุเคราะห์จากมหาวิทยาลัย ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะในมหาวิทยาลัยที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย และติดต่ออีกครั้งด้วยตนเอง เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ในการเก็บข้อมูลและขอให้แจ้งฝ่ายบริหารวิชาการของคณะทราบ

2. จัดเตรียมจำนวนแบบสอบถามที่ได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพแล้ว ให้มีจำนวนมากกว่ากลุ่มตัวอย่างประมาณร้อยละ 30 เพื่อใช้ในการคัดเลือกแบบสอบถามที่กลุ่มตัวอย่างตอบไม่สมบูรณ์ หรือมีร่องรอยของความไม่ตั้งใจในการตอบ

3. จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้จัดเตรียมไว้ ไปสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง โดยทำการชี้แจงให้กับกลุ่มตัวอย่างทราบถึงวัตถุประสงค์ในการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง เพื่อให้ได้ผลในการตอบตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

4. นำแบบสอบถามที่ได้จากการดำเนินงานในขั้นตอนที่ 3 มาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วทำการคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ให้ได้ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้นำมาตรวจให้คะแนน จากนั้นทำการวิเคราะห์ค่าทางสถิติเพื่อประมาณค่าประชากร และทดสอบสมมติฐานของงานวิจัยต่อไป

4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows Version 15.0 และโปรแกรม LISREL for Window Version 8.53 ในการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุ และความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ผลของการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากร โดยใช้โปรแกรม SPSS

2. วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson-Product Moment Correlation Coefficient) และทดสอบนัยสำคัญด้วยค่าที่ (t)

3. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค ระหว่างนิสิตนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยปิด และมหาวิทยาลัยเปิด โดยใช้สูตร Hotelling's τ^2

4. วิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค โดยใช้โปรแกรม LISREL เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของตัวแปรปัจจัยต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค และประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีความน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood

Estimates = ML) เพื่อวิเคราะห์โมเดลตามสมมติฐานที่กำหนดและมีค่าสถิติที่สำคัญที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

5. วิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุ ที่ส่งผลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของนิสิตนักศึกษา ตามภาวะสันนิษฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ระหว่างนิสิตนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยปิดและมหาวิทยาลัยเปิด

6. นำเสนอค่าอิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และอิทธิพลรวมของตัวแปรปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ในระดับความเชื่อมั่นที่ .95 (มยุรี ศรีชัย. 2538: 105)

$$n = \frac{\sum_{g=1}^K \frac{N_g^2 S_g^2}{W_g}}{\frac{N^2 e^2}{Z_{\alpha/2}^2} + \sum_{g=1}^K N_g S_g^2}$$

เมื่อ	n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	แทน	จำนวนนักเรียนทั้งหมด
	K	แทน	จำนวนชั้นที่สมาชิกของประชากรทั้งหมดถูกแบ่ง
	S_g^2	แทน	ค่าความแปรปรวนแต่ละชั้น
	e	แทน	ความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า
	N_g	แทน	จำนวนของนักเรียนในแต่ละชั้น
	W_g	แทน	$\frac{N_g}{N}$

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 วิเคราะห์หาความเที่ยงตรงเชิงพื้นผิว (Face Validity) โดยใช้วิธีหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2543: 248)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามโดยใช้วิธีการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่นๆที่เหลือทั้งหมด (Item Total Correlation) โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2547: 165-166)

$$r_{xy} = \frac{N \sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{xy}	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่ม
	X	แทน	คะแนนของข้อคำถาม
	Y	แทน	คะแนนผลรวมของข้ออื่นๆ ที่เหลือทุกข้อ

2.3 วิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2547: 165-166)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	K	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	S_i^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนข้อที่ i
	S_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งหมด
	$\sum$	แทน	ผลรวมทั้งหมด

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย

3.2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค ระหว่างนิสิตนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยปิดและมหาวิทยาลัยเปิด โดยใช้สูตร Hotelling's τ^2 (ผจงจิต อินทสุวรรณ. 2545: 73)

$$\tau^2 = \frac{n_1 - n_2}{n_1 + n_2} (\bar{y}_1 - \bar{y}_2)' S_{pooled}^{-1} (\bar{y}_1 - \bar{y}_2)$$

เมื่อ	τ^2	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบ
	n_1, n_2	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	$\bar{y}_1, \bar{y}_2$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2
	S_{pooled}	แทน	เมตริกซ์ความแปรปรวนร่วม

3.3 วิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของโมเดลสมมติฐานกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้สถิติวิเคราะห์เส้นทางกรณีที่เป็นตัวแปรแฝง (Path Analysis with Latent Variable)

3.3.1 ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-Square Statistic: χ^2) (นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2542: 56)

$$\chi^2 = (n-1) F \left[s, \sum(\theta) \right] ; d = \frac{1}{2}(k)(k+1)-t$$

เมื่อ	n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	d	แทน	องศาอิสระ
	k	แทน	จำนวนตัวแปรสังเกตได้
	$F \left[s, \sum(\theta) \right]$	แทน	ค่าต่ำสุดของฟังก์ชันความกลมกลืนของโมเดลจากพารามิเตอร์ θ

3.3.2 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน GFI (Goodness – of – Fit Index) (Jöreskog; & Sörbom. 1993: 123)

$$GFI = 1 - \frac{F \left[s, \sum(\hat{\theta}) \right]}{F \left[s, \sum(0) \right]}$$

เมื่อ	GFI	แทน	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน
	$F \left[s, \sum(0) \right]$	แทน	ค่า F ของโมเดลที่ไม่มีพารามิเตอร์ในโมเดล

$$F[s, \sum(\hat{\theta})] \quad \text{แทน ค่าต่ำสุดของฟังก์ชันความกลมกลืนของโมเดลจากพารามิเตอร์ } \theta$$

3.3.3 ดัชนีค่ารากกำลังสองเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation) (Jöreskog; & Sörbom. 1993: 124)

$$\text{RMSEA} = \sqrt{\frac{\hat{F}_0}{d}}$$

3.3.4 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว AGFI (Adjusted Goodness – of – Fit Index) (Jöreskog; & Sörbom. 1993: 123)

$$\text{AGFI} = 1 - \frac{k(k+1)}{2d} (1 - \text{GFI})$$

เมื่อ	AGFI	แทน	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว
	k	แทน	จำนวนตัวแปรที่สังเกตได้
	GFI	แทน	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน
	d	แทน	องศาอิสระ

3.3.5 ดัชนีวัดความพอเพียงของกลุ่มตัวอย่าง (Critical N: CN) (Jöreskog; & Sörbom. 1993: 126)

$$\text{CN} = \frac{\chi^2_{1-\alpha}}{F} + 1$$

3.3.6 ดัชนีความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝง (Construct Reliability/Composite Reliability) (Hair; & el.at. 1995: 642)

$$\text{Construct reliability} = \frac{(\sum \text{std. loading})^2}{(\sum \text{std. loading})^2 + \sum \varepsilon_j}$$

เมื่อ Std.loading คือ คำนวณหาค่าประกอบในรูปคะแนนมาตรฐาน

$\sum \varepsilon_j$ คือ ค่าความคลาดเคลื่อนในการวัดของแต่ละตัวแปรสังเกตได้

3.3.7 ดัชนีค่าความแปรปรวนที่สกัดได้ (Variance Extracted) (Hair; & et.al. 1995:

642)

$$\text{Variance Extracted} = \frac{\sum \text{std. loading}^2}{\sum \text{std. loading}^2 + \sum \varepsilon_j}$$

เมื่อ Std.loading คือ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐาน

$\sum \varepsilon_j$ คือ ค่าความคลาดเคลื่อนในการวัดของแต่ละตัวแปรสังเกตได้

3.4 การทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลเชิงสาเหตุด้วยโปรแกรม LISREL

(นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2542: 240-243) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ถ้าโมเดลการวัดที่เหมาะสมกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จะทำการทดสอบสมมติฐานหลัก ดังนี้

- 1) H_{form} : รูปแบบไม่แปรเปลี่ยน (ขนาดของเมตริกซ์และสถานะของพารามิเตอร์ เป็นแบบกำหนด อิสระ และบังคับในเมตริกซ์ Λ, Φ และ Θ_δ เหมือนกัน)
- 2) H_{Λ_X} : $\Lambda_X^{(1)} = \Lambda_X^{(2)} = \Lambda_X^{(3)}$
- 3) $H_{\Lambda_X \Theta_\delta}$: $\Lambda_X^{(1)} = \Lambda_X^{(2)} = \Lambda_X^{(3)}, \Theta_\delta^{(1)} = \Theta_\delta^{(2)} = \Theta_\delta^{(3)}$
- 4) $H_{\Lambda_X \Theta_\delta \Phi}$: $\Lambda_X^{(1)} = \Lambda_X^{(2)} = \Lambda_X^{(3)}, \Theta_\delta^{(1)} = \Theta_\delta^{(2)} = \Theta_\delta^{(3)}, \Phi^{(1)} = \Phi^{(2)} = \Phi^{(3)}$

การวิเคราะห์เพื่อทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของแบบจำลองการวัด จะแบ่งเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

1. การวิเคราะห์เพื่อคำนวณค่าพารามิเตอร์ และตรวจสอบความสอดคล้องกับโมเดลเชิงสาเหตุของแต่ละกลุ่ม โดยทำการวิเคราะห์แยกทีละกลุ่ม หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการวิเคราะห์เพื่อหาแบบจำลองของพื้นฐานของแต่ละกลุ่ม

2. การวิเคราะห์เพื่อคำนวณค่าพารามิเตอร์ และตรวจสอบความสอดคล้องกับโมเดลเชิงสาเหตุแต่ละกลุ่ม ทำการวิเคราะห์พร้อมกันทุกกลุ่ม หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการวิเคราะห์เพื่อหาความสอดคล้องของรูปแบบ (Model form) ของโมเดล จากหลายๆกลุ่มที่ทำการวิเคราะห์ โดยไม่มีการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการเท่ากันของค่าพารามิเตอร์

3. การวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบโมเดลเชิงสาเหตุตามสมมติฐานย่อยต่างๆที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ โดยทำการวิเคราะห์พร้อมกันทุกกลุ่ม และมีการกำหนดความเท่ากันของค่าพารามิเตอร์ตามสมมติฐานการวิจัยด้วย ในขั้นนี้จะทำการวิเคราะห์หลายครั้ง ซึ่งจำนวนครั้งที่ทำการวิเคราะห์จะขึ้นอยู่กับสมมติฐานที่ต้องการทดสอบ

4. การวิเคราะห์เพื่อทดสอบความแตกต่างของแต่ละโมเดลเชิงสาเหตุตามสมมติฐาน โดยการหาผลต่างของ χ^2 และ df . ในขั้นนี้ถือว่าการวิเคราะห์สรุปผลจากการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากข้อมูลที่ได้จากการศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของนิสิตนักศึกษา ระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรัฐบาลในเขตกรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. การตรวจสอบข้อมูลขาดหาย
2. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป และค่าสถิติพื้นฐาน
3. การเปรียบเทียบความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ระหว่างนิสิตนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยปิด และมหาวิทยาลัยเปิด
4. การตรวจสอบลักษณะการแจกแจงของข้อมูล
5. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้
6. การตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ตามภาวะสันนิษฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการประเมินความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์การวัดในรูปแบบความสัมพันธ์สมการโครงสร้าง

ค่าอิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และอิทธิพลรวมของตัวแปรปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของนิสิตนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรัฐบาลในเขตกรุงเทพมหานคร

7. การตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค

8. การเสนอค่าอิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และอิทธิพลรวมของตัวแปรปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค

8.1 ผลการประเมินความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์การวัดในรูปแบบความสัมพันธ์สมการโครงสร้าง ความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ของนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยปิดและมหาวิทยาลัยเปิด

8.2 ค่าอิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และอิทธิพลรวมของตัวแปรปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัยปิดและมหาวิทยาลัยเปิด

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการแปลผลดังนี้

$\bar{X}$	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย
S.D.	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
τ^2	หมายถึง	ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบ
CV	หมายถึง	สัมประสิทธิ์การกระจาย
SK	หมายถึง	ค่าความเบ้
KU	หมายถึง	ค่าความโด่ง
TE	หมายถึง	ขนาดอิทธิพลรวม
IE	หมายถึง	ขนาดอิทธิพลทางอ้อม
DE	หมายถึง	ขนาดอิทธิพลทางตรง
χ^2	หมายถึง	ดัชนีตรวจสอบความกลมกลืนประเภทค่าสถิติไค-สแควร์
df	หมายถึง	องศาอิสระ
R^2	หมายถึง	สัมประสิทธิ์การทำนาย
N	หมายถึง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
GFI	หมายถึง	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน
AGFI	หมายถึง	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว
RMSEA	หมายถึง	ดัชนีวัดความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า
SRMR	หมายถึง	ดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน
CN	หมายถึง	ดัชนีระบุขนาดกลุ่มตัวอย่าง
AQ	หมายถึง	ความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค
OP	หมายถึง	การมองโลกในแง่ดี
SR	หมายถึง	การกำกับตนเอง
SC	หมายถึง	ความเชื่อมั่นในตนเอง
SE	หมายถึง	การรับรู้ความสามารถของตนเอง
PEE	หมายถึง	การสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง
PL	หมายถึง	การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
AQ1	หมายถึง	การควบคุมสถานการณ์
AQ2	หมายถึง	การวิเคราะห์ต้นตอของอุปสรรค และการยอมรับผลการกระทำของตนเอง
AQ3	หมายถึง	การรับรู้ผลกระทบของอุปสรรค
AQ4	หมายถึง	ความอดทนต่ออุปสรรค
OP5	หมายถึง	แหล่งกำเนิดของสาเหตุ

OP6	หมายถึง	ความคงทนของสาเหตุ
OP7	หมายถึง	ความสามารถในการควบคุมสาเหตุ
SR8	หมายถึง	การสังเกตตนเอง
SR9	หมายถึง	การตัดสินใจการกระทำของตนเอง
SR10	หมายถึง	ปฏิกิริยาสะท้อนต่อตนเอง
SC11	หมายถึง	ความเชื่อมั่นในตนเอง
SE12	หมายถึง	การรับรู้ขนาดและระดับความยาก
SE13	หมายถึง	การรับรู้การแผ่ขยาย
SE14	หมายถึง	การรับรู้ความคงทนหรือความเข้ม
PEE1	หมายถึง	การสนับสนุนช่วยเหลือทางการเงินสิ่งของ
PEE2	หมายถึง	การให้ข้อมูลข่าวสารทางการเรียน
PEE3	หมายถึง	การตอบสนองทางอารมณ์
PL4	หมายถึง	เทคนิคการสอนของอาจารย์
PL5	หมายถึง	สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้
PL6	หมายถึง	การแนะแนว
PL7	หมายถึง	การรับรู้การประเมินผลการเรียนการสอนจากอาจารย์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การตรวจสอบข้อมูลขาดหาย

ผลการวิเคราะห์การขาดหายของข้อมูล พบว่า การขาดหายของข้อมูลมีลักษณะเป็นแบบสุ่ม เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามลืมตอบคำถามในบางข้อ ทำให้ข้อมูลส่วนนั้นขาดหายไป แต่เมื่อพิจารณาภาพรวมของแบบสอบถามฉบับนั้นมีความสมบูรณ์ของการตอบมากกว่า 90% ผู้วิจัยจึงคงข้อมูลของแบบสอบถามฉบับนั้นไว้แล้วใช้วิธีประมาณค่าข้อมูลที่ขาดหายไปแทน (replacement of missing data) โดยนำค่าเฉลี่ยของตัวแปรนั้นๆ มาเป็นคะแนนในการประมาณค่า ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาที่ไม่ทำให้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรนั้นเปลี่ยนไปจากเดิม ข้อมูลที่ขาดหายที่พบมีจำนวน 14 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 2 ของจำนวนแบบสอบถาม 724 ฉบับ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป และค่าสถิติพื้นฐาน

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของนิสิตนักศึกษา โดยจำแนกตามประเภทของมหาวิทยาลัย

ตัวแปรสังเกตได้	มหาวิทยาลัยปิด (N = 343)			มหาวิทยาลัยเปิด (N = 381)		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความหมาย
AQ1	3.294	.497	ปานกลาง	3.497	.514	ค่อนข้างสูง
AQ2	3.564	.530	ค่อนข้างสูง	3.718	.500	ค่อนข้างสูง
AQ3	3.307	.471	ปานกลาง	3.416	.477	ปานกลาง
AQ4	3.341	.461	ปานกลาง	3.652	.543	ค่อนข้างสูง

จากตาราง 4 พบว่า นิสิตนักศึกษา มีระดับความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างสูง และเมื่อพิจารณาแยกตามประเภทของมหาวิทยาลัย พบว่าในมหาวิทยาลัยปิด มีนิสิตนักศึกษา จำนวน 343 คน มีระดับความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างสูง และเป็นนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัยเปิด จำนวน 381 คน มีระดับความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างสูง

3. การเปรียบเทียบความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ระหว่างนิสิตนักศึกษาที่ศึกษา อยู่ในมหาวิทยาลัยปิดและมหาวิทยาลัยเปิด

ตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบความสามารถฝ่าฟันอุปสรรค ระหว่างนิสิตนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยปิดและมหาวิทยาลัยเปิด

Multiivariate Test					
Hotelling's τ^2		คำนวณ = 70.79			
$.01\tau^2_{4,724}$		ตาราง = 13.392			
Univariate Test					
ตัวแปร	$\bar{X}$		ผลต่างของ คะแนนเฉลี่ย	99% Confidence Interval	
	มหาวิทยาลัยปิด	มหาวิทยาลัยเปิด		Lower	Upper
AQ1	3.294	3.497	-0.203	-.303	-.106
AQ2	3.564	3.718	-0.154	-.152	-.048
AQ3	3.307	3.416	-0.109	-.208	-.023
AQ4	3.341	3.652	-0.311	-.405	-.207

จากตาราง 5 พบว่า นิสิตนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยปิดและมหาวิทยาลัยเปิด มีความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อทำการตรวจสอบความแตกต่างในรายด้าน พบว่า ช่วงประมาณของความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทุกคู่มีค่าน้อยกว่า 0 (Snedecor and Cochran. 1989) ดังนั้นจึงสรุปได้ว่านิสิตนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยปิดและมหาวิทยาลัยเปิด มีความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคในรายด้านแตกต่างกันทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. การตรวจสอบลักษณะการแจกแจงของข้อมูล

เนื่องจากการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุมีข้อตกลงเบื้องต้นว่า การแจกแจงของตัวแปร โดยเฉพาะตัวแปรตามควรมีการแจกแจงเป็นโค้งปกติ ดังนั้นผู้วิจัยจึงตรวจสอบโดยวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์การกระจาย และตรวจสอบการแจกแจงของข้อมูลจากค่าความเบ้ ความโด่ง ซึ่งควรมีค่าไม่เกิน $\pm .50$ และพิจารณาค่า *p value* ของสถิติทดสอบ χ^2 (Meyer, Lawrence S; Gamst Glenn; & Guarino, A.J. 2006: 50) ซึ่งต้องไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จึงจะบ่งชี้ว่าตัวแปรที่มีการแจกแจงเป็นโค้งปกติ ในการวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรสังเกตได้ 21 ตัวแปร ที่ใช้ในการศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค โดยเป็นตัวแปรสังเกตได้ภายใน 14 ตัวแปร และตัวแปรสังเกตได้ภายนอก 7 ตัวแปร เนื่องจากผลการตรวจสอบลักษณะการแจกแจงของตัวแปรก่อนนำไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมลิสเรล พบว่า มีตัวแปรบางตัวมีการแจกแจงไม่ปกติ ผู้วิจัยจึงทำการแปลงคะแนนให้เป็นคะแนนมาตรฐาน (Normal score) เพื่อให้ข้อมูลมีการแจกแจงปกติ ดังรายละเอียดในตาราง 6

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์การกระจาย ความเบ้ ความโด่ง และค่าสถิติไค-สแควร์ ทดสอบการแจกแจงเป็นโค้งปกติรายตัวแปรก่อนและหลังการแปลงคะแนน (n = 724 คน)

ตัวแปร สังเกตได้	$\bar{X}$	S.D.	C.V.	ก่อนแปลงคะแนน		หลังแปลงคะแนน (normal scores)			
				SK	KU	<i>p value</i> of χ^2	SK	KU	<i>p value</i> of χ^2
AQ1	3.403	0.516	0.151	-0.423	0.157	0.000	-0.009	-0.101	0.877
AQ2	3.693	0.514	0.139	0.070	-0.044	0.732	-0.014	-0.065	0.949
AQ3	3.366	0.477	0.142	0.256	0.305	0.006	0.001	-0.045	0.986
AQ4	3.509	0.530	0.151	0.200	0.308	0.027	0.008	-0.116	0.834
OP5	3.230	0.643	0.199	0.077	0.064	0.634	-0.006	-0.082	0.925
OP6	3.349	0.560	0.167	-0.334	0.281	0.001	-0.015	-0.090	0.897
OP7	3.276	0.652	0.199	-0.128	0.026	0.362	0.000	-0.050	0.981
SR8	3.479	0.515	0.148	-0.021	-0.028	0.971	-0.012	-0.075	0.935
SR9	3.300	0.501	0.152	0.130	-0.160	0.245	-0.008	-0.039	0.987
SR10	3.557	0.567	0.159	-0.306	-0.009	0.004	-0.014	-0.158	0.680
SC11	3.277	0.448	0.137	0.046	0.553	0.036	0.007	-0.086	0.917
SE12	3.499	0.574	0.174	0.037	0.511	0.054	-0.006	-0.073	0.945
SE13	3.473	0.536	0.154	-0.172	0.473	0.014	-0.031	-0.149	0.683
SE14	3.640	0.555	0.152	-0.127	-0.183	0.222	-0.011	-0.068	0.947
PEE1	3.634	0.600	0.165	0.062	-0.251	0.255	-0.026	-0.144	0.711
PEE2	3.654	0.531	0.145	-0.312	1.072	0.000	-0.030	-0.089	0.862
PEE3	3.676	0.507	0.138	0.182	0.009	0.136	0.014	-0.097	0.881
PL4	3.454	0.549	0.159	0.413	-0.189	0.000	0.021	-0.058	0.946
PL5	3.337	0.508	0.152	0.553	0.399	0.000	0.006	-0.087	0.915
PL6	3.328	0.640	0.192	0.205	0.556	0.003	-0.009	-0.125	0.804
PL7	3.164	0.585	0.185	0.621	0.421	0.000	0.006	-0.086	0.917

จากตาราง 6 พบว่า ตัวแปรแฝงความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ คือ การควบคุมสถานการณ์ (AQ1) การวิเคราะห์ต้นตอของอุปสรรคและการยอมรับผลการกระทำของตนเอง (AQ2) การรับรู้ผลกระทบของอุปสรรค (AQ3) และความอดทนต่ออุปสรรค (AQ4) มีค่าเฉลี่ยของระดับความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างสูง (3.366 – 3.693) เมื่อตรวจสอบการแจก

แจกแจงเป็นโค้งปกติรายตัวแปร (Univariate normal distribution) พบว่า ด้านการวิเคราะห์ขั้นตอนของอุปสรรค และการยอมรับผลการกระทำของตนเอง (AQ2) มีการแจกแจงเป็นโค้งปกติ ส่วนด้านการควบคุมสถานการณ์ (AQ1) การรับรู้ผลกระทบของอุปสรรค (AQ3) และความอดทนต่ออุปสรรค (AQ4) มีการแจกแจงไม่เป็นโค้งปกติ

ตัวแปรแฝงการมองโลกในแง่ดี ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ คือ แหล่งกำเนิดของสาเหตุ (OP5) ความคงทนของสาเหตุ (OP6) ความสามารถในการควบคุมสาเหตุ (OP7) มีค่าเฉลี่ยของระดับการมองโลกในแง่ดีอยู่ในระดับปานกลาง (3.230– 3.349) เมื่อทดสอบการแจกแจงเป็นโค้งปกติรายตัวแปร พบว่าด้านแหล่งกำเนิดของสาเหตุ (OP5) และด้านความสามารถในการควบคุมสาเหตุ (OP7) มีการแจกแจงของข้อมูลเป็นโค้งปกติ ส่วนด้านความคงทนของสาเหตุ (OP6) มีการแจกแจงไม่เป็นโค้งปกติ

ตัวแปรแฝงการกำกับตนเอง ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ คือ การสังเกตตนเอง (SR8) การตัดสินใจกระทำของตนเอง (SR9) และปฏิกิริยาสะท้อนต่อตนเอง (SR10) มีค่าเฉลี่ยของระดับการกำกับตนเองอยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างสูง (3.300-3.557) เมื่อทดสอบการแจกแจงเป็นโค้งปกติรายตัวแปร พบว่าตัวแปรด้านการสังเกตตนเอง (SR8) และด้านการตัดสินใจกระทำของตนเอง (SR9) มีการแจกแจงเป็นโค้งปกติ ส่วนด้านปฏิกิริยาสะท้อนต่อตนเอง (SR10) มีการแจกแจงไม่เป็นโค้งปกติ

ตัวแปรแฝงความเชื่อมั่นในตนเอง ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้คือความเชื่อมั่นในตนเอง (SC11) มีค่าเฉลี่ยของระดับความเชื่อมั่นในตนเองอยู่ในระดับปานกลาง (3.277) เมื่อทดสอบการแจกแจงเป็นโค้ง พบว่า มีการแจกแจงของข้อมูลไม่เป็นโค้งปกติ

ตัวแปรแฝงการรับรู้ความสามารถของตนเอง ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ คือ การรับรู้ขนาดและระดับความยาก (SE12) การรับรู้การแผ่ขยาย (SE13) และการรับรู้ความคงทนหรือความเข้ม (SE14) มีค่าเฉลี่ยของระดับการรับรู้ความสามารถของตนเองอยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างสูง (3.473-3.640) เมื่อทดสอบการแจกแจงเป็นโค้งปกติรายตัวแปร พบว่าด้านการรับรู้ขนาดและระดับความยาก (SE12) และด้านการรับรู้ความคงทนหรือความเข้ม (SE14) มีการแจกแจงเป็นโค้งปกติ ส่วนด้านการรับรู้การแผ่ขยาย (SE13) มีการแจกแจงไม่เป็นโค้งปกติ

ตัวแปรแฝงการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ คือ การสนับสนุนช่วยเหลือทางการเงินสิ่งของ (PEE1) การให้ข้อมูลข่าวสารทางการเรียน (PEE2) และการตอบสนองทางอารมณ์ (PEE3) มีค่าเฉลี่ยของระดับการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครองอยู่ในระดับค่อนข้างสูง (3.634-3.676) เมื่อทดสอบการแจกแจงเป็นโค้งปกติรายตัวแปร พบว่าด้านการสนับสนุนช่วยเหลือทางการเงินสิ่งของ (PEE1) และด้านการตอบสนองทางอารมณ์ (PEE3) มีการแจกแจงเป็นโค้งปกติ ส่วนด้านการให้ข้อมูลข่าวสารทางการเรียน (PEE2) มีการแจกแจงไม่เป็นโค้งปกติ

ตัวแปรแฝงการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ คือ เทคนิคการสอนของอาจารย์ (PL4) สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ (PL5) การแนะแนว (PL6) และการรับรู้การประเมินผลการเรียนการสอนจากอาจารย์ (PL7) มีค่าเฉลี่ยระดับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง (3.164-3.454) เมื่อทดสอบการแจกแจงเป็นโค้งปกติรายตัวแปร พบว่า มีการแจกแจงไม่เป็นโค้งปกติ

กล่าวโดยสรุป ข้อมูลโดยภาพรวม ค่าเฉลี่ยของตัวแปรสังเกตได้อยู่ในระดับปานกลางถึงระดับค่อนข้างสูง และมีแนวโน้มคะแนนของกลุ่มตัวอย่างสูงกว่าค่าเฉลี่ยของตัวแปร มีการกระจายข้อมูลต่ำ และมีข้อมูล 12 ตัวแปร ที่มีการแจกแจงไม่เป็นโค้งปกติ ได้แก่ AQ1 AQ3 AQ4 OP6 SR10 SC11 SE13 PEE2 PL4 PL5 PL6 และ PL7 ซึ่งอาจจะมีผลต่อการแปลความหมายที่ได้จากข้อมูลคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริง ผู้วิจัยจึงได้แปลงคะแนนของทุกตัวแปรให้อยู่ในรูปคะแนนมาตรฐาน เพื่อให้การแจกแจงของข้อมูลเข้าใกล้การแจกแจงของโค้งปกติ ก่อนนำไปทดสอบความกลมกลืนของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยวิธีความน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood: ML) ซึ่งมีข้อตกลงเบื้องต้นที่ข้อมูลต้องมีการแจกแจงเป็นโค้งปกติหลายตัวแปร (Multivariate normal distribution) แต่เนื่องจากการตรวจสอบการแจกแจงเป็นโค้งปกติหลายตัวแปรทำได้ยาก จึงตรวจสอบข้อมูลโดยพิจารณาจากการแจกแจงของข้อมูลที่ละตัวแปร (Gnanadesikan. 1977: 168) ผลการแปลงคะแนนให้อยู่ในรูปคะแนนมาตรฐานแล้วตรวจสอบการแจกแจงเป็นโค้งปกติรายตัวแปรพบว่า ค่าไค-สแควร์ของตัวแปรทั้งหมดไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งหมายถึง ตัวแปรมีการแจกแจงเป็นโค้งปกติ จึงสรุปได้ว่า ข้อมูลจากตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 21 ตัวแปรหลังแปลงเป็นคะแนนมาตรฐานแล้วสามารถนำไปใช้ในการประมาณค่าความน่าจะเป็นโดยวิธี ML ได้ตามข้อตกลงเบื้องต้น

5. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้

ในการศึกษาสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา จากตัวแปรสังเกตได้ 21 ตัวแปร ได้ผลดังแสดงในตาราง 7

ตาราง 7 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุ กับความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของนิสิตนักศึกษา (n = 724 คน)

ตัวแปร	AQ1	AQ2	AQ3	AQ4	OP5	OP6	OP7	SR8	SR9	SR10	SC11	SE12	SE13	SE14	PEE1	PEE2	PEE3	PL4	PL5	PL6	PL7
AQ1	1																				
AQ2	0.547**	1																			
AQ3	0.471**	0.398**	1																		
AQ4	0.628**	0.485**	0.506**	1																	
OP5	0.461**	0.423**	0.387**	0.497**	1																
OP6	0.540**	0.492**	0.404**	0.551**	0.565**	1															
OP7	0.618**	0.379**	0.396**	0.543**	0.421**	0.485**	1														
SR8	0.463**	0.420**	0.409**	0.462**	0.618**	0.524**	0.416**	1													
SR9	0.504**	0.438**	0.425**	0.527**	0.589**	0.526**	0.496**	0.607**	1												
SR10	0.245**	0.282**	0.230**	0.250**	0.387**	0.344**	0.322**	0.317**	0.415**	1											
SC11	0.495**	0.476**	0.439**	0.444**	0.589**	0.536**	0.369**	0.452**	0.581**	0.347**	1										
SE12	0.453**	0.443**	0.443**	0.484**	0.431**	0.560**	0.515**	0.351**	0.419**	0.212**	0.584**	1									
SE13	0.520**	0.377**	0.343**	0.544**	0.471**	0.580**	0.542**	0.439**	0.482**	0.234**	0.538**	0.711**	1								
SE14	0.352**	0.417**	0.282**	0.431**	0.382**	0.504**	0.378**	0.360**	0.417**	0.353**	0.393**	0.502**	0.465**	1							
PEE1	0.351**	0.407**	0.141**	0.216**	0.245**	0.253**	0.126**	0.369**	0.325**	0.423**	0.207**	0.072	0.120*	0.178**	1						
PEE2	0.293**	0.460**	0.191**	0.318**	0.316**	0.356**	0.230**	0.394**	0.371**	0.438**	0.079**	0.192**	0.196**	0.277**	0.514**	1					
PEE3	0.340**	0.437**	0.298**	0.400**	0.423**	0.384**	0.386**	0.364**	0.432**	0.374**	0.360**	0.297**	0.397**	0.313**	0.365**	0.365**	1				
PL4	0.394**	0.394**	0.316**	0.484**	0.407**	0.325**	0.459**	0.373**	0.537**	0.389**	0.481**	0.404**	0.395**	0.296**	0.204**	0.310**	0.436**	1			
PL5	0.358**	0.371**	0.265**	0.473**	0.478**	0.317**	0.384**	0.394**	0.399**	0.365**	0.258**	0.148**	0.158**	0.158**	0.395**	0.502**	0.408**	0.387**	1		
PL6	0.360**	0.323**	0.189**	0.316**	0.420**	0.259**	0.322**	0.329**	0.294**	0.433**	0.212**	0.181**	0.228**	0.111**	0.444**	0.428**	0.286**	0.368**	0.602**	1	
PL7	0.188**	0.239**	0.200**	0.296**	0.354**	0.219**	0.332**	0.174**	0.358**	0.249**	0.266**	0.187**	0.184**	0.178**	0.049**	0.181**	0.204**	0.306**	0.344**	0.277**	1

** p<.01, * p<.05

จากตาราง 7 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้เกือบทั้งหมดมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และ .05 และมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายใน 1 ค่าที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับค่าที่มีนัยสำคัญนั้นมีค่าอยู่ระหว่าง 0.111-0.711 ซึ่งโดยภาพรวมแล้ว ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทั้งหมดจัดอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ถึงระดับสูง

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ที่อยู่ภายในองค์ประกอบตัวแปรแฝงเดียวกัน พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในตัวแปรแฝงความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค (AQ1-AQ4) สัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และมีค่าอยู่ระหว่าง 0.398-0.628 ซึ่งถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างต่ำ ($r < .40$) ถึงระดับสูง ($.60 < r < .80$) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในองค์ประกอบตัวแปรแฝงการมองโลกในแง่ดี (OP5-OP7) สัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และมีค่าอยู่ระหว่าง 0.421-0.565 ซึ่งถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ($.40 < r < .60$) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในองค์ประกอบตัวแปรแฝงการกำกับตนเอง (SR8-SR10) สัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และมีค่าระหว่าง 0.317-0.607 ซึ่งถือว่าสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างต่ำ ($r < .40$) ถึงระดับสูง ($.60 < r < .80$) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในองค์ประกอบตัวแปรแฝงการรับรู้ความสามารถของตนเอง (SE12-SE14) สัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และ .05 และมีค่าระหว่าง 0.393-0.711 ซึ่งถือว่าสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างต่ำ ($r < .40$) ถึงระดับสูง ($.60 < r < .80$) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในองค์ประกอบตัวแปรแฝงการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง (PEE1-PEE3) สัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และมีค่าระหว่าง 0.365-0.514 ซึ่งถือว่าสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างต่ำ ($r < .40$) ถึงระดับปานกลาง ($.40 < r < .60$) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในองค์ประกอบตัวแปรแฝงการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (PL4 - PL5) สัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และมีค่าระหว่าง 0.277-0.602 ซึ่งถือว่าสัมพันธ์กันในค่อนข้างต่ำ ($r < .40$) ถึงระดับสูง ($.60 < r < .80$)

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค (AQ1-AQ4) กับตัวแปรแฝงการมองโลกในแง่ดี (OP5-OP7) ตัวแปรแฝงการกำกับตนเอง (SR8-SR10) ตัวแปรแฝงความเชื่อมั่นในตนเอง (SC11) ตัวแปรแฝงการรับรู้ความสามารถของตนเอง (SE12-SE14) ตัวแปรแฝงการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง (PEE1-PEE3) และตัวแปรแฝงการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (PL4- PL5) พบว่า มีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และมีค่าระหว่าง .141- .551 ซึ่งถือว่าสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างต่ำ ($r < .40$) ถึงระดับปานกลาง ($.40 < r < .60$)

6. การตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ตามภาวะสันนิษฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ผู้วิจัยได้กำหนดโมเดลสมมติฐานการวิจัยและพารามิเตอร์ต่าง ๆ ที่ต้องประมาณค่า เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค โดยการวิเคราะห์อิทธิพลด้วยโปรแกรมลิสเรล เพื่อตรวจสอบความกลมกลืนของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับข้อมูลเชิงประจักษ์ก่อนและ

หลังการปรับรูปแบบความสัมพันธ์ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบความสัมพันธ์ที่สร้างขึ้นจากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยจะแสดงผลดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนที่สำคัญ ได้ผลดังแสดงในตาราง 8

ตาราง 8 ค่าสถิติความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์ตามสภาวะสันนิษฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในภาพรวม

ค่าดัชนี	เกณฑ์	ก่อนการปรับรูปแบบความสัมพันธ์		หลังการปรับรูปแบบความสัมพันธ์	
		ค่าสถิติ	ผลการพิจารณา	ค่าสถิติ	ผลการพิจารณา
χ^2/df	< 3	1987.31/180 = 11.039	ไม่ผ่านเกณฑ์	327.15/121 = 2.704	ผ่านเกณฑ์
<i>p</i> value of χ^2	> .05	0.000	ไม่ผ่านเกณฑ์	0.000	ไม่ผ่านเกณฑ์
RMSEA	≤ .05	0.119	ไม่ผ่านเกณฑ์	0.049	ผ่านเกณฑ์
SRMR	≤ .05	0.080	ไม่ผ่านเกณฑ์	0.040	ผ่านเกณฑ์
GFI	> .90	0.79	ไม่ผ่านเกณฑ์	0.96	ผ่านเกณฑ์
AGFI	> .90	0.73	ไม่ผ่านเกณฑ์	0.92	ผ่านเกณฑ์
CN	≥ 200	89.26	ไม่ผ่านเกณฑ์	330.66	ผ่านเกณฑ์

ค่าสถิติ Chi-square ของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างก่อนการปรับรูปแบบความสัมพันธ์มีค่าเท่ากับ 1987.31 และมีนัยสำคัญที่ระดับ .000 แสดงให้เห็นว่ารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แต่เนื่องจากค่าไค-สแควร์มีความแปรผันไปตามขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ยิ่งขนาดกลุ่มตัวอย่างมีขนาดใหญ่ ค่าไค-สแควร์จะมีแนวโน้มที่จะมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น จึงควรพิจารณาอัตราส่วนระหว่างค่าสถิติไค-สแควร์กับจำนวนองศาอิสระ (χ^2/df) ร่วมด้วย จากการวิเคราะห์ พบว่า อัตราส่วนระหว่างค่าสถิติไค-สแควร์กับจำนวนองศาอิสระมีค่าเท่ากับ 11.039 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 3 นอกจากนี้เมื่อพิจารณาดัชนีวัดความกลมกลืนด้านอื่น ๆ ร่วมด้วยจะเห็นได้ว่าดัชนีต่าง ๆ เหล่านี้ไม่ผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้ ดังนี้ GFI มีค่าเท่ากับ 0.79, AGFI มีค่าเท่ากับ 0.73, RMSEA มีค่าเท่ากับ 0.119, SRMR มีค่าเท่ากับ 0.080 และค่า CN มีค่าเท่ากับ 89.26 จึงมีความจำเป็นต้องปรับรูปแบบความสัมพันธ์ให้มีความสอดคล้องกลมกลืนมากขึ้น โดยผู้วิจัยได้ปรับให้ความคลาดเคลื่อนของตัวแปรสังเกตได้มีความสัมพันธ์กัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่ตัวแปรต่างๆ มีความสัมพันธ์กันได้ โดยในการปรับรูปแบบความสัมพันธ์จะพิจารณาค่าเสนอแนะจากโปรแกรมหรือดัชนีปรับรูปแบบความสัมพันธ์ (Model Modification Indices: MI) และค่าการเปลี่ยนแปลงพารามิเตอร์ที่คาดหวังมาตรฐาน (Standardized Expected Parameter Change: SEPC) จนได้รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์ที่ปรับแล้วมีค่าสถิติไค-สแควร์เท่ากับ 327.15 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อัตราส่วนระหว่างค่าสถิติไค-สแควร์กับ

จำนวนองศาอิสระ (χ^2 / df) มีค่าเท่ากับ 2.704, GFI มีค่าเท่ากับ 0.96, AGFI มีค่าเท่ากับ 0.92, RMSEA มีค่าเท่ากับ 0.049, SRMR มีค่าเท่ากับ 0.040 และค่า CN มีค่าเท่ากับ 330.66 ดังนั้นส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด

ผลการประเมินความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์การวัดในรูปแบบความสัมพันธ์สมการโครงสร้าง

ภายหลังจากที่รูปแบบความสัมพันธ์สมการโครงสร้างมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์แล้ว เพื่อให้ได้สารสนเทศในการอธิบายผลการวิจัยเพิ่มขึ้น จึงมีการประเมินความสามารถของตัวแปรสังเกตได้ที่ใช้วัดตัวแปรแฝงในรูปแบบความสัมพันธ์ โดยพิจารณาจากคามมีนัยสำคัญของน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) ประเมินค่าความแปรปรวนที่สกัดได้ และความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงที่ศึกษา เนื่องจากเมื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ในคราวเดียวกันทั้งหมด ตัวแปรต่างๆในรูปแบบความสัมพันธ์จะส่งอิทธิพลถึงกันทำให้ค่าต่าง ๆ ที่ได้จากการประเมินรูปแบบความสัมพันธ์การวัดโดยอิสระจากตัวแปรอื่น ๆ เปลี่ยนแปลงไป ผลการประเมินรูปแบบความสัมพันธ์การวัดแต่ละตัวแปรแฝง ดังตาราง 9

ตาราง 9 การประเมินความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์การวัดในรูปแบบความสัมพันธ์สมการโครงสร้าง
ความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค

ตัวแปรแฝง	ตัวแปรสังเกตได้	คุณภาพตัวแปรแฝง			คุณภาพตัวแปรสังเกตได้		
		ความเชื่อมั่น (ρ_c)	ความแปรปรวนที่สกัดได้ (ρ_v)	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน	t value	ความคลาดเคลื่อนจากการวัด (ε, δ)	ค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรสังเกตได้ (SMC)
AQ		0.75	0.44				
	AQ1			0.75 ^a		0.44	0.56
	AQ2			0.59**	12.99	0.65	0.35
	AQ3			0.68**	15.71	0.54	0.46
	AQ4			0.61**	13.01	0.62	0.38
OP		0.71	0.46				
	OP5			0.68 ^a		0.54	0.46
	OP6			0.65**	15.02	0.57	0.43
	OP7			0.69**	15.94	0.52	0.48
SR		0.72	0.48				
	SR8			0.72 ^a		0.48	0.52

ตาราง 9 (ต่อ)

ตัวแปรแฝง	ตัวแปร สังเกตได้	คุณภาพตัวแปรแฝง			t value	คุณภาพตัวแปรสังเกตได้	
		ความเชื่อมั่น (ρ_c)	ความ แปรปรวนที่ สกัดได้ (ρ_v)	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ มาตรฐาน		ความคลาด เคลื่อนจากการ วัด (ε, δ)	ค่าความเชื่อมั่น ของตัวแปร สังเกตได้ (SMC)
	SR9			0.85**	19.69	0.27	0.73
	SR10			0.43**	10.57	0.82	0.18
SC		0.44	0.44				
	SC11			0.66 ^a		0.56	0.44
SE		0.65	0.39				
	SE12			0.72 ^a		0.48	0.52
	SE13			0.60**	18.33	0.65	0.35
	SE14			0.53**	13.07	0.72	0.28
PEE		0.68	0.41				
	PEE1			0.71**		0.50	0.50
	PEE2			0.58**	14.61	0.67	0.33
	PEE3			0.63**	15.77	0.60	0.40
PL		0.79	0.50				
	PL4			0.74**		0.46	0.54
	PL5			0.53**	13.24	0.72	0.28
	PL6			0.65**	15.14	0.57	0.43
	PL7			0.86**	19.92	0.26	0.74

หมายเหตุ : a ค่าอ้างอิง

จากตาราง 9 ตัวแปรแฝงภายในความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร มีความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงเท่ากับ 0.75 และมีค่าความแปรปรวนที่สกัดได้เท่ากับ 0.44 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ที่เป็นตัวบ่งชี้มีค่าตั้งแต่ 0.59 – 0.75 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า ตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานน้อยที่สุดคือ การวิเคราะห์ต้นทุนของอุปสรรคและการยอมรับผลการกระทำของตนเอง (AQ2) ทั้งนี้เนื่องมาจากตัวแปรดังกล่าวมีความคลาดเคลื่อนจากการวัดสูงกว่าด้านอื่น ๆ และความเชื่อมั่นของการวัดต่ำกว่าด้านอื่น ๆ

ตัวแปรแฝงภายในการมองโลกในแง่ดี ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร มีความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงเท่ากับ 0.71 และมีความแปรปรวนที่สกัดได้เท่ากับ 0.46 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ที่เป็นตัวบ่งชี้มีค่าตั้งแต่ 0.65 – 0.69 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า ตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานน้อยที่สุดคือ ความคงทนของสาเหตุ (OP6) ทั้งนี้เนื่องมาจากตัวแปรดังกล่าวมีความคลาดเคลื่อนจากการวัดสูงกว่าด้านอื่น ๆ และความเชื่อมั่นของการวัดต่ำกว่าด้านอื่น ๆ

ตัวแปรแฝงภายในการกำกับตนเอง ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร มีความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงเท่ากับ 0.72 และมีความแปรปรวนที่สกัดได้เท่ากับ 0.48 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ที่เป็นตัวบ่งชี้มีค่าตั้งแต่ 0.43-0.85 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า ตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานน้อยที่สุดคือ ปฏิบัติกิริยาสะท้อนต่อตนเอง (SR10) ทั้งนี้เนื่องมาจากตัวแปรดังกล่าวมีความคลาดเคลื่อนจากการวัดสูงกว่าด้านอื่น ๆ และความเชื่อมั่นของการวัดต่ำกว่าด้านอื่น ๆ

ตัวแปรแฝงภายในความเชื่อมั่นในตนเอง ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้คือ ความเชื่อมั่นในตนเอง มีความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงเท่ากับ 0.44 และมีความแปรปรวนที่สกัดได้เท่ากับ 0.44 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ที่เป็นตัวบ่งชี้มีค่า 0.66 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตัวแปรแฝงภายในการรับรู้ความสามารถของตนเอง ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร มีความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงเท่ากับ 0.65 และมีความแปรปรวนที่สกัดได้เท่ากับ 0.39 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ที่เป็นตัวบ่งชี้มีค่าตั้งแต่ 0.53 - 0.72 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า ตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานน้อยที่สุดคือ การรับรู้ความคงทนหรือความเข้ม (SE14) ทั้งนี้เนื่องมาจากตัวแปรดังกล่าวมีความคลาดเคลื่อนจากการวัดสูงกว่าด้านอื่น ๆ และความเชื่อมั่นของการวัดต่ำกว่าด้านอื่น ๆ

ตัวแปรแฝงภายนอกการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร มีความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงเท่ากับ 0.68 และมีความแปรปรวนที่สกัดได้เท่ากับ 0.41 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ที่เป็นตัวบ่งชี้มีค่าตั้งแต่ 0.58-0.71 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า ตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานน้อยที่สุดคือ การให้ข้อมูลข่าวสารทางการเรียน (PEE2) ทั้งนี้เนื่องมาจากตัวแปรดังกล่าวมีความคลาดเคลื่อนจากการวัดสูงกว่าด้านอื่น ๆ และความเชื่อมั่นของการวัดต่ำกว่าด้านอื่น ๆ

ตัวแปรแฝงภายนอกการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร มีความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงเท่ากับ 0.79 และมีความแปรปรวนที่สกัดได้เท่ากับ 0.50 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ที่เป็นตัวบ่งชี้มีค่าตั้งแต่ 0.53-0.86 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า ตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานน้อยที่สุดคือ สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ (PL5) ทั้งนี้เนื่องมาจากตัวแปรดังกล่าวมีความคลาดเคลื่อนจากการวัดสูงกว่าด้านอื่น ๆ และความเชื่อมั่นของการวัดต่ำกว่าด้านอื่น ๆ

โดยสรุป พบว่า ตัวแปรแฝงที่มีความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงสูงสุด คือ การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม รองลงมาคือ ความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค การกำกับตนเอง การมองโลกในแง่ดี การสนับสนุนทางการเรียน จากผู้ปกครอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเอง ตามลำดับ ส่วนตัวแปรสังเกตได้ที่มีความคลาดเคลื่อนสูงกว่า 0.70 คือ ปฏิกริยาสะท้อนต่อตนเอง (SR10) การรับรู้ความคงทนหรือความเข้ม (SE14) และสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ (PL5)

ค่าอิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และอิทธิพลรวมของตัวแปรปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของนิสิตนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในเขตกรุงเทพมหานคร

การพิจารณาเฉพาะอิทธิพลทางตรงระหว่างแต่ละตัวแปรแฝงนั้น ยังไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ซึ่งตัวแปรต่าง ๆ สามารถส่งอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อกัน เพื่อความชัดเจนในการสรุปอิทธิพลของตัวแปรเชิงสาเหตุต่อตัวแปรผล ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอผลของอิทธิพลจากตัวแปรเชิงสาเหตุต่อตัวแปรผลออกเป็นสามส่วน ได้แก่ อิทธิพลทางตรง (Direct effects: DE) อิทธิพลทางอ้อม (Indirect effects: IE) และอิทธิพลรวม (Total effects: TE) ดังแสดงในตาราง 10

ตาราง 10 อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม ของตัวแปรปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคในภาพรวม

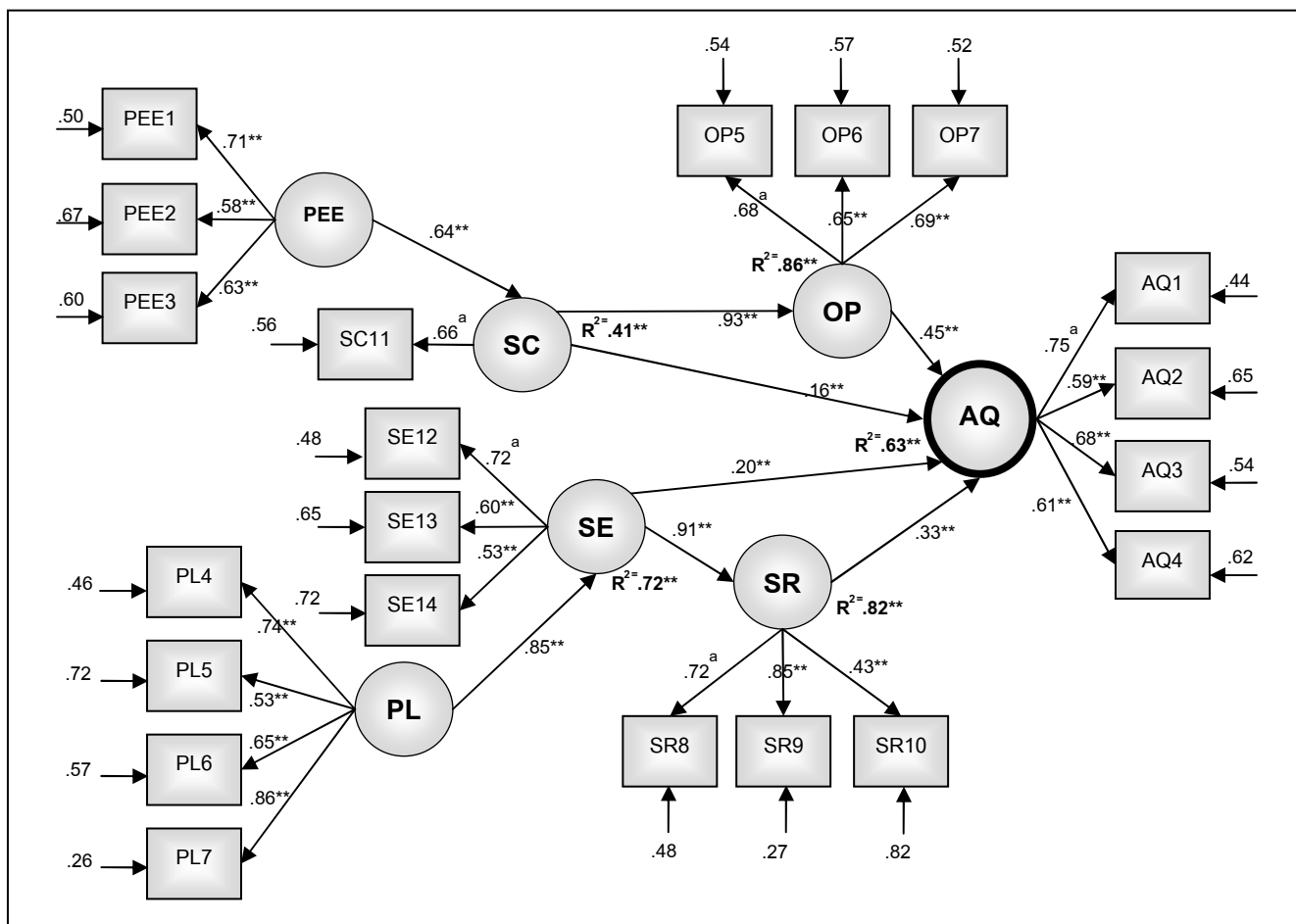
ตัวแปรผล	R ²	อิทธิพล	ตัวแปรเชิงสาเหตุ					
			PL	PEE	SE	SC	SR	OP
SE	0.72	DE	0.85**	-	-	-	-	-
		IE	-	-	-	-	-	-
		TE	0.85**	-	-	-	-	-
SC	0.41	DE	-	0.64**	-	-	-	-
		IE	-	-	-	-	-	-
		TE	-	0.64**	-	-	-	-
SR	0.82	DE	-	-	0.91**	-	-	-
		IE	0.77**	-	-	-	-	-
		TE	0.77**	-	0.91**	-	-	-
OP	0.86	DE	-	-	-	0.93**	-	-
		IE	-	0.59**	-	-	-	-
		TE	-	0.59**	-	0.93**	-	-

ตัวแปรผล	R ²	อิทธิพล	ตัวแปรเชิงสาเหตุ					
			PL	PEE	SE	SC	SR	OP
AQ	0.63	DE	-	-	0.20**	0.16**	0.33**	0.45**
		IE	0.59**	0.23**	0.21**	0.26**	-	-
		TE	0.59**	0.23**	0.41**	0.32**	0.33**	0.45**

** p < .01

จากตาราง 11 เมื่อพิจารณาความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค (AQ) ซึ่งเป็นตัวแปรผลลัพธ์สุดท้ายของโมเดล พบว่า ความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค (AQ) ได้รับอิทธิพลรวมสูงสุดจากการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (PL) รองลงมาคือ การมองโลกในแง่ดี (OP) การรับรู้ความสามารถของตนเอง (SE) การกำกับตนเอง (SR) ความเชื่อมั่นในตนเอง (SC) และการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง (PEE) ตามลำดับ และความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค (AQ) ได้รับอิทธิพลทางตรงจากการมองโลกในแง่ดี (OP) การกำกับตนเอง (SR) การรับรู้ความสามารถของตนเอง (SE) และความเชื่อมั่นในตนเอง (SC) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.45, 0.33, 0.20 และ 0.16 ตามลำดับและได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (PL) ความเชื่อมั่นในตนเอง (SC) การสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง (PEE) และการรับรู้ความสามารถของตนเอง (SE) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผ่านทาง การมองโลกในแง่ดี (OP) การกำกับตนเอง (SR) ความเชื่อมั่นในตนเอง (SC) และการรับรู้ความสามารถของตนเอง (SE) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.59, 0.26, 0.23 และ 0.21 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (R²) พบว่าตัวแปรเชิงสาเหตุทั้ง 6 ตัวแปร ที่นำมาศึกษาสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค (AQ) ได้ร้อยละ 63

จากที่กล่าวถึงค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมของตัวแปรปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคในภาพรวม สามารถแสดงรูปแบบความสัมพันธ์ได้ดังภาพประกอบ 15

** $p < .01$

ภาพประกอบ 14 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค
ในภาพรวม (หลังปรับรูปแบบความสัมพันธ์)

7. การตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัย ที่ส่งผลต่อ ความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบความสัมพันธ์ของตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุ ที่ส่งผลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของนิสิตนักศึกษา ตามภาวะสันนิษฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ระหว่างนิสิตนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยปิดและมหาวิทยาลัยเปิด ซึ่งหลักเกณฑ์ในการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบความสัมพันธ์นั้น ถ้าโมเดลการวัดที่เหมาะสมกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จะทำการทดสอบสมมติฐานหลัก แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์เพื่อคำนวณค่าพารามิเตอร์ และตรวจสอบความสอดคล้องกับโมเดลเชิงสาเหตุของแต่ละกลุ่ม โดยทำการวิเคราะห์แยกทีละกลุ่ม หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการวิเคราะห์เพื่อหาแบบจำลองของพื้นฐานของแต่ละกลุ่ม

2. การวิเคราะห์เพื่อคำนวณค่าพารามิเตอร์ และตรวจสอบความสอดคล้องกับโมเดลเชิงสาเหตุแต่ละกลุ่ม ทำการวิเคราะห์พร้อมกันทุกกลุ่ม หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการวิเคราะห์เพื่อหาความสอดคล้องของรูปแบบ (Model form) ของโมเดล จากหลายกลุ่มที่ทำการวิเคราะห์ โดยไม่มีการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการเท่ากันของค่าพารามิเตอร์

3. การวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบโมเดลเชิงสาเหตุตามสมมติฐานย่อยต่างๆที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ โดยทำการวิเคราะห์พร้อมกันทุกกลุ่ม และมีการกำหนดความเท่ากันของค่าพารามิเตอร์ตามสมมติฐานการวิจัยด้วย ในขั้นนี้จะทำการวิเคราะห์หลายครั้ง ซึ่งจำนวนครั้งที่ทำการวิเคราะห์จะขึ้นอยู่กับสมมติฐานที่ต้องการทดสอบ

4. การวิเคราะห์เพื่อทดสอบความแตกต่างของแต่ละโมเดลเชิงสาเหตุตามสมมติฐาน โดยการหาผลต่างของ χ^2 และ df ในขั้นนี้ถือว่าการวิเคราะห์สรุปผลจากการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยน

ในการตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบความสัมพันธ์นั้นจะต้องเป็นไปตามลำดับทุกขั้นตอน ไม่สามารถดำเนินการข้ามขั้นตอนได้ ถ้ายังพิสูจน์ไม่ได้ว่ารูปแบบโมเดลไม่แปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่มก็ไม่ควรทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของพารามิเตอร์ (นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2542: 240)

จากการตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบความสัมพันธ์ พบว่าในขั้นตอนการทดสอบสมมติฐานหลัก (H_{form}) เกิดความแปรเปลี่ยนระหว่างรูปแบบความสัมพันธ์ของตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของนิสิตนักศึกษาตามภาวะสัณนิฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ระหว่างนิสิตนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยปิดและมหาวิทยาลัยเปิด ผู้วิจัยจึงไม่นำรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุดังกล่าวมาทำการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนในสมมติฐานในขั้นตอนต่อไป และผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษารูปแบบความสัมพันธ์ของตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคโดยแยกศึกษาในแต่ละประเภทของมหาวิทยาลัย ดังนี้

ตาราง 11 ค่าสถิติความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามสภาวะสัณนิฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยปิดและมหาวิทยาลัยเปิด

ค่าดัชนี	เกณฑ์	มหาวิทยาลัยปิด				มหาวิทยาลัยเปิด			
		ก่อนการปรับ		หลังการปรับ		ก่อนการปรับ		หลังการปรับ	
		ค่าสถิติ	ผล	ค่าสถิติ	ผล	ค่าสถิติ	ผล	ค่าสถิติ	ผล
χ^2/df	< 3	831.16/180 = 4.618	ไม่ผ่าน	235.78/148 = 1.593	ผ่านเกณฑ์	693.28/180 = 3.852	ไม่ผ่าน	192.33/144 = 1.336	ผ่านเกณฑ์
p value of χ^2	> .05	0.000	ไม่ผ่าน	0.000	ไม่ผ่าน	0.000	ไม่ผ่าน	0.000	ไม่ผ่าน
RMSEA	$\leq .05$	0.103	ไม่ผ่าน	0.042	ผ่านเกณฑ์	0.087	ไม่ผ่าน	0.030	ผ่านเกณฑ์

ตาราง 11 (ต่อ)

ค่าดัชนี	เกณฑ์	มหาวิทยาลัยปิด				มหาวิทยาลัยเปิด			
		ก่อนการปรับ		หลังการปรับ		ก่อนการปรับ		หลังการปรับ	
		ค่าสถิติ	ผล	ค่าสถิติ	ผล	ค่าสถิติ	ผล	ค่าสถิติ	ผล
SRMR	$\leq .05$	0.091	ไม่ผ่าน	0.047	ผ่านเกณฑ์	0.140	ไม่ผ่าน	0.049	ผ่านเกณฑ์
GFI	$> .90$	0.81	ไม่ผ่าน	0.94	ผ่านเกณฑ์	0.85	ไม่ผ่าน	0.95	ผ่านเกณฑ์
AGFI	$> .90$	0.76	ไม่ผ่าน	0.91	ผ่านเกณฑ์	0.81	ไม่ผ่าน	0.93	ผ่านเกณฑ์
CN	≥ 200	98.19	ไม่ผ่าน	277.54	ผ่านเกณฑ์	114.21	ไม่ผ่าน	368.94	ผ่านเกณฑ์

จากตาราง 11 พบว่า ในมหาวิทยาลัยปิด ค่าสถิติ Chi-square ของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างก่อนการปรับรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุมีค่าเท่ากับ 831.16 และมีนัยสำคัญที่ระดับ .000 แสดงให้เห็นว่ารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แต่เนื่องจากค่าไค-สแควร์มีความแปรผันไปตามขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ยิ่งขนาดกลุ่มตัวอย่างมีขนาดใหญ่ ค่าไค-สแควร์จะมีแนวโน้มที่จะมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น จึงควรพิจารณาอัตราส่วนระหว่างค่าสถิติไค-สแควร์กับจำนวนองศาอิสระ (χ^2 / df) ร่วมด้วย จากการวิเคราะห์ พบว่า อัตราส่วนระหว่างค่าสถิติไค-สแควร์กับจำนวนองศาอิสระมีค่าเท่ากับ 4.618 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 3 นอกจากนี้เมื่อพิจารณาดัชนีวัดความกลมกลืนด้านอื่น ๆ ร่วมด้วยจะเห็นได้ว่าดัชนีต่าง ๆ เหล่านี้ไม่ผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้ ดังนี้ GFI มีค่าเท่ากับ 0.81, AGFI เท่ากับ 0.76, RMSEA เท่ากับ 0.103, SRMR เท่ากับ 0.091 และค่า CN มีค่าเท่ากับ 98.19 จึงมีความจำเป็นต้องปรับรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุให้มีความสอดคล้องกลมกลืนมากขึ้น โดยผู้วิจัยได้ปรับให้ความคลาดเคลื่อนของตัวแปรสังเกตได้มีความสัมพันธ์กันเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่ตัวแปรต่างๆ มีความสัมพันธ์กันได้ โดยในการปรับรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุจะพิจารณาค่าเสนอแนะจากโปรแกรมหรือดัชนีปรับรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Model Modification Indices: MI) และการเปลี่ยนแปลงพารามิเตอร์ที่คาดหวังมาตรฐาน (Standardized Expected Parameter Change: SEPC) จนได้รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ปรับแล้วมีค่าสถิติไค-สแควร์เท่ากับ 235.78 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อัตราส่วนระหว่างค่าสถิติไค-สแควร์กับจำนวนองศาอิสระ (χ^2 / df) มีค่า 1.596, GFI เท่ากับ 0.94, AGFI เท่ากับ 0.91, RMSEA เท่ากับ 0.042, SRMR เท่ากับ 0.047 และค่า CN เท่ากับ 277.54 ดัชนีส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด

ในมหาวิทยาลัยเปิด ค่าสถิติ Chi-square ของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างก่อนการปรับรูปแบบความสัมพันธ์มีค่าเท่ากับ 693.28 และมีนัยสำคัญที่ระดับ .000 แสดงให้เห็นว่ารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แต่เนื่องจากค่าไค-สแควร์มีความแปรผันไปตามขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ยิ่งขนาดกลุ่มตัวอย่างมีขนาดใหญ่ ค่าไค-สแควร์จะมีแนวโน้มที่จะมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น จึงควรพิจารณา

อัตราส่วนระหว่างค่าสถิติไค-สแควร์กับจำนวนองศาอิสระ (χ^2 / df) ร่วมด้วย จากการวิเคราะห์ พบว่า อัตราส่วนระหว่างค่าสถิติไค-สแควร์กับจำนวนองศาอิสระมีค่าเท่ากับ 3.852 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 3 นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาดัชนีวัดความกลมกลืนด้านอื่น ๆ ร่วมด้วยจะเห็นได้ว่าดัชนีต่าง ๆ เหล่านี้ไม่ผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้ ดังนั้น GFI มีค่าเท่ากับ 0.85, AGFI เท่ากับ 0.81, RMSEA เท่ากับ 0.087, SRMR เท่ากับ 0.140 และค่า CN มีค่าเท่ากับ 114.21 จึงมีความจำเป็นต้องปรับรูปแบบความสัมพันธ์ให้มีความสอดคล้องกลมกลืนมากขึ้น โดยผู้วิจัยได้ปรับให้ความคลาดเคลื่อนของตัวแปรสังเกตได้มีความสัมพันธ์กัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่ตัวแปรต่างๆ มีความสัมพันธ์กันได้ โดยในการปรับรูปแบบความสัมพันธ์จะพิจารณาค่าเสนอแนะจากโปรแกรมหรือดัชนีปรับรูปแบบความสัมพันธ์ (Model Modification Indices: MI) และค่าการเปลี่ยนแปลงพารามิเตอร์ที่คาดหวังมาตรฐาน (Standardized Expected Parameter Change: SEPC) จนได้รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์ที่ปรับแล้วมีค่าสถิติไค-สแควร์เท่ากับ 192.33 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 อัตราส่วนระหว่างค่าสถิติไค-สแควร์กับจำนวนองศาอิสระ (χ^2 / df) มีค่า 1.336, GFI เท่ากับ 0.95, AGFI เท่ากับ 0.93, RMSEA เท่ากับ 0.030, SRMR เท่ากับ 0.049 และค่า CN เท่ากับ 368.94 ดัชนีส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด

8. การเสนอค่าอิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และอิทธิพลรวมของตัวแปรปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค

ผลการประเมินความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์การวัดในรูปแบบความสัมพันธ์สมการโครงสร้าง ความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ของนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยปิด

ภายหลังจากที่รูปแบบความสัมพันธ์สมการโครงสร้างมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์แล้ว เพื่อให้ได้สารสนเทศในการอธิบายผลการวิจัยเพิ่มขึ้น จึงมีการประเมินความสามารถของตัวแปรสังเกตได้ที่ใช้วัดตัวแปรแฝงในรูปแบบความสัมพันธ์ โดยพิจารณาจากคามนัยสำคัญของน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) ประเมินค่าความแปรปรวนที่สกัดได้ และความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงที่ศึกษา เนื่องจากเมื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ในคราวเดียวกันทั้งหมด ตัวแปรต่างๆในรูปแบบความสัมพันธ์จะส่งอิทธิพลถึงกันทำให้ค่าต่าง ๆ ที่ได้จากการประเมินรูปแบบความสัมพันธ์การวัดโดยอิสระจากตัวแปรอื่น ๆ เปลี่ยนแปลงไป ผลการประเมินรูปแบบความสัมพันธ์การวัดแต่ละตัวแปรแฝง ดังตาราง 12

ตาราง 12 การประเมินความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์การวัดในรูปแบบความสัมพันธ์สมการโครงสร้าง
ความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ของนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยปิด

ตัวแปรแฝง	ตัวแปร สังเกตได้	คุณภาพตัวแปรแฝง			t value	คุณภาพตัวแปรสังเกตได้	
		ความเชื่อมั่น (ρ_c)	ความ แปรปรวนที่ สกัดได้ (ρ_v)	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ มาตรฐาน		ความคลาด เคลื่อนจาก การวัด (ε, δ)	ค่าความเชื่อมั่น ของตัวแปร สังเกตได้ (SMC)
AQ		0.77	0.45				
	AQ1			0.78 ^a		0.39	0.61
	AQ2			0.64**	10.17	0.59	0.41
	AQ3			0.60**	9.46	0.64	0.36
	AQ4			0.66**	10.49	0.57	0.43
OP		0.71	0.47				
	OP5			0.70 ^a		0.51	0.49
	OP6			0.46**	7.41	0.79	0.21
	OP7			0.84**	6.56	0.30	0.70
SR		0.65	0.38				
	SR8			0.49 ^a		0.76	0.24
	SR9			0.64**	9.56	0.59	0.41
	SR10			0.71**	10.61	0.50	0.50
SC		0.49	0.49				
	SC11			0.70 ^a		0.51	0.49
SE		0.62	0.37				
	SE12			0.66 ^a		0.56	0.44
	SE13			0.38**	8.35	0.86	0.14
	SE14			0.72**	10.75	0.48	0.52
PEE		0.74	0.49				
	PEE1			0.61**	11.36	0.63	0.37
	PEE2			0.76**	14.77	0.42	0.58

ตาราง 12 (ต่อ)

ตัวแปรแฝง	ตัวแปร สังเกตได้	คุณภาพตัวแปรแฝง			คุณภาพตัวแปรสังเกตได้		
		ความเชื่อมั่น (ρ_c)	ความ แปรปรวนที่ สกัดได้ (ρ_v)	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ มาตรฐาน	t value	ความคลาด เคลื่อนจาก การวัด (ε, δ)	ค่าความเชื่อมั่น ของตัวแปร สังเกตได้ (SMC)
	PEE3			0.71**	13.80	0.49	0.51
	PL	0.66	0.33				
	PL4			0.59**	10.97	0.65	0.35
	PL5			0.63**	11.98	0.61	0.39
	PL6			0.41**	7.18	0.83	0.17
	PL7			0.64**	11.21	0.59	0.41

หมายเหตุ : a ค่าอ้างอิง

จากตาราง 12 ตัวแปรแฝงภายในความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร ในมหาวิทยาลัยปิด มีความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงเท่ากับ 0.77 และมีค่าความแปรปรวนที่สกัดได้เท่ากับ 0.45 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ที่เป็นตัวบ่งชี้มีค่าตั้งแต่ 0.60-0.78 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า ตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานน้อยที่สุดคือ การรับรู้ผลกระทบของอุปสรรค (AQ3) ทั้งนี้เนื่องมาจากตัวแปรดังกล่าวมีความคลาดเคลื่อนจากการวัดสูงกว่าด้านอื่น ๆ และความเชื่อมั่นของการวัดต่ำกว่าด้านอื่น ๆ

ตัวแปรแฝงภายในการมองโลกในแง่ดี ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร ในมหาวิทยาลัยปิด มีความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงเท่ากับ 0.71 และมีค่าความแปรปรวนที่สกัดได้เท่ากับ 0.47 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ที่เป็นตัวบ่งชี้มีค่าตั้งแต่ 0.46 – 0.84 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า ตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานน้อยที่สุดคือ ความคงทนของสาเหตุ (OP6) ทั้งนี้เนื่องมาจากตัวแปรดังกล่าวมีความคลาดเคลื่อนจากการวัดสูงกว่าด้านอื่น ๆ และความเชื่อมั่นของการวัดต่ำกว่าด้านอื่น ๆ

ตัวแปรแฝงภายในการกำกับตนเอง ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร ในมหาวิทยาลัยปิด มีความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงเท่ากับ 0.65 และความแปรปรวนที่สกัดได้เท่ากับ 0.38 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ที่เป็นตัวบ่งชี้มีค่าตั้งแต่ 0.49-0.71 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า ตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานน้อยที่สุดคือ การสังเกตตนเอง (SR8) ทั้งนี้เนื่องมาจากตัวแปรดังกล่าวมีความคลาดเคลื่อนจากการวัดสูงกว่าด้านอื่น ๆ และความเชื่อมั่นของการวัดต่ำกว่าด้านอื่น ๆ

ตัวแปรแฝงภายในความเชื่อมั่นในตนเอง ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้คือ ความเชื่อมั่นในตนเอง ในมหาวิทยาลัยปิด มีความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงเท่ากับ 0.49 และมีความแปรปรวนที่สกัดได้เท่ากับ 0.49 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ที่เป็นตัวบ่งชี้มีค่า 0.70 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตัวแปรแฝงภายในการรับรู้ความสามารถของตนเอง ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร ในมหาวิทยาลัยปิด มีความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงเท่ากับ 0.62 และมีความแปรปรวนที่สกัดได้เท่ากับ 0.37 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ที่เป็นตัวบ่งชี้มีค่าตั้งแต่ 0.38-0.72 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า ตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานน้อยที่สุดคือ การรับรู้การแผ่ขยาย (SE13) ทั้งนี้เนื่องมาจากตัวแปรดังกล่าวมีความคลาดเคลื่อนจากการวัดสูงกว่าด้านอื่น ๆ และความเชื่อมั่นของการวัดต่ำกว่าด้านอื่น ๆ

ตัวแปรแฝงภายนอกการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร ในมหาวิทยาลัยปิด มีความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงเท่ากับ 0.74 และมีความแปรปรวนที่สกัดได้เท่ากับ 0.49 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ที่เป็นตัวบ่งชี้มีค่าตั้งแต่ 0.61-0.76 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า ตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานน้อยที่สุดคือ การสนับสนุนช่วยเหลือทางการเงินของ (PEE1) ทั้งนี้เนื่องมาจากตัวแปรดังกล่าวมีความคลาดเคลื่อนจากการวัดสูงกว่าด้านอื่น ๆ และความเชื่อมั่นของการวัดต่ำกว่าด้านอื่น ๆ

ตัวแปรแฝงภายนอกการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร ในมหาวิทยาลัยปิด มีความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงเท่ากับ 0.66 และมีความแปรปรวนที่สกัดได้เท่ากับ 0.33 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ที่เป็นตัวบ่งชี้มีค่าตั้งแต่ 0.41-0.64 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า ตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานน้อยที่สุดคือ การแนะแนว (PL6) ทั้งนี้เนื่องมาจากตัวแปรดังกล่าวมีความคลาดเคลื่อนจากการวัดสูงกว่าด้านอื่น ๆ และความเชื่อมั่นของการวัดต่ำกว่าด้านอื่น ๆ

โดยสรุป พบว่า ตัวแปรแฝงที่มีความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงสูงสุด คือ ความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค รองลงมาคือ การสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง การมองโลกในแง่ดี การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การกำกับตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเอง ตามลำดับ ส่วนตัวแปรสังเกตได้ที่มีความคลาดเคลื่อนสูงกว่า 0.70 คือ ความคงทนของสาเหตุ (OP6) การสังเกตตนเอง (SR8) การรับรู้การแผ่ขยาย (SE13) และการแนะแนว (PL6)

ผลการประเมินความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์การวัดในรูปแบบความสัมพันธ์สมการโครงสร้างความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ของนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยเปิด

ภายหลังจากที่รูปแบบความสัมพันธ์สมการโครงสร้างมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์แล้ว เพื่อให้ได้สารสนเทศในการอธิบายผลการวิจัยเพิ่มขึ้น จึงมีการประเมินความสามารถของตัวแปรสังเกตได้ที่ใช้วัดตัวแปรแฝงในรูปแบบความสัมพันธ์ โดยพิจารณาจากคามมีนัยสำคัญของน้ำหนักองค์ประกอบ (factor

loading) ประเมินค่าความแปรปรวนที่สกัดได้ และความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงที่ศึกษา เนื่องจากเมื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ในคราวเดียวกันทั้งหมด ตัวแปรต่างๆในรูปแบบความสัมพันธ์จะส่งอิทธิพลถึงกันทำให้ค่าต่าง ๆ ที่ได้จากการประเมินรูปแบบความสัมพันธ์การวัดโดยอิสระจากตัวแปรอื่น ๆ เปลี่ยนแปลงไป ผลการประเมินรูปแบบความสัมพันธ์การวัดแต่ละตัวแปรแฝง ดังตาราง 13

ตาราง 13 การประเมินความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์การวัดในรูปแบบความสัมพันธ์สมการโครงสร้าง
ความสามารถในการอ่านอุปสรรค ของนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยปิดและมหาวิทยาลัยเปิด

ตัวแปรแฝง	ตัวแปร สังเกตได้	คุณภาพตัวแปรแฝง		คุณภาพตัวแปรสังเกตได้			
		ความเชื่อมั่น (ρ_c)	ความแปรปรวนที่ สกัดได้ (ρ_v)	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ มาตรฐาน	t value	ความคลาด เคลื่อนจาก การวัด (ε, δ)	ค่าความเชื่อมั่น ของตัวแปร สังเกตได้ (SMC)
AQ		0.73	0.42				
	AQ2			0.76 ^a		0.43	0.57
	AQ3			0.34**	6.32	0.88	0.12
	AQ4			0.72**	13.46	0.49	0.51
	AQ4			0.67**	10.76	0.55	0.45
OP		0.79	0.56				
	OP5			0.78 ^a		0.39	0.61
	OP6			0.66**	12.25	0.56	0.44
	OP7			0.79**	14.25	0.38	0.62
SR		0.74	0.50				
	SR8			0.69 ^a		0.52	0.48
	SR9			0.81**	10.49	0.35	0.65
	SR10			0.60**	11.36	0.64	0.36
SC		0.67	0.67				
	SC11			0.82 ^a		0.33	0.67
SE		0.67	0.41				
	SE12			0.69 ^a		0.53	0.47
	SE13			0.64**	6.89	0.59	0.41

ตาราง 13 (ต่อ)

ตัวแปรแฝง	ตัวแปร สังเกตได้	คุณภาพตัวแปรแฝง			คุณภาพตัวแปรสังเกตได้		
		ความเชื่อมั่น (ρ_c)	ความแปรปรวนที่ สกัดได้ (ρ_v)	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ มาตรฐาน	t value	ความคลาด เคลื่อนจาก การวัด (ε, δ)	ค่าความเชื่อมั่น ของตัวแปร สังเกตได้ (SMC)
	SE14			0.58**	6.24	0.66	0.34
PEE		0.66	0.39				
	PEE1			0.62**	6.79	0.61	0.39
	PEE2			0.60**	6.57	0.64	0.36
	PEE3			0.65**	7.12	0.58	0.42
PL		0.71	0.39				
	PL4			0.74**	14.68	0.45	0.55
	PL5			0.67**	12.55	0.55	0.45
	PL6			0.58**	10.86	0.67	0.33
	PL7			0.46**	8.46	0.79	0.21

หมายเหตุ : a ค่ำอ้างอิง

จากตาราง 13 ตัวแปรแฝงภายในความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร ในมหาวิทยาลัยเปิด มีความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงเท่ากับ 0.73 และมีค่าความแปรปรวนที่สกัดได้เท่ากับ 0.42 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ที่เป็นตัวบ่งชี้มีค่าตั้งแต่ 0.34-0.76 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า ตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานน้อยที่สุดคือ การวิเคราะห์ขั้นตอนของอุปสรรคและการยอมรับผลการกระทำของตนเอง (AQ2) ทั้งนี้เนื่องมาจากตัวแปรดังกล่าวมีความคลาดเคลื่อนจากการวัดสูงกว่าด้านอื่น ๆ และความเชื่อมั่นของการวัดต่ำกว่าด้านอื่น ๆ

ตัวแปรแฝงภายในการมองโลกในแง่ดี ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร ในมหาวิทยาลัยเปิด มีความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงเท่ากับ 0.79 และมีค่าความแปรปรวนที่สกัดได้เท่ากับ 0.56 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ที่เป็นตัวบ่งชี้มีค่าตั้งแต่ 0.66 – 0.79 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า ตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานน้อยที่สุดคือ ความคงทนของสาเหตุ (OP6) เช่นเดียวกันกับมหาวิทยาลัยปิด ทั้งนี้เนื่องมาจากตัวแปรดังกล่าวมีความคลาดเคลื่อนจากการวัดสูงกว่าด้านอื่น ๆ และความเชื่อมั่นของการวัดต่ำกว่าด้านอื่น ๆ

ตัวแปรแฝงภายในการกำกับตนเอง ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร ในมหาวิทยาลัยเปิด มีความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงเท่ากับ 0.74 และมีความแปรปรวนที่สกัดได้เท่ากับ 0.50 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ที่เป็นตัวบ่งชี้มีค่าตั้งแต่ 0.60-0.81 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า ตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานน้อยที่สุดคือ ปฏิบัติงานสะท้อนต่อตนเอง (SR10) ทั้งนี้เนื่องมาจากตัวแปรดังกล่าวมีความคลาดเคลื่อนจากการวัดสูงกว่าด้านอื่น ๆ และความเชื่อมั่นของการวัดต่ำกว่าด้านอื่น ๆ

ตัวแปรแฝงภายในความเชื่อมั่นในตนเอง ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้คือ ความเชื่อมั่นในตนเอง ในมหาวิทยาลัยเปิด มีความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงเท่ากับ 0.67 และมีความแปรปรวนที่สกัดได้เท่ากับ 0.67 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ที่เป็นตัวบ่งชี้มีค่า 0.82 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตัวแปรแฝงภายในการรับรู้ความสามารถของตนเอง ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร ในมหาวิทยาลัยเปิด มีความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงเท่ากับ 0.67 และมีความแปรปรวนที่สกัดได้เท่ากับ 0.41 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ที่เป็นตัวบ่งชี้มีค่าตั้งแต่ 0.58-0.69 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า ตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานน้อยที่สุดคือ การรับรู้ความคงทนหรือความเข้ม (SE14) ทั้งนี้เนื่องมาจากตัวแปรดังกล่าวมีความคลาดเคลื่อนจากการวัดสูงกว่าด้านอื่น ๆ และความเชื่อมั่นของการวัดต่ำกว่าด้านอื่น ๆ

ตัวแปรแฝงภายนอกการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร ในมหาวิทยาลัยเปิด มีความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงเท่ากับ 0.66 และมีความแปรปรวนที่สกัดได้เท่ากับ 0.39 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ที่เป็นตัวบ่งชี้มีค่าตั้งแต่ 0.60-0.65 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า ตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานน้อยที่สุดคือ การให้ข้อมูลข่าวสารทางการเรียน (PEE2) ทั้งนี้เนื่องมาจากตัวแปรดังกล่าวมีความคลาดเคลื่อนจากการวัดสูงกว่าด้านอื่น ๆ และความเชื่อมั่นของการวัดต่ำกว่าด้านอื่น ๆ

ตัวแปรแฝงภายนอกการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร ในมหาวิทยาลัยเปิด มีความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงเท่ากับ 0.71 และมีความแปรปรวนที่สกัดได้เท่ากับ 0.39 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ที่เป็นตัวบ่งชี้มีค่าตั้งแต่ 0.46-0.74 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า ตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานน้อยที่สุดคือ การรับรู้การประเมินผลการเรียนการสอนจากอาจารย์ (PL7) ทั้งนี้เนื่องมาจากตัวแปรดังกล่าวมีความคลาดเคลื่อนจากการวัดสูงกว่าด้านอื่น ๆ และความเชื่อมั่นของการวัดต่ำกว่าด้านอื่น ๆ

โดยสรุป ในมหาวิทยาลัยเปิด พบว่า ตัวแปรแฝงที่มีความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงสูงสุด คือ การมองโลกในแง่ดี รองลงมาคือ การกำกับตนเอง ความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การรับรู้ความสามารถของตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง และการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง ตามลำดับ

ค่าอิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และอิทธิพลรวมของตัวแปรปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัยปิด

การพิจารณาเฉพาะอิทธิพลทางตรงระหว่างแต่ละตัวแปรแฝงนั้น ยังไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ซึ่งตัวแปรต่าง ๆ สามารถส่งอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อกัน เพื่อความชัดเจนในการสรุปอิทธิพลของตัวแปรเชิงสาเหตุต่อตัวแปรผล ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอผลของอิทธิพลจากตัวแปรเชิงสาเหตุต่อตัวแปรผลออกเป็นสามส่วน ได้แก่ อิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) และอิทธิพลรวม (TE) ดังแสดงในตาราง 14

ตาราง 14 อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม ของตัวแปรปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของนิสิตนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยปิด

ตัวแปรผล	R ²	อิทธิพล	ตัวแปรเชิงสาเหตุ					
			PL	PEE	SE	SC	SR	OP
SE	(0.90)	DE	(0.95**)	-	-	-	-	-
		IE	-	-	-	-	-	-
		TE	(0.95**)	-	-	-	-	-
SC	(0.55)	DE	-	(0.74**)	-	-	-	-
		IE	-	-	-	-	-	-
		TE	-	(0.74**)	-	-	-	-
SR	(0.74)	DE	-	-	(0.86**)	-	-	-
		IE	(0.82**)	-	-	-	-	-
		TE	(0.82**)	-	(0.86**)	-	-	-
OP	(0.20)	DE	-	-	-	(0.23**)	-	-
		IE	-	(0.17**)	-	-	-	-
		TE	-	(0.17**)	-	(0.23**)	-	-
AQ	(0.51)	DE	-	-	(0.46**)	(0.16**)	(0.33**)	(0.49**)
		IE	(0.37**)	(0.87**)	(0.39**)	(0.12**)	-	-
		TE	(0.37**)	(0.87**)	(0.85**)	(0.28**)	(0.33**)	(0.49**)

** p < .01

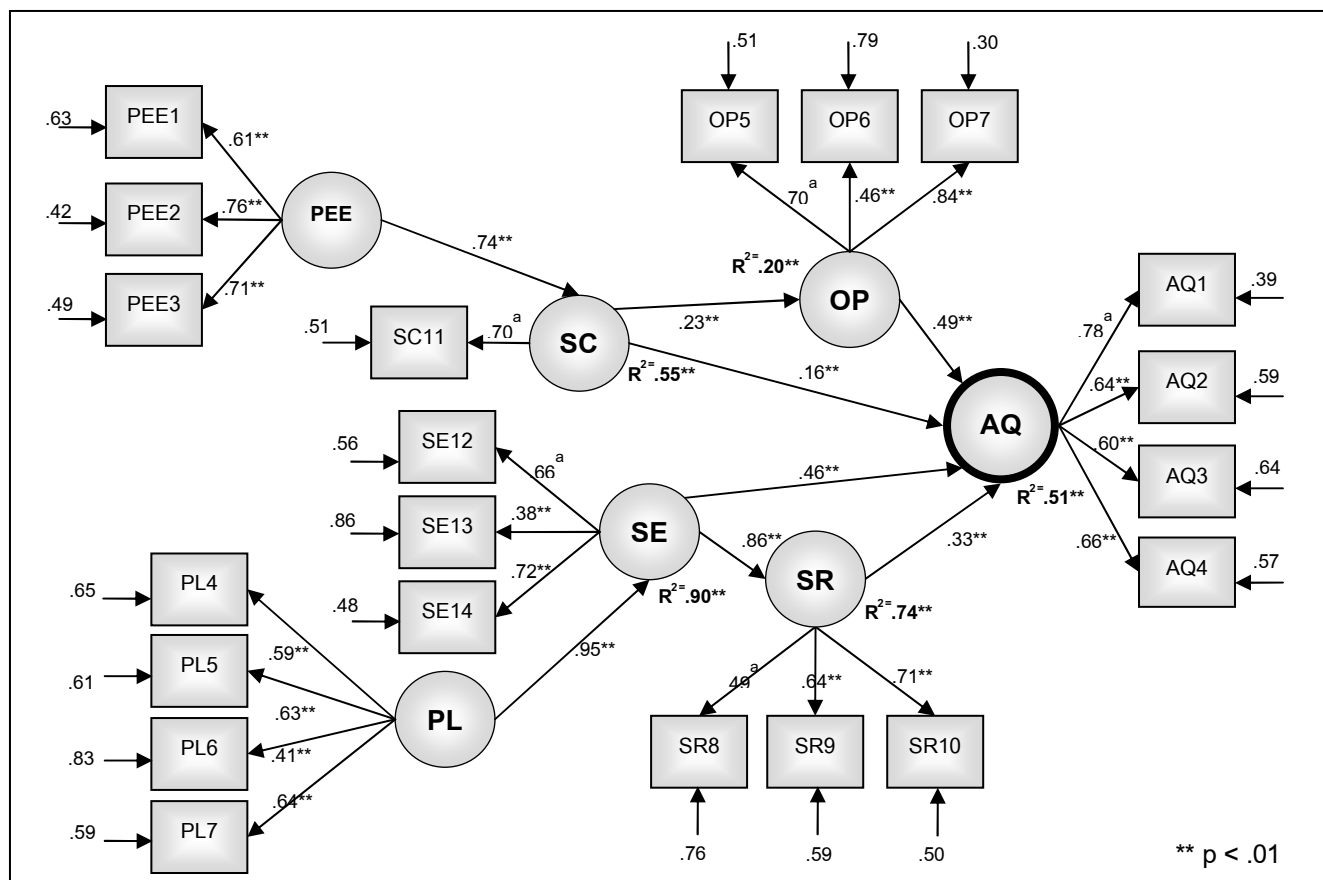
จากตาราง 14 จากการพิจารณาความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค (AQ) ซึ่งเป็นตัวแปรผลลัพธ์สุดท้ายของโมเดล ในมหาวิทยาลัยปิด พบว่า ความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค (AQ) ได้รับอิทธิพลรวมสูงสุดจากการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง (PEE) รองลงมาคือ การรับรู้ความสามารถของตนเอง (SE) การมอง

โลกในแง่ดี (OP) การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (PL) การกำกับตนเอง (SR) และความเชื่อมั่นในตนเอง (SC) ตามลำดับ

ความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค (AQ) ได้รับอิทธิพลทางตรงจากการมองโลกในแง่ดี (OP) การรับรู้ความสามารถของตนเอง (SE) การกำกับตนเอง (SR) และความเชื่อมั่นในตนเอง (SC) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.49, 0.46, 0.33 และ 0.16 ตามลำดับ

และความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค (AQ) ได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง (PEE) การรับรู้ความสามารถของตนเอง (SE) การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (PL) และความเชื่อมั่นในตนเอง (SC) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผ่านทาง การมองโลกในแง่ดี (OP) การกำกับตนเอง (SR) ความเชื่อมั่นในตนเอง (SC) และการรับรู้ความสามารถของตนเอง (SE) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.87, 0.39, 0.37 และ 0.12 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (R^2) พบว่าตัวแปรเชิงสาเหตุทั้ง 6 ตัวแปร ที่นำมาศึกษาสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค (AQ) ได้ร้อยละ 51

จากที่กล่าวถึงค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมของตัวแปรปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของนิสิตนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยปิด ในเขตกรุงเทพมหานคร (หลังปรับรูปแบบความสัมพันธ์) สามารถแสดงแสดงรูปแบบความสัมพันธ์ได้ดังภาพประกอบ 15

ภาพประกอบ 15 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค

ของนิสิตนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยปิด ในเขตกรุงเทพมหานคร (หลังปรับรูปแบบความสัมพันธ์)

ค่าอิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และอิทธิพลรวมของตัวแปรปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัยเปิด

การพิจารณาเฉพาะอิทธิพลทางตรงระหว่างแต่ละตัวแปรแฝงนั้น ยังไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ซึ่งตัวแปรต่าง ๆ สามารถส่งอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อกัน เพื่อความชัดเจนในการสรุปอิทธิพลของตัวแปรเชิงสาเหตุต่อตัวแปรผล ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอผลของอิทธิพลจากตัวแปรเชิงสาเหตุต่อตัวแปรผลออกเป็นสามส่วน ได้แก่ อิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) และอิทธิพลรวม (TE) ดังแสดงในตาราง 15

ตาราง 15 อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม ของตัวแปรปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของนิสิตนักศึกษา ที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยเปิด

ตัวแปรผล	R ²	อิทธิพล	ตัวแปรเชิงสาเหตุ					
			PL	PEE	SE	SC	SR	OP
SE	0.52	DE	0.72**	-	-	-	-	-
		IE	-	-	-	-	-	-
		TE	0.72**	-	-	-	-	-
SC	0.16	DE	-	0.18**	-	-	-	-
		IE	-	-	-	-	-	-
		TE	-	0.18**	-	-	-	-
SR	0.18	DE	-	-	0.21**	-	-	-
		IE	0.15**	-	-	-	-	-
		TE	0.15**	-	0.21**	-	-	-
OP	0.41	DE	-	-	-	0.64**	-	-
		IE	-	0.12**	-	-	-	-
		TE	-	0.12**	-	0.64**	-	-
AQ	0.59	DE	-	-	0.26**	0.38**	0.75**	0.53**
		IE	0.07**	0.13**	0.10**	0.34**	-	-
		TE	0.07**	0.13**	0.36**	0.72**	0.75**	0.53**

** p < .01

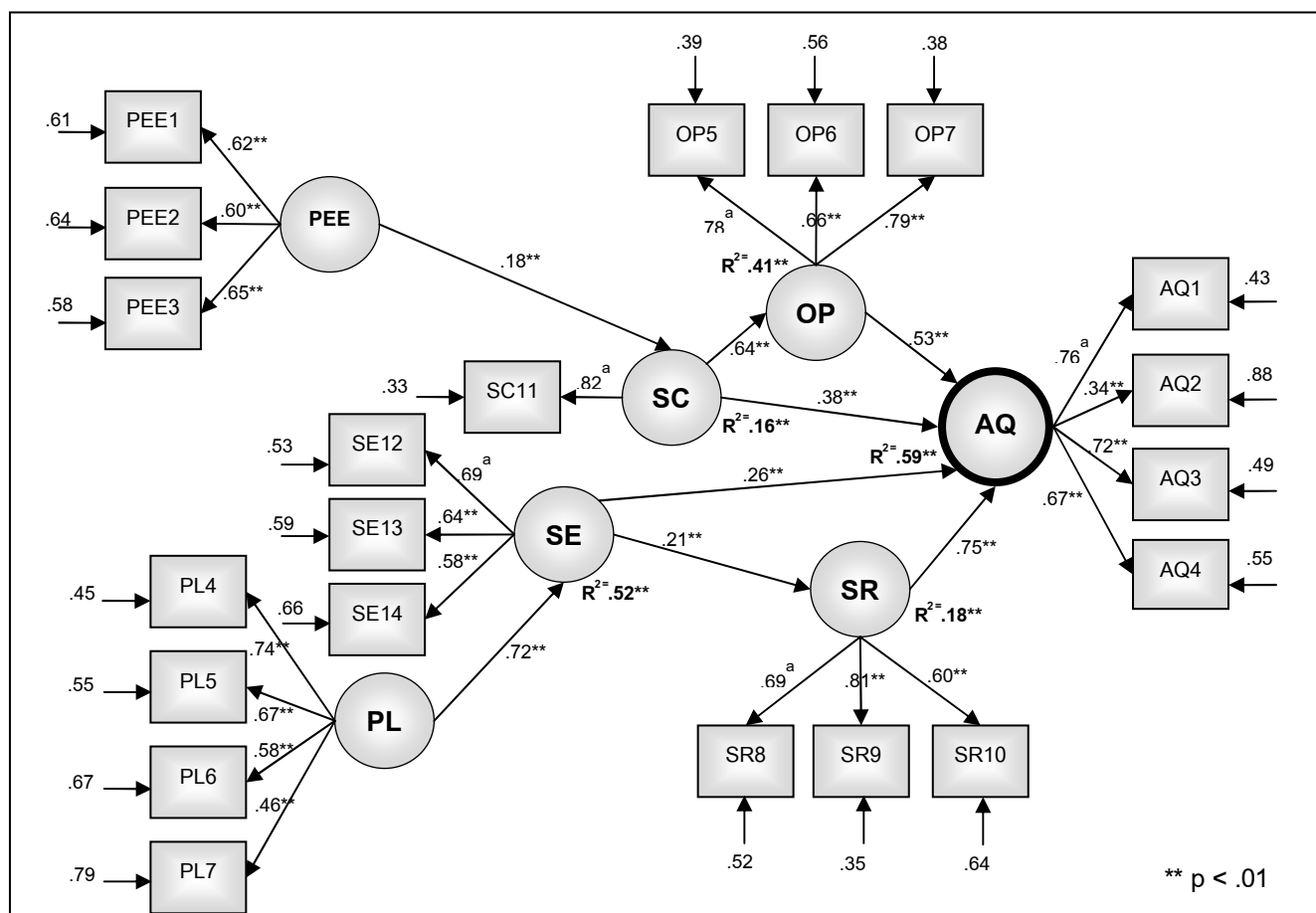
จากตาราง 15 จากการพิจารณาความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค (AQ) ซึ่งเป็นตัวแปรผลลัพธ์สุดท้ายของโมเดล ในมหาวิทยาลัยเปิด พบว่า ความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค (AQ) ได้รับอิทธิพลรวมสูงสุดจากการกำกับตนเอง (SR) รองลงมาคือ ความเชื่อมั่นในตนเอง (SC) การมองโลกในแง่ดี (OP) การรับรู้

ความสามารถของตนเอง (SE) การสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง (PEE) และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (PL) ตามลำดับ

ความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค (AQ) ได้รับอิทธิพลทางตรงจากการกำกับตนเอง (SR) การมองโลกในแง่ดี (OP) ความเชื่อมั่นในตนเอง (SC) และการรับรู้ความสามารถของตนเอง (SE) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.75, 0.53, 0.38 และ 0.26 ตามลำดับ

และความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค (AQ) ได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากความเชื่อมั่นในตนเอง (SC) การสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง (PEE) การรับรู้ความสามารถของตนเอง (SE) และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (PL) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผ่านทาง การมองโลกในแง่ดี (OP) การกำกับตนเอง (SR) ความเชื่อมั่นในตนเอง (SC) และการรับรู้ความสามารถของตนเอง (SE) มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.34, 0.13, 0.10 และ 0.07 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถ่วงน้ำหนัก (R^2) พบว่าตัวแปรเชิงสาเหตุทั้ง 6 ตัวแปรที่นำมาศึกษาสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค (AQ) ได้ร้อยละ 59

จากที่กล่าวถึงค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมของตัวแปรปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของนิสิตนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเปิด ในเขตกรุงเทพมหานคร (หลังปรับรูปแบบความสัมพันธ์) สามารถแสดงแสดงรูปแบบความสัมพันธ์ได้ดังภาพประกอบ 16

ภาพประกอบ 16 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค

ของนิสิตนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเปิด ในเขตกรุงเทพมหานคร (หลังปรับรูปแบบความสัมพันธ์)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยที่มุ่งศึกษาอิทธิพลทั้งทางตรง ทางอ้อม และอิทธิพลรวม ของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบราลในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ได้แก่ การมองโลกในแง่ดี (OP) การกำกับตนเอง (SR) ความเชื่อมั่นในตนเอง (SC) การรับรู้ความสามารถของตนเอง (SE) การสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง (PEE) และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (PL) โดยมีความมุ่งหมายเฉพาะของการวิจัย 1) เพื่อศึกษาระดับความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ในภาพรวม และจำแนกตามประเภทของมหาวิทยาลัย 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของนิสิตนักศึกษา ระหว่างนิสิตนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยปิดและมหาวิทยาลัยเปิด 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุ กับความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของนิสิตนักศึกษา 4) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างชุดตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุ กับตัวแปรความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของนิสิตนักศึกษา ตามภาวะสันนิษฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 5) เพื่อตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุ ที่ส่งผลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของนิสิตนักศึกษา ตามภาวะสันนิษฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ระหว่างนิสิตนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยปิดและมหาวิทยาลัยเปิด และ 6) เพื่อศึกษาอิทธิพลทั้งทางตรง ทางอ้อม และอิทธิพลรวมของตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุ ที่มีต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของนิสิตนักศึกษาในภาพรวมและจำแนกตามประเภทของมหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบราลในเขตกรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2550 มีจำนวนทั้งสิ้น 724 คน เป็นนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยปิด จำนวน 343 คน และเป็นนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยเปิด จำนวน 381 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วยเครื่องมือจำนวน 7 ฉบับ คือ แบบสอบถามวัดความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค จำนวน 40 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .924 แบบสอบถามวัดการมองโลกในแง่ดี จำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .918 แบบสอบถามวัดการกำกับตนเอง จำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .863 แบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเอง จำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .864 แบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถของตนเอง จำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .893 แบบสอบถามวัดการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง จำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .886 และแบบสอบถามวัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม จำนวน 19 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .893

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับนิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมากกว่าที่วางแผนไว้ประมาณร้อยละ 30 คิดเป็น 875 ฉบับ ได้แบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด

875 ฉบับ จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ ได้แบบสอบถามจำนวนทั้งหมด 724 ฉบับ คิดเป็น 82.75% ของแบบสอบถามทั้งหมด แล้วนำแบบสอบถามที่คัดเลือกไว้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows Version 15.0 ในการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน และใช้โปรแกรม LISREL for Windows Version 8.53 ในการวิเคราะห์สมการโครงสร้างเชิงเส้น ตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้ค่า χ^2 , RMSEA, SRMR, AGFI, GFI และ CN เป็นดัชนีวัดระดับความกลมกลืน

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาข้อมูลกับนิสิตนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. นิสิตนักศึกษา มีระดับความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างสูง และเมื่อพิจารณาแยกตามประเภทของมหาวิทยาลัย พบว่านิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยปิดและมหาวิทยาลัยเปิด มีระดับความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างสูง

2. นิสิตนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยปิดและมหาวิทยาลัยเปิด มีความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคทั้งโดยภาพรวม และรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค (AQ1-AQ4) กับตัวแปรการมองโลกในแง่ดี (OP5-OP7) ตัวแปรแฝงการกำกับตนเอง (SR8-SR10) ตัวแปรแฝงความเชื่อมั่นในตนเอง (SC11) ตัวแปรแฝงการรับรู้ความสามารถของตนเอง (SE12-SE14) ตัวแปรแฝงการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง (PEE1-PEE3) และตัวแปรแฝงการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (PL4- PL5) พบว่า มีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และมีค่าระหว่าง .141- .551 ซึ่งถือว่าสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างต่ำ ($r < .40$) ถึงระดับปานกลาง ($.40 < r < .60$)

4. ผลการตรวจสอบความกลมกลืนของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่าค่าสถิติ Chi-square ของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างก่อนการปรับรูปแบบความสัมพันธ์มีค่าเท่ากับ 1987.31 และมีนัยสำคัญที่ระดับ .000 อัตราส่วนระหว่างค่าสถิติไค-สแควร์กับจำนวนองศาอิสระมีค่าเท่ากับ 11.039 ,GFI มีค่าเท่ากับ 0.79 , AGFI มีค่าเท่ากับ 0.73 , RMSEA มีค่าเท่ากับ 0.119 , SRMR มีค่าเท่ากับ 0.080 และค่า CN มีค่าเท่ากับ 89.26 แสดงให้เห็นว่ารูปแบบความสัมพันธ์ยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจึงดำเนินการปรับรูปแบบความสัมพันธ์ ผลการวิเคราะห์โมเดลที่ปรับแล้ว พบว่ามีค่าสถิติไค-สแควร์เท่ากับ 327.15 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อัตราส่วนระหว่างค่าสถิติไค-สแควร์กับจำนวนองศาอิสระ (χ^2 / df) มีค่าเท่ากับ 2.704 , GFI มีค่าเท่ากับ 0.96 , AGFI มีค่าเท่ากับ 0.92 , RMSEA มีค่าเท่ากับ 0.049 , SRMR มีค่าเท่ากับ 0.040 และค่า CN มีค่าเท่ากับ 330.66 ดัชนีส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด จึงสรุปได้ว่ารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามสภาวะสันนิษฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

5. ผลการตรวจสอบค่าน้ำหนักความสำคัญทางตรง ทางอ้อม และค่าน้ำหนักรวมของตัวแปรเชิงสาเหตุของตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุ ที่ส่งผลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคในภาพรวม พบว่าความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ได้รับอิทธิพลรวมสูงสุดจากการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม รองลงมาคือ การมองโลกในแง่ดี การรับรู้ความสามารถของตนเอง การกำกับตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง และการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง ตามลำดับ และความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ได้รับอิทธิพลทางตรงจากการมองโลกในแง่ดี การกำกับตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.45 , 0.33 , 0.20 และ 0.16 ตามลำดับและได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ความเชื่อมั่นในตนเอง การสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง และการรับรู้ความสามารถของตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผ่านทางการมองโลกในแง่ดี การกำกับตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง และการรับรู้ความสามารถของตนเอง มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.59 , 0.26 , 0.23 และ 0.21 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (R^2) พบว่าตัวแปรเชิงสาเหตุทั้ง 6 ตัวแปร ที่นำมาศึกษาสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ได้ร้อยละ 63

6. ผลการตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของนิสิตนักศึกษา ตามภาวะสันนิษฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ระหว่างนิสิตนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยปิดและมหาวิทยาลัยเปิด พบว่าในขั้นตอนการทดสอบสมมติฐานหลัก เกิดความแปรเปลี่ยนระหว่างรูปแบบความสัมพันธ์ของตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของนิสิตนักศึกษาตามภาวะสันนิษฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ระหว่างนิสิตนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยปิดและมหาวิทยาลัยเปิด ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการศึกษารูปแบบความสัมพันธ์ของตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคโดยแยกศึกษาในแต่ละประเภทของมหาวิทยาลัย ดังนี้

6.1 การตรวจสอบความกลมกลืนของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของนิสิตนักศึกษา ในมหาวิทยาลัยปิด ผลการตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์ที่ปรับแล้ว พบว่า ค่าสถิติไค-สแควร์เท่ากับ 235.78 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 อัตราส่วนระหว่างค่าสถิติไค-สแควร์กับจำนวนองศาอิสระ (χ^2 / df) มีค่า 1.596 , GFI เท่ากับ 0.94 , AGFI เท่ากับ 0.91 , RMSEA เท่ากับ 0.042 , SRMR เท่ากับ 0.047 และค่า CN เท่ากับ 277.54 ดัชนีส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด จึงสรุปได้ว่ารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามสภาวะสันนิษฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

6.2 ผลการทดสอบความกลมกลืนของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของนิสิตนักศึกษา ในมหาวิทยาลัยเปิด ผลการวิเคราะห์โมเดลที่ปรับแล้ว พบว่า ค่าสถิติไค-สแควร์เท่ากับ 192.33 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 อัตราส่วนระหว่างค่าสถิติไค-สแควร์กับจำนวนองศาอิสระ (χ^2 / df) มีค่า 1.336 , GFI เท่ากับ 0.95 , AGFI เท่ากับ 0.93 , RMSEA เท่ากับ 0.030 , SRMR เท่ากับ 0.049 และค่า CN เท่ากับ 368.94 ดัชนีส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด จึงสรุปได้ว่ารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามสภาวะสันนิษฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

7. ผลการตรวจสอบค่าน้ำหนักความสำคัญทางตรง ทางอ้อม และค่าน้ำหนักรวมของตัวแปรเชิงสาเหตุของตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุ ที่ส่งผลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค เมื่อพิจารณาค่าอิทธิพลโดยแยกตามประเภทของมหาวิทยาลัย ดังนี้

7.1 ในมหาวิทยาลัยปิด พบว่า ความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ได้รับอิทธิพลรวมสูงสุดจากการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง รองลงมาคือ การรับรู้ความสามารถของตนเอง การมองโลกในแง่ดี การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การทำกับตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเอง ตามลำดับ และความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ได้รับอิทธิพลทางตรงจากการมองโลกในแง่ดี การรับรู้ความสามารถของตนเอง การทำกับตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.49 , 0.46 , 0.33 และ 0.16 ตามลำดับ และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และความเชื่อมั่นในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผ่านทาง การมองโลกในแง่ดี การทำกับตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง และการรับรู้ความสามารถของตนเอง มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.87 , 0.39 , 0.37 และ 0.12 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (R^2) พบว่าตัวแปรเชิงสาเหตุทั้ง 6 ตัวแปร ที่นำมาศึกษาสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ได้ร้อยละ 51

6.2 ในมหาวิทยาลัยเปิด พบว่า ความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ได้รับอิทธิพลรวมสูงสุดจากการทำกับตนเอง รองลงมาคือ ความเชื่อมั่นในตนเอง การมองโลกในแง่ดี การรับรู้ความสามารถของตนเอง การสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ตามลำดับ และความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ได้รับอิทธิพลทางตรงจากการทำกับตนเอง การมองโลกในแง่ดี ความเชื่อมั่นในตนเอง และการรับรู้ความสามารถของตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.75 , 0.53 , 0.38 และ 0.26 ตามลำดับ และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากความเชื่อมั่นในตนเอง การสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผ่านทาง การมองโลกในแง่ดี การทำกับตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง และการรับรู้ความสามารถของตนเอง มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.34 , 0.13 , 0.10 และ 0.07 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (R^2) พบว่าตัวแปรเชิงสาเหตุทั้ง 6 ตัวแปร ที่นำมาศึกษาสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ได้ร้อยละ 59

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรปัจจัย ได้แก่ การมองโลกในแง่ดี การทำกับตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง การสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ที่ส่งผลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของนิสิตนักศึกษา ระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ตัวแปรสาเหตุทั้ง 6 ตัวแปรร่วมกันอธิบายความ

แปรปรวนของความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในเขตกรุงเทพมหานคร ในภาพรวม และจำแนกตามประเภทของมหาวิทยาลัย คือ มหาวิทยาลัยปิด และมหาวิทยาลัยเปิด ได้ร้อยละ 63 , 51 และ 59 ตามลำดับ ส่วนที่เหลือเป็นอิทธิพลของตัวแปรที่ไม่ได้ถูกเลือกเข้ามา และจากผลการวิจัยที่พบว่า ความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ของมหาวิทยาลัยในภาพรวมและจำแนกตามประเภทของมหาวิทยาลัย คือ มหาวิทยาลัยปิด และมหาวิทยาลัยเปิด ได้รับอิทธิพลทางตรงจาก การมองโลกในแง่ดี การกำกับตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง และการรับรู้ความสามารถของตนเอง และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจาก ความเชื่อมั่นในตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง การสนับสนุนทางการเรียน จากผู้ปกครอง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยผ่านทางการมองโลกในแง่ดี การกำกับตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง และการรับรู้ความสามารถของตนเอง และไม่เดลตามสมมติฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การมองโลกในแง่ดีมีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจาก คนที่มองโลกในแง่ดีเมื่อเผชิญอุปสรรคปัญหาแล้วจะไม่รู้สึกหมดหวังในชีวิต มีพลังที่จะต่อสู้เอาชนะอุปสรรคได้จนประสบความสำเร็จในที่สุด และคนที่มองโลกในแง่ดีจะมีความสำเร็จในการปฏิบัติงาน การเรียน มากกว่าคนมองโลกในแง่ร้าย (Seligman. 1998 : 154 - 158) โดยบุคคลที่มองโลกในแง่ดี มีแนวโน้มที่จะมองเห็นประโยชน์จากสถานการณ์ที่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นได้ดีกว่าคนที่มองโลกในแง่ร้าย เนื่องจากคนที่มองโลกในแง่ดีจะมองอนาคตอย่างมีความหวัง (Tennen et al., 1987) และจะตอบสนองต่ออุปสรรคหรือความยากลำบากอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งแสดงถึงการมีความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคสูง (Stoltz. 1997 : 59 ; citing Seligman. 1990)

2. การกำกับตนเองมีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจาก กระบวนการกำกับตนเอง มีจุดเริ่มต้นที่สำคัญคือ บุคคลต้องรู้ว่ากำลังทำอะไรอยู่ เพราะความสำเร็จของบุคคลนั้นเกิดจากการกำกับตนเอง และจะทำให้บุคคลนั้นสามารถพึ่งพาตนเองได้ (Bandura. 1986) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลินดา (Linda. 2000 : 26) ที่พบว่า เมื่อนักศึกษาได้กำกับตนเอง ได้คิดด้วยตนเอง เขาจะมีการพัฒนาความสามารถ เรียนรู้การทํากิจกรรม และมีทัศนคติที่ดีต่อความสำเร็จ ซึ่งการมีความสามารถในการกำกับ ควบคุมตนเอง หรือการเป็นผู้จัดการชีวิตของตนเอง เป็นสิ่งจำเป็นอันสำคัญ อันจะส่งผลให้บุคคลมีความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคเพิ่มขึ้น (Stoltz. 1997 : 62)

3. ความเชื่อมั่นในตนเองมีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค โดยผ่านทางการมองโลกในแง่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจาก คนทุกคนในสังคมมีความปรารถนาที่จะได้รับความสำเร็จ ความภาคภูมิใจในตนเอง และต้องการให้คนอื่นยอมรับนับถือในความสำเร็จของตนด้วย ถ้าความต้องการนั้นได้รับการตอบสนองจนพอใจ จะทำให้บุคคลนั้นมีความเชื่อมั่น ความภาคภูมิใจในตนเอง รู้สึกว่าตนมีค่า มี

ความสามารถและมีประโยชน์ต่อสังคม แต่ถ้าความต้องการนั้นถูกขัดขวาง จะทำให้เกิดความรู้สึกว่ามีปมด้อย เสียความภาคภูมิใจในตนเองได้ ซึ่งความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคคลากร และส่งผลต่อความสำเร็จ (Maslow. 1954 : 411) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมธยา คุณไธสงศ์ (2546 : 63 - 65) ที่ศึกษาพบว่า ความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับ ความเชื่อมั่นในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. การรับรู้ความสามารถของตนเองมีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค โดยผ่านทาง การกำกับตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจาก การรับรู้ความสามารถของตนเอง เป็นการตัดสินใจ ความสามารถของตนเอง ว่าจะสามารถทำงานได้ในระดับใด ถ้าบุคคลประเมินความสามารถของตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสม จะส่งผลต่อการเลือกกระทำพฤติกรรม สามารถกำกับตนเองได้ดี มีโอกาสประสบความสำเร็จสูง (Bandura. 1986) และบุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูง จะสามารถฟื้นคืนจากความล้มเหลว โดยจะมองถึงวิธีการที่จะจัดการกับปัญหามากกว่าจะกังวลอยู่กับสิ่งที่เขาได้ทำผิดพลาดไปแล้ว โดยจะให้ความสนใจและความพยายามในการกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ และจะใช้ความพยายามยิ่งขึ้นเมื่อพบกับอุปสรรค (Stoltz. 1997 : 66)

5. การสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค โดยผ่านทางความเชื่อมั่นในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจาก ครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นของชีวิตเด็ก โดยมีพ่อแม่ ผู้ปกครอง เป็นตัวจักรสำคัญที่มีอิทธิพลต่อเด็ก ทั้งในด้านบุคลิกภาพ ทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนความประพฤติและรวมไปถึงความสำเร็จในชีวิตของเด็ก และจากงานวิจัยของมัสเสน จอห์น และ เจอร์ (Mussen, John and Jer. 1969 : 261) พบว่าพ่อแม่ที่ให้เด็กมีโอกาส และได้รับการสนับสนุนความต้องการในด้านความอยากรู้อยากเห็น จะทำให้เด็กมีความรู้สึกเป็นตัวของตัวเองพึ่งตนเองได้ มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ กล้าพูด กล้าแสดงออก และมีความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พาร์เคอร์สัน และคณะ (ครองสิน มิตะทั้ง. 2548 : 111 ; อ้างอิงจาก Parkerson and other, 1984) ที่ศึกษาพบว่า ครอบครัวที่ส่งเสริมและให้ความสนใจด้านการเรียนของเด็กส่งผลทางตรงต่อความสามารถของเด็ก

6. การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค โดยผ่านทาง การรับรู้ความสามารถของตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจาก การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน เมื่อผู้เรียนได้รับการกระตุ้นให้มีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม เด็กจะสามารถแสดงออกได้อย่างหลากหลาย มีโอกาสได้ศึกษาทดลองสิ่งที่ตนเองอยากเรียนรู้ เด็กก็จะแสดงความสามารถหลายด้านหรือเฉพาะด้านของตนออกมาในเชิงสร้างสรรค์ (สุเมธนา พรหมบุญ และคนอื่นๆ. 2541) การที่นักเรียนจะเชื่อในพลังความสามารถแห่งตนมากน้อยแค่ไหน ขึ้นอยู่กับ สถานการณ์การเรียนการสอน ประสบการณ์ในอดีต และบริบท

ทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งสถานการณ์การเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบที่นักเรียนกำลังเผชิญอยู่ในห้องเรียน ขณะมีการเรียนการสอน ประกอบด้วย กิจกรรมการเรียนการสอนต่างๆ เนื้อหาวิชา ความคาดหวังของครูและเพื่อนที่มีต่อนักเรียน ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อความเชื่อในพลังความสามารถแห่งตน ซึ่งจะส่งผลให้เด็กรับรู้ว่าคุณมีความสามารถ สามารถทำกับตนเอง ตอบสนองต่อเหตุการณ์ได้อย่างเหมาะสม และประสบความสำเร็จในที่สุด (ซูซีฟ อ่อนโคสูง และ อนุสรณ์ อรรถศิริ. 2549 : 16 ; อ้างอิงจาก Martin Maehr, 1984)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ได้รับอิทธิพลทางตรงจากการมองโลกในแง่ดี การทำกับตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ความเชื่อมั่นในตนเอง การสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง และการรับรู้ความสามารถของตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผ่านทางการมองโลกในแง่ดี การทำกับตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง และการรับรู้ความสามารถของตนเอง ดังนั้นผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ควรส่งเสริม สนับสนุนทางการเรียนในทุกๆด้านตามความชอบ ความถนัดของเด็ก และพัฒนาคุณลักษณะที่เอื้อต่อการมีความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคสูง ได้แก่ การส่งเสริมให้เด็กมีการรับรู้ความสามารถของตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีการทำกับตนเองที่ดี และมีการมองโลกในแง่ดี โดยการยอมรับฟังความคิดเห็น คอยให้กำลังใจ ให้คำปรึกษาหรือชี้แนะแนวทางที่เหมาะสมให้กับเด็ก อีกทั้งควรมีการให้รางวัลหรือพุดชมเชย เมื่อนักเรียนสามารถทำสิ่งใดสำเร็จได้ด้วยตนเอง เพื่อเสริมสร้างให้เด็กมีความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคที่ดีต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับ ครู อาจารย์ ควรมีการส่งเสริมและพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภายในห้องเรียนให้เป็นแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น โดยส่งเสริมให้เด็กกล้าแสดงออกในรูปแบบต่างๆ มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ตั้งแต่ขั้นตอนวางแผน ขั้นตอนดำเนินการ ขั้นตอนติดตามสนับสนุนและประเมินผลในเรื่องการเรียน ตลอดจนถึงการมีบทบาทต่อการเรียนรู้ของตนเอง และทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนตามความสนใจของตนเอง โดยมีผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทในการช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ มีการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ทำให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ในชีวิตจริง ซึ่งจะส่งผลทำให้เด็กมีการทำกับตนเองที่ดี เมื่อต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้น เด็กก็จะสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ด้วยความรู้สึกที่มั่นคง ซึ่งจะส่งผลให้เด็กเกิดความเชื่อมั่น และประสบความสำเร็จในที่สุด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากการศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในเขตกรุงเทพมหานครครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างรูปแบบความสัมพันธ์ขึ้นมา โดยบูรณาการทฤษฎีของตัวแปร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค ดังนั้นการวิจัยในครั้งต่อไป ควรศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค กับกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันออกไป
2. เนื่องจากการศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในเขตกรุงเทพมหานครในภาพรวม ดังนั้นการวิจัยในครั้งต่อไป ควรนำระดับชั้นปี และเพศ เข้ามาร่วมศึกษาด้วย
3. การศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรปัจจัย พบว่า ตัวแปรสาเหตุทั้ง 6 ตัวแปร ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในเขตกรุงเทพมหานคร ในภาพรวม และจำแนกตามประเภทของมหาวิทยาลัย คือ มหาวิทยาลัยปิด และมหาวิทยาลัยเปิด ได้ร้อยละ 63 , 51 และ 59 ตามลำดับ ส่วนที่เหลือเป็นอิทธิพลของตัวแปรที่ไม่ได้ถูกเลือกเข้ามาศึกษาในโมเดล ถ้าสามารถนำตัวแปรที่เกี่ยวข้องอื่นๆเข้ามาวิเคราะห์ร่วมด้วย อาจทำให้รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรคมีค่าสูงขึ้น เช่น ลักษณะมุ่งอนาคต การเชื่ออำนาจในตนเอง เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ ศรีลาเลิศ. (2549). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยคุณลักษณะผู้เรียนกับความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1. ปรินูญนิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กรกวรรณ สุพรรณวรราช. (2544). การวิเคราะห์การมองโลกในแง่ดีและกลวิธีการเผชิญปัญหาของนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- กรภัทร วรเชษฐ์. (2548). การศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดบุรีรัมย์. ปรินูญนิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กรมวิชาการ , กระทรวงศึกษาธิการ. (2537). คู่มือและสื่อการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองสำหรับเด็กก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- กรองแก้ว ฉายสภาวะธรรม. (2541). สารานุกรมพฤติกรรมเด็ก. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ต้นธรรม.
- ครองสิน มิตะทั้ง. (2548). การศึกษาตัวแปรสภาพแวดล้อมในครอบครัว ลักษณะของครู และลักษณะของนักเรียนที่ส่งผลต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดนครพนม. ปรินูญนิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- คิม ไชยแสนสุข. (2550). ระเบียบการรับสมัครเข้าเป็นนักศึกษาและแผนกำหนดการศึกษาชั้นปริญญาตรี พ.ศ. 2550. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จรรยา เกษศรีสังข์. (2537). วิจัยปัญหาของนักเรียนนายร้อยตำรวจ. ปรินูญนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จิตติมา จุมทอง. (2537). ผลของการสอนตนเองต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองและผลสัมฤทธิ์ในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์. ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- จิราภรณ์ กุณสิทธิ์. (2541). การทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ด้วยตัวแปรด้านการกำกับตนเองในการเรียน การรับรู้ความสามารถของตนเองทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ทศนคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์. ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- แจ่มจันทร์ เกียรติกุล. (2531). การศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน และอยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางแตกต่างกัน. ปรินูญนิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ฉันทนา ภาคบงกช. (2539). “โครงการวิจัยเรื่อง “การปลูกฝังวินัยของคนในชาติ” : โครงการย่อยที่ 1 : การสำรวจคุณลักษณะทางวินัยที่พึงประสงค์ในสังคมไทย,” รายงานการวิจัยฉบับที่ 56. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชวนจิตร ฐะทอง. (2544). *เชาว์ปัญญา เชาว์อารมณ์ และความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของหัวหน้าแผนกขาย ในธุรกิจสรรพสินค้าในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ชนิตา เกตุอำไพ. (2549). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับการกำกับตนเองในการปรับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชินะพัฒน์ ชื่นแดชม. (2542). *ผลของการใช้กระบวนการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ของไวโกตสกี ที่มีต่อทักษะทางภาษาไทยและการกำกับตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาต้น*. วิทยานิพนธ์. ค.ด. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง และ อนุสรณ์ อรรถศิริ. (2549). *ความสัมพันธ์ระหว่างพลังความสามารถแห่งตน เป้าหมาย และความเป็นไปได้ที่จะกระทำกับแรงจูงใจในการเรียน*. ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิตพัฒน์ สงบกาย. (2533). *ผลของการกำกับตนเองต่อความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์. ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงเพ็ญ เรือนมันใจ. (2542). *ผลของการใช้โปรแกรมฝึกการกำกับตนเองต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองในการใช้กระบวนการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์. พย.ม. (การพยาบาลศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- เดือนเพ็ญ ทองน่วม. (2546). *การรับรู้ความสามารถแห่งตน เป้าหมายในการศึกษาและการเรียนรู้โดยการกำกับตนเอง*. คณะศิลปศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสยาม. ถ่ายเอกสาร.
- ธัญญา คนอยู่. (2547). *ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธีระศักดิ์ กำบรรณรักษ์. (2548). *AQ อึดเกินพิภพ. บิสิต (ในเครือเอ็กซ์เปอร์เน็ทส์) แปลจาก Adversity Quotient : Turning Obstacles into Opportunities. By Stoltz, Paul G. 1997.*

- นงลักษณ์ วัชรชัย. (2542). โมเดลลิสเรลสเถิตีวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นวลจิตต์ เขาวีรติพงศ์; และคนอื่นๆ. (2545). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นเรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- นันทนุช ตั้งเสถียร. (2546). บุคลิกภาพแบบ MBTI ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคและความเครียดในการทำงาน : กรณีศึกษาบริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ปณิดา นิรมล. (2546). การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุการกำกับตนเองในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (เทคโนโลยีการวัดทางการศึกษา) ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- ประกิตศิริ เผ่าเมือง. (2546). การศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี โดยการวิเคราะห์พหุระดับ. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประดินันท์ อุปรมย์. (2530). พฤติกรรมวัยเด็ก. เล่มที่ 2. กรุงเทพฯ: บริษัทประชาชนจำกัด.
- ประทุม ศรีรักษา. (2543). การเรียนแบบมีส่วนร่วม. วารสารทางวิชาการครูเทพสตรี. 4(1): 50-57.
- ประเวศ วะสี. (2541). คู่กันเรื่องความคิด. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : แพรววิทยา.
- ปิยรัตน์ ศิริผลสมสุข. (2543). การศึกษาปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาของนักเรียนอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว).กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปิยวดี ลิ้มพะบำรุง. (2547). การพัฒนาการมองโลกในแง่ดีด้วยโปรแกรมการฝึกทักษะการคิดของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปรินทิพนิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญร่วม แก้วบุญเรือง. (2548). การประยุกต์ทฤษฎีความสามารถตนเองร่วมกับกระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมในการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์. วท.ม. (สุขศึกษาและส่งเสริมสุขภาพ). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. (2547). การวัดประเมินการเรียนรู้(การวัดประเมินแนวใหม่). (เอกสารประกอบคำสอน). กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- ผจงจิต อินทสุวรรณ. (2545). การวิเคราะห์ความแปรปรวนหลายตัวแปร. กรุงเทพฯ :บริษัท ธนัทธการพิมพ์ จำกัด.

- พรดี ลิ้มปรีตนากร (2547). ผลของโปรแกรมสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้การเสริมสร้างทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่มีต่อทักษะชีวิต ในการป้องกันพฤติกรรมความรุนแรงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมดุสิตาราม. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พรประไพ อุทะนุต. (2542). รายงานผลการนิเทศเชิงวิจัยปฏิบัติการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน กรณีศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำผามอก อ.ลอง จ.แพร่. รายงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.
- พิทักษ์ วงษ์แหวน. (2546). ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยพระดับที่ส่งผลต่อพฤติกรรมไม่เรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดศรีสะเกษ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พูลสุข บุญก่อเกื้อ. (2548). ผลของการใช้กิจกรรมแนะแนวที่มีต่อความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- มยุรี ศรีชัย. (2538). เทคนิคการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง. กรุงเทพฯ : วี.เจ.พรินติ้ง.
- มะลิวรรณ เชียงทอง. (2548). ผลของการใช้โปรแกรมการรับรู้ความสามารถของตนเองที่มีต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและฝ่าฟันอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- มันจนา จงกล. (2547). การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มุกข์ดา ผดุงยาม. (2547). ความสามารถในการเผชิญปัญหาทางการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น : การศึกษาโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น และการประยุกต์เพื่อพัฒนานักเรียนวัยรุ่น. ปรินญานิพนธ์ กศ.ด. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เมธยา คุณไทยสงค์. (2546). จิตลักษณะบางประการที่สัมพันธ์กับความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- รังรอง งามศิริ. (2540). การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่มีผลต่อความวิตกกังวลในการสอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์. ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- รัชนิดา สบายวรรณ. (2547). การสร้างแบบวัดความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ริณรพี เจริญทรัพย์ยานนท์. (2545). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความเชื่อมั่นในตนเอง และความเป็นผู้นำ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีวิเคราะห์แบบสหสัมพันธ์คาโนนิกอล. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2543). เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- เลขา ปิยะอัจฉริยะ. (2524). การพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก. เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมเด็ก. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. กรุงเทพฯ : วัดดอการพิมพ์.
- วรรณกร หมอยาดี. (2544). ผลของการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคแบ่งกลุ่มผลประโยชน์สัมฤทธิ์ที่มีต่อการรับรู้ ความสามารถของตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์. ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วราลักษณ์ ไชยทัต. (2544). การจัดการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม. เชียงใหม่: เชียงใหม่ บี เอส การพิมพ์.
- วลีรัตน์ แตรตุลาการ. (2541). การประยุกต์ทฤษฎีความสามารถตนเองร่วมกับกระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม ในการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ ของนักเรียนพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ศรีธัญญา จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์. วท.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- วันเพ็ญ สมภพรุ่งโรจน์. (2547). การศึกษาและพัฒนาความสามารถในการเผชิญอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ของพนักงานโดยใช้การฝึกอบรมแบบเพื่อนช่วยเพื่อน. ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิจิตร ศรีสอ้าน. (2531). 10 ปี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี : สุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิทยา นาควัชระ. (2544). การเลี้ยงลูกให้เก่งดีมีสุข IQ EQ MQ AQ. กรุงเทพฯ : Goodbook.
- วิลาสลักษณ์ ชั่ววลี. (2538). การรับรู้ความสามารถของตนในเรื่องอาชีพ. วารสารจิตวิทยา. (1) : 97-109.
- วินัส ภักดีเนรา. (2546). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะทางบุคลิกภาพกับเชาว์อารมณ์ (EQ)และความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค(AQ). วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- วีระเชน ชินศักดิ์ชัย. (2548). ผลของการให้คำปรึกษารายบุคคลตามทฤษฎีเกสตัลท์ที่มีต่อความสามารถ ในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- คันสนีย์ ฉัตรคุปต์. (2545). เทคนิคการสร้าง IQ EQ AQ 3Q เพื่อความสำเร็จ. กรุงเทพฯ : สถาบันสร้างสรรค์ คักยภาพสมองศรีเอทีเฟรน.

- ศศิธร แสงใส. (2550). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะบางประการกับความสามารถในการเผชิญอุปสรรค (AQ) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1. ปรินทิพพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศิรินันท์ วรรัตนกิจ. (2545). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีวิเคราะห์แบบสหสัมพันธ์คาโนนิคอล. ปรินทิพพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2539). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับปรุงพฤติกรรม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมิต อาชวนิจกุล. (2533). การพัฒนาตนเอง. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า.
- สิทธิพงษ์ สุพรม. (2549). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะบางประการกับความสามารถในการจัดการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปรินทิพพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุนทรา เลี้ยงเชวงวงศ์. (2541). ผลของการให้ความรู้ด้านสุขภาพและการส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อแบบแผนการดำเนินชีวิตของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดหัวใจ. วิทยานิพนธ์ พย.ม. (การพยาบาลอายุรศาสตร์และศัลยศาสตร์). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- สุภาณี สนิธรัตน และคณะ. (2537). จิตวิทยาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุมนตา พรหมบุญ. (2540). การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม. นนทบุรี: เอส อาร์ พรินติ้งลิมิตเต็ดพาร์ตเนอร์ชิป.
- สุมนตา พรหมบุญ และคนอื่นๆ. (2541). โครงการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน: การปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวคิด 5 ทฤษฎี. กรุงเทพฯ: ไอเดีย สแควร์.
- สุมาลี พัวชู. (2547). การศึกษาพัฒนาการความสามารถในการคิดสังเคราะห์และการมองโลกในแง่ดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 3 ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3. ปรินทิพพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุภา อภิญาภิบาล. (2550). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยบางประการกับความสามารถในการเผชิญอุปสรรคของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปรินทิพพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุภาวดี จันท์เพ็ญ. (2541). ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอธิบาย ลำดับในการเลือก และความตั้งใจที่จะสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยอีกครั้ง กับผลการเรียนของนิสิตชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาสังคม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2543). *การศึกษา วิเคราะห์รูปแบบที่เหมาะสมในการพัฒนาบัณฑิตอุดมคติดุสิตไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา สำนักงานฯ.
- อมรรัตน์ นุบพิชิต. (2546). ผลของการใช้บันทึกการเรียนรู้ในการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ที่มีต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิต สังกัดมหาวิทยาลัยของรัฐในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การศึกษา วิทยาศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อรพินท์ ชูชม. (2544). จากทฤษฎีสู่แนวปฏิบัติในการมองโลกในแง่ดี. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*. 7(1) : 43-53.
- อรพินท์ ชูชม; วิลาศลักษณ์ ชั่ววัลลี; และอัจฉรา สุขารมณ์. (2546). รูปแบบการพัฒนางานเพื่อเพิ่มพลังใจในการทำงาน : กรณีครูประถมศึกษา. รายงานการวิจัยฉบับที่ 92. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรรถพล ระวังโรจน์. (2547). ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคของนิสิตนักศึกษาคณะสัตวแพทยศาสตร์ ชั้นปีที่ 6 ในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตเวชศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อรอุมา จิรณิตกุล. (2544). ได้ทำการศึกษาเรื่องผลของการฝึกการกำกับตนเองที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาไทยของนักเรียนที่มีบุคลิกภาพแตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อารยา สุวะมาตย์. (2540). การวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพด้านความเชื่อมั่นในตนเอง. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ไอฟิน ตนสลี. (2549). การศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำกับตนเองในการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดสุพรรณบุรี. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- Aaron, J.L. (1994). *User 's guide*. Chicago : Small Waters Corporation.
- Baldwin, D.R.; et al. (2003). *Optimism and Stress: An African – American College Student Perspective*. Retrieved April 28, 2005, from <http://www.Wilson/Main.html>.
- Bandura , A.(1986). *Social Foundation of Thought and Action: A Social Cognitive Theory*. New Jersey: Prentice – Hall.
- Baumeister Roy F.; Heatheryon Todd F.; & Tice Dianne M. (1994). *Losing control : how and why people fail at self - regulation*. U.S.A.: Academic Press.
- Bollen, K.A. (1989). *Structural Equations with Latent Variables*. New York: Wiley & Sons.

- Carver, C.S.; Scheier, M.F.; & Weintraub, J.K. (1989). Assessing Coping Strategies : a Theoretically Based Approach. *Journal of Personality and Social Psychology*. 56(2): 267 – 283.
- Edwardson, T.L. (1997). The contribution of multiple role self – efficacy and outcome expectation to the multiple role goals and multiple role accomplishment of woman in engineering and education (multiple roles, career development, social cognitive theory). *Dissertation Abstracts International*, 40(11) : 149A.
- Gnanadesikan, R. (1977) *Methods for Statistic Data Analysis of Multivariate Observations*. Wiley : New York.
- Gedeon, D.M. (1997). *Adversity quotient : The role of personal bounce-back ability in new venture formation*. Ontario, Canada : Peak Canada.
- Guevement, D.C.; et al. (1985). Preparation for effective self - regulation : The development of generalized verbal control. *Journal of Applied Behavior Analysis*. 19 : 99 – 104.
- Jöreskog, K.G.; & Sörbom, D. (1993). *LISREL 8: Structural Equation Modeling with the SIMPLIS Command Language*. Chicago: Scientific Software International, Inc.
- Linda, E.M. (2000). Ideas in Practice : Self – Regulation and Metacognition in the Reading Lab. *Journal of Developmental Education*. 24 (2) : 26.
- Markman Gideon K. (2001). (online). Available. *The Role of Personal Bounce-Back Ability in New Venture Formation*. http://www.peaklearning.com/aq/aqresearch/AQ_role_personal.htm.
- Martin; A.J.; Marsh, W.H.; & Debus, R.L. (2001). A Quadripolar Need Achievement Representation of Self-Handicapping and Defensive Pessimism. *American Educational Research Journal*. 38(3): 583 – 610.
- Maslow, Abraham H. (1954). *Motivation and Personality*. New York : Harper & Row.
- Meyers, Lawrence S; Gamst Glenn; & Guarino, A.J. (2006). *Applied multivariate research : design and interpretation*. Thousand Oask, CA : Sage.
- Mone , Mark.A. (1994). Component validity of two measures of self – efficacy in predicting academic goals and performance . *Education and Psychological Measurement*. (54) : 516 - 529.

- Mussen, P.H., John Conger J. and Jer Kagan. (1969). *Child Development and Personality*. 3rd ed. New York : Harper & Row.
- Pintrich, P.R. and De Groot, E.V. (1990). "Motivational and self – regulated Learning component of classroom academic performance." *Journal of Educational Psychology*. 33 – 38.
- Segerstrom, Suzanne C.; et al. (1998). Optimism is Associated with Mood, Coping and Immune Change in Response to Stress. *Journal of Personality and Social Psychology*. 74(6):1646 – 1655.
- Seligman, M.E.P. (1990). *Learning optimism*. New York : Simon & Schuster Inc.
- (1998). *Learned optimism*. New York : Simon & Schuster Inc.
- Seligman, M.E.P., et.al. (1997). Explanatory style change during cognitive therapy for unipolar depression. *Journal of Abnormal Psychology*. 97 : 13 – 18.
- Snedecor, George W. and Cochran, William G. (1989). *Statistical Methods, Eighth Edition*, Iowa State University Press.
- Staudt, L.E. (1995 : Abstract). Self – regulation learning strategies : Their relation to academic and self – efficacy in Chemistry and English. *Pro Quest – Dissertation Abstract*.
- Stoltz, Paul G. (1997). *Adversity Quotient : Turning Obstacles into Opportunities*. New York : John Wiley & Sons, Inc.
- Schunk Dale H.; & Zimmerman Barry J. (1994). *Self – Regulation of Learning and Performance*. New Jersey : Hillsdale.
- Tennen, H. & Affleck, G. (1987) The costs and benefits of optimism explanation and dispositional optimism. *Journal of Personality*. 55 : 377-393.
- Weiner, B. (1979). "A theory of motivation for some classroom experience". *Journal of Education Psychology*. 71: New York.
- Zimmerman, Barry J. (1989). "A Social Cognitive View of Self – Regulated Academic Learning. *Journal of Educational Psychology*." 81 : 229 – 329.
- Zimmerman, Barry J. and Martinez-Pons, M. (1990). Student differences in Self – Regulated Learning : Relating Grade, Sex and Giftedness to Self – Efficacy and Strategy Use. *Journal of Educational Psychology*. 82(1) : 51 – 59.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. รองศาสตราจารย์ ชูศรี วงศ์รัตน์	ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์	ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์ ชวลิต รวยอาจิณ	ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุนันท์ ศลโกสุม	ข้าราชการบำนาญ
5. อาจารย์ ดร.พาสนา จุลรัตน์	ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
6. รองศาสตราจารย์ ดร.ชวนชัย เชื้อสาธุชน	สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เผ่าไทย วงศ์เหลา	สาขาวิชาสถิติประยุกต์
คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ภาคผนวก ข
คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตาราง15 แสดงความสอดคล้อง (IOC) ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค

ข้อ	IOC	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อ	IOC	ค่าอำนาจจำแนก
สถานการณ์ที่ 1			สถานการณ์ที่ 10		
ข้อ 1.1	1.00	0.326	ข้อ 10.1	1.00	0.448
ข้อ 1.2	1.00	0.339	ข้อ 10.2	1.00	0.480
สถานการณ์ที่ 2			ข้อ 10.3	0.60	0.454
ข้อ 2.1	0.80	0.247	สถานการณ์ที่ 11		
ข้อ 2.2	0.80	0.283	ข้อ 11.1	0.80	0.486
สถานการณ์ที่ 3			ข้อ 11.2	0.80	0.217
ข้อ 3.1	0.80	0.420	สถานการณ์ที่ 12		
ข้อ 3.2	0.80	0.477	ข้อ 12.1	1.00	0.535
สถานการณ์ที่ 4			ข้อ 12.2	1.00	0.434
ข้อ 4.1	1.00	0.348	สถานการณ์ที่ 13		
ข้อ 4.2	1.00	0.371	ข้อ 13.1	0.80	0.529
สถานการณ์ที่ 5			ข้อ 13.2	0.80	0.423
ข้อ 5.1	1.00	0.417	ข้อ 13.3	1.00	0.397
ข้อ 5.2	1.00	0.537	ข้อ 13.4	1.00	0.523
สถานการณ์ที่ 6			สถานการณ์ที่ 14		
ข้อ 6.1	1.00	0.558	ข้อ 14.1	1.00	0.406
ข้อ 6.2	0.80	0.469	ข้อ 14.2	1.00	0.568
สถานการณ์ที่ 7			สถานการณ์ที่ 15		
ข้อ 7.1	1.00	0.543	ข้อ 15.1	0.80	0.431
ข้อ 7.2	1.00	0.383	ข้อ 15.2	0.80	0.645
สถานการณ์ที่ 8			ข้อ 15.3	0.80	0.503
ข้อ 8.1	1.00	0.420	สถานการณ์ที่ 16		
ข้อ 8.2	0.80	0.528	ข้อ 16.1	0.80	0.518
ข้อ 8.3	0.60	0.214	ข้อ 16.2	0.80	0.506
สถานการณ์ที่ 9			ข้อ 16.3	0.80	0.517
ข้อ 9.1	1.00	0.248	ข้อ 16.4	0.80	0.475
ข้อ 9.2	0.80	0.489	ข้อ 16.5	0.80	0.417
ค่าความเชื่อมั่น			.924		

ตาราง 16 แสดงความสอดคล้อง (IOC) ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดการกำกับตนเอง

ข้อ	IOC	ค่าอำนาจจำแนก
ข้อ 1	1.00	0.578
ข้อ 2	1.00	0.512
ข้อ 3	0.80	0.555
ข้อ 4	1.00	0.662
ข้อ 5	1.00	0.399
ข้อ 6	1.00	0.602
ข้อ 7	0.80	0.515
ข้อ 8	1.00	0.430
ข้อ 9	1.00	0.440
ข้อ 10	1.00	0.391
ข้อ 11	1.00	0.621
ข้อ 12	1.00	0.614
ข้อ 13	0.60	0.223
ข้อ 14	1.00	0.626
ข้อ 15	1.00	0.503
ค่าความเชื่อมั่น	.863	

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามวัดความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค

ตอนที่ 1 ข้อมูลนิสิตนักศึกษา

คำชี้แจง เมื่อนิสิตนักศึกษาคำถามแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของนิสิตนักศึกษา

1. ประเภทของมหาวิทยาลัย ☐ มหาวิทยาลัยปิด ☐ มหาวิทยาลัยเปิด

ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค

คำชี้แจง ให้นิสิตนักศึกษาคำถามแล้วเลือกคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกของนิสิตนักศึกษามากที่สุดจากคำถามต่อไปนี้ แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับ 1 - 5 ที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด ดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง นิสิตนักศึกษามีความรู้สึกใกล้เคียงกับข้อคำตอบทางซ้ายมือมากที่สุด

ระดับ 2 หมายถึง นิสิตนักศึกษามีความรู้สึกอยู่รองลงมาจากระดับ 1

ระดับ 3 หมายถึง นิสิตนักศึกษามีความรู้สึกอยู่ในระดับปานกลางเท่าๆกัน จากข้อคำตอบทางซ้ายมือและขวามือ

ระดับ 4 หมายถึง นิสิตนักศึกษามีความรู้สึกอยู่รองลงมาจากระดับ 5

ระดับ 5 หมายถึง นิสิตนักศึกษามีความรู้สึกใกล้เคียงกับข้อคำตอบทางขวามือมากที่สุด

1. เมื่อท่านได้รับมอบหมายให้ทำงานกลุ่มต่อมามีให้ท่านเกิดความขัดแย้งกับเพื่อนในกลุ่มอย่างรุนแรงเนื่องจากความเห็นไม่ตรงกันจนทำให้ไม่พูดกันอีก

1.1 ท่านคิดว่าสาเหตุของความขัดแย้งกับเพื่อนในครั้งนี้เกิดจากใคร (O_r)

เพื่อน	1	2	3	4	5	ตัวท่านเอง
--------	---	---	---	---	---	------------

1.2 ถ้าท่านทำความเข้าใจกับเพื่อนแล้ว แต่ความสัมพันธ์ระหว่างท่านกับเพื่อนก็ยังไม่ดีขึ้น ท่านจะมีความอดทนในการทำความเข้าใจกับเพื่อนเพียงใด (E)

หยุด	1	2	3	4	5	ทำต่อไป
------	---	---	---	---	---	---------

2. เมื่อท่านไปเที่ยวกับเพื่อน ในระหว่างที่กำลังเลือกซื้อเสื้อผ้าอยู่นั้น โทรศัพท์มือถือของท่านได้หายไป เนื่องจากถูกขโมย

2.1 เหตุที่ทำให้โทรศัพท์มือถือของท่านหาย เป็นเรื่องที่ (C)

ไม่สามารถจัดการได้	1	2	3	4	5	สามารถจัดการได้
--------------------	---	---	---	---	---	-----------------

2.2 ท่านคิดว่าปัญหาที่โทรศัพท์มือถือของท่านหายนี้จะส่งผลกระทบต่อเรื่องอื่นๆในชีวิตประจำวันของท่านหรือไม่ (R)

ส่งผล	1	2	3	4	5	ไม่ส่งผล
-------	---	---	---	---	---	----------

3. ท่านไปเที่ยวกับเพื่อนบ่อยครั้ง ทำให้ผลการเรียนของท่านในภาคเรียนที่ผ่านมาไม่มีผลไม่น่าพึงพอใจ

3.1 ท่านคิดว่าสาเหตุที่ทำให้ผลการเรียนของท่านไม่เป็นที่น่าพึงพอใจในครั้งนี้เกิดจากใคร (O_r)

เพื่อน	1	2	3	4	5	ตัวท่านเอง
--------	---	---	---	---	---	------------

3.2 ท่านคิดว่าท่านพร้อมที่จะปรับความรู้สึกของตนเอง จากการที่ผลการเรียนของท่านไม่เป็นที่น่าพึงพอใจนี้ได้หรือไม่ (E)

ไม่ได้	1	2	3	4	5	ได้
--------	---	---	---	---	---	-----

4. เมื่อท่านให้ความสนใจเป็นพิเศษกับเพื่อนคนหนึ่ง แต่ว่าเธอ/เขาค้นนั้นกลับไม่สนใจท่านเลย

4.1 เหตุที่ทำให้เธอ/เขาค้นนั้นไม่สนใจท่านเลย เป็นเรื่องที่ (C)

ไม่สามารถจัดการได้	1	2	3	4	5	สามารถจัดการได้
--------------------	---	---	---	---	---	-----------------

- 4.2 ท่านคิดว่าปัญหาที่เธอ/เขาค้นนั้นไม่สนใจท่านนี้จะส่งผลกระทบ
ต่อเรื่องอื่นๆในชีวิตประจำวันของท่านหรือไม่ (R)
ส่งผล	1	2	3	4	5	ไม่ส่งผล
5. เมื่อท่านรู้สึกวุ่นวาย/กลุ่มเพื่อนสนิททำตัวห่างเหิน เนื่องจากท่านไม่มีเวลาเอาใจใส่เพียงพอ
- 5.1 เหตุที่ทำให้เพื่อน/กลุ่มเพื่อนสนิททำตัวห่างเหิน เป็นเรื่องที่ (C)
ไม่สามารถจัดการได้	1	2	3	4	5	สามารถจัดการได้
- 5.2 ท่านคิดว่าท่านสามารถยอมรับว่าเพื่อน/กลุ่มเพื่อนสนิททำตัวห่างเหิน
นี้ได้หรือไม่ (O_w)
ไม่ยอมรับ	1	2	3	4	5	ยอมรับ
6. เมื่อท่านถูกเพื่อน/เพื่อนสนิทต่อว่าอย่างรุนแรง เนื่องจากท่านลืมนัดครั้งสำคัญ
- 6.1 ท่านคิดว่าสาเหตุที่ทำให้ท่านถูกเพื่อน/เพื่อนสนิทต่อว่าอย่างรุนแรง
เนื่องจากท่านลืมนัดครั้งสำคัญในครั้งนี้เกิดจากใคร (O_r)
เพื่อน	1	2	3	4	5	ตัวท่านเอง
- 6.2 เหตุการณ์เช่นนี้จะ (E)
เกิดขึ้นกับท่านเสมอ	1	2	3	4	5	ไม่เกิดขึ้นกับท่านเลย
7. ถ้าท่านได้รับมอบหมายให้ทำงานที่ไม่มีใครอยากทำ
- 7.1 ท่านคิดว่าสามารถจัดการกับสถานการณ์ที่ได้รับมอบหมายให้ทำงาน
ที่ไม่มีใครอยากทำได้หรือไม่ (C)
ไม่สามารถจัดการได้	1	2	3	4	5	สามารถจัดการได้
- 7.2 ท่านคิดว่าการทำงานที่ท่านได้รับมอบหมายให้ทำงานนี้ จะส่งผลกระทบ
ต่องานชิ้นอื่นๆของท่านหรือไม่ (R)
ส่งผล	1	2	3	4	5	ไม่ส่งผล
8. เมื่อท่านมีข้อเสนอในที่ประชุม แต่ไม่มีใครยอมรับข้อเสนอของท่าน
- 8.1 ท่านคิดว่าสาเหตุที่ไม่มีใครยอมรับข้อเสนอแนะของท่านเป็นเพราะ
เหตุใด (O_r)
เหตุผลการเสนอ
ไม่เพียงพอ	1	2	3	4	5	มีข้อเสนอที่ดีกว่า
- 8.2 ท่านคิดว่าการทำงานที่ไม่มีใครยอมรับข้อเสนอแนะของท่านนี้ จะมี
ผลกระทบต่อการดำเนินงานในครั้งนี้ของท่านเพียงใด (R)
มีผลกระทบ	1	2	3	4	5	ไม่มีผลกระทบ
- 8.3 เหตุการณ์เช่นนี้จะ (E)
เกิดขึ้นกับท่านเสมอ	1	2	3	4	5	ไม่เกิดขึ้นกับท่าน
9. เมื่อท่านยืมสิ่งของของเพื่อนกลับบ้าน แต่พอถึงกำหนดเวลาที่จะต้องนำมาคืนปรากฏว่าท่านหาสิ่งของนั้นไม่เจอ
- 9.1 เหตุที่ทำให้ท่านนำสิ่งของที่ยืมเพื่อนมาส่งไม่ทันตามกำหนดเวลา
เป็นเรื่องที่ (C)
ไม่สามารถจัดการได้	1	2	3	4	5	สามารถจัดการได้
- 9.2 ท่านคิดว่าการคืนสิ่งของที่ยืมไปไม่ทันในครั้งนี้ จะส่งผลกระทบถึง
ความสัมพันธ์ระหว่างท่านกับเพื่อนหรือไม่ (R)
มีผลกระทบ	1	2	3	4	5	ไม่มีผลกระทบ

10. เมื่อคนรักของท่านที่คบหากันมานานมาขอเลิกกับท่าน เพราะไปมีคนรักใหม่ ซึ่งเป็นเพื่อนในกลุ่มเดียวกับท่าน

10.1 เหตุที่ทำให้คนรักของท่านที่คบหากันมานานมาขอเลิกกับท่าน เพราะไปมีคนรักใหม่ เป็นเรื่องที่ (C)

ไม่สามารถจัดการได้	1	2	3	4	5	สามารถจัดการได้
--------------------	---	---	---	---	---	-----------------

10.2 ท่านคิดว่าท่านสามารถยอมรับการบอกเลิกของแฟนในครั้งนี้ได้หรือไม่ (O_w)

ไม่ยอมรับ	1	2	3	4	5	ยอมรับ
-----------	---	---	---	---	---	--------

10.3 ท่านคิดว่าท่านพร้อมที่จะปรับความรู้สึกของตนเอง จากการที่แฟนบอกเลิกในครั้งนี้ และปรับความเข้าใจกันได้หรือไม่ (E)

ไม่ได้	1	2	3	4	5	ได้
--------	---	---	---	---	---	-----

11. ถ้าท่านมีปัญหาสุขภาพด้านน้ำหนักเกินจนต้องพบแพทย์

11.1 เหตุที่ทำให้ท่านมีปัญหาสุขภาพด้านน้ำหนักเกิน เป็นเรื่องที่ (C)

ไม่สามารถจัดการได้	1	2	3	4	5	สามารถจัดการได้
--------------------	---	---	---	---	---	-----------------

11.2 ถ้าท่านพยายามลดน้ำหนักแล้ว แต่น้ำหนักยังไม่ลง ท่านจะมีความอดทนในการลดน้ำหนักเพียงใด (E)

หยุด	1	2	3	4	5	ทำต่อไป
------	---	---	---	---	---	---------

12. ถ้าท่านได้รับคำแนะนำให้ถอนในบางวิชาเพื่อไม่ให้เกรดเฉลี่ยของท่านตก

12.1 ท่านคิดว่าสาเหตุที่ท่านได้รับคำแนะนำในครั้งนี้ จะมีผลกระทบต่อเรื่องอื่นๆของท่านหรือไม่ (R)

มีผลกระทบ	1	2	3	4	5	ไม่มีผลกระทบ
-----------	---	---	---	---	---	--------------

12.2 ถ้าในอนาคตท่านได้รับคำแนะนำแบบนี้อีกครั้ง ท่านจะปรับความรู้สึกของตนเองได้หรือไม่ (E)

ไม่ได้	1	2	3	4	5	ได้
--------	---	---	---	---	---	-----

13. เมื่อเศรษฐกิจไม่ดี ทำให้ที่บ้านของท่านประสบปัญหาทางการเงินอย่างหนัก มีภาระหนี้สินมากมาย

13.1 เหตุที่ทำให้ที่บ้านของท่านประสบปัญหาทางการเงินอย่างหนัก มีภาระหนี้สินมากมาย เป็นเรื่องที่ (C)

ไม่สามารถจัดการได้	1	2	3	4	5	สามารถจัดการได้
--------------------	---	---	---	---	---	-----------------

13.2 ผลจากเหตุการณ์นี้ทำให้ท่านรู้สึก (O_w)

ไม่ต้องการรับผิดชอบ	1	2	3	4	5	ต้องรับผิดชอบ
---------------------	---	---	---	---	---	---------------

13.3 ท่านคิดว่าสาเหตุที่ที่บ้านของท่านประสบปัญหาทางการเงินในครั้งนี้ จะมีผลกระทบต่อเรื่องอื่นๆของท่านหรือไม่ (R)

มีผลกระทบ	1	2	3	4	5	ไม่มีผลกระทบ
-----------	---	---	---	---	---	--------------

13.4 ท่านคิดว่าท่านพร้อมที่จะปรับความรู้สึกของตนเอง และมีความอดทน ที่จะช่วยแบ่งเบาภาระต่างๆที่บ้านได้เพียงใด (E)

ไม่ได้	1	2	3	4	5	ได้
--------	---	---	---	---	---	-----

14. ถ้าท่านได้รับอุบัติเหตุแขนหักต้องเข้าเฝือก ทำให้ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้

14.1 ท่านคิดว่ากรณีที่แขนของท่านหักนี้ จะมีผลกระทบต่อเรื่องอื่นๆของท่านหรือไม่ (R)

มีผลกระทบ	1	2	3	4	5	ไม่มีผลกระทบ
-----------	---	---	---	---	---	--------------

- 14.2 ท่านคิดว่าท่านสามารถปรับความรู้สึกของตนเองในเรื่องที่แขนหัก
และไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้เพียงใด (E)
ไม่ได้	1	2	3	4	5	ได้
15. เมื่อท่านไปงานเลี้ยงสังสรรค์แล้วถูกเพื่อนชักชวนให้ท่านดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ ทำให้ขับรถด้วยความประมาท จนขับรถชนรถของผู้อื่น
- 15.1 เหตุที่ทำให้ท่านขับรถด้วยความประมาท จนขับรถชนรถของผู้อื่น
เป็นเรื่อง (C)
ไม่สามารถจัดการได้	1	2	3	4	5	สามารถจัดการได้
- 15.2 ผลจากเหตุการณ์นี้ทำให้ท่านรู้สึก (O_w)
ไม่ต้องการรับผิดชอบ	1	2	3	4	5	ต้องรับผิดชอบ
- 15.3 ท่านคิดว่าผลจากอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในครั้งนี้ จะมีผลกระทบ
ต่อเรื่องอื่นๆของท่านหรือไม่ (R)
มีผลกระทบ	1	2	3	4	5	ไม่มีผลกระทบ
16. ในวันสอบวิชาที่สำคัญ เกิดฝนตก รดตติ และทำให้ท่านไปสอบไม่ทันเวลา
- 16.1 เหตุที่ทำให้ท่านไปสอบไม่ทันเวลา เป็นเรื่อง (C)
ไม่สามารถจัดการได้	1	2	3	4	5	สามารถจัดการได้
- 16.2 ท่านคิดว่าสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาในครั้งนี้เกิดจากใคร (O_r)
ปัจจัยอื่นๆ	1	2	3	4	5	ตัวท่านเอง
- 16.3 ท่านคิดว่าท่านสามารถยอมรับปัญหาที่เกิดขึ้นในครั้งนี้ได้หรือไม่
(O_w)
ไม่ยอมรับ	1	2	3	4	5	ยอมรับ
- 16.4 ท่านคิดว่าผลจากปัญหาที่เกิดขึ้นในครั้งนี้ จะมีผลกระทบ
ต่อเรื่องอื่นๆของท่านหรือไม่ (R)
มีผลกระทบ	1	2	3	4	5	ไม่มีผลกระทบ
- 16.5 ท่านคิดว่าท่านสามารถปรับความรู้สึกของตนเองที่จะยอมรับ
ผลจากปัญหานี้ ได้หรือไม่ (E)
ไม่ได้แน่นอน	1	2	3	4	5	ได้แน่นอน

แบบสอบถามวัดการมองโลกในแง่ดี

คำชี้แจง ให้อ่านและพิจารณาว่าข้อความต่อไปนี้ตรงกับความรู้สึกของท่านในระดับใด แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง
ที่ใกล้เคียงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด

ช่อง	5	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่าเป็นจริงมากที่สุด
ช่อง	4	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่าเป็นจริงบ้าง
ช่อง	3	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่าเป็นจริงปานกลาง
ช่อง	2	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่ามีอยู่บ้าง
ช่อง	1	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่ามีอยู่บ้าง

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		1	2	3	4	5
1.	ท่านคิดว่าบางครั้ง ความผิดพลาดที่เกิดขึ้น ไม่ใช่ความผิดของใคร และไม่จำเป็นต้องหาผู้กระทำผิดทุกครั้ง					
2.	ท่านรู้สึกพึงพอใจในสิ่งที่มีอยู่และสิ่งที่เป็นอยู่ในขณะนี้					
3.	ท่านชอบได้คะแนนดี เพราะท่านทบทวนบทเรียนสม่ำเสมอ					
4.	แม้ว่างานจะยากแค่ไหนก็ตาม ท่านจะทำให้ดีที่สุด					
5.	แม้ว่าจะเกิดปัญหาต่างๆระหว่างงานที่ได้รับมอบหมายแค่ไหน ท่านก็จะพยายามทำงานให้สำเร็จก่อนกำหนดให้ได้					
6.	ท่านเชื่อว่าทุกปัญหามีทางออก					
7.	ถึงแม้จะมีสถานการณ์ที่เลวร้ายเกิดขึ้นกับท่าน ท่านก็มีความหวังว่ามันจะสามารถคลี่คลายไปในทางที่ดีได้					
8.	ถึงแม้ที่บ้านของท่านจะประสบปัญหาทางการเงิน และทำให้ท่านจ่ายค่าเทอมไม่ทันตามกำหนด แต่ท่านก็ไม่รู้สึกท้อแท้ และคิดว่าปัญหานั้นแก้ไขได้					
9.	ท่านกับเพื่อนในกลุ่มทะเลาะกันเรื่องงานเนื่องจากความเห็นไม่ตรงกัน ท่านคิดว่าปัญหานี้จะสามารถคลี่คลายได้แน่นอน					
10.	แม้ว่างานที่ทำจะยากเกินความสามารถ ท่านก็จะพยายามค้นคว้าและซักถามกับผู้รู้เพื่อให้งานที่ทำสำเร็จ					
11.	ท่านรู้สึกสนุกสนานที่ท่านได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ไม่ว่ากิจกรรมนั้นจะยุ่งยากซับซ้อนแค่ไหนก็ตาม					
12.	แม้ว่าท่านจะขัดแย้งกันกับเพื่อน ท่านคิดว่าสามารถควบคุมปัญหานี้ได้แน่นอน					
13.	เมื่อท่านทำให้เพื่อนได้รับบาดเจ็บ ท่านจะแสดงความรับผิดชอบโดยการพาเพื่อนไปรับการรักษาโดยทันที					
14.	แม้ว่าท่านจะต้องร่วมงานกับคนที่ท่านไม่ชอบก็ตาม ท่านก็จะยังคงทำงานนั้นอย่างเต็มความสามารถ					
15.	ท่านต้องเดินทางไปต่างจังหวัด และทำให้ผิคนดเพื่อน ท่านสามารถอธิบายให้เพื่อนเข้าใจได้					

แบบสอบถามวัดการกำกับตนเอง

คำชี้แจงให้อ่านและพิจารณาว่าข้อความต่อไปนี้ตรงกับความรู้สึกของท่านในระดับใด แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง
ที่ใกล้เคียงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด

ช่อง 5	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่าเป็นจริงมากที่สุด
ช่อง 4	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่าเป็นจริงบ้าง
ช่อง 3	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่าเป็นจริงปานกลาง
ช่อง 2	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่าเป็นจริงน้อย
ช่อง 1	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่าเป็นจริงไม่จริง

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		1	2	3	4	5
1.	เวลาเรียน ท่านตั้งใจเรียน					
2.	ก่อนสอบทุกครั้งท่านจะทบทวนบทเรียน					
3.	ท่านชอบการค้นคว้าเพิ่มเติม และพัฒนาทักษะต่างๆ					
4.	ท่านจะพยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุด					
5.	แม้ว่าท่านจะเหน็ดเหนื่อยจากกิจกรรมต่างๆในแต่ละวันแค่ไหนก็ตาม ท่านจะไม่พักผ่อนหากงานที่ได้รับมอบหมายยังไม่เสร็จเรียบร้อย					
6.	ในในการทำงาน ท่านจะต้องวางแผนก่อนทุกครั้ง					
7.	ท่านเป็นคนตรงต่อเวลาจึงส่งงานได้ทันตามกำหนดเวลา					
8.	หากท่านกับเพื่อนเกิดปากเสียงทะเลาะกันอย่างรุนแรง แต่ท่านก็สามารถระงับอารมณ์ตนเองได้					
9.	ท่านเรียนรู้ข้อผิดพลาดของตนเองในทุกๆด้านเพื่อปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น					
10.	ท่านตื่นนอนแต่เช้าแม้ว่าจะต้องนอนดึก แสดงว่าท่านบังคับตนเองได้					
11.	ถ้างานครั้งนี้ได้คะแนนไม่ดี ครั้งต่อไปท่านจะทำให้ดีที่สุด					
12.	ท่านจะซักถาม เมื่อเกิดความสงสัย เพื่อให้งานที่ได้รับมอบหมายออกมาดีที่สุด					
13.	ท่านกำลังควบคุมน้ำหนัก แต่ท่านเพลิดเพลินจนทานปริมาณมาก เมื่อต่อไปท่านจะรับประทานอาหารให้น้อยลง					
14.	ถ้าท่านถูกตำหนิเพราะทำงานไม่เรียบร้อย ท่านจะตรวจสอบดูว่าไม่เรียบร้อยตรงไหน แล้วทำการแก้ไขให้เรียบร้อยทันที					
15.	หากงานที่ได้รับมอบหมายยากเกินความสามารถ ท่านจะค้นคว้าเพิ่มเติม เพื่อให้งานออกมาดีที่สุด					

แบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเอง

คำชี้แจง ให้อ่านและพิจารณาว่าข้อความต่อไปนี้ตรงกับความรู้สึกของท่านในระดับใด แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง
ที่ใกล้เคียงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด

ช่อง 5	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่าเป็นจริงมากที่สุด
ช่อง 4	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่าเป็นจริงค่อนข้างจริง
ช่อง 3	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่าเป็นจริงปานกลาง
ช่อง 2	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่าเป็นจริงไม่ค่อยจริง
ช่อง 1	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่าเป็นจริงไม่จริง

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		1	2	3	4	5
1.	ท่านมีความมั่นใจ เมื่อต้องเข้ากลุ่มเพื่อนใหม่					
2.	ถ้าให้แสดงความคิดเห็นท่านชอบเขียนมากกว่าพูด					
3.	ท่านสามารถตัดสินใจในเรื่องการเรียนได้ด้วยตนเอง					
4.	งานที่ได้รับมอบหมายแม้ท่านคิดว่าทำถูกและดีที่สุดแล้ว แต่ท่านก็ยังรู้สึกหวั่นกลัวว่า จะไม่ได้ไม่ถูก					
5.	เมื่อมีการแสดงความคิดเห็น ท่านจะคล้อยตามเสียงส่วนใหญ่					
6.	ท่านมักจะอาสาทำงานในสิ่งที่คุณคิดว่าตนเองทำได้					
7.	ท่านจะรู้สึกมั่นใจในตนเอง เมื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามกำหนด					
8.	แม้ว่างานที่ทำจะยาก ท่านก็จะพยายามทำให้เสร็จตามกำหนดให้ได้					
9.	ท่านรู้สึกภูมิใจในตนเอง ไม่อายเมื่อต้องลูกให้เด็ก คนชรา และคนพิการนั่งบนรถประจำ ทาง					
10.	เมื่อมีคนขอความช่วยเหลือจากท่าน แม้ว่าท่านไม่มีความรู้ในเรื่องนั้น ท่านก็ไม่รู้สึกอาย และให้การช่วยเหลืออย่างเต็มที่					
11.	ท่านคิดว่าจะทำหน้าที่ให้ดีที่สุด เมื่อได้รับการแต่งตั้งให้เป็นหัวหน้ากลุ่ม					
12.	ท่านไม่รู้สึกหวั่นไหว แม้จะมีคนมาทักว่าเสื้อที่ท่านใส่ไม่สวย					
13.	ท่านรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองทุกครั้ง เมื่อกลุ่มยอมรับข้อเสนอแนะของท่าน					
14.	เมื่องานที่ได้รับมอบหมายเกิดปัญหาขึ้นท่านจะพยายามแก้ไขปัญหานั้นด้วยความรู้สึกที่มั่นคง					
15.	อนาคตของท่านจะต้องสดใสแน่นอน					

แบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถของตนเอง

คำชี้แจง ให้อ่านและพิจารณาว่าข้อความต่อไปนี้ตรงกับความรู้สึกของท่านในระดับใด แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง
ที่ใกล้เคียงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด

ช่อง	5	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่าเป็นจริงมากที่สุด
ช่อง	4	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่าเป็นจริงบ้าง
ช่อง	3	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่าเป็นจริงปานกลาง
ช่อง	2	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่ามีบ้าง
ช่อง	1	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่ามีจริง

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		1	2	3	4	5
1.	งานที่ยากๆจะทำให้ความสามารถของท่านได้เป็นอย่างดี					
2.	งานที่ได้รับมอบหมายแม้จะมีปริมาณมาก ท่านก็สามารถทำให้เสร็จตามกำหนดได้					
3.	ท่านคิดว่าการสอบในครั้งต่อไปจะต้องได้คะแนนที่ดีกว่าเดิม					
4.	แม้ว่างานที่ได้รับมอบหมายจะมีเวลาน้อย แต่ท่านก็ทำงานกระทั่งสำเร็จ					
5.	งานที่ได้รับมอบหมายไม่ว่าจะยากแค่ไหนก็ตามท่านสามารถทำได้ ถ้ามีความพยายามพอ					
6.	ท่านสามารถเลือกความรู้และทักษะที่เป็นประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้					
7.	ถ้าท่านขยันและมุ่งมั่นในการเรียน ท่านก็จะประสบความสำเร็จในอนาคต					
8.	ถ้าท่านไม่เข้าใจในบทเรียน ท่านจะซักถามเพื่อนจนเกิดความเข้าใจ เพื่อที่ท่านจะได้เข้าใจมากขึ้น					
9.	ท่านทำงานเป็นระเบียบเรียบร้อยในทุกๆครั้ง					
10.	ท่านแปลภาษาอังกฤษในส่วนที่รับผิดชอบได้แม้จะไม่ดีนัก แสดงว่าครั้งต่อไปถ้าได้แปลภาษาอังกฤษอีกท่านก็สามารถทำได้แน่นอน					
11.	ท่านมั่นใจว่าสามารถจับใจความสำคัญได้เมื่อเข้าฟังการบรรยาย					
12.	แม้เวลาจะมีน้อยแต่ท่านก็สามารถทำงานให้เสร็จตามกำหนดเวลาได้					
13.	ไม่ว่างานจะยากแค่ไหนก็ตาม ท่านก็จะพยายามอย่างเต็มที่เพื่อให้งานออกมาดีที่สุด					
14.	ท่านจะพยายามทำข้อสอบให้ได้คะแนนดีกว่าเดิม และคิดว่าสามารถทำได้					
15.	ท่านมีความมั่นใจว่าสามารถลำดับขั้นตอนในการทำงานทุกครั้ง					

แบบสอบถามวัดการสนับสนุนทางการเรียนจากผู้ปกครอง

คำชี้แจง ให้ท่านและพิจารณาว่าข้อความต่อไปนี้ตรงกับความรู้สึกของท่านในระดับใด แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง
ที่ใกล้เคียงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด

ช่อง	5	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่าเป็นจริงมากที่สุด
ช่อง	4	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่าเป็นจริงบ้าง
ช่อง	3	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่าเป็นจริงปานกลาง
ช่อง	2	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่ามีบ้าง
ช่อง	1	หมายถึง	ท่านรู้สึกว่ามีน้อย

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		1	2	3	4	5
1.	ผู้ปกครองให้เงินท่านสำหรับซื้ออุปกรณ์การเรียนเสมอ					
2.	ผู้ปกครองให้เงินท่านในการซื้ออุปกรณ์การเรียนอย่างเพียงพอทุกครั้ง					
3.	ผู้ปกครองให้เงินสำหรับการเรียนแก่ท่านอย่างเพียงพอ					
4.	ผู้ปกครองให้ยืมอุปกรณ์ต่างๆที่ท่านจำเป็นต้องใช้ในการเรียน					
5.	ผู้ปกครองให้เงินอย่างเพียงพอเมื่อท่านต้องเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของทางมหาวิทยาลัย					
6.	ผู้ปกครองชี้แนะแหล่งหาความรู้เพิ่มเติมให้ท่านอยู่เสมอ					
7.	ผู้ปกครองแนะนำให้ท่านทำงานอดิเรกตามที่ท่านสนใจ					
8.	ผู้ปกครองแนะนำบุคคลที่ท่านเห็นว่าสามารถให้ความรู้เพิ่มเติมแก่ท่านได้เสมอ					
9.	ผู้ปกครองให้คำแนะนำเมื่อเห็นว่าท่านทำงานผิดพลาด					
10.	ผู้ปกครองให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวในการเรียน					
11.	ผู้ปกครองชื่นชมเมื่อท่านประสบความสำเร็จในการเรียน					
12.	เมื่อท่านสอบได้คะแนนดีผู้ปกครองก็จะดีใจ และในบางครั้งก็จะให้รางวัลแก่ท่าน					
13.	ทุกครั้งที่ท่านมีปัญหาในการเรียน ผู้ปกครองจะแสดงความเห็นใจและให้กำลังใจท่านเสมอ					
14.	ผู้ปกครองแสดงความห่วงใยท่าน เมื่อเห็นว่าท่านหนังสือดีหรือเห็นดีเห็นชอบจากการเรียน					
15.	ผู้ปกครองแสดงความภาคภูมิใจในตัวท่าน เมื่อเห็นว่าท่านสามารถแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนได้ด้วยตนเอง					

แบบสอบถามวัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

คำชี้แจง ให้ท่านอ่านและพิจารณาว่าข้อความต่อไปนี้ตรงกับความรู้สึกร่วมของการมีส่วนร่วมของท่านในระดับใด แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ใกล้เคียงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด

- ช่อง 5 หมายถึง ท่านรู้สึกว่ามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นมากที่สุด
 ช่อง 4 หมายถึง ท่านรู้สึกว่ามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นค่อนข้างมาก
 ช่อง 3 หมายถึง ท่านรู้สึกว่ามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นปานกลาง
 ช่อง 2 หมายถึง ท่านรู้สึกว่ามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นค่อนข้างน้อย
 ช่อง 1 หมายถึง ท่านรู้สึกว่ามีส่วนร่วมในกิจกรรมน้อยหรือไม่มีส่วนร่วมเลย

ข้อ	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		1	2	3	4	5
1.	ท่านถามอาจารย์ทุกครั้งเมื่อมีข้อสงสัย เมื่ออาจารย์เปิดโอกาสให้สามารถซักถามได้					
2.	ท่านร่วมทำรายงาน หรือทำกิจกรรมต่างๆ ในชั้นเรียนทุกครั้ง					
3.	เมื่ออาจารย์ใช้สื่อการสอนต่างๆ เช่น แผ่นใส เครื่องฉายภาพ ฯลฯ ในชั้นเรียน ท่านให้ความร่วมมือต่างๆ หรือตั้งใจเรียนอย่างเต็มที่					
4.	ท่านร่วมแสดงความคิดเห็นทุกครั้งเมื่อมีการทำงานเป็นกลุ่ม					
5.	อาจารย์เปิดโอกาสให้ท่านและเพื่อนมีส่วนร่วมในการวางแผนการกำหนดกิจกรรมต่างๆ สำหรับเนื้อหาที่เรียน					
6.	ก่อนสอบท่านทบทวนบทเรียนร่วมกันกับเพื่อนเสมอ					
7.	ทุกครั้งหลังเลิกเรียนท่านและเพื่อนร่วมกันหาคำตอบของเนื้อหาในส่วนที่ยังไม่เข้าใจ					
8.	ท่านกระตือรือร้นที่จะตอบคำถามของอาจารย์ทุกครั้ง					
9.	ท่านช่วยเพื่อนในการจัดป้ายนิเทศเพื่อการเรียนรู้ หรือข่าวสารต่างๆ ที่น่าสนใจ					
10.	เมื่อเพื่อนมีปัญหาอุปสรรคการเรียนของท่าน ท่านจะให้ยืมหนังสือ					
11.	เมื่อมหาวิทยาลัยมีบริการแนะนำแหล่งงาน ท่านร่วมกิจกรรมด้วยเสมอ					
12.	ท่านเข้าร่วมโครงการพัฒนาทักษะสำหรับประกอบอาชีพที่ทางมหาวิทยาลัยจัดให้เสมอ					
13.	ท่านเข้าร่วมการปฐมนิเทศของมหาวิทยาลัยก่อนที่จะเข้ารับการศึกษาหรือฝึกงาน					
14.	ท่านมักจะใช้บริการแนะนำแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมเป็นประจำ					
15.	ท่านได้เข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่ทางมหาวิทยาลัยจัดขึ้น เพื่อให้ได้เรียนรู้อย่างเต็มที่					
16.	อาจารย์เปิดโอกาสให้ท่านและเพื่อนร่วมกันรับรู้ผลการเรียนย้อนหลังเสมอ					
17.	ท่านและเพื่อนร่วมกันเสนอแนะ และทำความเข้าใจกับอาจารย์ เกี่ยวกับปริมาณของงาน และกิจกรรมการเรียนต่างๆ					
18.	อาจารย์เปิดโอกาสให้ท่านและเพื่อนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนของตนเอง					
19.	อาจารย์ยอมรับฟังความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับวิธีการเก็บคะแนนในกิจกรรมต่างๆ เช่น ให้ทำรายงาน หรือทดสอบ และปรับตามความเหมาะสม					

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ สกุล	ชัตติยา น้ายาทอง
วัน เดือน ปีเกิด	19 สิงหาคม 2524
สถานที่เกิด	อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	1/1 หมู่ 5 ตำบลบัวโคก อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ 32120
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	อาจารย์ประจำตามสัญญา
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สาขาวิชาสถิติประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี 34000
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2543	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสิรินธร จังหวัดสุรินทร์
พ.ศ. 2547	ครุศาสตรบัณฑิต (คป.) โปรแกรมวิชาคณิตศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา
พ.ศ. 2551	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาการวิจัยและ สถิติทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ